

Nisan, 2016

TAKASBANK DEĞERLENDİRME DOKÜMANI

Takasbank'ın Merkezi Karşı Taraf Kuruluşu Sıfatıyla CPMI-IOSCO Tarafından Finansal Piyasa Altyapısı Kuruluşları için Belirlenen Nisan 2012 Tarihli Temel İlkelerle Uyum Değerlendirmesi

Bu dokümanda yer alan görüş ve değerlendirmeler tamamıyla Takasbank'a ait olup Sermaye Piyasası Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası veya diğer kurumların görüş ve değerlendirmelerini içermemektedir. Bu dokümanın bir örneği Takasbank'ın kurumsal internet sayfasında (www.takasbank.com.tr) yayımlanmaktadır.

İçindekiler

I. YÖNETİCİ ÖZETİ.....	7
II. TEMEL PRENSİPLER VE ANA UNSURLAR İTİBARIYLA DEĞERLENDİRME.....	13
Prensip 1: Hukuki altyapı.....	13
Prensip 2: Yönetişim.....	20
Prensip 3: Kapsamlı risk yönetimi çerçevesi.....	28
Prensip 4: Kredi riski	37
Prensip 5: Teminat.....	45
Prensip 6: Marjin.....	52
Prensip 7: Likidite Riski.....	61
Prensip 8: Takasın (mutabakatın) kesinliği	71
Prensip 9: Para mutabakatları.....	74
Prensip 10: Fiziki teslimatlar.....	77
Prensip 12: Değer-değişimli mutabakat sistemleri.....	79
Prensip 13: Üye temerrüdüne ilişkin kural ve prosedürler	81
Prensip 14: Ayırıştırma ve taşınabilirlik.....	88
Prensip 15: Genel iş riski.....	93
Prensip 16: Saklama ve yatırım riskleri	97
Prensip 17: Operasyonel risk.....	101
Prensip 18: Erişim ve katılım gereklilikleri.....	116
Prensip 19: Kademeli katılım düzenlemeleri	121
Prensip 20: Finansal piyasa altyapısı kuruluşu bağlantıları.....	124
Prensip 21: Verimlilik ve etkinlik.....	127
Prensip 22: İletişim prosedürleri ve standartları.....	130
Prensip 23: Kuralların, temel prosedürlerin ve piyasa verilerinin açıklanması	131
III. EKLER.....	135
A. Takasbank CPMI-IOSCO Prensiplerine İlişkin Özet Değerlendirme Tablosu.....	135
B.1. Finansal Piyasa Altyapısı Kuruluşları için CPMI-IOSCO Temel Prensiplerine İlişkin Alt-Prensip Bazındaki Sorular (İNGİLİZCE).....	137
B.2. Finansal Piyasa Altyapısı Kuruluşları için CPMI-IOSCO Temel Prensiplerine İlişkin Alt-Prensip Bazındaki Sorular (TÜRKÇE)	187

Şekiller

Şekil 1- Takasbank MKT Temerrüt Yönetim Kaynakları ve Kullanım Sırası.....	8
Şekil 2- Takasbank tarafından MKT temerrüt yönetimine ‘tahsis’ ve ‘taahhüt’ edilen sermaye	9
Şekil 3- Takasbank MKT Temerrüt Yönetim Kaynakları ve Kullanım Sırası.....	40
Şekil 4- Takasbank MKT Temerrüt Yönetim Kaynakları ve Kullanım Sırası.....	83
Şekil 5- Takasbank tarafından MKT temerrüt yönetimine ‘tahsis’ ve ‘taahhüt’ edilen sermaye	84

Tablolar

Tablo 1- MKT hizmeti sunulan piyasalara ilişkin sayısal göstergeler.....	10
Tablo 2- MKT hizmeti sunulan piyasalara ilişkin sayısal göstergeler.....	41
Tablo 3- Takasbank CPMI-IOSCO Prensiplerine İlişkin Özet Değerlendirme Tablosu	135

Kısaltmalar

BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
BİAŞ	Borsa İstanbul A.Ş.
BT	Bilgi Teknolojileri
COBIT	Control Objectives for Information and Related Technologies
CPMI	Committee on Payment and Market Infrastructures
EFT	Elektronik Fon Transfer Sistemi
EMIR	European Market Infrastructures Regulation
EMKT	Elektronik Menkul Kıymet Transfer Sistemine
EPIAŞ	Enerji Piyasaları İşletme A.Ş.
EU	European Union
FMI	Financial Market Infrastructure (Finansal Piyasa Altyapısı Kuruluşu)
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
IOSCO	International Organization of Securities Commission
İSEDES	İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci
İSYS	İş Sürekliliği Yönetim Sistemi
ITIL	Information Technology Infrastructure Library
MKK	Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.
MKT	Merkezi Karşı Taraf
ÖPP	Takasbank Ödünç Pay Piyasası
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TEFAS	Türkiye Elektronik Fon Alım Satım Platformu
VİOP	Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası

I. YÖNETİCİ ÖZETİ

Takasbank 1992 yılında İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) öncülüğünde sermaye piyasalarında takas ve saklama hizmeti sunmak üzere İMKB Takas ve Saklama A.Ş. unvanıyla Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi bir Anonim Şirket olarak kurulmuştur. Şirket takas ve saklama hizmetleriyle bağlantılı bankacılık hizmetleri sunmak üzere 1995 yılında 'yatırım bankacılığı lisansı' alarak, 'banka statüsü' kazanmış ve unvanını 'İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.' olarak değiştirmiştir. 30.12.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6362 sayılı yeni Sermaye Piyasası Kanunu'nun Geçici 8'inci maddesi ile 'merkezi takas kuruluşu' statüsü kazanan Takasbank'ın unvanı, 2013 yılında 'İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.' olarak değiştirilmiştir.

Sermaye piyasası araçlarının güvenli bir şekilde el değiştirmesinde ihtiyaç duyulan alım-satım, takas ve saklama hizmetleri silsilesi Türkiye'de dikey bir yapılanma içinde; alım-satım platformlarını bünyesinde toplayan Borsa İstanbul A.Ş. (BİAŞ), takas ve merkezi karşı taraf hizmeti veren 'İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.' (Takasbank) ve kaydi saklama hizmeti veren 'Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.' (MKK) tarafından yerine getirilmektedir.

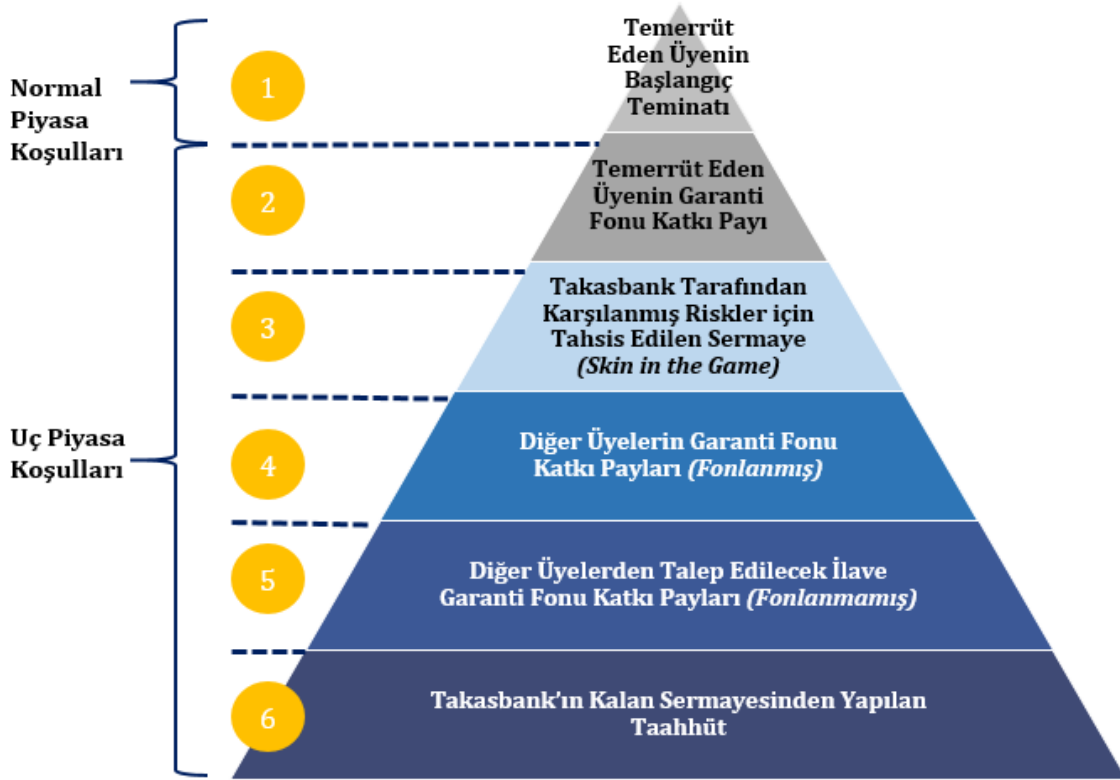
Takasbank'ın 600 milyon TL ödenmiş sermayesinin %62,25'i Borsa İstanbul A.Ş.'ye (eski İMKB), kalanı banka ve aracı kurumlara (Takasbank'ın muhtelif piyasalardaki üyelerine) aittir. MKK'nın 36 milyon TL ödenmiş sermayesinin %64,9'u Takasbank'a, %30,1'i BİAŞ'a aittir.

Takasbank, 30.12.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6362 sayılı yeni Sermaye Piyasası Kanunu ile sağlanan hukuki zemini kullanarak ilk önce 2 Eylül 2013 tarihinde kendi nezdinde işlettiği Ödünç Pay Piyasası'nda (ÖPP), 3 Mart 2014 tarihinden itibaren de BİAŞ nezdindeki Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda (VİOP) Merkezi Karşı Taraf (MKT) hizmeti vermeye başlamıştır. BİAŞ ve NASDAQ arasındaki stratejik ortaklık çerçevesinde yürütülen teknolojik altyapı dönüşümünün tamamlanmasını müteakip BİAŞ nezdindeki spot pay piyasası ile borçlanma araçları piyasasında da MKT hizmeti verilmesi planlanmaktadır. Takasbank sözkonusu iki piyasada halen MKT hizmeti vermemekle birlikte, T.C. Merkez Bankası tarafından 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri Hakkında Kanun çerçevesinde Menkul Kıymet Mutabakat Sistemi işleticisi olarak yetkilendirilmiştir.

Takasbank'ın Merkezi Karşı Taraf mevzuat ve iş modeli CPMI-IOSCO'nun (Committee on Payment and Market Infrastructures/Ödeme ve Piyasa Altyapıları Komitesi-International Organization of Securities Commission/Uluslararası Sermaye Piyasası Otoriteleri Birliği) temel prensipleri ve Avrupa Birliği'nin (EU) 648/2012 sayılı EMIR (European Market Infrastructures Regulation/Avrupa Piyasa Altyapıları Düzenlemesi) dokümanı ve EMIR'e ilişkin (EU) 152/2013 ve (EU) 153/2013 sayılı teknik standartlar gözetilerek oluşturulmuştur.

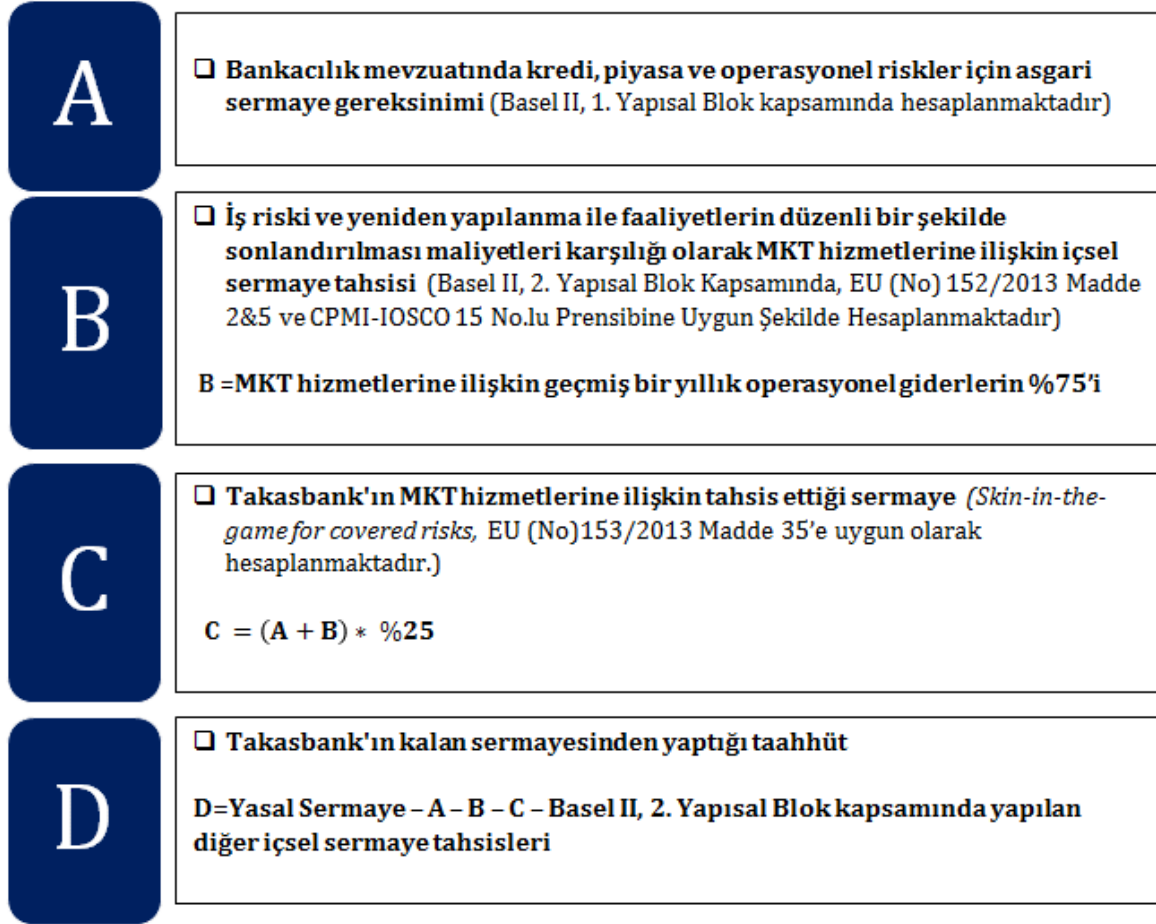
Takasbank, merkezi karşı taraf hizmeti verdiği piyasalarda oluşan pozisyonların takasının tamamlanmasını taahhüt etmekte, bu kapsamda ihtiyaç olması halinde devreye girecek çok katmanlı bir savunma mekanizması işletmektedir. Bu mekanizma, üyelerden temin edilen işlem teminatları, üyelerin katkılarıyla oluşturulan fonlanmış garanti fonu ve yine üyelerin fonlanmamış garanti fonu taahhütlerinden ve ayrıca temerrüt yönetiminde kullanılacak Takasbank sermayesinden

oluşmaktadır. Takasbank'ın MKT temerrüt yönetimi kaynakları ve kullanım sırası Şekil 1'de gösterilmektedir.

Şekil 1- Takasbank MKT Temerrüt Yönetim Kaynakları ve Kullanım Sırası

Takasbank MKT modelinde hem piyasanın hem de Takasbank'ın güvenliği en üst düzeyde ele alınmıştır. Takasbank'ın sermayesi MKT temerrüt yönetiminde tahsis ve taahhüt olarak iki ayrı dilimde kullanılabilir. Takasbank sermayesinden MKT temerrüt yönetimine tahsis edilen bölümün (SIG- *skin in the game*), temerrüt etmemiş üyelerin garanti fonu katkı paylarından önce kullanımı mecburidir. Takasbank sermayesinden MKT temerrüt yönetimine taahhüt edilen bölüm ise temerrüt etmemiş üyelerin fonlanmış ve fonlanmamış garanti fonu yükümlülüklerinden sonra kullanılacaktır. Takasbank sermayesinden MKT Temerrüt yönetimine tahsis ve taahhüt edilen sermayenin hesaplanması, Basel 2 sermaye yeterliliği düzenlemeleri ile Avrupa Birliği'nin (EU) 648/2012 sayılı EMIR ana dokümanı ve merkezi karşı taraf kuruluşlarının temerrüt yönetimi kaynakları ve sermaye yeterliliğine dair (EU) 152/2013 ve (EU) 153/2013 sayılı EMIR teknik düzenlemelerine uygun bir şekilde yapılmaktadır.

Şekil 2- Takasbank tarafından MKT temerrüt yönetimine 'tahsis' ve 'taahhüt' edilen sermaye

Takasbank sermayesinin MKT temerrüt yönetiminde kullanımı, Takasbank'ın her koşulda ayakta kalmasını sağlayacak, ancak gerektiğinde yasal ve içsel sermaye yükümlülüğünün üzerinde kalan tüm sermayesinin ve hatta ortaklar veya diğer kişi ve kurumlarca Takasbank'ın muhtemel sermaye artırımında kullanılmak üzere peşin olarak yapılacak ödemeler ile cayılamaz nitelikteki sermaye ve sermaye benzeri kaynak taahhütlerinin temerrüt yönetiminde kullanılmasına imkân sağlayacak bir şekilde dizayn edilmiştir. Bununla da yetinilmemiş, Takasbank olağanüstü koşullarda değişim teminatı kesintisi yapma, pozisyonların zorunlu devri veya sonlandırılması türünden son derece etkin kurtarma (recovery) araçları ile donatılmıştır. Dolayısıyla en ağır kriz koşullarında dahi Takasbank'ın MKT faaliyetlerini sürdürebileceği piyasalarda düzen ve istikrarın sağlanabileceği bir yapı kurgulanmış durumdadır.

Takasbank'ın halen MKT hizmeti sunduğu piyasalara ilişkin sayısal göstergeler aşağıda verilmekte olup, Takasbank tarafından MKT temerrüt yönetimine tahsis ve taahhüt edilen sermayenin toplamı, üyelerce fonlanmış garanti fonu büyüklüklerinden çok daha yüksektir.

Gösterge	Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası	Takasbank Ödünç Pay Piyasası
İşlem gören ürünler	Opsiyon ve vadeli işlem sözleşmeleri (endeks, pay, FX, enerji, kıymetli madenler, emtia)	Borsa Pazarlarında işlem gören A ve B grubu paylar ve Borsa Yatırım Fonu
Üye Sayısı* (adet)	72	56
Ortalama günlük işlem hacmi (çift taraflı)**	4,152,153	65,434
Ortalama günlük başlangıç teminatı yükümlülüğü**	758,373	62,304
Ortalama günlük yatırılmış işlem teminatı**	4,147,992	130,653
Ortalama günlük Fonlanmış Garanti Fonu**	380,231	4,298
Takasbank'ın tahsis ettiği sermaye*** (bin TL)	49,353	2,115
Takasbank'ın taahhüt ettiği sermaye*** (bin TL)	216,775	9,290

* 31.03.2016 tarihi itibarıyla

** Mart, 2016 - (bin TL)

*** 01.04.2016-31.03.2017 tarihleri arasında geçerlidir.

Tablo 1- MKT hizmeti sunulan piyasalara ilişkin sayısal göstergeler

Takasbank'da hem kurumsal ölçekteki risklerin hem de MKT risklerinin Yönetim Kurulu'nun denetim ve gözetiminde etkin bir şekilde yönetilmesini sağlayacak bir organizasyon oluşturulmuş, üst yönetimin ve iş birimlerinin MKT hizmetleri ile ilgili görevleri özel olarak düzenlenmiştir.

Takasbank'ın bankacılık faaliyetleri muhtelif piyasalardaki üyelerine yönelik (banka ve diğer finansal kuruluşlarla) sınırlı bulunmakla birlikte, bankacılık veya diğer sermaye piyasası faaliyetlerinden kaynaklanabilecek risklerin MKT faaliyetleri için tehdit teşkil etmesini önleyecek her türlü tedbir alınmış bulunmaktadır. Bu tedbirler kanun düzeyindeki yasal mevzuatla da desteklenmektedir.

İş sürekliliği ve bilgi güvenliğinde uluslararası standartlar yakalanmış, ISO 27001 (Information Security Management Systems) ve ISO 22301 (Business Continuity Management System) sertifikaları alınmıştır.

Takasbank'ın MKT faaliyetlerinin CPMI-IOSCO tarafından Nisan 2012 tarihinde yayınlanan temel prensiplere uyumunun değerlendirilmesinde, sadece Merkezi Saklama Kuruluşları (CSD/Central Securities Depository) ile ilgili 11 no.lu temel prensip ile sadece Veri Depocusu Kuruluşları (TR/Trade Repository) ile ilgili 24. no.lu temel prensip hariç Merkezi Karşı Taraf Kuruluşlarını (CCP/Central Counterparty) ilgilendiren 22 temel prensip, bu prensiplere ilişkin olarak belirlenen 99 adet önemli ana unsur (*Key Consideration*) bazında ayrı ayrı ele alınarak detaylı bir şekilde irdelenmiştir.

Her bir temel prensibin sonunda Takasbank'ın kendi değerlendirme sonucu CPMI-IOSCO tarafından Aralık 2012'de yayınlanan açıklama çerçevesi değerlendirme metodolojisine uygun bir şekilde aşağıdaki beş derecelendirme sınıfından birisi işaretlenmek suretiyle kısa bir gerekçe ile birlikte açıklanmıştır.

Uyumlu □ (Observed)	Genelde Uyumlu □ (Broadly Observed)	Kismen Uyumlu □ (Partly Observed)	Uyumsuz □ (Not Observed)	Uygulanabilir Değil □ (Not Applicable)
----------------------------------	--	--	---------------------------------------	---

CPMI-IOSCO tarafından yayınlanan Aralık 2012 tarihli değerlendirme metodolojisinde her bir ana unsur için değerlendirilmede kullanılması tavsiye edilen ayrı soru setleri de yayınlanmıştır. Bu sorular rapor ekinde toplu olarak sunulmaktadır. Dolayısıyla, devam eden sahifelerde her bir temel prensibe ait ana unsurlar itibarıyla yapılan açıklamaların ekte sunulan sorular çerçevesinde şekillendiği unutulmamalıdır.

Takasbank olarak Merkezi Karşı Taraf faaliyetlerimizin CPMI-IOSCO'nun Finansal Piyasa Altyapısı Kuruluşları Temel Prensiplerine uyumluluk düzeyini belirlemek için yaptığımız değerlendirmede, 2, 5 ve 13 No.lu temel prensipler ile 'genelde uyumlu' olduğumuz, diğer prensiplerle ise 'uyumlu' olduğumuz sonucuna ulaşılmıştır.

Saygılarımızla,

01/04/2016

II. TEMEL PRENSİPLER VE ANA UNSURLAR İTİBARIYLA DEĞERLENDİRME

Principle 1: Legal basis

An FMI should have a well-founded, clear, transparent, and enforceable legal basis for each material aspect of its activities in all relevant jurisdictions.

Key considerations

- 1. The legal basis should provide a high degree of certainty for each material aspect of an FMI's activities in all relevant jurisdictions.*
- 2. An FMI should have rules, procedures, and contracts that are clear, understandable, and consistent with relevant laws and regulations.*
- 3. An FMI should be able to articulate the legal basis for its activities to relevant authorities, participants, and, where relevant, participants' customers, in a clear and understandable way.*
- 4. An FMI should have rules, procedures, and contracts that are enforceable in all relevant jurisdictions. There should be a high degree of certainty that actions taken by the FMI under such rules and procedures will not be voided, reversed, or subject to stays.*
- 5. An FMI conducting business in multiple jurisdictions should identify and mitigate the risks arising from any potential conflict of laws across jurisdictions.*

Prensip 1: Hukuki altyapı

Finansal piyasa altyapısı kuruluşlarının faaliyetlerinin ana unsurları iyi kurgulanmış, anlaşılır, şeffaf ve uygulanabilir yasal düzenlemelere dayanmalıdır.

Önemli hususlar

1.1. Finansal piyasa altyapısı kuruluşlarının faaliyetlerinin her bir unsurunun dayandığı yasal zeminin yüksek seviyede belirlilik sağlaması gerekir.

Merkezi takas kuruluşlarının kuruluşu, faaliyete geçmeleri, faaliyetleri, merkezi karşı taraf rolü üstlenmeleri halinde üyelerin katılımı ile kuracakları garanti fonları ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından denetim ve gözetimleri ile ilgili genel esaslar 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 'Merkezi takas kuruluşları' başlıklı 77'nci maddesinde düzenlenmiştir. 6362 sayılı Kanun'un 'Merkezi karşı taraf' başlıklı 78'nci maddesinde ise, merkezi karşı taraf faaliyeti, 'merkezi takas kuruluşlarının alıcılar için satıcı, satıcılar için ise alıcı rol ve sorumluluğunu üstlenerek takasın tamamlanmasını taahhüt ettiği faaliyet' olarak kanun, yani birincil düzenleme seviyesinde tanımlanmış ayrıca merkezi karşı taraf hizmeti verecek merkezi takas kuruluşlarının sermayesi, bilgi işlem altyapısı, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemlerine ilişkin genel esaslar da belirlenmiştir.

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na dayanılarak çıkartılan ikincil düzenlemelerle genel olarak merkezi takas kuruluşlarının, özel olarak da Takasbank'ın faaliyetlerine ilişkin hususlar düzenlenmiştir. 6362 sayılı Kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmelik düzeyindeki ikincil düzenlemeler ve içerikleri aşağıda özetlenmektedir.

Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmelik (Genel Yönetmelik): 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun “Merkezi takas kuruluşları” başlıklı 77 nci maddesinin birinci fıkrasında, merkezi takas kuruluşlarının sermayesine, kanun kapsamındaki faaliyetleri ile faaliyetlerinin geçici ve sürekli durdurulmasına, denetimine, gözetimine, finansal raporlama standartlarına, finansal tablolarının bağımsız denetimine ve diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliğine ilişkin usul ve esasların Kurul tarafından belirleneceği düzenlenmiştir. Bu hükme dayanılarak Sermaye Piyasası Kurulu tarafından hazırlanan Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmelik, 30/05/2013 tarih ve 28662 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik ile takas kuruluşları ve takas işlemlerinin genel çerçevesinin düzenlenmesi amaçlanmış olup, takas kuruluşlarının kuruluş ve faaliyet esasları, organları, komiteleri ve ihtisas personeline ilişkin ilkeler, üyeliğe ilişkin genel esaslar, takas esasları, merkezi karşı taraf hizmetine ilişkin genel ilkeler belirlenmiştir.

İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği (Takas Yönetmeliği): Kanunun 77 nci maddesinin ikinci fıkrasında, merkezi takas kuruluşlarında üyelik, teminat, takas esasları, disiplin, sermaye, gelir ve diğer konulardaki düzenlemeler Kurulca veya Kurulun uygun görmesi hâlinde ilgili merkezi takas kuruluşları tarafından hazırlanan ve Kurulca onaylanan yönetmeliklerle belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükme dayanılarak hazırlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketi Merkezi Takas Yönetmeliği, 18/07/2013 tarih ve 28711 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelikte, Takasbank’ın hizmet sunduğu farklı piyasaların özellikleri dikkate alınarak teknik düzeyde her piyasayı kapsayacak ortak düzenlemeler yapılması amaçlanmış; takas hizmeti sunulan bütün piyasalar için geçerli ve uluslararası düzenlemelerde de karşılığı olan netleştirme, teslim karşılığı ödeme, mahsup gibi temel takas prensiplerinin ve uygulamaların yasal altyapısı oluşturulmuştur. Bunların yanı sıra, takas hizmeti sunulan tüm piyasalar genel üyelik şartları, üyelerin faaliyetlerinin kısıtlanması ve sonlandırılması, üyelerin temerrüdü, sistemin etkin ve kesintisiz sürdürülmesini teminen Takasbank tarafından alınan işlem teminatları, teminat sözleşmeleri, merkezi karşı taraf hizmeti verilmeyen piyasalarda kurulabilecek garanti fonuna ilişkin ilke ve esaslar belirlenmiştir.

İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği (MKT Yönetmeliği): Merkezi karşı taraf uygulaması, küresel kriz sonrasında uluslararası alanda kaydedilen gelişmeler ve G-20 toplantılarında alınan kararlar da dikkate alınarak Sermaye Piyasası Kanununun 78 inci maddesi ile Türk sermaye piyasası mevzuatına kanun düzeyinde dâhil edilmiştir. Anılan maddenin dördüncü fıkrası, merkezi karşı taraf uygulamasına tabi piyasa ve sermaye piyasası araçlarında takas üyeliğine ve üyelik türlerine ilişkin şartlar, üyelerin yükümlülükleri ile sermaye, iç denetim ve risk yönetim sistemlerine ilişkin asgari hususların Sermaye Piyasası Kurulunun onayı alınmak suretiyle ilgili takas kuruluşu tarafından düzenleneceğini hüküm altına almıştır. Bu hükme istinaden hazırlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği 14/08/2013 tarih ve 28735 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik oluşturulurken, ilgili uluslararası mevzuat taranmış; CPMI-IOSCO (Committee on Payment and Market Infrastructures/Ödeme ve Piyasa Altyapıları Komitesi-International Organization of Securities Commission/Uluslararası Sermaye Piyasası Otoriteleri Birliği) prensipleri ve EMIR’de (European

Market Infrastructures Regulation/Avrupa Piyasa Altyapıları Düzenlemesi) yer alan prensipler, yerel mevzuatla çatışma oluşturmayacak şekilde Yönetmeliğe aktarılmıştır.

Dolayısıyla Takasbank tarafından sunulan MKT hizmeti temel olarak;

- birincil yasal düzenleme olarak; 30.12.2012 tarih ve 28513 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nun (Kanun) merkezi takas kuruluşlarını düzenleyen 77’nci, merkezi karşı taraf hizmetini düzenleyen 78’inci, takasın kesinliği ve rehin hakkını düzenleyen 79’uncu, teminatların korunmasını düzenleyen 73/2’nci ve Takasbank’a merkezi takas kuruluşu statüsü veren Geçici 8’inci maddelerine,
- ikincil yasal düzenleme olarak da Kanun’un 77 ve 78’inci maddelerine dayanılarak Sermaye Piyasası Kurulu (Kurul) tarafından onaylanıp 30.05.2013 tarih ve 28662 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmelik (Genel Yönetmelik)” ile 14.08.2013 tarih ve 28735 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği (MKT Yönetmeliği)”ne

dayanmaktadır.

Takasbank tarafından birincil ve ikincil düzenlemeler dikkate alınarak MKT hizmeti sunulacak her bir piyasaya özel süreçleri açıklayan Yönerge ve Prosedürler de yayınlanmaktadır.

Türkiye’de sermaye piyasası araçlarının işlem gördüğü tüm organize piyasalar, Takasbank tarafından işletilen Ödünç Pay Piyasası (ÖPP) ve Türkiye Elektronik Fon Alım Satım Platformu (TEFAS) hariç, Takasbank’ın kurucu ana ortağı durumundaki Borsa İstanbul A.Ş. (BİAŞ) çatısı altında faaliyet göstermektedir. BİAŞ nezdindeki piyasalardan herhangi birinde MKT hizmeti verilebilmesi için öncelikle BİAŞ ve Takasbank arasında bir hizmet sözleşmesi imzalanmakta, daha sonra hem bu hizmet sözleşmesi hem de Takasbank tarafından ilgili piyasa için hazırlanan Piyasa Yönergesi Sermaye Piyasası Kurulu’nun onayına sunulmaktadır. Sermaye Piyasası Kurulu’nun Piyasa Yönergesini onaylaması Takasbank’ın o piyasada MKT hizmeti vermesine resmi olarak izin verildiği anlamına gelmektedir.

Sermaye Piyasası Kurulu tarafından Takasbank’ın MKT hizmeti vermesi uygun görülen piyasalarda daha sonra MKT üyeliğine kabul süreci başlamakta, başvuranlardan MKT üyeliğine kabul kriterlerini karşılayan kurumlar ile Takasbank arasında ‘Merkezi Karşı Taraf Üyelik Sözleşmeleri’ imzalanmaktadır. Üyelik sözleşmeleri MKT hizmeti ile ilgili kritik tüm hususları kavramaktadır. Örneğin BİAŞ nezdindeki organize türev piyasası VİOP için imzalanan Merkezi Karşı Taraf Üyelik Sözleşmesi’nde;

- 4 üncü maddenin 1’inci fıkrasında VİOP’da MKT hizmetinin ‘açık teklif yöntemi’ ile verileceği,
- 4 üncü maddenin 2’nci fıkrasında temerrüt yönetimi kaynaklarının (temerrüt eden üyeye ait teminat ve garanti fonu katkı payları, temerrüt etmemiş üyelerin fonlanmış ve fonlanmamış garanti fonu katkı payları ile Takasbank sermayesinden tahsis ve taahhüt edilen tutarların) kullanım sırası,

- 4 üncü maddenin 3'üncü fıkrasında MKT hizmetinde Takasbank'ın muhatabının üyeler olduğu, üyelerin müşterilerine veya işlemci kuruluşlara, müşterilerin veya işlemci kuruluşların da üyelere karşı olan yükümlülüklerinden Takasbank'ın sorumlu olmadığı (diğer bir ifade ile MKT hizmetinde 'principle' modelinin uygulanacağı),
- 4 üncü maddenin 4'üncü fıkrasında Takasbank'ın ilgili mevzuatta belirlenen esaslar çerçevesinde merkezi karşı taraf olmaktan imtina edebileceği,
- 5'inci maddesinde üyelerin piyasada gerçekleştirdikleri işlemlerin takas, teminat ve garanti fonu katkı payı yatırma yükümlülüklerini,
- 6'ncı madde Takasbank'ın üye lehine tahsis edeceği risk limitlerinin kullanımını,
- 7'nci madde üye tarafından Takasbank'a tevdi edilecek teminatların tabi olacağı hukuki rejimi, teminatların değerlemesi ve teminat tamamlama çağrılarını, teminatların nemamalandırılması ve iadesini,
- 8'inci madde garanti fonunu,
- 9'uncu madde üyenin hangi hallerde temerrüt etmiş sayılacağını ve temerrüt halinde Takasbank'ın yetkilerini (takas, mahsup ve hapis hakkı dâhil), temerrüt eden üyenin Takasbank'ın yetki ve tasarruflarına itiraz hakkı olmadığını,
- 10'uncu maddede üye ve müşteri teminat ve pozisyonlarının ayrıştırılmasını,
- 11'inci madde üyelerin temerrüdü veya olağan üstü durumlarda pozisyonların sonlandırılması, ihale ve zorunlu devrini ve değişim teminatlarında yapılabilecek kesintileri,
- 12'nci madde temerrüt öncesi ve sonrası durumlarda teminat ve pozisyonların başka bir üyeye taşınmasını,
- 13'üncü madde ücret, masraf ve komisyonları,
- 19'uncu madde uyuşmazlıkların çözümünü,

düzenlemekte ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve bu kanuna dayanılarak yapılan ikincil düzenlemelerde esasları belirlenmiş kritik önemdeki merkezi karşı taraf uygulamaları her bir üye ile ayrı ayrı akdedilen sözleşmelere hak ve/veya yükümlülük olarak dercedilmiş, yasal sermaye piyasası mevzuatında yer alan merkezi karşı taraf uygulamaları, icrası ve takibi kanunen mümkün akdi bir ilişkinin unsuru haline getirilmiş bulunmaktadır. Özel hukuk kişileri arasında akdedilen sözleşmelerin düzenlenmesi, icrası ve takibine ilişkin genel düzenlemeler 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 2004 sayılı İcra İflas Kanunu başta olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti kanunlarında yer almaktadır. Üyelik sözleşmeleri internet sitemizde yayınlanmakta, sözleşme içeriğinin merkezi karşı taraf hizmetlerinden kaynaklanabilecek hukuki riskleri büyük ölçüde azalttığı düşünülmektedir.

Diğer taraftan Takasbank Yönetim Kurulu, Takasbank bünyesindeki iş birimlerinin verilecek MKT hizmetlerine yönelik olarak yürütecekleri faaliyetlere ilişkin dâhili uygulama esaslarını da üç ayrı Yönetmelikle (Takasbank Merkezi Karşı Taraf Risk Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği, Takasbank Merkezi Karşı Taraf Teminat Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği ve Takasbank Merkezi Karşı Taraf Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği) düzenlemiş bulunmaktadır.

İlaveten Takasbank tarafından 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 78 inci maddesinin dördüncü fıkrası ile Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi

ve 8 inci maddesinin ikinci fıkrasına dayanılarak hazırlanan "Takasbank Merkezi Karşı Taraf Üyelerinin Bilgi, Risk Yönetimi, İç Denetim ve İç Kontrol Sistemleri Hakkında Yönerge" Sermaye Piyasası Kurulu tarafından 10.03.2016 tarihte onaylanmış bulunmaktadır. Yönergenin amacı; merkezi karşı taraf hizmeti alması uygun görülen üyelerin, Takasbank'a olan yükümlülükleriyle ilgili üstlendikleri risklerin yönetimini ve kontrolünü sağlamak üzere kuracakları bilgi sistemleri, risk yönetimi, iç denetim ve iç kontrol faaliyetlerine ve bu faaliyetlerin Yönerge hükümleri açısından yeterliliğinin gözetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Dolayısıyla MKT hizmetlerinde hem piyasa katılımcıları hem de Takasbank iş birimleri açısından belirsizliği ve yasal riski minimize edebilecek bir yasal düzenleme çerçevesi oluşturulmuş bulunmaktadır.

1.2. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun kural ve düzenlemeleri açık, anlaşılır ve ilgili yasal düzenlemelerle tutarlı olmalıdır.

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na dayanılarak çıkartılan ikincil düzenlemelerle genel olarak merkezi takas kuruluşlarının, özel olarak da Takasbank'ın faaliyetlerine ilişkin hususlar açık ve anlaşılır biçimde düzenlenmiştir. Takasbank tarafından MKT hizmeti sunulacak her bir piyasa için açık ve anlaşılabilir Piyasa Yönerge ve Prosedürleri de hazırlanmaktadır. Piyasa Yönergeleri öncelikle Sermaye Piyasası Kurulu tarafından onaylanmakta, Prosedürler ise Kurul tarafından onaylanan (dolayısıyla birincil ve ikincil düzenlemelere uyumu ve tutarlılığı sermaye piyasası otoritesi tarafından kontrol edilmiş) Yönergeler çerçevesinde hazırlanmaktadır.

1.3. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu hizmetlerine ilişkin yasal zemini ilgili otoritelere ve katılımcılara ve mümkünse katılımcıların müşterilerine açık ve anlaşılır bir şekilde açıklamalıdır.

Kanun ve Yönetmelik düzeyindeki ikincil düzenlemeler Resmi Gazete'de yayımlanmaktadır. Bu düzenlemelere dayanılarak Sermaye Piyasası Kurulu onayı ve Takasbank Yönetim Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren yönergeler ile prosedürler ise üyelere ayrı ayrı genel mektup ile gönderilmekte ve Takasbank'ın internet sitesinden de her zaman ulaşılabilir durumda bulunmaktadır. Bunun dışında MKT hizmeti açıklayıcı genel mektup veya açıklayıcı dokümanlar da yayınlanmakta, üyelere veya diğer ilgililerden gelen sorular cevaplanmaktadır.

1.4. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun kuralları, prosedür ve sözleşmeleri ilgili oldukları yargı çevrelerinde (ülkelerde) hukuken uygulanabilir olmalıdır. Finansal piyasa altyapısı tarafından söz konusu kural ve prosedürler çerçevesinde gerçekleştirilecek eylem ve tedbirlerin iptal edilmeyeceği, geçersiz kılınmayacağı, ya da yürütmesinin durdurulmayacağına ilişkin yüksek düzeyde hukuki kesinlik bulunmalıdır.

Yukarıda (1.1) açıklandığı üzere 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve bu kanuna dayanılarak yapılan ikincil düzenlemelerde esasları belirlenmiş kritik önemdeki merkezi karşı taraf uygulamaları her bir üye ile ayrı ayrı aktedilen sözleşmelere hak ve/veya yükümlülük olarak dercedilmiş, yasal

sermaye piyasası mevzuatında yeralan merkezi karşı taraf uygulamaları, icrası ve takibi kanunen mümkün akdi bir ilişkinin unsuru haline getirilmiş bulunmaktadır.

Takasın kesinliği ve geri döndürülemez oluşu kanun düzeyinde kesinlik kazandırılmış bir husustur. 6362 sayılı Kanun'un 79/1'nci maddesi uyarınca sermaye piyasası araçlarının takas talimat ve işlemleri ile ödeme işlemleri, merkezi takas kuruluşlarının üyelerinin faaliyetlerinin geçici ya da sürekli durdurulması, idari ve adli merciler nezdinde tasfiye işlemlerine başlanması durumu da dâhil olmak üzere, geri alınamaz ve iptal edilemez.

1.5. Farklı ülkelerin yasal düzenlemeleri altında faaliyet gösteren bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, bu yasal düzenlemeler arasında oluşacak ihtilaflardan kaynaklanacak riskleri belirlemek ve bu riskleri azaltmak zorundadır.

Takasbank'ın MKT hizmetleri nedeniyle doğacak ihtilaflar Türkiye Cumhuriyeti kanunları ve mahkemelerine tabidir.

Takasbank, takas ve MKT hizmetlerini sadece Türkiye sermaye piyasalarında sunmaktadır. Yurtdışında yerleşik bir MKT üyemiz veya yurtdışında yerleşik platformlara verdiğimiz bir takas veya MKT hizmeti bulunmamaktadır. Yurtdışında yerleşik saklama kuruluşları ile Yönetim Kurulumuzca tahsis edilen saklama limitleri dâhilinde çalışılmakta, saklanan nakit dışı kıymetlerin saklama kuruluşu alacaklılarının hukuki takibine karşı korunup korunmadığı özellikle araştırılmaktadır.

Takasbank Merkezi Karşı Taraf Risk Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin 'Yasal Risk' başlıklı 7'nci Maddesinde de üye ve müşteri teminatlarının korunması, kullanımı, ayrıştırılması ve taşınması gibi hususlar başta olmak üzere MKT faaliyetlerine ilişkin olası yasal risklerin tespit ve izalesi için Takasbank'ın gerekli girişimlerde bulunması öngörülmüştür.

CPMI-IOSCO 1 No.lu Prensibi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ (Observed)	Genelde Uyumlu ☐ (Broadly Observed)	Kısmen Uyumlu ☐ (Partly Observed)	Uyumsuz ☐ (Not Observed)	Uygulanabilir Değil ☐ (Not Applicable)
--	---	---	--	--

Takasbank tarafından sunulan merkezi karşı taraf (MKT) hizmetinin sağlam bir hukuki zemine sahip olduğu ve bir no.lu prensip gerekliliklerinin karşılandığı düşünülmektedir.

Principle 2: Governance

An FMI should have governance arrangements that are clear and transparent, promote the safety and efficiency of the FMI, and support the stability of the broader financial system, other relevant public interest considerations, and the objectives of relevant stakeholders.

Key considerations

- 1. An FMI should have objectives that place a high priority on the safety and efficiency of the FMI and explicitly support financial stability and other relevant public interest considerations.*
- 2. An FMI should have documented governance arrangements that provide clear and direct lines of responsibility and accountability. These arrangements should be disclosed to owners, relevant authorities, participants, and, at a more general level, the public.*
- 3. The roles and responsibilities of an FMI's board of directors (or equivalent) should be clearly specified, and there should be documented procedures for its functioning, including procedures to identify, address, and manage member conflicts of interest. The board should review both its overall performance and the performance of its individual board members regularly.*
- 4. The board should contain suitable members with the appropriate skills and incentives to fulfil its multiple roles. This typically requires the inclusion of non-executive board member(s).*
- 5. The roles and responsibilities of management should be clearly specified. An FMI's management should have the appropriate experience, a mix of skills, and the integrity necessary to discharge their responsibilities for the operation and risk management of the FMI.*
- 6. The board should establish a clear, documented risk-management framework that includes the FMI's risk-tolerance policy, assigns responsibilities and accountability for risk decisions, and addresses decision making in crises and emergencies. Governance arrangements should ensure that the risk-management and internal control functions have sufficient authority, independence, resources, and access to the board.*
- 7. The board should ensure that the FMI's design, rules, overall strategy, and major decisions reflect appropriately the legitimate interests of its direct and indirect participants and other relevant stakeholders. Major decisions should be clearly disclosed to relevant stakeholders and, where there is a broad market impact, the public.*

Prensip 2: Yönetişim

Finansal piyasa altyapısı kuruluşların kendi güvenlik ve verimlilik düzeyini yükselten, finansal sistemin istikrarını ve diğer kamu menfaatlerini gözeten, paydaşların hedeflerini destekleyen, açık ve şeffaf yönetim düzenlemelerine sahip olması gerekmektedir.

Önemli hususlar

2.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun hedefleri arasında yüksek derecede güvenlik ve verimliliğin sağlanması öncelikli olmalı, kuruluşun hedefleri finansal istikrar ve kamu menfaatlerini desteklemelidir.

Takasbank'ın vizyon, misyon ve değerleri Yönetim Kurulu tarafından onaylanan stratejik planlarla belirlenmekte, iki no.lu CPMI-IOSCO prensibi tüm yönleriyle desteklenmektedir. Yönetim Kurulu'nca 25.02.2015 tarihinde onaylanan 2015-2017 Stratejik Planı'nda Takasbank'ın vizyon, misyon ve değerleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

Takasbank Vizyonu: *“Güvenilir, etkin, yenilikçi ve uluslararası kalite standartlarında takas, bankacılık ve merkezi risk yönetimi hizmetleri sunan, uluslararası piyasalarda da tercih edilen bir kurum olmak”*

Takasbank Misyonu: *“Güvenilir ve etkin işlem sonrası hizmetleri ile piyasaların gelişimine katkı sağlamaktır.”*

Takasbank Değerleri:

- **Güven:** Takasbank'ın; müşterileri, ortakları, paydaşları ve çalışanları ile olan ilişkilerinde dürüstlük ilkesine bağlı kalınması ve karşılıklı güven anlayışı çerçevesinde açık, anlaşılır ve doğru bilgi verilmesi esasına dayalı olarak hizmetlerin zamanında ve eksiksiz yerine getirilmesidir.
- **İstikrar:** Takasbank'ın, sermaye piyasasının önemli bir altyapı kuruluşu olarak, organize ve tezgahüstü piyasalara etkin takas, saklama ve merkezi karşı taraf hizmeti vermek suretiyle Türkiye'de finansal istikrara katkı sağlamasıdır.
- **Müşteri Odaklılık:** Takas, saklama ve bunlara bağlı bankacılık hizmet ve uygulamalarında finansal sistemin etkinliğini artıracak ve piyasaların gelişmesine katkı sağlayacak çözümlerin üretilmesi, aracı kuruluşlar, borsalar ve diğer sermaye piyasası kurumlarından oluşan müşterilerin mevcut ve gelecekteki talep ve ihtiyaçları dâhilinde projelerin geliştirilmesi, müşteriler ve ilgili kurumlarla süreklilik arzeden bir işbirliği ve dayanışma ortamı içinde çalışılmasıdır.
- **Etkinlik:** Takasbank'ın; hizmetlerine ilişkin uygulamalara mesleki deneyim ve kurumsal hafızadan azami düzeyde yararlanarak sektör ve piyasa ihtiyaçları dâhilinde en uygun, en doğru ve en az maliyetli çözümler üretmesidir.
- **Güçlü Finansal Yapı:** Finansal piyasalara verdiği etkin takas ve saklama hizmeti ile birlikte merkezi karşı taraf hizmetinin daha da yaygınlaştırılması hedefi çerçevesinde Takasbank'ın

finansal varlıklarının, piyasalara ve takas üyelerine yönelik taahhütlerini karşılayacak, üstlendiği riskleri kapsayacak düzeyde tutulmasıdır.

- **Şeffaflık:** Takasbank tarafından kamuya ve ilgili taraflara açıklanması gereken hususlar hakkında gerekli açıklama ve duyuruları zamanında ve doğru bir şekilde yapması, Takasbank'ın sorumluluklarını üstlenmesi ve hesap verme mesuliyetini kabul etmesi, kamusal denetime her zaman açık ve hazır bulunmasıdır.
- **Sürdürülebilirlik:** Sürekli iyileştirme yaklaşımı ile riskin azaltılması, hizmet sunulan piyasaların verimliliğinin gözetilerek yenilikçi ve yaratıcı çözümlerin benimsenmesidir.

2.2. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, sorumluluk ve hesap verme silsilesini açıkça ortaya koyan yazılı yönetim düzenlemelerine sahip olmalı, bu düzenlemeler; kamu otoritelerine, ortaklara, üyelere ve genel olarak kamuya açıklanmalıdır.

Anonim Şirket olarak kurulan Takasbank'ın kurumsal yönetiminde dikkate alınması zorunlu en genel yasal düzenleme 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'dur. Türk Ticaret Kanunu'nun anonim şirketlerin yönetimi ile ilgili genel hükümleri dışında Takasbank merkezi takas kuruluşu lisansına sahip olması nedeniyle, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun denetimine, yatırım bankacılığı lisansına sahip olması nedeniyle de 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) denetimine, menkul kıymet mutabakat sistemi işletmesi nedeni ile de 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri Hakkında Kanun'a ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının denetimine tabidir.

Bu çerçevede Takasbank hem banka sıfatıyla BDDK tarafından yayımlanan 1 Kasım 2006 tarihli Kurumsal Yönetim İlkelerine İlişkin Yönetmeliğe hem de 6362 sayılı Kanun'un 36'ncı maddesi uyarınca merkezi takas kuruluşu sıfatıyla Sermaye Piyasası Kurulu tarafından 6362 sayılı Kanun'un 17'nci maddesine dayanılarak belirlenen kurumsal yönetim ilkelerine tabi bulunmaktadır. Bunlar dışında Banka'nın şeffaf, hesap verebilir, sorumlu ve adil bir şekilde yönetilmesine yol gösterecek kurumsal yönetim politikasının içeriğini, yönetim kurulu bünyesinde oluşturulan Kurumsal Yönetim Komitesi'nin görev ve sorumluluklarını, Banka'nın pay sahipleri, menfaat sahipleri, düzenleyici ve denetleyici otoriteleri, yönetici ve çalışanları ile ilişkilerinin dürüslük, güvenilirlik, tarafsızlık, gizlilik, eşitlik ilkelerine göre düzenlenmesini, Banka'nın çevre ve sosyal yaşama dair sorumluluklarını kapsayan Kurumsal Yönetim İlkeleri Yönetmeliği Yönetim Kurulu tarafından 29.04.2013 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla Takasbank kurumsal yönetimde, paydaşları ile olan ilişkilerinde gözetmek zorunda olduğu uluslararası standartlarla uyumlu yazılı ve son derece kapsamlı bir ilkeler bütününe sahip bulunmaktadır.

Diğer taraftan Türk Ticaret Kanunu'nun genel hükümleri dışında hem bankaların hem de merkezi takas kuruluşlarının faaliyet, organizasyon ve yönetiminde uyulması gereken hususlar birincil ve ikincil düzenlemelerde (Kanun ve Yönetmelikler) detaylı bir şekilde düzenlenmiş bulunmaktadır.

Kanun ve yönetmelikler dışında bankamızın karar ve yönetim organlarını, görev, yetki ve işleyişlerini açıklayan en önemli yazılı doküman Türk Ticaret Kanunu ve ilgili diğer mevzuat çerçevesinde hazırlanan Takasbank Ana Sözleşmesi olup, internet sitemizde yayınlanmaktadır. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu çerçevesinde yönetim kurulu bünyesinde oluşturulan Denetim Komitesi'nin

görev, yetki ve çalışma esasları Yönetim Kurulu tarafından 27.09.2012 tarihinde onaylanan 'Denetim Komitesi Yönetmeliği' ile belirlenmiştir. Takasbank iş birimlerinin görev ve sorumlulukları ile hiyerarşik yapı Yönetim Kurulu tarafından 25.12.2014 tarihinde onaylanan Teşkilat ve Görev Yönetmeliği ile belirlenmiş durumdadır. Bu Yönetmelikle belirlenen organizasyon şemamız, üst düzey yönetici bilgilerimiz, faaliyet rapor ve sonuçlarımız ve bağımsız denetim raporları internet sitemizde kamunun erişimine açık tutulmaktadır.

2.3. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu yönetim kurulunun (veya denginin) görev ve sorumlulukları açık bir şekilde tanımlanmalı ve menfaat çatışmalarının tespiti, ele alınması ve yönetilmesini de içeren, kurulun işleyişine ilişkin yazılı prosedürleri bulunmalıdır. Kurulun hem kendi genel performansını hem de yönetim kurulu üyelerinin bireysel performanslarını düzenli olarak değerlendirmesi gerekmektedir.

Yönetim Kurulunun görev ve sorumlulukları, 6102 sayılı, 14/02/2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Türk Ticaret Kanununun 374. ve 375. maddelerinde belirlenmiştir. Madde 374- (1) "Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir" demektir. 375. madde de Yönetim Kurulunun devredilemez görev ve yetkilerini tanımlamaktadır. İlaveten merkezi takas kuruluşlarında yönetim kurulunun sermaye piyasası mevzuatı uyarınca görev ve yetkileri Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmeliğin 13'üncü maddesinde özel olarak düzenlenmiş bulunmaktadır.

Takasbank özelinde Yönetim Kurulu'nun görev ve sorumlulukları Takasbank Ana Sözleşmesinin 12'nci maddesinde yazılıdır. Ana sözleşmede Yönetim Kurulunun Takasbank'ı Türk Ticaret Kanunu, Bankacılık Kanunu ve diğer ilgili kanun ve düzenlemelere uygun olarak yönetmesi gerektiği ifade edilmiştir. Yönetim Kurulu bünyesindeki 'Denetim Komitesi', 'Kurumsal Yönetim Komitesi' ve 'Kredi Komitesi'nin görevleri yönetmeliklerle belirlenmiş durumdadır. Yönetim kurulu üyeleri menfaat çatışmaları bakımından müzakerelere katılma yasağı, şirketle işlem yapma ve şirkete borçlanma yasağı ve rekabet yasağını düzenleyen 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 393, 395 ve 396'ncı maddelerine ve ayrıca Genel Yönetmeliğin 18'nci maddesindeki yasaklara tabi bulunmaktadır.

Takasbank Yönetim Kurulu bankanın ve yönetimin performansını değerlendirmekle yükümlüdür. Yönetim kurulu üyelerine bireysel performansa göre yapılan bir ödeme sözkonusu değildir. Yönetim Kurulunun performansını değerlendirmek, üyeleri seçmek veya görevden almak (kamu otoritelerine verilen kanuni yetkiler bir tarafa bırakıldığında) Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde Genel Kurul'un yetkisinde olan hususlardır. Bankanın mali durumunu gösteren Faaliyet Raporu bağımsız denetçiler tarafından hazırlanır ve hissedarlara yıllık Genel Kurul toplantısından önce incelemeleri amacı ile ulaştırılır. Yönetim Kurulu üyelerinin performansı, Genel Kurul toplantısında oylamaya sunulur ve şayet hissedarların büyük çoğunluğu Yönetim Kurulunu ibra etmezlerse, Yönetim Kurulu bu durumdan sorumlu tutulur.

2.4. Yönetim kurulu, üstlendikleri çeşitli görevleri yerine getirmeye uygun becerilere ve vasıflara sahip nitelikli üyelere sahip olmalıdır. Yönetim kurulunda icracı (murahtas) olmayan üyeler de bulunmalıdır.

Takasbank yönetim kurulu üyelerinin sahip olması gereken asgari nitelikler mevzuatla düzenlenmiş olup üyelerin gerekli eğitim ve tecrübe şartlarını taşıması yasal bir zorunluluktur. 19/11/2005 tarihli, 5411 sayılı Türk Bankacılık Kanununun 23. maddesine göre, bu kanunda Genel Müdür için öngörülen ve 25. maddede listelenen şartların, Yönetim Kurulu üyelerinin yarısından bir fazlası için de aranacağı belirtilmiştir. Genel Yönetimlik de 12. maddesinde Yönetim Kurulu üyelerinin ve Genel Müdür'ün haiz olması gereken şartları belirlemiştir. Yönetim Kurulu tarafından onaylanan Takasbank Kurumsal Yönetim Yönetmeliği'ne göre, Takasbank Yönetim Kurulu, hem yönetsel görevi olan hem de yönetsel görevi olmayan üyelere oluşur. Takasbank yönetim kurulunda 'Genel Müdür' dışında Takasbank'da icrai görevi bulunan yönetim kurulu üyesi görev almamaktadır. Ana sözleşme ve kurumsal yönetim ilkeleri uyarınca yönetim kurulunda bağımsız yönetim kurulu üyeleri de görev yapmaktadır. Halen, doğal üye sıfatıyla görev yapan Genel Müdür hariç toplam 8 yönetim kurulu üyesinden üçü genel kurulda bağımsız üye olarak seçilmiştir.

2.5. Kurum yönetiminin görev ve sorumlulukları açıkça tanımlanmalıdır. Yönetim gerekli bilgi ve tecrübeye, kurumun operasyonlarını ve risk yönetimini ifa edecek ehliyeteye sahip olmalıdır.

Kurum yönetiminin görev ve sorumlulukları Yönetim Kurulu tarafından 25.12.2014 tarihinde onaylanan Teşkilat ve Görev Yönetmeliği ile belirlenmiş durumdadır. Yönetimin görev ve sorumlulukları, hukuki zorunlulukların yanı sıra bankanın hedefleri ve amaçları ile aynı doğrultuda yapılandırılmıştır. Yönetim, bankanın faaliyetleri ve operasyonlarının, hukuki zorunluluklar, yönetim kurulu tarafından konulan amaçlar, strateji ve risk tolerans iştah seviyeleri ile uyumlu olmasını sağlamak durumundadır. Yönetim aynı zamanda, bankanın operasyonlarının ve faaliyetlerinin, bankanın hedeflerine ulaşmak amacı ile gerekli iç kontrollerin bulunduğu ve gerektiği şekilde uygulandığı bir ortamda gerçekleştirilmesini sağlamaktan sorumludur.

Takasbank'ta Genel Müdür başkanlığında diğer üst düzey yöneticilerin katılımı ile faaliyet gösteren dört adet komite bulunmaktadır: Stratejik Koordinasyon Komitesi, Aktif-Pasif Yönetimi Komitesi, Bilgi Teknolojileri Komitesi ve Merkezi Karşı Taraf Temerrüt Yönetimi Komitesi.

Takasbank üst düzey yönetimine ve iş birimlerine münhasıran merkezi karşı taraf faaliyetleri ile ilgili yüklenen özel görev ve sorumluluklar Yönetim Kurulu'nca 22.07.2015 tarihinde onaylanan Merkezi Karşı Taraf Risk Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin 10'uncu maddesi ile özel olarak da düzenlenmiştir. Buna göre Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcıları ve diğer üst düzey yöneticiler;

- MKT faaliyetlerinin Yönetim Kurulu tarafından belirlenen amaç ve stratejilerle uygun bir şekilde yürütülmesi,
- Hedeflenen amaçlara ulaşmayı sağlayacak uyum ve iç kontrol prosedürleri oluşturulması,
- Takasbank'ın diğer faaliyetlerinin, MKT faaliyetleri için önemli bir risk teşkil etmediğinden emin olunmasını sağlayacak tedbirlerin alınması,
- Risk yönetimi, iç denetim, iç kontrol ve uyum fonksiyonlarına yeterli kaynağın tesis edilmesi,

görev ve sorumluluğunu taşırlar.

Yönetimin gerekli bilgi, tecrübe ve ehliyetle sahip olması hem birincil ve ikincil mevzuatta hem de iç düzenlemelerde yer alan ve üzerinde titizlikle durulan bir mecburiyettir. Üst düzey yöneticilerin performansını değerlendirme atama veya görevden alma yetkisi Yönetim Kurulu ve Genel Müdür'e aittir. Takasbank yönetimi, aylık olarak gerçekleştirilen ve bankanın hedefleri ve stratejileri doğrultusunda Takasbank'ın operasyonlarının, faaliyetlerinin, devam eden projelerinin ve finansal durumunun değerlendirildiği toplantılarda direkt olarak Yönetim Kurulu'na raporlama yapmaktadır.

2.6. Yönetim kurulunun finansal piyasa altyapısı kuruluşunun risk-tolerans politikasını içeren, risk kararları için sorumlulukları ve hesap verilebilirliği belirleyen, kriz ve acil durumlarda karar alma mekanizmasını düzenleyen yazılı ve açık bir risk yönetim çerçevesi oluşturması gerekir. Yönetişim düzenlemelerinin, risk yönetimi ve iç kontrol/denetim fonksiyonlarının yeterli yetkiye, bağımsızlığa, kaynaklara ve Yönetim Kurul'una erişim imkânına sahip olmasını sağlanmalıdır.

Takasbank'ın kurumsal risk yönetimi çerçevesi tabi olunan bankacılık mevzuatının ve merkezi karşı taraf faaliyetleri başta olmak üzere sermaye piyasası mevzuatının gerektirdiği risk yönetimi ihtiyaçları dikkate alınarak oluşturulmuştur. Merkezi karşı taraf faaliyetleri ve bu faaliyetlerde kullanılan risk yönetimi modellerinin geçerliliği, Yönetim Kurulu tarafından, bankacılık mevzuatı çerçevesinde doğrudan Yönetim Kurulu bünyesindeki Denetim Komitesi'ne bağlı olarak çalışan ve kurumsal ölçekte iç denetim, iç kontrol, sermaye yeterliliği, risk kontrolü ve raporlaması ile iştigal eden, İç Denetim Ekibi, İç Kontrol Ekibi ve Risk Yönetimi Ekibi (iç sistem birimleri) vasıtasıyla kontrol edilmekte ve denetlenmektedir. Bunun yanında Yönetim Kurulu tarafından Takasbank'ın merkezi karşı taraf olarak üstlendiği finansal risklerin yönetimi için takas operasyonu ve piyasa işleticisi birimlerden bağımsız doğrudan Genel Müdür'e bağlı 'Merkezi Risk ve Teminat Yönetimi Grubu' oluşturulmuştur. Grup bünyesinde 'Merkezi Karşı Taraf Bölümü' ile 'Mali Tahlil ve Risk İzleme Ekibi' bulunmaktadır. MKT üyelerine tahsis edilecek risk limitleri ve üyelik tipleri 'Mali Tahlil ve Risk İzleme Ekibi'nce işletilen 'İçsel Kredi Derecelendirme ve Değerlendirme Sistemi' ile takdir edilmekte, pozisyon ve teminatlarla ilgili her türlü risk parametresi ise Merkezi Karşı Taraf Bölümü' tarafından belirlenmektedir. Bu bölüm tarafından üretilen merkezi karşı taraf risklerine özel raporlar üst yönetim yanında, iç sistem birimleri kanalıyla Denetim Komitesi ve Yönetim Kurulu'na da sunulmaktadır. Gerek iç sistem birimleri gerekse Merkezi Risk ve Teminat Yönetimi Grubu çalışanlarına Banka performansına dayalı ücret ödenemeyeceği, üst yönetimin iç denetim, iç kontrol, risk yönetimi ve uyum fonksiyonlarına gerekli kaynağı tahsis etme görev ve sorumlu olduğu 'Merkezi Karşı Taraf Risk Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin sırasıyla 10/1-ç ve 33'üncü maddesinde özel olarak düzenlenmiş bulunmaktadır.

BDDK tarafından Basel standartları gözetilerek oluşturulan bankacılık risk yönetimi ve sermaye yeterliliği düzenlemeleri ile CPMI-IOSCO ve EMIR de dâhil olmak üzere sermaye piyasaları ile ilgili uluslararası standart-mevzuat ve iyi uygulama örnekleri çerçevesinde Bankamız Yönetim Kurulu'nca onaylanan;

- Risk Yönetimi Yönetmeliği,

- İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Yönetmeliği ve Stres Testi Programı Politika ve Uygulama Esasları Prosedürü,
- İş Sürekliliği Planı, Acil Durum Planı ve Yeniden Yapılandırma (Recovery) Planı,
- Krediler Yönetmeliği,
- Kredi Derecelendirme ve Değerlendirme Sistemleri Genel Esaslar Yönetmeliği ve bu Yönetmelik çerçevesinde Bankalar, Aracı Kurumlar ve Diğer Finansal Kuruluşlar için ayrı ayrı hazırlanan Kredi Derecelendirme ve Değerlendirme Esasları Prosedürleri,
- MKT hizmeti verilen VİOP ve ÖPP için hazırlanan Piyasa Yönergeleri ve bu Yönergelere istinaden çıkarılan Piyasa Prosedürleri,
- Merkezi Karşı Taraf Risk Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği,
- Merkezi Karşı Taraf Teminat Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği,
- Merkezi Karşı Taraf Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği,

hem kurumsal hem de merkezi karşı taraf risk yönetimi çerçevesini oluşturan temel dokümanlardır. Takasbank'ın maruz bulunduğu önemli her türlü finansal ve finansal olmayan risk tanımlanmakta, ölçülmekte, kredi, risk, işlem, teminat, saklama veya konsantrasyon limitleri ile sınırlanmakta, risk limitlerine yaklaşıldığında uyarı mekanizmasını harekete geçirecek sinyal değerleri belirlenmekte, riskler için yasal ve/veya içsel sermaye tahsis edilmekte, fiziksel veya finansal acil durumlarda karar ve yönetim mekanizması ve alınacak tedbirler belirlenmiş bulunmaktadır.

Merkezi karşı taraf faaliyetlerinden kaynaklanan riskler için sermaye tahsisi Avrupa Birliği'nin Merkezi Karşı Taraf Kuruluşlarının sermaye yeterliliğine ilişkin (EU) No 152/2013 sayılı EMIR tamamlayıcı düzenlemesi de gözetilerek, Takasbank'ın diğer faaliyetlerden kaynaklanan risklerle birlikte Basel Komitesi'nin bankacılık sermaye yeterliliği düzenlemelerine uygun bir şekilde I. Yapısal Blok (kredi riski, piyasa riski, karşıtaraf kredi riski ve operasyonel risk) ve II. Yapısal Blok (likidite riski, bankacılık hesaplarından kaynaklanan faiz oranı riski, MKT karşılanmış riskleri için tahsis edilen sermaye, MKT genel iş riski ve MKT yeniden yapılanma riski karşılığı) riskleri arasında ele alınmaktadır.

Takasbank, IT ve operasyonel risk yönetimi ile ilgili olarak, ISO 27001 (Information Security Management Systems) ve ISO 22301 (Business Continuity Management System) sertifikalarına sahiptir.

Özetle Takasbank'ın risk-tolerans politikası, risk yönetiminde sorumluluklar ve bu sorumlulukları taşıyanlar, acil durum, kriz veya temerrüt yönetimi gibi olağan üstü durumlarda karar mekanizmasının işleyişi gibi kritik hususlar risk yönetimi çerçevesi ile en iyi şekilde kapsamıştır. Takasbank'da hem kurumsal hem de merkezi karşı taraf risk yönetimi faaliyetleri icracı olmayan (gelir getiren faaliyetlerle uğraşmayan), ücretleri Bankanın performansı ile ilişkilendirilmeyen, üst yönetimin gerekli kaynağı tahsis etmekle yükümlü tutulduğu Merkezi Risk ve Teminat Yönetimi Grubu ve Risk Yönetimi Ekibi'nce yürütülmekte, merkezi karşı taraf faaliyetlerinden kaynaklanan riskler hem üst yönetim, iç sistem birimleri, Denetim Komitesi ve Yönetim Kurulu tarafından değerlendirilen özel raporlamalarla, hem de asgari sermaye yeterliliği hesaplamalarında ve içsel sermaye yeterliliği değerlendirme sürecinde diğer faaliyetlerden kaynaklanan riskler ile birlikte

bütünsel bir bakış açısıyla değerlendirilmekte ve Denetim Komitesi ve Yönetim Kurulunda ele alınmaktadır.

2.7. Yönetim kurulu; finansal piyasa altyapısı kuruluşunun yapısının, düzenlemelerinin, genel stratejisinin ve aldığı önemli kararların; doğrudan ve dolaylı katılımcıların ve diğer paydaşların çıkarlarını gözeterek şekilde olmasını sağlamalıdır. Önemli kararlar ilgili paydaşlara, bu kararların piyasaya büyük bir etkisi olması durumunda ise kamuya, duyurulmalıdır.

Sermaye Piyasası Kurulu tarafından 30.05.2013 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmeliğin 10’uncu maddesinde belirtilen faaliyet ilke ve esasları, piyasa katılımcılarının menfaatlerinin gözetilmesini sağlayacak tüm unsurları barındırmaktadır. Takasbank’ın ortakları arasında MKT üyeleri de bulunmakta ve Yönetim Kurulu’nda temsil edilmektedirler. İlâveten Yönetim Kurulu’na tavsiyelerde bulunmak üzere üye ve üye müşterilerinin de temsil edileceği bir MKT Risk İstişare Komitesi kurulması yönündeki çalışmalarımız devam etmektedir.

Paydaşlara ve kamuya yapılacak açıklamalar Merkezi Karşı Taraf Risk Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliğinin 40’ncü maddesinde somut bir şekilde düzenlenmiştir. Buna göre; Takasbank’ın verdiği MKT hizmetlerinde şeffaflığın sağlanması amacıyla aşağıda belirtilen bilgiler üyelere ve kamuya açıklanır:

- Yönetim düzenlemelerine dair;
 - ✓ Organizasyon ve kurumsal yönetime ilişkin hususlar,
 - ✓ Son döneme ilişkin denetlenmiş finansal tablolar,
- İş kurallarına dair;
 - ✓ Yönetmelik, yönerge ve prosedürler,
 - ✓ Banka’nın merkezi takas hizmetleri ile ilgili bilgiler,
 - ✓ Risk yönetimine, üyeliğe ve temerrüt yönetimine ilişkin esaslar,
 - ✓ Teminat olarak kabul edilen varlıklar ve teminat değerlendirme katsayıları,
 - ✓ Teminatların izlenmesi, ayrıştırılması ve teminat hesaplarının nitelikleri,
 - ✓ İşlem teminatı ve garanti fonu parametreleri,
 - ✓ Stres testi ve geriye dönük testlere ilişkin özet sonuçlar,
 - ✓ Mevcut MKT üyeleri,
 - ✓ Günlük olarak takası yapılan işlemlerin miktarı,
 - ✓ Piyasada ortalama bulunması gereken teminat tutarı,
 - ✓ Takas komisyon ve ücretleri,
 - ✓ Sistem iletişim protokollerine dair teknik gereklilikler.

Kamuya açıklanacak verilerde ticari sırların korunmasına dikkat edilir. Stres testlerine ilişkin sonuçların açıklanmasında üye isimlerine yer verilmez.

Temerrüt yönetimi çerçevesinde otoritelere yapılacak bildirimler ve üyelere yapılacak açıklamalara ise Merkezi Karşı Taraf Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliğinin 9 ve 14/4’üncü maddelerinde yer verilmiştir.

CPMI-IOSCO 2 No.lu Prensibi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☐ <i>(Observed)</i>	Genelde Uyumlu ☒ <i>(Broadly Observed)</i>	Kismen Uyumlu ☐ <i>(Partly Observed)</i>	Uyumsuz ☐ <i>(Not Observed)</i>	Uygulanabilir Değil ☐ <i>(Not Applicable)</i>
--	---	--	---	---

Takasbank'ın tabi olduğu kurumsal yönetim çerçevesinin hem Takasbank ve paydaşlarının hem de tüm kamunun menfaatlerini ve finansal istikrarı gözettiği, dolayısıyla iki no.lu prensiple uyumlu olduğu dşnlmektedir. Ancak alt prensip 2.7 çerçevesinde ye ve ye müşterilerinin menfaatlerinin korunmasında işlev görebilecek 'MKT Risk İştişare Komitesi'nin kurulması ile ilgili alışmaların devam ediyor olması sebebiyle uyum seviyesi bir alt derecede takdir edilmiştir.

Principle 3: Framework for the comprehensive management of risks

An FMI should have a sound risk-management framework for comprehensively managing legal, credit, liquidity, operational, and other risks.

Key considerations

- 1. An FMI should have risk-management policies, procedures, and systems that enable it to identify, measure, monitor, and manage the range of risks that arise in or are borne by the FMI. Risk-management frameworks should be subject to periodic review.*
- 2. An FMI should provide incentives to participants and, where relevant, their customers to manage and contain the risks they pose to the FMI.*
- 3. An FMI should regularly review the material risks it bears from and poses to other entities (such as other FMIs, settlement banks, liquidity providers, and service providers) as a result of interdependencies and develop appropriate risk-management tools to address these risks.*
- 4. An FMI should identify scenarios that may potentially prevent it from being able to provide its critical operations and services as a going concern and assess the effectiveness of a full range of options for recovery or orderly wind-down. An FMI should prepare appropriate plans for its recovery or orderly wind-down based on the results of that assessment. Where applicable, an FMI should also provide relevant authorities with the information needed for purposes of resolution planning.*

Prencip 3: Kapsamlı risk yönetimi çerçevesi

Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, hukuki, kredi, operasyonel ve likidite riskleri ile diğer tüm risklerin kapsamlı yönetimine imkân veren sağlam bir risk yönetim çerçevesine sahip olması gerekmektedir.

Önemli hususlar

3.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, nezdinde doğan veya üstlendiği çeşitli riskleri tanımlamasına, ölçmesine, izlemesine ve yönetmesine imkân veren risk-yönetimi politikaları, prosedürleri ve sistemleri olmalıdır. Risk-yönetimine ilişkin çerçeve dönemsel olarak gözden geçirilmelidir.

Takasbank bünyesinde etkin bir risk yönetimi fonksiyonunun oluşturulması ve bu fonksiyonun yeterliliğinin gözetim ve denetiminden en üst düzeyde sorumlu organ Yönetim Kurulu'dur. Yönetim Kurulu tarafından yapılan yukarıda (2.6) tek tek sayılan düzenlemeler risklerin tanımlanması, ölçülmesi, izlenmesi ve yönetilmesi için kapsamlı, tutarlı ve sağlam bir risk yönetimi çerçevesi sunmaktadır. Risk yönetimi çerçevesini oluşturan düzenlemeler, ilgisine göre Risk Yönetimi Ekibi veya Merkezi Risk ve Teminat Yönetimi Grubu'nun koordinasyonunda hukuk müşavirliği ve iş birimlerinin de görüşleri alınarak hazırlanmakta Genel Müdür ve Denetim Komitesi tarafından Yönetim Kurulu'na sunulmaktadır. Takasbank'ın risk yönetim çerçevesi her yıl asgari bir kez gözden geçirilerek güncelliği muhafaza edilmektedir. Risk yönetimi politika, prosedür ve sistemlerinin

etkinliği Yönetim Kurulu tarafından iç kontrol ve iç denetim fonksiyonları kullanılarak gözetim altında tutulmaktadır.

Takasbank'ın bankacılık ve merkezi karşı taraf risk yönetimi dokümanlarında tanımlanmış yasal ve/veya içsel sermaye tahsis edilen temel riskler şunlardır;

- Kredi riski,
- Karşı taraf kredi riski;
- Piyasa riski (spesifik risk dahil),
- Likidite riski
- Yapısal faiz oranı riski;
- Operasyonel risk (yasal risk dahil),
- MKT karşılanmış riskleri,
- MKT genel iş riski,
- MKT yeniden yapılandırma riski,

Takasbank MKT faaliyetlerinden kaynaklanan riskleri, (i) takas risklerini henüz üstlenmeden, (ii) takas risklerini üstlenirken ve (iii) takas risklerini üstlendikten sonraki üç kademede dikkatle yönetmektedir.

Birinci kademede;

- MKT üyeliğine kabul edileceklerin mali güçleri ölçülmekte,
- MKT üyeliğine kabul edilen üyelere mali güçleri oranında risk limiti tahsis edilmekte,
- MKT üyeliğine kabul edilecek kurumların yönetim kurullarından bilgi teknolojileri, iç kontrol ve risk yönetimi sistemlerinin yeterliliğini sağlayıp sürekli kılacakları hususunda yazılı taahhüt alınmakta,
- Üyelerin temerrüdü halinde maruz kalılabilecek karşı taraf kredi riski ve piyasa riski için Takasbank sermayesinden kullanılacak miktar hesaplanarak MKT temerrüt yönetimi kaynağı olarak (karşılanmış riskler için) tahsis edilmekte,
- MKT iş riski ve yeniden yapılandırma riski için içsel sermaye tahsis edilmekte,
- İşlem teminatı veya garanti fonu katkı payı olarak üyelerce yatırılacak teminat türleri, yatırılacak teminatlara ilişkin kompozisyon limitleri (asgari ve azami oranlar) ve teminat değeri (kesinti) oranları belirlenmekte,
- Alınacak pozisyonlar (riskler) karşılığında üyelerce yatırılması gereken başlangıç teminatı ve garanti fonu katkı payı miktarları istatistiksel yöntemlerle ve yüksek güven düzeylerinde hesaplanmakta;

İkinci kademedede;

- Üyelerce alınmak istenen/ alınan pozisyonların doğuracağı/doğurduğu risk ve teminat gereksinimi tahmin edilmekte/hesaplanmakta,
- Üyelerce alınmak istenen/ alınan risklerin limitlerini aşp-aşmayacağı/aşıp-aşmadığı kontrol edilmekte;
- Alınmak istenen/ alınan riskleri karşılayacak teminat ve garanti fonu katkı payının mevcut olup- olmadığı/yatırılıp-yatırılmadığı kontrol edilmekte;

Üçüncü kademedede;

- Üyelerin pozisyonları ve teminatları günlük piyasa fiyatları ile güncellenerek değişim teminatı tutarları hesaplanmakta,
- Zarar eden pozisyon sahipleri ve/veya teminat yükümlülüğü oluşan üyelere teminat tamamlama çağrısı yapılmakta,
- Üyelerin bireysel risk ve teminat kompozisyon ve limitlerine uyumu takip edilmekte,
- Piyasa geneli için likidite ve konsantrasyon risk limitlerine uyum takip edilmekte,
- Hem garanti fonlarının ve hem de tüm temerrüt yönetimi kaynaklarının yeterliliği stres testleri ile kontrol edilmekte,
- İşlem teminatlarına, garanti fonu katkı payı hesaplamalarına esas risk parametreleri ile teminat değerlendirme katsayılarının geçerliliğini muhafaza edip etmediği geriye dönük testlerle kontrol edilmekte,
- Takasbank İç Denetim Ekibi, seçilmiş MKT üyeleri nezdinde bilgi teknolojileri, iç kontrol ve risk yönetimi sistemlerinin yeterliliği hususunda yerinde denetimde bulunmakta,
- Takasbank İç Denetim ve İç Kontrol Ekipleri MKT risk yönetimi süreçlerini ve modellerini gözden geçirmekte,
- Risk Yönetimi Ekibi finansal ve finansal olmayan riskler için I ve II'nci Yapısal Bloklarda tahsis edilen sermayenin yeterliliğini stres testleri ile kurumsal ölçekte sınamakta,
- Üyelerden kabul edilen nakit işlem teminatları ve garanti fonu katkı payları Takasbank aktifinde tutuldukları hesaplara göre I'nci Yapısal Blok yasal sermaye yeterliliği hesaplamalarında dikkate alınmaktadır.

Esasen MKT üyeleri tarafından Takasbank nezdindeki hesaplara yatırılan işlem teminatı ve garanti fonu katkı paylarının Takasbank tarafından nemalandırılmasından, diğer bankalara aktarılmasından veya saklama kuruluşları nezdinde muhafaza edilmesinden kaynaklanan riskler 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 73'üncü maddesinin ikinci fıkrası sağlanan koruma çerçevesinde son derece etkin bir şekilde yönetilebilmektedir.

6362 sayılı Kanun'un 73/2'nci maddesi uyarınca; takas kuruluşları nezdinde takas risklerinin önlenmesi amacıyla tutulan teminatlar ile oluşturulan garanti fonundaki varlıklar, amaçları dışında kullanılamaz, kamu alacakları için olsa dahi haczedilemez, rehnedilemez, idari mercilerin tasfiye kararlarından etkilenmez, iflas masasına dâhil edilemez ve üzerlerine ihtiyati tedbir konulamaz. Takasbank MKT üyelerince yatırılan nakit işlem teminatları ve garanti fonu katkı paylarını MKT Yönetmeliği uyarınca nemalandırabilmekte, nema geliri Takasbank komisyonu düşüldükten sonra

teminat sahiplerinin hesaplarına aktarılmaktadır. Merkezi Karşı Taraf Teminat Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin çerçevesinde nemalandırma işlemlerinde ya bankalar nezdinde özel olarak açılmış O/N vadeli mevduat hesapları ya da DİBS'ne dayalı ters repo işlemleri kullanılabilir. Özel mevduat hesapları tercih edildiğinde, hesaplar MKT hizmeti verilen her bir piyasa için üye portföy ve müşteri ayrımı ile açılmakta, hesapların açıldığı bankaya bu hesaplara yatırılan paranın 6362 sayılı Kanun'un 73/2 maddesi ile korunan bir varlık olduğu yazılı olarak ihtaren beyan olunmaktadır. Dolayısıyla MKT üyeleri tarafından Takasbank'a tevdi edilen kendilerine veya müşterilerine ait teminatlar hem Takasbank'ın hem de Takasbank'ın bu teminatları yatırdığı hesaplarının bulunduğu bankaların/kurumların iflas veya tasfiyesinden ve ayrıca hem Takasbank'ın hem de teminatların yatırıldığı veya saklandığı diğer banka veya kurumların alacaklılarının takibinden korunmuş bulunmaktadır.

Yine 6362 sayılı Kanun'un 73/2'nci maddesi uyarınca merkezi karşı taraf hizmeti verilen piyasalarda Takasbank'a tevdi edilen işlem teminatı ve garanti fonu katkı payları sadece üyeler veya müşterilerinin aldıkları pozisyonlardan kaynaklanan risk ve yükümlülüklerin karşılanmasında kullanılabilir. Takasbank Yönetim Kurulu tarafından onaylanan Merkezi Karşı Taraf Teminat Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin 23'üncü maddesi ile, MKT hizmeti için alınan işlem teminatı ve garanti fonu katkı paylarının Takasbank'ın diğer sermaye piyasası veya bankacılık faaliyetlerinden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere herhangi bir faaliyetinden kaynaklanan yükümlülüklerinin geçici bir süre için dahi olsa yerine getirilmesinde kullanımı yasaklanmış olup, MKT risklerinin yönetiminde, Takasbank'ın diğer faaliyetlerinin MKT faaliyetleri için herhangi bir risk oluşturmasını da engelleyecek son derece sağlam bir çerçeve oluşturulmuş bulunmaktadır.

Bununla birlikte üyelerin MKT riskleri Takasbank'ın diğer faaliyetlerinden kaynaklanan riskleri ile birlikte toplu olarak izlenip değerlendirilebilmektedir. Örneğin MKT üyelerinin toplam riski önce Takasbank genelinde faaliyet gösterdikleri tüm piyasalarda alabilecekleri toplam risk sınırını gösteren üst limitlerle sınırlanmakta, MKT piyasaları için risk limit tahsisi üst limitler dikkate alınarak gerçekleştirilmektedir. Bankalar için belirlenen üst limitler, bu bankalardan alınabilecek garanti miktarını da sınırlamaktadır. Üyelerin Takasbank genelindeki (MKT ve MKT dışı) tüm risklerinin toplu olarak takibi Mali Tahlil ve Risk İzleme Ekibi'nce gerçekleştirilmektedir. Üyelerin farklı MKT piyasalarındaki riskleri Merkezi Karşı Taraf Bölümü'nce de toplu olarak takip edilebilmektedir.

3.2. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, katılımcılarına ve, ilgili olan hallerde, katılımcılarının müşterilerine finansal piyasa altyapısı kuruluşu nezdinde yarattıkları riskleri yönetmeleri ve sınırlamalarını teşvik eden yöntem ve tedbirler sunmalı ve uygulamalıdır.

Takasbank üyelerinin kendisine karşı olan yükümlülüklerini yönetmelerini ve sınırlamalarını teminen gerekli alt yapıyı kurmuş ve düzenlemeleri yapmıştır. Üyeler, Takasbank'a karşı olan yükümlülüklerini, teminatlarının tutarlarını, açık pozisyonlarını ve hesapların geçici kar/zarar durumlarını üye ekranlarından izleyebilmektedir. Bu ekranlara uyarı mesajları da iletilmekte olup, ayrıca üyelere teminat tamamlama çağrısı bulunan hesaplar ile ilgili tüm bilgiler rapor olarak da sağlanmaktadır.

Takasbank MKT olarak hizmet verdiği piyasalarda kullandığı risk modelleri ile ilgili tüm bilgileri üyeler ile paylaşmakta, marjin hesaplamasında kullanılan risk parametre dosyalarını ve bilgilerini günlük olarak yayınlamaktadır. Üyeler gerekli araçlar vasıtasıyla hipotetik senaryolar oluşturarak teminat gereksinimi hesaplamalarını simüle edebilmektedirler. MKT üyeleri kendilerine tanınan risk bazlı limitlerini aştıklarında %100'e varan oranda artırılmış teminat yükümlülükleri ile karşılaşmakta, dolayısıyla risk limit ve teminat durumlarını çok yakından takip etmek zorunda kalmaktadırlar. Teminat yetersizliği oluşan hesapların risk artırıcı işlem yapması engellenmektedir.

Bireysel müşterilerin risk ve teminatlarını daha iyi takip etmeleri amacıyla, Takasbank, BİAŞ Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası'nda MKT üyeleri tarafından Banka nezdinde açtırılan bireysel müşteri hesaplarındaki pozisyon ve teminat bilgilerinin doğrudan ilgili müşterilerce uzaktan erişimle takip edilebilmesi için bir sistem kurmuştur. Aynı imkânın Takasbank Ödünç Pay Piyasası'nda da en kısa sürede sağlanabilmesi için çalışmalar devam etmektedir.

MKT üyeleri; MKT hizmetinin verildiği piyasa veya sermaye piyasası araçlarında, söz konusu hizmete taraf olabilmek için gerekli iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim mekanizmalarının sürekliliğini sağlamak amacıyla gerekli tüm önlemleri almak zorundadır. Takasbank MKT üyeliğine kabul sırasında üyenin iç sistemleri ve teknik altyapısının yeterliliğini de dikkate almakta, Takasbank İç Denetim Ekibi üyeler nezdinde yerinde denetimde bulunabilmektedir. Takasbank tarafından 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 78 inci maddesinin dördüncü fıkrası ile Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi ve 8 inci maddesinin ikinci fıkrasına dayanılarak hazırlanan "Takasbank Merkezi Karşı Taraf Üyelerinin Bilgi, Risk Yönetimi, İç Denetim ve İç Kontrol Sistemleri Hakkında Yönerge" Sermaye Piyasası Kurulu tarafından 10.03.2016 tarihte onaylanmış bulunmaktadır. Yönerge; merkezi karşı taraf hizmeti alması uygun görülen üyelerin, Takasbank'a olan yükümlülükleriyle ilgili üstlendikleri risklerin yönetimini ve kontrolünü sağlamak üzere kuracakları bilgi sistemleri, risk yönetimi, iç denetim ve iç kontrol faaliyetlerine ve bu faaliyetlerin Yönerge hükümleri açısından yeterliliğinin gözetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.

MKT hizmeti verilen piyasalar için oluşturulan garanti fonlarına üyelerin yaptığı katkılar, üyelerin ilgili piyasalardaki riskler konusunda bilinçlenmesine fayda sağlamaktadır.

3.3. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, birbirine bağımlılık nedeniyle, diğer finansal piyasa altyapısı kuruluşları, ödeme bankaları, likidite sağlayıcıları ve hizmet sağlayıcıları gibi diğer kurumlara yarattığı ve bu kurumlardan üstlendiği önemli riskleri düzenli olarak gözden geçirmeli ve söz konusu riskleri ele almak üzere uygun risk-yönetim araçları geliştirmelidir.

Takasbank yürüttüğü merkezi karşı taraf ve takas faaliyetleri dolayısıyla diğer kurumlar ve servis sağlayıcıları ile karşılıklı bağımlılığa sahiptir. Yürütülen faaliyetler dolayısıyla Üyeler, Borsa İstanbul, Merkezi Kayıt (Saklama) Kuruluşu, T.C. Merkez Bankası ve SWIFT gibi servis sağlayıcıları ile var olan karşılıklı bağımlılık dolayısıyla maruz kalınabilecek risklerin önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Özellikle alım-satım emirlerinin gerçekleştiği BİAŞ piyasaları, takas ve merkezi karşı taraf işlemlerinin yürütüldüğü Takasbank ve saklamanın gerçekleştiği Merkezi Kayıt Kuruluşu arasındaki

karşılıklı teknoloji bağımlılığı kritik bulunmakta bu sebeple Borsa İstanbul, Merkezi Kayıt Kuruluşu ve Takasbank iş sürekliliğini artırmaya yönelik ortak acil durum testleri yapmaktadır.

Takasbank BT ve operasyonel risk yönetimi ile ilgili olarak, ISO 27001 (Information Security Management Systems) ve ISO 22301 (Business Continuity Management System) sertifikalarına sahiptir.

Alım-satım, takas ve saklama silsilesinde karşılıklı bağımlılıktan kaynaklanan riskler öncelikle ISO 22301 iş sürekliliği kapsamında ele alınmakta, risklerin olası etkileri analiz edilmekte, kritik süreçler belirlenmektedir. Takasbank bünyesinde rutin olarak uygulanan acil durum testlerinde yer alan senaryolarda da diğer kurumlar ve servis sağlayıcılar ile bağlantının kesildiği durumlara özel önem ve yer verilmektedir.

Ayrıca bu tip risklerin sınırlanması amacıyla Takasbank özellikle servis sağlayıcılar ile hizmet seviye anlaşmaları imzalamakta ve sigorta poliçeleri kullanmaktadır.

Servis sağlayıcılar ile ilgili risklerin sınırlanması konusunda Takasbank tabi olduğu bankacılık mevzuatı çerçevesinde gerekli tüm süreçleri oluşturmuş olup risklerin ölçülmesi amacıyla nitel yöntemleri kullanmakta ve servis sağlayıcı firmaları yılda bir kez gözden geçirmektedir.

Takasbank tarafından destek hizmeti alınan şirketlere yönelik olarak hazırlanan risk analizi raporları ve teknik yeterlilik raporları, Destek Hizmetleri Risk Yönetimi Programı, yılda bir kez hazırlanan Denetim Komitesi değerlendirme raporu Yönetim Kurulu'na raporlanmaktadır. Söz konusu raporlarda alınan destek hizmeti nedeniyle başta bağımlılık riski olmak üzere maruz kalılabilecek risklere, alınabilecek aksiyonlara, fayda maliyet analizine ve hizmetin ikame edilebilirliğine değinilmektedir. Ayrıca, Takasbank tarafından tedarikçilerin kritiklik seviyeleri tespit edilmekte ve önemli tedarikçiler belirlenmektedir.

Ayrıca bahse konu riskler bilgi teknolojileri bakış açısı ile ISO 27001 standardı uyarınca yılda bir kez gözden geçirilmektedir.

Takasbank bankacılık lisansına sahip olması dolayısıyla T.C.Merkez Bankası likiditesine erişim hakkına sahip bulunmakta, ancak MKT piyasaları için en büyük iki üyenin aynı anda temerrüt ettiği varsayımı ile yapılan stres testleri, MKT piyasalarında yaşanacak en büyük temerrütlerde bile (işlem teminatları ve garanti fonu katkı paylarının, yukarıda (3.1) açıklandığı üzere O/N vadelerle son derece güvenli hesaplarda tutulması nedeniyle) T.C. Merkez Bankası likiditesine ihtiyaç duyulmasının düşük bir ihtimal olduğunu göstermektedir. Ancak ihtiyaç halinde Takasbank sermayesinden temerrüt yönetimi kaynağı olarak tahsis veya taahhüt edilerek DİBS'lerine yatırılan kaynakların, T.C. Merkez Bankası kanalıyla aynı gün likide edilmesi mümkün bulunmaktadır. Ayrıca MKT hizmeti verilen piyasalarda banka garantileri teminat olarak kabul edilmemekte ve bu suretle MKT hizmeti verilen piyasalarda bankacılık sektörü likiditesine olan bağımlılık azaltılmaktadır.

3.4. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun ticari açıdan kritik operasyonlarını ve hizmetlerini sunmasını engelleyebilecek olası durumları belirlemesi ve kurtarma ya da faaliyetin düzenli bir şekilde sonlandırılmasında kullanılacak seçeneklerin etkinliğini değerlendirmesi gerekmektedir. Finansal piyasa altyapısı kuruluşu bu değerlendirmenin neticelerine göre kurtarma ya da faaliyetin düzenli olarak sona erdirilmesine ilişkin uygun planları hazırlamalıdır. Finansal piyasa altyapısı kuruluşu, gerekli olan hallerde, otoritelerin tasfiyeyi planlamasına yönelik gereken bilgileri de ilgili otoritelere sunmalıdır.

Takasbank fiziksel risklerle ilgili İş Sürekliliği Planı ve Acil Durum Planı yanında finansal risklerle ilgili Yeniden Yapılandırma (Recovery) Planına sahiptir. Yeniden yapılandırma planında ele alınan senaryolar arasında üyelerin temerrüdü veya diğer nedenlerle beklenmeyen kayıplara maruz kalınması, likidite yetersizliği ile karşılaşılması gibi kritik olaylar bulunmaktadır. Planlar yıllık olarak gözden geçirilmektedir.

Temerrüt yönetimi kaynaklarının kullanılması halinde kullanılan kısmın ikamesi ile ilgili esaslar MKT mevzuatında düzenlenmiş bulunmakta, MKT üyeleri fonlanmamış garanti fonu yükümlülüklerini yerine getirmeyi üyelik sözleşmeleri ile taahhüt etmiş bulunmaktadır. Ayrıca mevzuat Takasbank'a, olağanüstü koşullarda değişim teminatı kesintisi yapma, pozisyonların zorunlu devri veya sonlandırılması türünden son derece etkin kurtarma (*recovery*) araçlarını kullanma yetkisi vermekte, Takasbank'ın bu yetkileri üyelik sözleşmelerine de dercedilmektedir.

Takasbank MKT genel iş riski (*business risk*) ve yeniden yapılandırma veya faaliyetin düzenli bir şekilde sonlandırılması (*restructuring&orderly winding down*) maliyetleri için sermaye de ayırmaktadır. 2016 yılı için MKT iş riski ve yeniden yapılandırma riski karşılığı olarak ayrılan içsel sermaye miktarı yaklaşık olarak 33 milyon TL'dir. Takasbank Yönetim Kurulu tarafından onaylanan Merkezi Karşı Taraf Temerrüt Yönetimi Yönetmeliği'nde 'MKT faaliyetlerinin sonlandırılması' özel olarak düzenlenerek;

- Takasbank'ın sunduğu MKT hizmetinin herhangi bir nedenle sonlanması halinde mevcut pozisyon ve teminatların Sermaye Piyasası Kurulu tarafından mevzuat çerçevesinde merkezi karşı taraf olarak görevlendirilebilecek başka bir kuruma taşınacağı veya Kurul tarafından uygun görülmesi halinde Takasbank'ın merkezi karşı taraf olmaksızın takas ve teminat yönetimi hizmetlerine devam edeceği,
- Takasbank'ın takas veya merkezi karşı taraf hizmetlerini sürdüremeyeceği koşulların ortaya çıkması, pozisyon ve teminatların başka bir kuruma taşınmaması halinde pozisyon ve teminatların, Sermaye Piyasası Kurulu'nun belirleyeceği esaslar çerçevesinde tasfiye edileceği,

belirtilmiştir. Dolayısıyla MKT faaliyetinin sonlandırılması ile ilgili gelişmelerin, otorite tarafından yönlendirilmesinin gerekeceği doğal bir sonuç olarak görülmektedir.

CPMI-IOSCO 3 No.lu Prensibi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ <i>(Observed)</i>	Genelde Uyumlu ☐ <i>(Broadly Observed)</i>	Kismen Uyumlu ☐ <i>(Partly Observed)</i>	Uyumsuz ☐ <i>(Not Observed)</i>	Uygulanabilir Değil ☐ <i>(Not Applicable)</i>
---	--	--	---	---

Takasbank maruz kaldığı tüm risklerin kapsamlı yönetimine imkân veren sağlam bir risk yönetim çerçevesine sahiptir.

Principle 4: Credit Risk

An FMI should effectively measure, monitor, and manage its credit exposures to participants and those arising from its payment, clearing, and settlement processes. An FMI should maintain sufficient financial resources to cover its credit exposure to each participant fully with a high degree of confidence. In addition, a CCP that is involved in activities with a more complex risk profile or that is systemically important in multiple jurisdictions should maintain additional financial resources sufficient to cover a wide range of potential stress scenarios that should include, but not be limited to, the default of the two participants and their affiliates that would potentially cause the largest aggregate credit exposure to the CCP in extreme but plausible market conditions. All other CCPs should maintain additional financial resources sufficient to cover a wide range of potential stress scenarios that should include, but not be limited to, the default of the participant and its affiliates that would potentially cause the largest aggregate credit exposure to the CCP in extreme but plausible market conditions.

Key considerations

- 1. An FMI should establish a robust framework to manage its credit exposures to its participants and the credit risks arising from its payment, clearing, and settlement processes. Credit exposure may arise from current exposures, potential future exposures, or both.*
- 2. An FMI should identify sources of credit risk, routinely measure and monitor credit exposures, and use appropriate risk-management tools to control these risks.*
- 3. [N/A for CCPs]*
- 4. A CCP should cover its current and potential future exposures to each participant fully with a high degree of confidence using margin and other prefunded financial resources (see Principle 5 on collateral and Principle 6 on margin). In addition, a CCP that is involved in activities with a more-complex risk profile or that is systemically important in multiple jurisdictions should maintain additional financial resources to cover a wide range of potential stress scenarios that should include, but not be limited to, the default of the two participants and their affiliates that would potentially cause the largest aggregate credit exposure for the CCP in extreme but plausible market conditions. All other CCPs should maintain additional financial resources sufficient to cover a wide range of potential stress scenarios that should include, but not be limited to, the default of the participant and its affiliates that would potentially cause the largest aggregate credit exposure for the CCP in extreme but plausible market conditions. In all cases, a CCP should document its supporting rationale for, and should have appropriate governance arrangements relating to, the amount of total financial resources it maintains.*
- 5. A CCP should determine the amount and regularly test the sufficiency of its total financial resources available in the event of a default or multiple defaults in extreme but plausible market conditions through rigorous stress testing. A CCP should have clear procedures to report the results of its stress tests to appropriate decision makers at the CCP and to use these results to evaluate the adequacy of and adjust its total financial resources. Stress tests should be performed daily using standard and predetermined parameters and assumptions. On at least a monthly basis, a CCP should perform a comprehensive and thorough analysis of stress testing scenarios, models, and underlying parameters and assumptions used to ensure they are appropriate for determining the OOP's required level of default protection in light of*

current and evolving market conditions. A CCP should perform this analysis of stress testing more frequently when the products cleared or markets served display high volatility, become less liquid, or when the size or concentration of positions held by a OOP's participants increases significantly. A full validation of an OOP's risk-management model should be performed at least annually.

6. In conducting stress testing, a CCP should consider the effect of a wide range of relevant stress scenarios in terms of both defaulters' positions and possible price changes in liquidation periods. Scenarios should include relevant peak historic price volatilities, shifts in other market factors such as price determinants and yield curves, multiple defaults over various time horizons, simultaneous pressures in funding and asset markets, and a spectrum of forward-looking stress scenarios in a variety of extreme but plausible market conditions.

7. An FMI should establish explicit rules and procedures that address fully any credit losses it may face as a result of any individual or combined default among its participants with respect to any of their obligations to the FMI. These rules and procedures should address how potentially uncovered credit losses would be allocated, including the repayment of any funds an FMI may borrow from liquidity providers. These rules and procedures should also indicate the FMI's process to replenish any financial resources that the FMI may employ during a stress event, so that the FMI can continue to operate in a safe and sound manner.

Prensip 4: Kredi riski

Bir finansal piyasa alt yapısının katılımcılarının kendisi nezdindeki kredi risklerini ve kendi ödeme, takas ve mutabakat süreçlerinden doğan riskleri etkin bir şekilde ölçmesi, izlemesi ve yönetmesi gerekir. Finansal piyasa altyapısı kuruluşu, her bir katılımcı nedeniyle karşı karşıya kaldığı kredi riskini yüksek bir güven seviyesinde tamamen karşılmasına yeterli olacak mali kaynağı tesis etmelidir. İlaveten, daha karmaşık risk profili ile faaliyette bulunan veya birden fazla ülkede sistemik önem arz eden bir merkezi karşı tarafın, olağanüstü piyasa koşullarında en yüksek toplam kredi riskini doğurma potansiyeline sahip iki katılımcısı ile bunların iştiraklerinin temerrüt halini de içeren ancak bununla sınırlı olmayan çeşitli olası stres senaryolarını karşılamaya yetecek ilave mali kaynağa sahip olması gerekir. Diğer tüm merkezi karşı tarafların da, olağanüstü piyasa koşullarında ilgili merkezi karşı tarafa en yüksek toplam kredi riskini doğurma potansiyeline sahip katılımcı ve iştiraklerinin temerrüt halini de içeren ancak bununla sınırlı olmayan çeşitli olası stres senaryolarını karşılamaya yetecek ilave mali kaynağa sahip olması gerekir.

Önemli hususlar

4.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu katılımcılarının kendi nezdindeki kredi risklerini ve kendi ödeme, takas ve mutabakat süreçlerinden doğan kredi risklerini yönetmek için sağlam bir çerçeve oluşturması gerekir. Kredi riski, cari risklerden, gelecekteki potansiyel risklerden, ya da her ikisinden kaynaklanabilir.

Takasbank verdiği MKT hizmetleri dolayısıyla karşılaşılabileceği riskleri yönetme hususunda Prensipten 3'te ayrıntılı olarak izah edilen ve yılda en az bir kez gözden geçirilen risk yönetim çerçevesini uygulamaktadır. Takasbank MKT hizmetinde maruz kaldığı kredi risklerini aşağıdaki hususlar çerçevesinde yönetmektedir.

- Kredi riski üyelerin bireysel kredi değerliliği dikkate alınarak belirlenen risk limitleri ile sınırlanmaktadır.
- Üyelerin temerrüdü halinde, pozisyonların tasfiyesine kadar geçecek sürede oluşabilecek kayıpları karşılamak için %99,5 güven düzeyi ve iki günlük marjin süresi ile başlangıç teminatı talep edilmektedir.
- Pozisyon ve teminatlar cari piyasa fiyatları ile günlük değerlendirilmekte, teminat açığı oluşan hesaplar için 'teminat tamamlama çağrısı yapılmaktadır.
- Risk limitlerini aşan üyeler için artırılmış teminat yükümlülükleri uygulanmakta, aşım belli bir seviyeye ulaştığında üyelerin risk artırıcı işlem yapması engellenmektedir.
- Üyelerce fonlanmış garanti fonlarının büyüklüğü %99,9 güven seviyesinde ve en yüksek riske sahip birinci üye veya ikinci ve üçüncü en yüksek riske sahip üyelerin toplamı dikkate alınarak belirlenmektedir.
- Üyeler fonlanmamış garanti fonu yükümlülükleri için taahhütte bulunmaktadır.
- Takasbank sermayesi temerrüt etmemiş üyelerin garanti fonlarından önce ve sonra olmak üzere iki ayrı dilim halinde temerrüt yönetiminde kullanılabilir.
- Toplam temerrüt yönetimi kaynaklarının, asgarisinden en yüksek riske sahip iki üyenin temerrüdü halinde ortaya çıkacak riski karşılaması gerekmektedir.

Yine özellikle Prensipten 3.1'de açıklandığı üzere Takasbank, üyelerinin yatırdığı üyelere veya müşterilerine ait işlem teminatı ve garanti fonu katkı paylarının muhafaza ve değerlendirilmesinde maruz kalınabilecek kredi risklerinin de etkin bir şekilde yönetilmesini sağlayacak sağlam bir risk yönetimi çerçevesine sahip bulunmaktadır.

Üyelerin Takasbank nezdindeki tüm riskleri Yönetim Kurulu'nca tahsis edilen kredi, risk, işlem, teminat ve saklama limitleri vasıtasıyla hem piyasa ve işlemler itibarıyla ayrı ayrı hem de toplam olarak sınırlanıp takip edilmektedir.

4.2. Finansal piyasa altyapısı kuruluşunun kredi riskinin kaynaklarını tanımlaması, kredi risklerini düzenli olarak ölçmesi ve izlemesi ve bu riskleri kontrol etmek için uygun risk yönetim araçlarını kullanması gerekir.

Takasbank, MKT hizmetlerinde üyesi olan kuruluşların kendisine karşı olan yükümlülüklerini tam veya zamanında yerine getirememeleri durumunda veya teminat olarak alınan varlıkların değerlerinde yaşanan düşüşün herhangi bir temerrüt halinde olası zararı karşılayacak büyüklükte olmaması durumunda, üyelerce Takasbank'a ilaveten tevdi edilen işlem teminatı ve garanti fonu katkı paylarının değerlendirildiği veya muhafaza edildiği kuruluşların Takasbank'a karşı geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirememeleri halinde kredi riski ile karşı karşıya kalabilecektir.

MKT hizmeti verdiğimiz VİOP'ta üye risk limiti, SPAN algoritması ile %99,5 güven düzeyinde ve iki günlük marjin süresi için hesaplanan yatırılması gereken başlangıç teminatı tutarı ile eğer mevcutsa henüz tahsil edilmemiş değişim teminatı tutarını toplamını sınırlamaktadır. ÖPP risk limiti ise ödünç verilen kıymetin her gün güncellenen piyasa değeri ile varsa ödenmemiş değişim teminatı ve komisyon borçlarının toplamını sınırlamaktadır.

Üyelerin riskleri pozisyon ve teminatlarının gün içi ve gün sonunda cari piyasa fiyatlarıyla değerlendirilmesi suretiyle güncellenmekte ve takip edilmektedir. Normal koşullarda oluşan teminat açıklarının, teminat artırma ve/veya risk azaltma yöntemleriyle en geç ertesi iş günü içinde giderilmiş olması gerekmektedir. Tanınan sürenin sonuna kadar teminat açığını gidermeyen üye, limiti bulursa dahi işlem yapamamakta, temerrüt yönetimi kuralları devreye girmektedir. Teminat tamamlama çağrısı süresince üyenin risk almasını engellemek mümkün bulunmaktadır. MKT hizmeti verilen VİOP'ta üyelerin artırılmış teminat yatırımları kaydıyla kendilerine tanınan limitin belli bir seviye üzerine çıkmalarına izin verilmektedir. VİOP'da bu seviyeye ulaşıldığında, ÖPP'de ise mevcut limit dolduğunda, eğer Yönetim Kurulu'nca risk limiti artırılmamışsa, üyelerin peşin teminat karşılığında dahi işlem yapması mümkün bulunmamaktadır.

Üyelerce Takasbank'a tevdi edilen işlem teminatı ve garanti fonu katkı paylarının değerlendirildiği veya muhafaza edildiği kuruluşlar nedeniyle maruz kalınabilecek kredi riski yine bu kuruluşlara Yönetim Kurulu'nca tahsis edilen limitler dâhilinde izlenmektedir. 6362 sayılı Kanun'un 73/2'nci maddesi ile de bu işlemlerden kaynaklanabilecek kredi riskinin minimize edilmesi amaçlanmıştır.

Yine MKT hizmeti verilen piyasalarda nakit dışı teminatların yurtdışı saklama kuruluşlarında muhafaza edilebilmesi için, bu teminatların saklama kuruluşunun iflas veya tasfiyesi halinde veya saklama kuruluşundan alacaklıların hak iddialarına karşı hukuken yeterli korumaya sahip olması ve ayrıca saklama kuruluşu için Yönetim Kurulu'nca limit tahsis edilmiş olması gerekmekte, limit tahsisi için de saklama kuruluşunun uluslararası kredi derecelendirme kuruluşlarından asgari yatırım yapılabilir düzeyde not almış olması gerekmektedir.

4.3. MKT faaliyeti ile ilgili değildir.

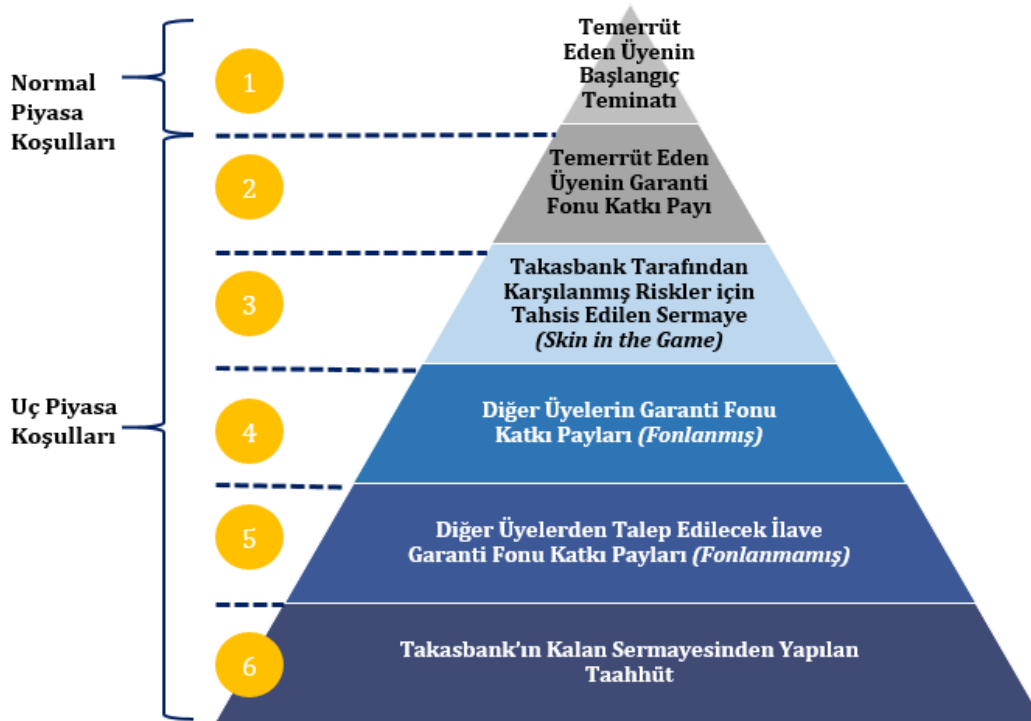
4.4. Bir merkezi karşı taraf, her bir katılımcıdan kaynaklanan cari ve gelecekteki potansiyel risklerini işlem teminatlarını ve önceden fonlanmış diğer mali kaynakları kullanarak (bkz Prensipte 5: teminat ve Prensipte 6: marjin) yüksek bir güven seviyesinde tamamen karşılayabilmelidir. İlaveten, daha karmaşık risk profili ile faaliyette bulunan veya birden fazla ülkede sistemik önem arz eden bir merkezi karşı tarafın, olağanüstü piyasa koşullarında en yüksek toplam kredi riskini doğurma potansiyeline sahip iki katılımcısı ile bunların iştiraklerinin temerrüt halini de içeren ancak bununla sınırlı olmayan çeşitli olası stres senaryolarını karşılamaya yetecek ilave mali kaynağa sahip olması gerekir. Diğer tüm merkezi karşı tarafların da, olağanüstü piyasa koşullarında ilgili merkezi karşı tarafa en yüksek toplam kredi riskini doğurma potansiyeline sahip katılımcı ve iştiraklerinin temerrüt halini de içeren ancak bununla sınırlı olmayan çeşitli olası stres senaryolarını karşılamaya yetecek ilave mali kaynağa sahip olması gerekir. Her şart altında bir merkezi karşı taraf, bulundurduğu

toplam mali kaynakların tutarını destekleyen gerekçeleri belgeleyebilmeli ve bunlara ilişkin uygun yönetim düzelemelerine sahip olmalıdır.

Takasbank, merkezi karşı taraf hizmeti verdiği piyasalarda, oluşan pozisyonların takasının tamamlanmasını taahhüt etmekte, bu kapsamda ihtiyaç olması halinde devreye girecek çok katmanlı bir savunma mekanizması işletmektedir. Bu mekanizma, üyelerden temin edilen işlem teminatları, üyelerin katkılarıyla oluşturulan fonlanmış garanti fonu ve üyelerin fonlanmamış garanti fonu taahhütlerinden ve ayrıca temerrüt yönetiminde kullanılabilir Takasbank sermayesinden oluşmaktadır.

Takasbank MKT modelinde hem piyasanın hem de Takasbank'ın güvenliği en üst düzeyde ele alınmıştır. Takasbank'ın sermayesi MKT temerrüt yönetiminde tahsis ve taahhüt olarak iki ayrı dilimde kullanılabilir. Takasbank sermayesinden MKT temerrüt yönetimine tahsis edilen bölümün (SIG- *skin in the game*), temerrüt etmemiş üyelerin garanti fonu katkı paylarından önce kullanımı mecburidir. Takasbank sermayesinden MKT temerrüt yönetimine taahhüt edilen ikinci bölüm ise temerrüt etmemiş üyelerin fonlanmış ve fonlanmamış garanti fonu yükümlülüklerinden sonra kullanılacaktır.

Temerrüt yönetimi kaynakları ve kullanım sırası Şekil 3'te gösterilmekte olup ilgili düzenleme MKT Yönetmeliği'nin 36'ncı Maddesinde yer almaktadır.

Şekil 3- Takasbank MKT Temerrüt Yönetim Kaynakları ve Kullanım Sırası

Takasbank sermayesinden MKT Temerrüt yönetimine tahsis ve taahhüt edilen sermayenin hesaplanması, Basel 2 sermaye yeterliliği düzenlemeleri ile Avrupa Birliği'nin (EU) 648/2012 sayılı EMIR ana dokümanı ve merkezi karşı taraf kuruluşlarının temerrüt yönetimi kaynakları ve sermaye yeterliliğine dair (EU) 152/2013 (EU) ve 153/2013 sayılı EMIR teknik düzenlemelerine uygun bir şekilde yapılmakta (Bknz. Şekil 2) ve Yönetim Kurulu kararı ile MKT hizmeti verilen piyasalar itibarıyla ayrı ayrı tahsis ve taahhüt edilen sermaye miktarları ve geçerli olacakları dönem kamuya açıklanmaktadır. Aşağıda verilen Tablo-2'den izlenebileceği üzere Takasbank tarafından MKT piyasalarına tahsis ve taahhüt edilen sermaye miktarı, ilgili piyasalarda üyelerin katkılarıyla oluşturulan garanti fonlarından daha yüksek bir seviyededir.

Gösterge	Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası	Takasbank Ödünç Pay Piyasası
İşlem gören ürünler	Opsiyon ve vadeli işlem sözleşmeleri (endeks, pay, FX, enerji, kıymetli madenler, emtia)	Borsa Pazarlarında işlem gören A ve B grubu paylar ve Borsa Yatırım Fonu
Üye Sayısı* (adet)	72	56
Ortalama günlük işlem hacmi (çift taraflı)**	4,152,153	65,434
Ortalama günlük başlangıç teminatı yükümlülüğü**	758,373	62,304
Ortalama günlük yatırılmış işlem teminatı**	4,147,992	130,653
Ortalama günlük Fonlanmış Garanti Fonu**	380,231	4,298
Takasbank'ın tahsis ettiği sermaye*** (bin TL)	49,353	2,115
Takasbank'ın taahhüt ettiği sermaye*** (bin TL)	216,775	9,290

* 31.03.2016 tarihi itibarıyla

** Mart, 2016 - (bin TL)

*** 01.04.2016-31.03.2017 tarihleri arasında geçerlidir.

Tablo 2- MKT hizmeti sunulan piyasalara ilişkin sayısal göstergeler

Takasbank sermayesinin MKT temerrüt yönetiminde kullanımı, Takasbank'ın her koşulda ayakta kalmasını sağlayacak, ancak gerektiğinde yasal ve içsel sermaye yükümlülüğünün üzerinde kalan tüm sermayesinin kullanılmasına imkân sağlayacak bir şekilde dizayn edilmiştir. MKT Yönetmeliği'nin 36'ncı maddesinin 6'ncı fıkrası uyarınca ihtiyaç duyulduğunda ortaklar veya diğer kişi ve kurumlarca Takasbank'ın muhtemel sermaye artırımında kullanılmak üzere peşin olarak yapılacak ödemeler ile cayılamaz nitelikteki sermaye ve sermaye benzeri kaynak taahhütleri de temerrüt yönetiminde taahhüt edilen sermayeye ilave edilebilmektedir. Dolayısıyla Takasbank olağanüstü piyasa koşullarında en büyük bir veya iki üyesinin temerrüdü halinde karşılaşılabilecek kaynak ihtiyacından çok daha fazlasını karşılayabilecek temerrüt yönetimi kaynağı oluşturmuş durumdadır.

Toplam temerrüt yönetim kaynaklarının yeterliliği düzenli olarak günlük, aylık ve üç aylık periyotlarda yapılan stres testleri ile sınanmaktadır. Takasbank'ın merkezi karşı taraf faaliyetleri

Türkiye ile sınırlı olmakla birlikte, temerrüt yönetimi kaynaklarının yeterliliğinin sınanmasında en büyük iki müşteri prensibi uygulanmaktadır. Üçer aylık dönemler itibarıyla yapılan kapsamlı stres testlerinin sonuçları yazılı doküman olarak Yönetim Kurulu ve Sermaye Piyasası Kurulu'na da raporlanmaktadır.

4.5. Bir merkezi karşı taraf, olağanüstü piyasa koşullarındaki bir temerrüt veya çoklu temerrüt durumunda kullanıma hazır kendi toplam mali kaynaklarının miktarını belirlemeli ve yeterliliğini güçlü stres-testleri ile düzenli kontrol etmelidir. Bir merkezi karşı tarafın, yaptığı stres testlerine ilişkin sonuçları kendi nezdindeki gerekli karar-alcılara raporlamak ve bu sonuçları kendi toplam mali kaynaklarının yeterliliğini değerlendirme ve düzeltiminde kullanmak için açık prosedürleri olmalıdır. Stres testleri standart ve önceden-belirlenen parametreler ve varsayımlar kullanılarak günlük bazda gerçekleştirilmelidir. Bir merkezi karşı tarafın, kullandığı stres testi senaryolarının, modellerinin ve dayanak parametreleri ve varsayımlarının en az ayda bir kez kapsamlı ve eksiksiz bir analizini gerçekleştirmesi ve bunların mevcut ve değişen piyasa koşulları çerçevesinde merkezi karşı tarafın ihtiyaç duyduğu temerrüt koruma seviyesini belirlemeye yeterli olduğundan emin olması gerekmektedir. Bir merkezi karşı taraf, bu stres-testi analizini özellikle takası yapılan ürünlerin ya da hizmet sunulan piyasaların yüksek volatilité göstermesi, daha az likit olması veya merkezi karşı tarafın katılımcıları tarafından tutulan pozisyonlardaki konsantrasyonun yüksek oranda artması durumunda daha sık gerçekleştirmelidir. Bir merkezi karşı tarafın kullandığı risk- yönetim modelinin tam doğrulaması ise en az yılda bir kez yapılmalıdır.

Takasbank, merkezi karşı taraf hizmeti verdiği piyasalar için kurlar, hisse ve tahvil fiyatları, faiz oranları gibi birçok risk faktörünü gözetmek suretiyle günlük, aylık ve üçer aylık periyotlarda ve günlük bazda stres testlerini gerçekleştirmekte, mevcut ve potansiyel temerrüt yönetim kaynaklarının yeterliliği uç piyasa koşulları altında test edilmektedir. Bu kaynakların en fazla iki üyenin temerrüdü halinde yeterli olup olmadığının sınanmasının yanı sıra işlem teminatları ve garanti fonunun en fazla riske sahip üyenin temerrüdü ile ikinci ve üçüncü en fazla riske sahip üyenin birlikte temerrüdü sonucu ortaya çıkacak risklerden büyük olanına karşı korumada yeterli olup olmadığı da kontrol edilmektedir. Ayrıca, elde tutma sürelerinde meydana gelebilecek değişimlerin etkisi de dikkate alınmakta, likit kaynakların yeterliliği de ölçülmektedir.

Toplam temerrüt yönetimi kaynaklarının yeterliliğine yönelik stres testleri günlük ve aylık periyotlarda yapılmakta olup, sonuçları ve varsa alınması önerilen tedbirler yılda asgari dört kez (üçer aylık dönemlerde) iç sistem birimleri aracılığı ile Denetim Komitesi ve Yönetim Kurulu'na sunulmaktadır. Yönetim Kurulu'na sunulan stres testi sonuçları, Sermaye Piyasası Kurulu'na da raporlanmaktadır. Test sonuçları, ayrıca, yılda asgari iki kez MKT Risk İstişare Komitesi'ne de sunulacaktır.

MKT Risk Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin 37'nci maddesine göre; stres testlerinde, istatistiksel, tarihsel veya kurgusal senaryoların kullanımı mümkün bulunmakta, uygulamada %99,9 güven düzeyinde istatistiksel olarak belirlenen 'baz' bir tarihsel senaryo, 2000 yılından itibaren tecrübe edilen iki adet tarihsel kötü durum senaryosu ile desteklenmektedir.

Stres testlerinde kullanılan modeller, bu modellerin geliştirilmesinde kullanılan veri, parametreler ve varsayımlar yılda asgari bir defa Takasbank İç Denetim Ekibi tarafından valide edilmektedir. Validasyona ilişkin iç denetim bulguları ilgili üst düzey yöneticilere ve Yönetim Kurulu'na sunulmaktadır.

4.6. Stres-testini uygularken bir merkezi karşı tarafın, çeşitli stres senaryolarının etkilerini hem temerrüte düşenlerin pozisyonları hem de tasfiye dönemlerindeki olası fiyat değişiklikleri açısından dikkate alması gerekir. Senaryolar, tarihi zirve fiyat dalgalanmalarını, fiyat belirleyici faktörler ve getiri eğrileri gibi diğer piyasa etkenlerindeki değişimleri, çeşitli zaman aralıkları içindeki çok sayıda temerrütü, fonlama ve varlık piyasalarındaki eş-anlı baskıları, ve olağanüstü çeşitli piyasa koşullarında ileriye dönük stres senaryolarının geniş bir görünümünü içermelidir.

Takasbank, toplam temerrüt yönetim kaynaklarının yeterliliğini sınamak için uyguladığı stres testlerinde istatistiksel olarak seçilen baz bir tarihsel senaryo ile spesifik tarihsel olay senaryolarını kullanmaktadır. İstatistiksel baz senaryoda son beş yıllık tarihsel veriden %99,9 güven düzeyinde elde edilen volatilité değerleri uç piyasa koşulları olarak tanımlanmakta, elde tutma süresi piyasalar bazında farklılaştırılarak temerrüt yönetim kaynaklarının yeterliliği sınanmaktadır. Tarihsel olay senaryolarında geçmişte tecrübe edilen spesifik dalgalanmalar esas alınarak, hisse senedi fiyatlarında ve kurlarda meydana gelen en yüksek değişim düzeyleri, modelde kullanılacak parametrelere uygulanmakta ve en büyük riske sahip iki üyenin temerrüdü halinde mevcut kaynakların yeterlilik düzeyleri ölçülmektedir.

4.7. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, katılımcılarının kendisine karşı olan yükümlülükleri ile ilgili yaşanabilecek bireysel ya da toplu bir temerrüt sonucunda maruz kalabileceği kredi kayıplarını tamamen ele alan açık kural ve prosedürler oluşturması gerekir. Bu kurallar ve prosedürler, finansal piyasa altyapısı kuruluşunun likidite sağlayıcılarından borç alacağı herhangi bir fonun geri ödemesi de dahil, teminatlandırılmamış olası kredi kayıplarının nasıl dağıtılacağını açıklamalıdır. Bu kurallar ve prosedürlerin, finansal piyasa altyapısı kuruluşunun bir stres durumu esnasında kullanacağı mali kaynakların yeniden tesisini ve böylece sağlıklı ve güvenli bir şekilde çalışmaya devam etmesini sağlayacak süreci de içermesi gerekir.

Takasbank MKT hizmeti verdiği piyasalarda yaşanabilecek tekil veya çoklu temerrütlerin yönetiminde uygulayacağı üyelere yönelik kural ve süreçleri MKT Yönetmeliği ve bu Yönetmelik çerçevesinde çıkarılan Piyasa Yönerge ve Prosedürleri'nde, Takasbank iş birimleri tarafından kullanılacak kural ve süreçleri ise Merkezi Karşı Taraf Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde detaylı olarak düzenlemiş durumdadır.

MKT Faaliyetlerinde üyelerin temerrüdü halinde karşılaşılabilecek kredi kayıpları yukarıda (4.4) açıklandığı üzere öncelikle temerrüt eden üyenin işlem teminatı ve garanti fonu katkı payları, daha sonra Takasbank'ın tahsis ettiği sermaye bunun da yeterli olmaması halinde temerrüt etmemiş üyelerin fonlanmış garanti fonu katkı payları kullanılarak karşılanacaktır.

Eğer hala karşılanmamış kredi kaybı varsa, üyelerden fonlanmamış garanti fonu katkı paylarını ödemeleri istenecek, bu kaynaklar da kafi gelmezse karşılanmamış kredi kayıpları Takasbank'ın taahhüt ettiği sermayesinden karşılanacaktır. Yine yukarıda (4.4) belirtildiği üzere MKT Yönetmeliği'nin 36'ncı maddesinin 6'ncı fıkrası uyarınca ortaklar veya diğer kişi ve kurumlarca Takasbank'ın muhtemel sermaye artırımında kullanılmak üzere peşin olarak yapılacak ödemeler ile cayılamaz nitelikteki sermaye ve sermaye benzeri kaynak taahhütleri de temerrüt yönetiminde taahhüt edilen sermayeye ilave edilebilmektedir.

Takasbank MKT Yönetmeliği'nin 37 ve 44'üncü maddeleri ile değişim teminatı kesintisi yapma, pozisyonların zorunlu devri veya sonlandırılması türünden son derece etkin kurtarma (recovery) araçları ile donatılmış olup, olağan kaynaklarla karşılayamadığı kayıpları üyelerine paylaşırabilecek olağan dışı araçlara da sahip bulunmaktadır. Dolayısıyla en ağır kriz koşullarında dahi Takasbank'ın MKT faaliyetlerini sürdürebileceği, piyasalarda düzen ve istikrarın sağlanabileceği bir yapı kurgulanmış durumdadır.

Takasbank MKT temerrüt yönetiminde T.C. Merkez Bankası veya diğer bir likidite sağlayıcıdan borçlanmış ise nakit olmayan işlem teminatı ve garanti fonu katkı paylarının veya DİBS'lerine yatırılmış tahsis veya taahhüt edilmiş sermayesinin nakde tahvilinden veya temerrüt etmiş üyelerin hukuki takibinden sağlanacak nakitle öncelikle alınan borcun tasfiye edileceği tabiidir. Bu husus MKT Yönetmeliği'nin 36'ncı maddesinin 5'inci fıkrasında açıkça düzenlenmiştir.

Üyelerce fonlanmış garanti fonlarının temerrüt yönetiminde kısmen kullanılmış olması veya garanti fonu yükümlülüğünün artması halinde garanti fonu tamamlama çağrısı yapılmakta, garanti fonunun 3 iş günü içinde talep edilen düzeye tamamlanması gerekmektedir. Fonlanmış garanti fonunun tamamen kullanılması veya ihtiyaç duyulması halinde ise üyelerce temerrüt tarihindeki fonlanmış garanti fonu tutarını geçmemek üzere, ilave garanti fonu (fonlanmamış) yatırma yükümlülüklerini yerine getirmeleri talep edilmektedir. Üyelerin ilave garanti fonu yatırma yükümlülüğünü yerine getirmeleri için tanınan süre talepten sonra 5 iş günüdür. Bir yıl içinde üyelerden en fazla dört kez ilave garanti fonu talep edilebilmektedir.

CPMI-IOSCO 4 No.lu Prensibi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ <i>(Observed)</i>	Genelde Uyumlu ☐ <i>(Broadly Observed)</i>	Kısmen Uyumlu ☐ <i>(Partly Observed)</i>	Uyumsuz ☐ <i>(Not Observed)</i>	Uygulanabilir Değil ☐ <i>(Not Applicable)</i>
---	--	--	---	---

Takasbank MKT üyelerinin pozisyonlarından kaynaklanan kredi risklerini ve ayrıca kendi nezdindeki ödeme, takas ve mutabakat süreçlerinden doğan riskleri etkin bir şekilde ölçme, izleme ve yönetme kapasitesine sahiptir. Her bir üye nedeniyle karşı karşıya kalınabilecek kredi riskini çok yüksek bir güven seviyesinde karşılamaya ve ayrıca olağanüstü piyasa koşullarında en yüksek toplam kredi riskini doğurma potansiyeline sahip iki MKT üyesinin temerrüdünü karşılamaya yetecek mali kaynağa sahip bulunmakta, mali kaynakların yeterliliği günlük, aylık ve üçer aylık periyotlarda icra edilen stres testleri ile sınımlanmaktadır.

Principle 5: Collateral

An FMI that requires collateral to manage its or its participants' credit exposure should accept collateral with low credit, liquidity, and market risks. An FMI should also set and enforce appropriately conservative haircuts and concentration limits.

Key considerations

- 1. An FMI should generally limit the assets it (routinely) accepts as collateral to those with low credit, liquidity, and market risks.*
- 2. An FMI should establish prudent valuation practices and develop haircuts that are regularly tested and take into account stressed market conditions.*
- 3. In order to reduce the need for procyclical adjustments, an FMI should establish stable and conservative haircuts that are calibrated to include periods of stressed market conditions, to the extent practicable and prudent.*
- 4. An FMI should avoid concentrated holdings of certain assets where this would significantly impair the ability to liquidate such assets quickly without significant adverse price effects.*
- 5. An FMI that accepts cross-border collateral should mitigate the risks associated with its use and ensure that the collateral can be used in a timely manner.*
- 6. An FMI should use a collateral management system that is well-designed and operationally flexible.*

Prensip 5: Teminat

Kendisinin veya katılımcılarının kredi riskini yönetmek amacıyla teminat alması gereken bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun kredi, likidite ve piyasa riskleri düşük teminatları kabul etmesi, yeterli düzeyde muhafazakar teminat katsayıları (haircut) ve konsantrasyon limitleri belirlemesi ve uygulaması gerekir.

Önemli hususlar

5.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, teminat olarak (düzenli) kabul ettiği varlıkları, genel olarak, kredi, likidite ve piyasa riskleri düşük teminatlar ile sınırlamalıdır.

MKT Yönetmeliği'nin 19'uncu maddesi uyarınca Takasbank tarafından teminat olarak alınacak varlıkların belirlenmesinde kredi, likidite ve piyasa riski düşük olan varlıklara öncelik verilmesi yasal bir zorunluluktur. Esasen MKT hizmeti verilen piyasalarda alınabilecek teminat türleri aynı maddede sayılmış bulunmaktadır. Buna göre Takasbank MKT hizmeti verdiği piyasa ve sermaye piyasası araçlarında teminat olarak, Türk Lirası, Euro ve Dolar, Devlet İç Borçlanma Senedi, Pay Senedi, Teminat Mektubu, Yatırım Fonu Katılma Belgesi, T.C. Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilen Euro Tahvil, T.C. Hazine Müsteşarlığı Varlık Kiralama Anonim Şirketi tarafından ihraç edilen kira sertifikaları ve borsalarda işlem gören standartta altın kabul edebilmektedir. Ancak Takasbank Yönetim Kurulu MKT hizmeti verilen piyasalar itibarıyla bu listeyi daraltabilmekte, piyasalar itibarıyla kabul edilen teminat türleri ilgili prosedürlerde açıklanmaktadır. Örneğin hem ÖPP'de hem de ViOP'da 'Teminat Mektupları' Avrupa Birliği düzenlemeleri paralelinde teminat olarak kabul

edilmemekte, teminat olarak kabul edilebilecek pay senetleri BIST 30 (en yüksek likiditeye sahip olanlar) ile sınırlanmış bulunmaktadır.

Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nde sayılanlar dışında herhangi bir varlığın teminat olarak kabulü ancak Yönetim Kurulu ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayı ile mümkün olabilecektir. Yeni teminatların eklenmesine veya mevcutların teminat olarak kabul edilmesine son verilmesinde takip edilecek süreç MKT Teminat Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde belirlenmiş bulunmaktadır.

Kabul edilen teminatlarla ilgili genel kuralların tatbik edilmediği istisnai bir uygulama bulunmamaktadır.

Teminatlarla ilgili tüm parameteler Takasbank sistemine tanımlı vaziyette bulunmakta manuel yürütülen bir süreç bulunmamaktadır. Dolayısıyla teminata kabul edilmeyen varlıkların teminat olarak yatırılması sistemsel olarak mümkün değildir. Ayrıca, kompozisyon limitlerini aşan varlıklar değerlemeye tabii tutulmamaktadır.

Teminat kompozisyon limitleri likidite, kredi ve konsantrasyon riskleri ve ilgili piyasanın risk profili gözetilerek belirlenmektedir. Merkezi karşı taraf hizmeti verilen piyasalarda kabul edilen teminatlarda likidite, piyasa ve konsantrasyon risklerinin sınırlandırılmasını teminen alınan önlemler MKT Teminat Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde yer almaktadır. Örneğin borçlanma senetlerinin teminat olarak verilmek istenmesi durumunda (kredi ve likidite riskini sınırlamak amacıyla özel sektör tahvilleri MKT Yönetmeliği'nde kabul edilebilir teminatlar arasında sayılmamıştır) oluşan portföyün yeniden fiyatlamaya dayalı ortalama Macaulay durasyonunun üye bazında 2 yılı aşmaması, Hazine Müsteşarlığı hariç aynı ihraççı tarafından ihraç edilen sermaye piyasası araçları ve verilen garantiler toplamının da, ilgili piyasada mevcut toplam teminatın %25'inden fazla olmaması gerekmektedir.

Spesifik ters eğilim riski; MKT Teminat Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde alınan teminatın piyasa değeri ile maruz kalınan riskin cari değeri arasında ters yönlü korelasyon bulunmasından kaynaklanabilecek risk olarak tanımlanmış durumdadır. Üyenin taşıdığı spesifik riskin artması nedeniyle değeri düşebilecek varlıkların teminat olarak alınmamasına dikkat edilmektedir. Ters eğilim riski ile ilgili piyasa prosedürlerinde değişiklik yapılarak, üyelerin kabul edilmeyecek teminatlar hususunda bilgilendirilmesi hususundaki çalışmalar devam etmektedir.

5.2. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, ihtiyatlı değerlendirme uygulamaları oluşturmalı, ve stres altındaki piyasa koşullarını dikkate alan ve düzenli olarak test edilen teminat değerlendirme katsayıları belirlemelidir.

Takasbank MKT hizmeti sunduğu piyasalarda teminat olarak kabul ettiği varlıkları günlük değerlemeye tabi tutmaktadır. Ödünç Pay Piyasası'nda gün içi ve gün sonunda; Borsa İstanbul Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası'nda ise gün sonunda ve gerekli görülmesi halinde gün içinde teminat değerlemesi yapılmaktadır. Teminat değerlemesinde en son geçen veya ağırlıklı ortalama fiyatların yanısıra TCMB ya da Borsa İstanbul tarafından gösterge niteliğinde belirlenen değerler

kullanılmaktadır. Piyasada işlem gerçekleşmediği durumda ise değerlendirme anında piyasada geçerli olan alış ve satış ortalaması değerlendirme fiyatı olarak kullanılmaktadır. Teminata kabul edilen varlıkların değerlendirilmesinde kullanılacak fiyatlar ve bunların öncelik sıraları piyasa prosedürlerinde belirlenmektedir. Teminat değerlendirmesine ilişkin detaylar İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'nin Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda Yürüteceği Merkezi Karşı Taraf Hizmeti ve Bu hizmete İlişkin Takas Esasları Prosedürü'nün 43 üncü maddesinde ve Takasbank Ödünç Pay Piyasası Prosedürü'nün 30 ve 31 inci maddelerinde yer almaktadır. Teorik fiyatların hesaplanmasında kullanılacak teknik bilginin açıklanmasına yönelik prosedür çalışmaları hala devam etmektedir.

Takasbank tarafından kabul edilen teminatlara uygulanacak teminat değerlendirme katsayılarının hesaplanmasında dikkate alınacak riskler, değerlendirme katsayılarının hesaplanmasında uyulacak esaslar, kullanılacak tarihsel veri setlerinin özellikleri, değerlendirme katsayılarının örneklem içi ve örneklem dışı veriye dayalı olarak kalibrasyonu ve geriye dönük testlerin icra edilme yöntem ve zamanları MKT Teminat Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde düzenlenmiş bulunmaktadır. Teminat değerlendirme katsayıları ilgili mevzuat içinde kamuya duyurulmaktadır.

Değerlendirme katsayılarının belirlenmesinde, ilgili varlıkların kredi veya spesifik riskleri, vadesi, uç piyasa koşullarında gösterdiği volatilité taşıdıkları likidite ve kur riski göz önünde bulundurulmaktadır. Hesaplamalarda, tarihsel benzetim esaslı riske maruz değer yöntemi, 2 iş günü elde tutma süresi, %99.9 güven düzeyi ve asgari 5 yıllık veri seti kullanılmaktadır. Veri setinin oluşturulmasında, döngüsellik azaltılması ve teminat değerlerinin ihtiyatlı hesaplanmasını teminen yakın dönemde yaşanan finansal dalgalanmaların hesaplamalara yansıtılmasına dikkat edilmektedir.

Teminat değerlendirme katsayıları uygulanmadan önce örneklem içi geriye dönük testler tatbik edilerek kalibre edilmektedir. Son bir yıllık dönemde, teminata kabul edilen varlıklar ile teminat değerlendirme katsayıları ve elde tutma süreleri kullanılarak elde edilen oransal değer değişimlerinin indirim katsayısını iki iş gününden daha fazla aşması durumunda, değerlendirme katsayıları çarpım faktörleri ile kalibre edilmektedir. Aşım sayısının 5 iş gününden fazla olması durumunda ise kullanılan veri seti, güven düzeyi ve model tekrar gözden geçirilmektedir.

Aynı şekilde, teminat değerlendirmede kullanılan katsayılar aylık olarak örneklem dışı veri ile geriye dönük teste tabi tutularak valide edilmektedir. Bir varlık grubunda geçmiş bir yıllık dönemde ortalama iki iş gününden daha fazla aşım gerçekleşmesi ve değerlendirme katsayılarının önceden herhangi bir kalibrasyona tabi tutulmamış olması durumunda, bu katsayılar çarpım faktörleriyle kalibre edilmekte; önceden kalibrasyon uygulanmış olması halinde ise tekrar hesaplanmaktadır.

Teminat değerlendirme katsayılarının mutlaka gözden geçirilmesini zaruri kılan piyasa fiyat oynaklıklarına ait eşik değerler Teminat Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde belirlenmiş durumdadır.

5.3. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, konjonktürel düzenlemelere olan ihtiyacı azaltmak için, stres altındaki piyasa koşullarını kapsayacak şekilde ayarlanmış, mümkün olduğunca ihtiyatlı ve uygulanabilir, istikrarlı ve muhafazakar teminat katsayıları belirlemelidir.

Yukarıda (5.2) detaylı olarak açıklandığı üzere değerlendirme katsayılarının belirlenmesinde, teminat değerinde uç piyasa koşullarında kaydedilen volatilitenin göz önünde bulundurulması, döngüselliğin azaltılması ve ihtiyatlı ve istikrarlı bir seviyenin belirlenmesi için asgari 5 yıllık veri seti ve 99,9% güven düzeyi kullanılmaktadır. Veri setinin son dönemlerde yaşanan uç oynaklıkları barındırmasına özellikle dikkat edilmektedir.

5.4. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, önemli olumsuz fiyat etkileri yaratmaksızın hızla likide edilebilme imkânı sınırlı varlıklarda yoğunlaşmadan kaçınmalıdır.

Merkezi karşı taraf hizmeti verilmekte olan Ödünç Pay Piyasası ve Borsa İstanbul Vadeli İşlemler Opsiyon Piyasası'nda, alınan teminatların yapılan işlemler dolayısı ile taşınan riskleri, bu risklerin taşındığı süre boyunca herhangi bir temerrüt durumuna karşı koruyabilmesini teminen, kredi, konsantrasyon ve ters eğilim riskinin sürekli gözlemine dayalı bir teminat yönetim mekanizması işletilmektedir.

Teminat havuzlarında mevcut varlıkların konsantrasyonları hem teminata konu finansal enstrümanları ihraç veya garanti edenler bazında hem de teminata kabul edilecek varlık türleri bazında izlenmektedir. Belirli varlık gruplarında ve enstrüman bazında yoğunlaşmayı önlemek için, her bir piyasada nakit dışı teminatların toplam teminat içerisindeki oranını kontrol eden kompozisyon limitleri bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, merkezi karşı taraf hizmeti verilen piyasalar için toplam değerlendirilmiş teminatın belirli bir oranı asgari nakit olarak teminat hesaplarında bulundurulmak zorundadır. Bu oran, Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası için %50, Takasbank Ödünç Pay Piyasası için %60'tır. Özel sektör borçlanma senetleri MKT piyasalarında teminata kabul edilmemekte, pay senetlerinde ise en yüksek likiditeye sahip olanlar (BIST 30) teminata kabul edilmektedir. Devlet borçlanma senetlerinin nakde tahvilinde stres altında fiyat oynaklıklarından kaynaklanabilecek kayıpları sınırlamak için, muhafazakar değerlendirme katsayılarına ilaveten, oluşan portföyün yeniden fiyatlamaya dayalı ortalama Macaulay durasyonunun üye bazında 2 yılı aşmaması esası benimsenmiştir. Diğer taraftan Hazine Müsteşarlığı hariç olmak üzere, aynı ihraççı tarafından ihraç edilen sermaye piyasası araçları ve verilen garantiler toplamının, ilgili piyasada mevcut toplam teminatın %25'inden fazla olmaması gerekmektedir. Konsantrasyon limitleri MKT uygulamalarına ilişkin en iyi uluslararası örnekler, ülke ve piyasa koşulları gözetilerek belirlenmekte ve yılda asgari bir kez gözden geçirilmektedir.

5.5. Sınır-ötesi teminat kabul eden bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, bu teminatın kullanımı ile bağlantılı riskleri azaltmalı ve teminatın zamanında kullanılmasını sağlamalıdır.

Takasbank'ın MKT hizmeti verdiği piyasalarda sınır-ötesi olarak nitelendirilebilecek bir menkul kıymet henüz teminata kabul edilmemiştir. Bununla birlikte, MKT riskleri için alınabilecek yabancı para nakit-dışı teminatların (örneğin Eurobondlar) sınır-ötesi saklama kuruluşlarında muhafaza edilebilmesi için; bu teminatların, saklama kuruluşunun iflas veya tasfiyesine veya saklama

kuruluşundan alacaklıların hak iddialarına karşı hukuken yeterli korumaya sahip olması gerekmektedir.

5.6. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, iyi-tasarlanmış ve operasyonel esnekliğe sahip bir teminat yönetim sistemi kullanmalıdır.

Takasbank'ın merkezi karşı taraf hizmeti sunduğu piyasalarda yönettiği teminat yönetim sistemi geniş yelpazede kabul ettiği varlık çeşitleri, marjin gereksinimlerinin tam zamanlı güncellenmesi, gün içi ve gün sonlarında gerçekleştirdiği teminat değerlendirme metodolojisi ve karşılaşılabilecek tüm riskleri minimize etmeye yönelik koyduğu kurallar ile bir bütün halinde piyasalar ile entegre olarak çalışmaktadır.

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 79'uncu maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca; merkezî takas kuruluşunun, takas ve merkezî karşı taraf olarak yerine getirdiği işlemleri nedeni ile teminat olarak aldığı mal varlığı değerleri üzerindeki hak ve yetkileri hiçbir şekilde sınırlandırılmaz. Üye kuruluşu veya teminatı tesis eden kişiye konkordato mühleti tanınması, konkordatosunun tasdiki, iflastan sonra konkordato veya mal varlığının terki suretiyle konkordato süreci içine girmesi, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması, iflası, iflasının ertelenmesi veya 2004 sayılı İcra İflas Kanun çerçevesindeki diğer takip prosedürleri ya da bu Kanunun tedricî tasfiye ile ilgili hükümleri merkezî takas kuruluşunun söz konusu teminatlar üzerindeki hak ve yetkileri kullanmasını hiçbir şekilde sınırlandıramaz. Dolayısı ile üyenin temerrüdü halinde Takasbank'ın üye tarafından tevdi edilen teminatlar üzerindeki kullanım yetkisi ile ilgili doğabilecek her türlü yasal risk kanun düzeyinde engellenmeye çalışılmıştır.

Bununla birlikte aynı Kanun'un 73'üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca takas kuruluşları nezdinde takas risklerinin önlenmesi amacıyla tutulan teminatlar ile oluşturulan garanti fonundaki varlıklar, amaçları dışında kullanılamaz. Kanun'da teminatların yeniden kullanımı ile ilgili açık bir düzenleme bulunmamasıyla birlikte, Takasbank'ın mülkiyetin devrini öngören anlaşmalarla devraldığı menkul kıymetleri, MKT temerrüt yönetiminde örneğin TCMB'na teminat olarak göstererek borçlanmasında hukuki bir sorun bulunmadığı değerlendirilmektedir. Ancak alınan teminatların MKT temerrüt yönetimi ile ilgisi olmayan amaçlarla kullanımı mümkün bulunmamakta nitekim yukarıda (3.1) belirtildiği üzere Takasbank Yönetim Kurulu tarafından onaylanan Merkezi Karşı Taraf Teminat Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin 23'üncü maddesi ile, MKT hizmeti için alınan işlem teminatı ve garanti fonu katkı paylarınının Takasbank'ın diğer sermaye piyasası veya bankacılık faaliyetlerinden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere hiçbir faaliyetinden kaynaklanan yükümlülüklerinin geçici bir süre için dahi olsa yerine getirilmesinde kullanımı yasaklanmış bulunmaktadır. Takasbank'a nakit olarak yatırılan teminatlar, MKT Yönetmeliği çerçevesinde nemalandırılmak üzere kredi temerrüt ve kayıp riski sifıra yakın olarak değerlendirilen bankalara O/N vadelerle plase edilmekte ancak bu işlemlerdeki karşı taraf kredi riski esasen 6362 sayılı Kanun'un 73/2'nci maddesi ile elimine edilmiş bulunmaktadır.

Teminat yönetimi sistemi, yeni limitler belirlenmesine, farklı teminat türlerinin kabulüne ve gerekli olması halinde uygulanan risk parametrelerinin değiştirilmesine operasyonel olarak müsaade edecek esnekliğe sahiptir.

Takasbank bünyesinde MKT hizmeti verilen piyasalarda kabul edilen teminatların ilgili mevzuat, risk limit ve parametrelerine uygun bir şekilde yönetimi, MKT Bölümü içinde özel olarak kurulan Teminat İzleme ve Temerrüt Yönetimi Ekibi tarafından yakından izlenmektedir. Aynı Ekip MKT Temerrüt Yönetiminden de sorumlu olup, teminatların stress altında yönetimi ile ilgili kural ve süreçlere sahiptir.

CPMI-IOSCO 5 No.lu Prensibi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☐ <i>(Observed)</i>	Genelde Uyumlu ☒ <i>(Broadly Observed)</i>	Kısmen Uyumlu ☐ <i>(Partly Observed)</i>	Uyumsuz ☐ <i>(Not Observed)</i>	Uygulanabilir Değil ☐ <i>(Not Applicable)</i>
--	---	--	---	---

Takasbank, MKT riskleri için kredi, likidite ve piyasa riskleri düşük teminatları kabul etmekte, son derece yüksek güven düzeyinde hesaplanan istikrarlı teminat değerlendirme katsayıları ve en iyi uygulamaları gözetken konsantrasyon limitleri belirlemiş bulunmaktadır. Bununla birlikte teorik fiyatlar ve ters eğilim riski ile ilgili devam eden prosedür çalışmaları sebebiyle uyum seviyesi bir alt derecede takdir edilmiştir.

Principle 6: Margin

A CCP should cover its credit exposures to its participants for all products through an effective margin system that is risk-based and regularly reviewed.

Key Considerations

- 1. A CCP should have a margin system that establishes margin levels commensurate with the risks and particular attributes of each product, portfolio, and market it serves.*
- 2. A CCP should have a reliable source of timely price data for its margin system. A CCP should also have procedures and sound valuation models for addressing circumstances in which pricing data are not readily available or reliable.*
- 3. A CCP should adopt initial margin models and parameters that are risk-based and generate margin requirements sufficient to cover its potential future exposure to participants in the interval between the last margin collection and the close out of positions following a participant default. Initial margin should meet an established single-tailed confidence level of at least 99 percent with respect to the estimated distribution of future exposure. For a CCP that calculates margin at the portfolio level, this requirement applies to each portfolio's distribution of future exposure. For a CCP that calculates margin at more-granular levels, such as at the sub portfolio level or by product, the requirement must be met for the corresponding distributions of future exposure. The model should (a) use a conservative estimate of the time horizons for the effective hedging or close out of the particular types of products cleared by the CCP (including in stressed market conditions), (b) have an appropriate method for measuring credit exposure that accounts for relevant product risk factors and portfolio effects across products, and (c) to the extent practicable and prudent, limit the need for destabilising, procyclical changes.*
- 4. A CCP should mark participant positions to market and collect variation margin at least daily to limit the build-up of current exposures. A CCP should have the authority and operational capacity to make intraday margin calls and payments, both scheduled and unscheduled, to participants.*
- 5. In calculating margin requirements, a CCP may allow offsets or reductions in required margin across products that it clears or between products that it and another CCP clear, if the risk of one product is significantly and reliably correlated with the risk of the other product. Where two or more CCPs are authorized to offer cross-margining, they must have appropriate safeguards and harmonized overall risk-management systems.*
- 6. A CCP should analyse and monitor its model performance and overall margin coverage by conducting rigorous daily backtesting – and at least monthly, and more-frequent where appropriate, sensitivity analysis. A CCP should regularly conduct an assessment of the theoretical and empirical properties of its margin model for all products it clears. In conducting sensitivity analysis of the model's coverage, a CCP should take into account a wide range of parameters and assumptions that reflect possible market conditions, including the most-volatile periods that have been experienced by the markets it serves and extreme changes in the correlations between prices.*
- 7. A CCP should regularly review and validate its margin system.*

Prensip 6: Marjin

Bir merkezi karşı tarafın kendi katılımcılarından kaynaklanabilecek tüm ürünlere ilişkin kredi risklerini, risk-bazlı ve sürekli gözden geçirdiği etkin bir marjin sistemi aracılığı ile karşılaması gerekir.

Önemli hususlar

6.1. Bir merkezi karşı taraf, hizmet sunduğu her bir ürün, portföy ve piyasanın riskleri ve belirli özellikleri ile orantılı teminat seviyeleri saptayan bir marjin sistemine sahip olmalıdır.

Takasbank, merkezi karşı taraf hizmeti sunduğu piyasaların ve sermaye piyasası araçlarının taşıdıkları riskleri ve kendilerine has niteliklerini göz önünde bulundurarak özelleştirilmiş bir marjin sistemi uygulamaktadır. Bu sistem, ürün, portföy ve piyasa nezdinde doğru ve zamanında risk bazlı marjin hesaplanması, riskin mevcut değerlendirilmiş teminatlarla sürekli kıyaslanması ve teminat açığı bulunan hesaplar için gün içi ve gün sonunda teminat tamamlama çağrısı yapılması gibi temel özellikler taşımaktadır.

Üyelerden, kendileri ya da müşterileri adına almış oldukları pozisyonlardan kaynaklanan riskleri karşılamak için marjin talep edilmektedir. Marjin gereksinimin belirlenmesinde fiyatlardaki dalgalanmalar, ürünler arasında mevcut fiyat korelasyonları, piyasa likiditesi gibi unsurlar ile ürünlerin kendilerine has özellikleri göz önünde bulundurulmaktadır.

Üyelerden talep edilen marjin gereksinimi, gelecekte tezahür edebilecek bir temerrüt halinde pozisyonların doğuracağı potansiyel risklere karşı talep edilen başlangıç teminatı ile pozisyon fiyatlarının güncellenmesinden kaynaklanan değişim teminatından oluşmaktadır.

Başlangıç teminatlarının belirlenmesinde, halihazırda merkezi karşı taraf hizmeti verilen Borsa İstanbul Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası'nda portföy bazlı risk ölçümü için geliştirilmiş SPAN metodolojisi, Ödünç Pay Piyasası'nda ise tarihsel benzetim esaslı riske maruz değer yöntemi kullanılmaktadır.

Bu piyasalarda uygulanan marjin metodolojileri MKT Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde piyasalar özelinde kural ve süreçlerin açıklandığı Piyasa Yönerge ve Prosedürlerinde yer almaktadır. Üyeler Takasbank tarafından ilgili Piyasa Yönerge ve Prosedürlerinde yer alan esaslar çerçevesinde hesaplanan asgari marjin gereksinimlerini, ÖPP'de tarihsel benzetim esaslı riske maruz değer yöntemini, VİOP'da ise lisansını almak suretiyle SPAN algoritmasını kullanarak simüle veya test etme imkanına sahiptir.

Takasbank, üyelerden almış oldukları pozisyonlar dolayısıyla istediği marjin tutarlarını gün boyu izlemekte, mevcut teminatların değerlendirilmiş tutarının risk seviyesinin altına düşmesi halinde gün içi ve gün sonunda teminat tamamlama çağrısı yapma yetkisini taşımaktadır. Takasbank sistemi teminat tamamlama çağrılarının, ilgili piyasa prosedürlerinde belirtilen saatler dışında herhangi bir zaman diliminde yapılmasına imkan tanımaktadır. Üye normal seyrinde günlük olarak yapılan teminat tamamlama çağrısını Piyasa Prosedürlerinde belirlenen süre içinde (VİOP'da ertesi iş günü saat

15:00'e, ÖPP'de aynı iş günü saat 17:15'e kadar) yerine getirmez ise bu durum 'ön temerrüt olarak değerlendirilmekte' ve temerrüdün kapatılması için Piyasa Prosedürlerinde belirlenen bir süre tanınabilmektedir. Bu süre zarfında temerrüdün kapatılmaması halinde Takasbank 'MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi' ön temerrüt halini sonlandırarak temerrüt yönetimi sürecinin işletilmesine karar verebilmektedir. Ön temerrüt süresince üyenin teminat hesaplarından para veya kıymet çekmesi veya risk artırıcı pozisyon alması engellenebilmektedir.

Takas ve MKT mevzuatında üyelere tanınan tüm süreler 'Türkiye Saati' ileldir.

6.2. Bir merkezi karşı tarafın, kendi marjın sistemine yönelik güncel fiyat verisi sağlayan güvenilir bir kaynağı olmalıdır. Merkezi karşı tarafın fiyatlama verilerinin kolayca bulunamadığı ya da güvenilir olmadığı durumlara hitap eden prosedürleri ve sağlıklı değerlendirme modelleri bulunmalıdır.

Takasbank, merkezi karşı taraf hizmeti verdiği piyasalar için yürüttüğü marjın yönetim sisteminde kullandığı fiyat verilerini Borsa İstanbul ve TCMB gibi kurumsal kaynaklardan ve ayrıca Bloomberg, Reuters ve Matrix gibi uluslararası veri sağlayıcılardan temin etmektedir. Sistemi otomatik olarak besleyen veya sistem dışı parametre hesaplamalarında kullanılan fiyat verilerinin tutarlılık ve doğruluğu kontrol edilmekte, gerektiğinde fiyat bilgilerinin düzeltilmesi mümkün bulunmaktadır.

Üyelerin almış oldukları pozisyonlar ve bu pozisyonlar için temin ettikleri teminatlar gün içi ve gün sonu piyasa fiyatları ile değerlendirilerek marjın-teminat dengesi gerçeğe yakın zamanlı olarak takip edilmektedir.

VIOP'ta işlem gören opsiyon sözleşmelerinde piyasadaki likidite sıklığı ve arz talep dengesizliği vb. sebepler dolayısıyla fiyatların sağlıklı oluşmadığı kanaatine varılması durumunda, gün sonu uzlaşma fiyatları revize edilebilmekte, revizyona ilişkin esaslar Borsa mevzuatında belirlenmiş bulunmaktadır.

Teminata kabul edilen varlıkların değerlemesinde kullanılacak fiyatlar ve bunların öncelik sıraları Piyasa Prosedürlerinde belirlenmektedir. Prosedürlerde belirlenen değerlendirme kuralları kapsamında fiyat oluşmayan ve teorik fiyatı bulunmayan ya da teorik fiyatın önemli ölçüde sapma gösterdiği değerlendirilen finansal varlıklar için alternatif bir değerlendirme fiyatı belirtilmedikçe Merkezi Karşı Taraf Bölümü tarafından belirlenecek değerler ya da bir önceki gün sonu fiyatları kullanılacaktır. Teorik fiyatlar veya bir önceki güne ait fiyatlar, dört göz kontrolü dâhilinde sisteme girilebilmektedir.

Teorik fiyatların hesaplanmasında kullanılacak modeller, diğer risk modelleri ile aynı esaslara tabidir. Takasbank Yönetim Kurulu'na bağlı İç Denetim Ekibi, risk yönetimi ve teminat değerlendirme model ve yöntemlerinin geçerliliğini incelemekle görevlidir.

6.3. Bir merkezi karşı taraf, en son marjın tahsilatı ile katılımcının temerrüdünü takiben pozisyonların kapatıldığı zamana kadar geçecek olan sürede karşılaşılabilecek muhtemel gelecekteki potansiyel riski teminat altına almaya yetecek marjın gereksinimini hesaplayan, risk-bazlı başlangıç teminatı modelleri ve parametreleri kullanılmalıdır. Başlangıç teminatının,

tahmin edilen gelecekteki risk dağılımına dayalı olarak asgari 99% oranında tek taraflı bir güven düzeyini karşılması gerekir. Teminat marjını portföy bazında hesaplayan bir merkezi karşı taraf için bu gereklilik, her bir portföyün gelecekteki risk dağılımı için de geçerlidir. Teminat marjını, alt-portföy ya da ürün seviyesi gibi daha-bireysel bazda hesaplayan bir merkezi karşı taraf için bu gereklilik, ilgili gelecekteki risk dağılımları için de yerine getirilmek zorundadır. Modelin; (a) merkezi karşı taraf tarafından takası yapılan belli ürün türlerinin etkin şekilde hedge edilmesine veya kapatılmasına kadar geçecek sürenin (stres koşullarını da gözetin) ihtiyatlı bir tahminini kullanması, (b) risk ölçülmesinde, ürünler arası portföy etkilerini ve ilgili ürün risk faktörlerini hesaba katan, uygun bir yönteminin olması, ve (c) ihtiyatlı ve uygulanabilir olduğu kadarıyla, istikrarsız ve döngüsel değişiklik ihtiyacını sınırlaması gerekir.

Takasbank, marjin hesaplamalarında üyelerin almış oldukları pozisyonların açık oldukları süre zarfında taşıdıkları riskleri doğru ve zamanında hesaplamayı ve marjin-teminat dengesini etkin şekilde yönetmeyi gözetmektedir. Başlangıç marjinlerinin riski gerçeğe yakın yansıtabilmesini teminen, parametre hesaplamalarında kullanılacak güven düzeylerine, elde tutma sürelerine ve kullanılacak veri setinin uzunluğuna belirli koşullar analiz edilerek karar verilmektedir. Bununla birlikte Takasbank MKT Yönetmeliği'nin 18'nci maddesinde; başlangıç teminatı hesaplamalarının asgari %99 güven düzeyinde, 2 işgünlük elde tutma süresi için ve 12 aylık tarihsel veriye dayalı olarak yapılması zorunlu tutulmuş ve asgari şartlar belirlenmiş bulunmaktadır.

Parametrelerin belirlenmesinde; piyasada işlem gören varlıkların karmaşıklık ve fiyatlamasındaki belirsizlikler, volatiliteler, durasyonlar, likidite, lineer olmayan fiyat karakteristikleri, spesifik ters eğilim riski gibi risk karakteristikleri ile piyasadaki diğer risk kontrollerinin kredi risklerini ne ölçüde sınırladığı, pozisyonların kapatılmasının günlük derecesi veya piyasadaki işlemlerin birkaç üye üzerindeki konsantrasyon seviyesi göz önünde bulundurulmaktadır.

Bu çerçevede, Borsa İstanbul Vadeli İşlemler Piyasası'nda işlem teminatları fiilen %99.5 güven düzeyinde hesaplanmaktadır. Marjin hesaplamalarında kullanılacak parametrelerin belirlenmesinde asgari 2 iş günü elde tutma süresi kullanılmaktadır. Veri setinin döngüselliklerinin azaltılmasını teminen yakın dönemde yaşanan finansal dalgalanmaları da içerecek şekilde asgari geçmiş 12 ay kapsamaktadır.

Borsa İstanbul Vadeli İşlemler Piyasası'nda, başlangıç marjini hesaplamalarında portföy bazlı risk ölçümü için geliştirilmiş olan SPAN metodolojisi kullanılmaktadır. Aynı dayanak varlığa bağlı sözleşmelerin gruplandırılarak analiz edildiği bu yöntemde her bir dayanak varlık için istatistik parametreler belirlenmektedir. Bu kapsamda, özdeş fiyat hareketlerine sahip dayanak varlıklar aynı ürün grubunda değerlendirilmekte, ürün grupları arasında iktisadi ve ekonomik anlamda korelasyonların tespit edilmesi durumunda ise marjin yükümlülüğünü düşürecek parametreler oluşturulmaktadır. Korelasyonlar, 1250 günlük veri seti kullanılarak, dayanak varlıkların 60'ar günlük fiyat değişimlerinin ilişkisini tespit etmektedir. Hesaplanan parametreler kullanılarak her bir sözleşme için farklı fiyat ve volatiliteler değişim senaryoları üzerinden risk dizileri hesaplanması sonucu ortaya çıkan maksimum zarar elde edilmekte, portföy içerisinde aynı ürün grubuna bağlı sözleşmelerin olası maksimum zarar toplamları "Tarama Riski" olarak adlandırılan piyasa riskini

temsil etmektedir. Bunun yanı sıra, bir dayanak varlığın farklı vadelerdeki sözleşme fiyatlarının aynı oranda değişeceği varsayımı ile pozisyonlar netleştirilmektedir. Vadeler arası fiyat hareketleri farklı olabileceğinden portföyün karşı karşıya olduğu fiyat riskini minimize etmek için “Vadeler Arası Yayılma Riski” hesaplanmaktadır. Ayrıca, bir portföyde ürün gruplarının fiyat hareketleri arasındaki korelasyonların portföyün riskini düşürebileceği varsayımı ile “Ürün Grupları Arası Yayılma Pozisyonu İndirimi” hesaplanmaktadır. SPAN Riski, tarama riski ve vadeler arası yayılma riski toplamından ürün grupları arası yayılma pozisyonu indiriminin çıkarılması suretiyle bulunmaktadır. Ayrıca, opsiyonlar için aşırı zararda karşılaşılabilecek değer kaybını tespit etmek için portföyde mevcut dayanak varlık bazında toplam kısa pozisyonların değeri “Kısa Pozisyonlu Opsiyon Minimum Teminatı” olarak hesaplanmakta ve SPAN riski bu değerden küçük olamamaktadır. Başlangıç marjini, SPAN riski, portföydeki farklı yönlü pozisyonların netleştirilmesi ile hesaplanan “Net Opsiyon Değeri” nin çıkarılması ve bulunması halinde “Fiziki Teslimat Teminatı” nın eklenmesi ile bulunmaktadır.

Ödünç Pay Piyasası’nda ise başlangıç marjini, ödünç alan için ödünce konu kıymetin piyasa değerinin BIST 30 paylarında %115’i BIST 30 dışı paylarda ise %120’si olarak uygulanmaktadır. Başlangıç teminat oranı ödünce konu kıymetin ve/veya kıymetin dahil olduğu grup veya endeksin, iki günlük elde tutma süresi için asgari %99 güven düzeyinde hesaplanan volatilitesi dikkate alınarak belirlenmektedir. Güven düzeyi fiilen %99.5 olarak tatbik edilmektedir.

Organize türev piyasası VİOP için yapılan stres testlerinde ‘2 işgünlük’ elde tutma (likidasyon) süresi 3 güne yükseltilmekte ve temerrüt yönetimi kaynaklarının yeterliliği stres koşullarında ‘3 günlük’ likidasyon süresi ile sınanmaktadır.

MKT Risk Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği’ne göre yeterli veya hiç tarihsel veri bulunmayan ürünlere ilişkin parametreler ihtiyatlılık prensibi çerçevesinde benzer niteliğe sahip ürün verileri analiz edilerek belirlenebilmekte, parametreler mevcut ve gelecekteki piyasa koşulları gözetilerek tarihsel verilerin ima ettiği değerlerin üzerinde belirlenebilmektedir.

MKT Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği’ne göre, temerrüt yönetiminde uygulanacak likidasyon stratejisi Genel Müdür ve ilgili yöneticilerden oluşan MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi tarafından belirlenecektir. Ancak MKT Bölümü kapatılması gereken pozisyonlara ilişkin likidite riski ve benzeri hususları dikkate alarak yapacağı önceliklendirmeyi Komite’ye sunacaktır.

Spesifik ters eğilim riski; MKT Risk ve Teminat Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmelikleri’nde alınan teminatın piyasa değeri ile maruz kalınan riskin cari değeri arasında ters yönlü korelasyon bulunmasından kaynaklanabilecek risk olarak tanımlanmış durumdadır. Üyenin taşıdığı spesifik riskin artması nedeniyle değeri düşebilecek varlıkların teminat olarak alınmamasına dikkat edilmektedir.

İşlem teminatları döngüsellliği azaltıp istikrarı artıracak, marjlarla belirlenmekte, ters piyasa koşulları altında işlem teminatlarının artırılması ihtiyacı minimize edilmektedir. Marjin hesaplamalarında döngüsellliği azaltmak amacıyla alınabilecek önlemler MKT Risk Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği’nde belirtilmiştir. Buna göre;

- Başlangıç teminatı risk parametrelerinin tutar olarak belirlendiği durumlarda piyasa yönerge ve prosedürlerinde belirlenen sınırlar içinde olmak üzere maksimum ve minimum güven düzeyleri belirlenmesi,
- Geçmişe dönük 10 yıllık veri seti ile tahmin edilenden az olmamak üzere asgari başlangıç düzeyi parametrelerinin belirlenmesi,
- Hesaplamalarda kullanılan fiyatlarda aşırı değerlere sahip olanlara en az %25 ağırlık verilmesi,
- 1.5'i geçmemek üzere bir çarpan katsayısı ile teminat tutar veya oranlarının artırılması,

tedbirlerinden bir veya bir kaçını uygulamak mümkündür.

6.4. Bir merkezi karşı taraf, cari risklerin büyümesini sınırlamak için, katılımcı pozisyonlarını piyasa fiyatları ile değerlemeli ve değişim teminatını en az günlük bazda tahsil etmelidir. Bir merkezi karşı tarafın katılımcılara, planlı ya da plansız, günüçi teminat tamamlama çağrısı veya ödeme yapma yetkisinin ve operasyonel kapasitesinin olması gerekir.

Merkezi karşı taraf hizmeti verilen piyasalarda Takasbank tarafından uygulanan marjin sisteminin ana unsurlarından biri de pozisyonların açık oldukları süre zarfında fiyat değişimi dolayısıyla maruz kalabilecekleri riski minimize etmek için talep edilen değişim marjindir. Değişim marjini hesaplamalarında mevcut pozisyonlar gün içinde ve gün sonlarında cari fiyatlar ile değerlendirilmekte, planlı teminat tamamlama çağrıları günlük olarak yapılmaktadır.

Değerlenmiş teminatların pozisyonların piyasa değerine oranının ilgili piyasa prosedür ve yönergelerinde belirtilen değerlerin altına düşmesi ve gerekli görülmesi halinde Takasbank gün içinde plansız teminat tamamlama çağrısı yapma yetkisine ve kapasitesine sahiptir.

6.5. Bir merkezi karşı taraf, marjin gereksinimlerini hesaplarken, bir ürünün riski ile diğer bir ürünün riski arasında önemli ölçüde ve güvenilir bir korelasyonun varlığı halinde, kendisinin takasını yaptığı ürünler arasındaki ya da kendisinin ve başka bir merkezi karşı tarafın takasını yaptığı ürünler arasındaki korelasyonlara dayalı olarak marjin gereksiniminde indirim ya da mahsuba izin verebilir. İki ya da fazla sayıda merkezi karşı tarafın çapraz-teminatlandırma yapmaya yetkili olduğu durumlarda, bu merkezi karşı tarafların gerekli koruyucu önlemleri almış olması ve geniş kapsamlı harmonize bir risk-yönetim sistemlerinin bulunması gerekir.

Borsa İstanbul Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası'nda marjin gereksinimi portföy bazlı SPAN metodolojisi kullanılarak, aynı dayanak varlığa bağlı ürünlerin gruplandırılması suretiyle, anlamlı ve güvenilir korelasyon etkileri dikkate alınarak ayrıca ters yönlü pozisyonlar arasında netleştirme imkanı tanınarak portföy bazlı olarak hesaplanmaktadır. Ürün grupları arasında en az 5 yıllık veri seti kullanılarak iktisadi ve ekonometrik olarak anlamlı bir korelasyon tespit edilmiş olması halinde marjin yükümlülüğü belirli seviyede indirgenmekte, farklı vadeler arasındaki netleştirmeler için özel marjin gereksinimleri hesaplanabilmektedir.

Portföy bazlı teminatlandırmada kullanılan marjin gereksinimini azaltan veya arttıran parametreler diğer risk modelleri ile aynı esaslara tabidir. Takasbank Yönetim Kurulu'na bağlı İç Denetim Ekibi, risk yönetimi ve teminat değerlendirme model ve yöntemlerinin geçerliliğini incelemekle görevlidir.

Ödünç Pay Piyasası'nda portföy bazlı bir marjin sistemi mevcut değildir.

Başka bir MKT kuruluşu ile bağlantılı çalışılmamaktadır. Ancak diğer MKT kuruluşları ile bağlantılı çalışma ile ilgili genel esaslar MKT Yönetmeliği'nin 38'nci maddesinde yer almakta, bağlantılı çalışma için Sermaye Piyasası Kurulu'dan izin alınması gerekmektedir.

6.6. Bir merkezi karşı taraf, kullandığı modelin performansını ve genel olarak marjinin kapsama düzeyini, günlük bazdaki geriye dönük testler, ve en az ayda bir, ancak uygun olan hallerde daha sık, duyarlılık analizleri ile incelemeli ve takip etmelidir. Merkezi karşı taraf, takasını gerçekleştirdiği tüm ürünler için kendi marjin modelinin teorik ve ampirik varsayım ve sonuçlarının bir değerlendirmesini düzenli olarak yapmalıdır. Bir merkezi karşı tarafın, modelin kapsamına yönelik duyarlılık analizi yaparken, hizmet sunduğu piyasalarda yaşanmış en dalgalı dönemler ve fiyatlar arası ilişkilerdeki olağanüstü değişiklikler dahil, muhtemel piyasa koşullarını yansıtan çeşitli parametreleri ve varsayımları dikkate alması gerekir.

Merkezi karşı taraf hizmeti verilen piyasalarda, başlangıç marjini ve garanti fonu hesaplamalarında kullanılan modeller, modellerin geliştirilmesinde kullanılan veriler, parametreler ve güven düzeyleri periyodik olarak yapılan testlerle gözden geçirilmektedir. Bu doğrultuda herhangi bir eksiklik tespit edilmesi halinde, kullanılan veri, güven düzeyi ve model incelenmekte ve gerekli görülmesi halinde revizyona gidilmektedir.

Başlangıç marjini hesaplamalarında kullanılan modeller ve güven düzeylerinin yeterliliği geriye dönük testler aracılığıyla günlük olarak sınınanmaktadır. Geriye dönük testlerde, pozisyonlar için talep edilmiş başlangıç teminatı büyüklüğünün elde tutma süresince pozisyonların değerinde meydana gelebilecek değişimleri karşılayıp karşılayamayacağı kontrol edilmektedir. Başlangıç teminatlarının oluşan kaynak ihtiyacını aştığı gözlem adedinin, %99.5 güven düzeyinin ima ettiği aşım sayısından (binde 5) az olması beklenmektedir. Aksi takdirde, başlangıç marjin hesaplamalarında kullanılan parametreler ve güven düzeyleri gözden geçirilmektedir. Teminat değerlendirme katsayılarının geriye dönük testinde %99,9 güven düzeyinin ima ettiği aşım sayısının (binde 1) geçilmemesi gerekmektedir. Nitekim Ödünç Pay Piyasasında tüm paylar için %115 olarak belirlenen başlangıç marjini, 2015 yılına ilişkin geriye dönük testler sonucunda 1 Nisan 2016 tarihinden itibaren BIST 30 dışı paylar için %120'ye yükseltilmiş bulunmaktadır. Geriye dönük testlere ilişkin sonuçlar ve önerilen tedbirler yılda asgari dört kez iç sistem birimleri aracılığı ile Yönetim Kurulu'na sunulmaktadır. Ayrıca MKT Risk ve Teminat Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmelikleri uyarınca; piyasalarda, aşağıda sıralanan değişkenlerin en az birinde,

- BIST 30 ve/veya BIST 100 endeksinde % 10'u,
- Gösterge DIBS faizinde 300 baz puanı,

- 1 Amerikan Doları (USD) ve 1 Avrupa Para Birimi'nden (EUR) oluşan döviz sepetinin serbest piyasa fiyatında %5'i,
- 10 Yıllık Euro Tahvil faizinde 200 baz puanı,
- Altının TL gram fiyatında % 10'u,

aşan oranda bir günlük fiyat değişimi yaşanması durumunda hem başlangıç teminatı parametreleri hem de teminat değerlendirme katsayıları tekrar hesaplanmakta ve gerekli görülmesi halinde revize edilmektedir.

Ayrıca, stres testlerinde başlangıç teminatları ve diğer finansal kaynaklardan oluşan temerrüt yönetimi kaynaklarının en fazla riske sahip iki üyenin temerrüdü nedeniyle ortaya çıkabilecek potansiyel zarara karşı koruyacak büyüklükte olup olmadığı analiz edilmektedir. Stres testlerinde kullanılan baz senaryoda herbir risk faktörü için asgari beş yıllık tarihsel veriden %99,9 güven düzeyinde ayrı ayrı seçilen oynaklıkların, aralarındaki korelasyonlar dikkate alınmadan, aynı anda gerçekleştiği varsayılmakta, baz senaryo iki ayrı tarihsel olay senaryosu ile desteklenmektedir. Marjin modellerinde kullanılan parametrelerdeki ve güven düzeylerindeki birim değişimlerin başlangıç teminatları üzerindeki etkilerini test etmek amacıyla duyarlılık analizleri de yapılmaktadır. Stres testleri ve duyarlılık analizleri günlük veya aylık olarak 'günlük bazda' yapılmakta, üçer aylık dönemlerde elde edilen kapsamlı sonuçlar iç sistem birimleri aracılığı ile Yönetim Kurulu'na, akabinde de Sermaye Piyasası Kurulu'na raporlanmaktadır. Stres testlerinde kaynak açığı ortaya çıkması halinde, bu açığın giderilmesine yönelik çözümlerin de ortaya konulması ve yetersizlik marjin sisteminden kaynaklanıyorsa iyileştirici aksiyonların alınması gerekmektedir.

Stres testi sonuçlarının özeti üyelere ve kamuya açıklanmaktadır.

6.7. Merkezi karşı taraf, kendi marjin sistemini düzenli olarak gözden geçirmeli ve doğrulamalıdır.

Merkezi Karşı Taraf Bölümü'nce kullanılan risk yönetim modelleri ve likidite riski yönetimine ilişkin gerçekleştirilen testlerin validasyonu Takasbank İç Denetim Ekibi tarafından yılda asgari bir defa gözden geçirilmektedir.

MKT Risk Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'ne göre doğrulamada kullanılan kriterler, doğrulamayı gerçekleştiren İç Denetim Ekibi tarafından belirlenmekte, ancak yapılacak doğrulamada asgari olarak aşağıdaki hususlara yer verilmesi gerekmektedir.

- Kullanılan modellerin ve yöntemlerin kavramsal olarak sağlamlığının değerlendirilmesi,
- Süreçlerin doğrulanması da dâhil olmak üzere risk izleme faaliyetlerinin değerlendirilmesi,
- Modellerin geliştirilmesinde kullanılan veri, parametre ve varsayımların değerlendirilmesi,
- Risk hesaplamalarına dâhil edilen ürünler göz önüne alınarak kullanılan modellerin yeterlilik ve uygunluğunun değerlendirilmesi,

- Stres testinde kullanılan senaryoların değerlendirilmesi, ters stres testlerinin incelenmesi.

İç Denetim Ekibi tarafından tespit edilen bulgular ilgili üst düzey yöneticilere ve Yönetim Kurulu'na sunulmaktadır.

CPMI-IOSCO 6 No.lu Prensibi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ <i>(Observed)</i>	Genelde Uyumlu ☐ <i>(Broadly Observed)</i>	Kısmen Uyumlu ☐ <i>(Partly Observed)</i>	Uyumsuz ☐ <i>(Not Observed)</i>	Uygulanabilir Değil ☐ <i>(Not Applicable)</i>
---	--	--	---	---

Takasbank MKT üyelerinin takas pozisyonlarından kaynaklanabilecek riskleri, doğruluğunu düzenli olarak sınıadığı risk-bazlı bir marjin sistemi aracılığı ile teminatlandırmaktadır.

Principle 7: Liquidity Risk

An FMI should effectively measure, monitor, and manage its liquidity risk. An FMI should maintain sufficient liquid resources in all relevant currencies to effect same-day and, where appropriate, intraday and multiday settlement of payment obligations with a high degree of confidence under a wide range of potential stress scenarios that should include, but not be limited to, the default of the participant and its affiliates that would generate the largest aggregate liquidity obligation for the FMI in extreme but plausible market conditions.

Key considerations

- 1. An FMI should have a robust framework to manage its liquidity risks from its participants, settlement banks, nostro agents, custodian banks, liquidity providers, and other entities.*
- 2. An FMI should have effective operational and analytical tools to identify, measure, and monitor its settlement and funding flows on an ongoing and timely basis, including its use of intraday liquidity.*
- 3. [N/A for CCPs]*
- 4. A CCP should maintain sufficient liquid resources in all relevant currencies to settle securities-related payments, make required variation margin payments, and meet other payment obligations on time with a high degree of confidence under a wide range of potential stress scenarios that should include, but not be limited to, the default of the participant and its affiliates that would generate the largest aggregate payment obligation to the CCP in extreme but plausible market conditions. In addition, a CCP that is involved in activities with a more-complex risk profile or that is systemically important in multiple jurisdictions should consider maintaining additional liquidity resources sufficient to cover a wider range of potential stress scenarios that should include, but not be limited to, the default of the two participants and their affiliates that would generate the largest aggregate payment obligation to the CCP in extreme but plausible market conditions.*
- 5. For the purpose of meeting its minimum liquid resource requirement, an FMI's qualifying liquid resources in each currency include cash at the central bank of issue and at creditworthy commercial banks, committed lines of credit, committed foreign exchange swaps, and committed repos, as well as highly marketable collateral held in custody and investments that are readily available and convertible into cash with prearranged and highly reliable funding arrangements, even in extreme but plausible market conditions. If an FMI has access to routine credit at the central bank of issue, the FMI may count such access as part of the minimum requirement to the extent it has collateral that is eligible for pledging to (or for conducting other appropriate forms of transactions with) the relevant central bank. All such resources should be available when needed.*
- 6. An FMI may supplement its qualifying liquid resources with other forms of liquid resources. If the FMI does so, then these liquid resources should be in the form of assets that are likely to be saleable or acceptable as collateral for lines of credit, swaps, or repos on an ad hoc basis following a default, even if this cannot be reliably prearranged or guaranteed in extreme market conditions. Even if an FMI does not have access to routine central bank credit, it should still take account of what collateral is typically accepted by the relevant central bank, as such assets may be more likely to be liquid in stressed circumstances. An FMI should not assume the availability of emergency central bank credit as a part of its liquidity plan.*

7. An FMI should obtain a high degree of confidence, through rigorous due diligence, that each provider of its minimum required qualifying liquid resources, whether a participant of the FMI or an external party, has sufficient information to understand and to manage its associated liquidity risks, and that it has the capacity to perform as required under its commitment. Where relevant to assessing a liquidity provider's performance reliability with respect to a particular currency, a liquidity provider's potential access to credit from the central bank of issue may be taken into account. An FMI should regularly test its procedures for accessing its liquid resources at a liquidity provider.

8. An FMI with access to central bank accounts, payment services, or securities services should use these services, where practical, to enhance its management of liquidity risk.

9. An FMI should determine the amount and regularly test the sufficiency of its liquid resources through rigorous stress testing. An FMI should have clear procedures to report the results of its stress tests to appropriate decision makers at the FMI and to use these results to evaluate the adequacy of and adjust its liquidity risk-management framework. In conducting stress testing, an FMI should consider a wide range of relevant scenarios. Scenarios should include relevant peak historic price volatilities, shifts in other market factors such as price determinants and yield curves, multiple defaults over various time horizons, simultaneous pressures in funding and asset markets, and a spectrum of forward-looking stress scenarios in a variety of extreme but plausible market conditions. Scenarios should also take into account the design and operation of the FMI, include all entities that might pose material liquidity risks to the FMI (such as settlement banks, nostro agents, custodian banks, liquidity providers, and linked FMIs), and where appropriate, cover a multiday period. In all cases, an FMI should document its supporting rationale for, and should have appropriate governance arrangements relating to, the amount and form of total liquid resources it maintains.

10. An FMI should establish explicit rules and procedures that enable the FMI to effect same-day and, where appropriate, intraday and multiday settlement of payment obligations on time following any individual or combined default among its participants. These rules and procedures should address unforeseen and potentially uncovered liquidity shortfalls and should aim to avoid unwinding, revoking, or delaying the same-day settlement of payment obligations. These rules and procedures should also indicate the FMI's process to replenish any liquidity resources it may employ during a stress event, so that it can continue to operate in a safe and sound manner.

Prensip 7: Likidite Riski

Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu kendi likidite riskini etkin bir şekilde ölçmeli, izlemeli ve yönetmelidir. Finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, olağanüstü piyasa koşullarında kendisine en yüksek toplam likidite yükümlülüğü doğuran bir katılımcı ile iştiraklerinin temerrüt hali de dahil ancak bununla sınırlı olmaksızın, çok çeşitli olası stres senaryoları altında tüm ilgili para birimlerinde aynı-gün ve geçerli olduğu durumlarda gün-içinde veya birden fazla gündeki ödeme yükümlülüklerini yüksek bir güven seviyesinde yerine getirebilmesine yetecek likit kaynaklara sahip olması gerekir.

Önemli hususlar

7.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, kendi katılımcıları, ödeme bankaları, muhabir kurumları, saklama bankaları, likidite sağlayıcılarından ve diğer kuruluşlardan kaynaklanan likidite risklerini yönetmek için sağlam bir çerçeveye sahip olmalıdır.

Takasbank'ın likidite riski yönetimi çerçevesi bankacılık ve sermaye piyasası mevzuatı ile Yönetim Kurulu'nca yapılan düzenlemelerden oluşmaktadır. Takasbank MKT Yönetmeliği'nin 42'nci maddesinde de likidite riski özel olarak düzenlenmiş bulunmaktadır. Bunun dışında, Takasbank bankacılık lisansına sahip olması dolayısıyla BDDK tarafından yapılan tüm likidite düzenlemelerine ve rasyolarına tabi bulunmakta, içsel sermaye yeterliliği değerlendirme sürecinde (İSEDES) likidite riski özel olarak ele alınmakta ve olağüstü stres koşullarında finansal varlıkların olağan fiyatlarının altında bir değerden satılması veya normal fonlama maliyetlerinin üzerindeki maliyetlerle likidite temin edilmesi türünden kötü senaryolar için içsel sermaye tahsis edilmektedir. Yönetim Kurulu tarafından hem Takasbank geneli için hem de MKT hizmeti verilen piyasalar için likidite riski limitleri belirlenmiş ve belirlenen limitlerin kritik sinyal seviyelerine ulaşması veya düşmesi halinde işleyecek bir uyarı mekanizması oluşturulmuş bulunmaktadır.

Takasbank'ın MKT faaliyetlerinde, iyi yönetilemediği takdirde likidite riski ile karşılaşılmasına yol açabilecek, beş temel neden bulunmaktadır:

- Üyelerin yatırdığı işlem teminatı ve garanti fonu katkı paylarının yeterli ve/veya yeterince likit olmaması,
- Takasbank'ın temerrüt yönetimine tahsis ettiği kaynakların yeterince likit olmaması,
- MKT teminatlarının Takasbank tarafından likit ve güvenli bir şekilde değerlendirilmemesi,
- MKT temerrüt yönetimi likiditesinin Takasbank'ın MKT dışı yükümlülüklerinde kullanılması,
- Takasbank'ın T.C. Merkez Bankası ve /veya ticari banka likiditesine erişim imkânının olmaması.

Takasbank'ın riski yönetim çerçevesi bu beş sebepten kaynaklanabilecek likidite riskini etkin bir şekilde bertaraf edecek şekilde dizayn edilmiştir.

Öncelikle, merkezi karşı taraf hizmeti verilen her bir piyasa için en fazla riske sahip iki üyenin likit teminatlarının, ilgili piyasa için oluşturulan garanti fonu içindeki yüksek düzeyde likiditeye sahip varlıkların ve Takasbank'ın kendi sermayesinden tahsis ve taahhüt ederek likit varlıklarda değerlendirdiği miktarlar toplamının, sözkonusu iki üyenin asgari %99,5 güven düzeyinde hesaplanan takas risk miktarının altında kalmaması kuralı uygulanmakta ve günlük olarak takip edilmektedir. Sözkonusu takipte likit varlık tanımına sadece nitelikli varlıklar (nakit ve O/N plasmanlar ve TCMB tarafından teminata kabul edilen kıymetler) dahil edilmektedir.

Günlük likidite takibinde uygulanan iki büyük üye kuralında, takas riskleri asgari %99,5 güven düzeyinde hesaplanmakla birlikte, asgari %99,9 güven düzeyinde icra edilen stres testlerinde, CPMI-IOSCO 7.4 no.lu prensibi uyarınca en büyük ödeme yükümlülüğü doğuran üyenin takas riskinin MKT

temerrüt yönetimine ait nitelikli kaynaklarla (vadesiz veya O/N vadeye sahip nakit plasmanlar ve TCMB tarafından teminata kabul edilen kıymetlerle) karşılanabilmesi ilkesi de uygulanmaktadır.

Takas işlemleri, ulusal para birimi cinsinden yapılmakta ve bu doğrultuda her bir piyasa için asgari nakit teminat bulundurma oranları uygulanmaktadır. Ayrıca, teminata kabul edilecek varlıklara nakde tahvil edilme potansiyellerine göre teminat değerlendirme katsayıları uygulanmak suretiyle yeterli teminat büyüklüklerinin temini sağlanmaktadır. Bu çerçevede teminat değerlendirme katsayıları hesaplanırken %99.9 güven düzeyi ve 2 iş günlük likidasyon süresi uygulanmakta, gerekli görülmesi halinde likidasyon süresinin varlıklar bazında farklılaştırılması mümkün bulunmaktadır.

Takasbank sermayesinden MKT temerrüt yönetimine tahsis edilen sermayenin likit varlıklarda değerlendirilmesi gereği MKT Yönetmeliği'nin 39'uncu maddesinde düzenlenmiştir.

Diğer taraftan, prensip 3 ve 4'de açıklandığı üzere MKT piyasalarında üyelerden kabul edilen nakit ve nakit dışı işlem teminatları ve garanti fonu katkı paylarının Takasbank'ın diğer sermaye piyasası veya bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanabilecek ödeme yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde geçici bir süre için dahi kullanılması mümkün bulunmamakta, nakit teminatlar kredi temerrüt ve kayıp riski sıfıra yakın olarak değerlendirilen bankalarda açtırılan, 6362 sayılı Kanun'un 73/2'nci maddesi ile korunan özel hesaplarda O/N vadelerle nemalandırılmaktadır.

İlaveten Takasbank'ın hem TCMB'den hem de ticari bankalardan borçlanabilme imkânının bulunduğu dikkate alındığında, MKT faaliyetlerinin, likidite riski açısından son derece sağlam bir çerçevede yürütüldüğü rahatlıkla anlaşılabilir.

7.2. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, kendi mutabakat ve günüçi likiditesinin kullanımı dahil, fonlama akışlarını devamlı ve zamanında tespit edecek, ölçecek ve takip edecek, etkin operasyonel ve analitik araçları olmalıdır.

Takasbank 1995 yılında aldığı bankacılık lisansı sayesinde, zaman içinde geliştirdiği güçlü bir fon yönetimi organizasyonuna ve altyapısına sahiptir.

Takasbank, likidite riskinin yönetimi çerçevesinde takas işlemlerini ve fon akışlarını kurum içinde geliştirilen yazılımlar vasıtasıyla para birimi, üye ve hesap ayrımında sürekli izleyebilmekte, üyeler de kendilerine ait fon akışlarını ekranları üzerinden takip edebilmektedirler. Ayrıca, online bankacılık araçları ve SWIFT confirmasyonları bu akışları izleme faaliyetlerinde kullanılmaktadır.

7.3. MKT faaliyeti ile ilgili değildir.

7.4. Bir merkezi karşı tarafın, olağanüstü piyasa koşullarında kendisini en yüksek toplam ödeme yükümlülüğü altına sokacak bir katılımcısı ve bu katılımcının iştiraklerinin temerrüt hali dahil ancak bununla sınırlı olmaksızın çok çeşitli olası stres senaryoları altında menkul kıymet bağlantılı ödemelerin mutabakatını, değişim teminatı ödemelerini ve diğer ödeme yükümlülüklerini tüm ilgili para birimlerinde zamanında ve yüksek bir güven seviyesi ile yapmasına ve yerine getirmesine yetecek likit kaynaklara sahip olması gerekir. Ayrıca, daha karmaşık risk profillerinde faaliyetlerde bulunan veya birden fazla ülkede sistemik önem arz

eden bir merkezi karşı tarafın, olağanüstü piyasa koşullarında kendisini en yüksek toplam ödeme yükümlülüğünü altına sokan iki katılımcısı ve bunların iştiraklerinin temerrüt hali dahil ancak bununla sınırlı olmaksızın çok çeşitli olası stres senaryolarını karşılamaya yetecek ilave likit kaynaklara sahip olması gerekir.

Takasbank'ın MKT faaliyetleri Türkiye ile sınırlı olup, likidite riski yönetiminde takas taahhütlerinin yerine getirilmesinde nakit darlığı yaşanmasını önlemek üzere, yukarıda (7.1) belirtildiği şekilde son derece kapsamlı bir dizi önlem alınmış durumdadır. Bu çerçevede öncelikle, merkezi karşı taraf hizmeti verilen her bir piyasa için en fazla riske sahip iki üyenin likit teminatlarının, ilgili piyasa için oluşturulan garanti fonu içindeki yüksek düzeyde likititeye sahip varlıkların ve Takasbank'ın kendi sermayesinden tahsis ve taahhüt ederek likit varlıklarda değerlendirdiği miktarlar toplamının, sözkonusu iki üyenin asgari %99,5 güven düzeyinde hesaplanan takas risk miktarının altında kalmaması kuralı uygulanmakta ve günlük olarak takip edilmektedir. Söz konusu takipte likit varlık tanımına sadece nitelikli varlıklar (nakit ve O/N plasmanlar ile TCMB tarafından teminata kabul edilen kıymetler) dahil edilmektedir.

Günlük likidite takibinde uygulanan iki büyük üye kuralında, takas riskleri asgari %99,5 güven düzeyinde hesaplanmakla birlikte, asgari %99,9 güven düzeyinde icra edilen stres testlerinde, en büyük üyenin takas riskinin MKT temerrüt yönetimine ait nitelikli varlıklarla karşılanabilmesi ilkesi de uygulanmaktadır. Stres testlerinde kullanılan baz senaryoda herbir risk faktörü için asgari beş yıllık tarihsel veriden %99,9 güven düzeyinde ayrı ayrı seçilen oynaklıkların, aralarındaki korelasyonlar dikkate alınmadan, aynı anda gerçekleştiği varsayılmakta, baz senaryo iki ayrı tarihsel olay senaryosu ile desteklenmektedir. VİOP stres testi senaryosunda likiditasyon süresi üç gün olarak tatbik edilmektedir. En büyük üye kuralının uygulanmasında takas riskinin MKT temerrüt yönetiminde kullanılabilir nitelikli varlıklarla karşılanması ilkesi benimsendiğinden, hem bu yükümlülüğün üzerinde kalan nitelikli teminatlar hem de temerrüt yönetimi kaynakları içindeki, kolayca nakde tahvil edilebilecek likiditesi yüksek diğer varlıklar ilave (yedek) likidite rezervi olarak değerlendirilmiş olmaktadır.

7.5. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, kendi minimum likit kaynak gereksinimlerini karşılamaya yönelik herbir para birimindeki nitelikli likit kaynakları, ilgili merkez bankası ve itibarı yüksek ticari bankalar nezdindeki nakit parayı, taahhüt edilen kredi limitlerini, taahhüt edilen döviz swaplarını ve taahhüt edilen repoları ve saklama ve yatırımlarda tutulan kullanıma hazır ve nakite çevrilebilir önceden yapılan ve yüksek güvenilirliğe sahip fonlama düzenlemelerine tabi ve olağanüstü piyasa koşullarında bile hızlı bir şekilde satılabilecek teminatları içerir. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun merkez bankası nezdinde düzenli krediye erişim imkanı olması halinde, ilgili merkez bankasına rehin vermeye (ya da merkez bankası ile diğer gerekli işlemleri yapabilmesini sağlamaya) uygun teminatların bulunması koşuluyla, bu imkan minimum gereksinimin bir kısmını karşılamak üzere kullanılabilir. Tüm bu kaynaklar ihtiyaç olduğu anda kullanılabilir olmalıdır.

Takasbank'ın, Merkezi Karşı Taraf hizmeti verdiği piyasalarında tesis ettiği temerrüt yönetimi kaynaklarının tamamına yakını aynı gün veya engeç ertesi işgünü nakit olarak kullanılabilir likit

kaynaklardan oluşmaktadır. Bu çerçevede 31 Aralık 2015 tarihi itibarıyla VİOP ve ÖPP temerrüt yönetimi kaynakları arasında mevcut;

- Üyelerce nakit olarak yatırılan işlem teminatları ve garanti fonu katkı paylarından Takasbank tarafından kredi temerrüt ve kayıp riski sifıra yakın olarak değerlendirilen ticari bankalar nezdinde 6362 sayılı Kanun'un 73/2'nci maddesi ile korunan özel hesaplarda O/N olarak değerlendirilen nakit bölüm,
- Üyelerce nakit dışı kıymet olarak yatırılan işlem teminatları ve garanti fonu katkı paylarından TCMB'na Takasbank'ın borçlanma limiti dâhilinde teminat olarak verilebilecek menkul kıymet,
- Takasbank sermayesinden MKT temerrüt yönetimine tahsis ve taahhüt edilen sermayeden güvenilir ticari bankalarda O/N vadelerle plase edilen veya TCMB'na Takasbank'ın borçlanma limiti dâhilinde teminat olarak verilebilecek menkul kıymetlere yatırılmış olan bölüm

toplamının, aynı tarihte VİOP ve ÖPP'de mevcut toplam temerrüt yönetimi kaynaklarına oranı sırasıyla yaklaşık olarak 99% ve 98%, aynı tarihte asgari %99,5 güven düzeyinde hesaplanan en büyük iki üyenin toplam takas riskine oranı sırasıyla yaklaşık olarak 259% ve 339%, tüm üyelerin toplam takas riskine oranı ise sırasıyla yaklaşık olarak 203%ve 231%'tir. Söz konusu hesaplamalarda üyeler veya müşterilerince Takasbank nezdinde tutulan fazla işlem teminatları dikkate alınmamıştır.

Takasbank'ın, gerekli teminatları sağlayarak T.C. Merkez Bankası'ndan temin edebileceği likidite (borçlanma) limitinin, VİOP ve ÖPP'de 31 Aralık 2015 itibarıyla asgari %99,5 güven düzeyinde hesaplanan toplam riske oranı %86'dır.

Takasbank TCMB ve ticari banka likiditesine erişimde kullanabileceği son derece gelişmiş bir altyapıya ve fon yönetimi fonksiyonuna sahiptir.

7.6. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, nitelikli likit kaynaklarını diğer türdeki likit kaynaklar ile takviye edebilir. Finansal piyasa altyapısı kuruluşunun bunu yapması durumunda bu likit kaynakların, olağanüstü piyasa koşullarında garantisiz mümkün olmasa dahi bir temerrütün ardından işlem bazında satılabilir ya da kredi limitleri, swaplar ya da repolar için teminat olarak kabul edilebilir türdeki varlıklardan oluşması gerekir. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun düzenli merkez bankası kredisine erişim imkanı olmaması halinde bile merkez bankası tarafından hangi teminatların genellikle kabul gördüğünü dikkate alması gerekir, çünkü söz konusu varlıkların sıkıntılı piyasa koşullarında likit kalabilmeleri daha olasıdır. Finansal piyasa altyapısı kuruluşu, merkez bankası acil durum kredisi kullanma imkânını kendi likidite planının bir parçası olarak varsaymamalıdır.

Takasbank MKT hizmeti verdiği piyasalarda yukarıda (7.5) de sayılan nitelikli varlıklara (nakit veya TCMB'nca teminata kabul edilen kıymetler) ek olarak sadece yüksek likiditeye sahip varlıkları teminat olarak kabul etmektedir. 31 Mart 2016 tarihi itibarıyla VİOP ve ÖPP'de nakit ve TCMB tarafından teminat olarak kabul edilen varlıkların toplam teminata oranı sırasıyla %99,52 ve %99,74'tür. TCMB tarafından teminat olarak kabul edilmeyen varlıkların (örneğin pay senetleri ve

menkul kıymet yatırım fonları) teminat olarak kabulünde hisse senetlerinin likiditesine (dâhil oldukları endekse), menkul kıymet yatırım fonlarında ise fonların içeriğine dikkat edilmekte, nakit dışındaki tüm varlıklar belli kompozisyon limitleri dâhilinde teminat olarak alınmaktadır.

Yukarıda (7.1 ve 7.4) de açıklandığı üzere, Takasbank MKT piyasalarında, asgari %99,5 güven düzeyinde yaptığı normal risk hesaplamaları altında en büyük iki üyesinin temerrüdünü, %99,9 güven düzeyinde yaptığı stres testlerinde ise en büyük üyesinin temerrüdünü sadece nitelikli varlıklarla çözümlenmeyi hedeflemekte, dolayısıyla TCMB tarafından teminata kabul edilmeyen kıymetlerden oluşan ilave likit kaynakların kullanımının ancak bu kaynakları tevdi eden üyelerin temerrüdü halinde ortaya çıkabilecek, MKT hizmetlerine ve piyasalara olumsuz etkisi sınırlı kalması gereken bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Takasbank, TCMB geç likidite penceresinden (daha yüksek maliyetle) borçlanma imkânını, normal koşullarda likidite ihtiyacının giderilmesinde kullanılabilir bir araç olarak görmemektedir.

7.7. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, gerekli minimum nitelikli likit kaynaklarının herbir sağlayıcısının, finansal piyasa altyapısı kuruluşunun ister bir katılımcısı isterse bir harici taraf olsun, kendi ilgili likidite risklerini anlayacak ve yönetecek yeterli bilgiye ve verdiği taahhüt altında gerektiği şekilde hareket etme kapasitesine sahip olduğunu, yapacağı detaylı teknik değerlendirmeler ile yüksek bir güven seviyesinde belirlemesi gerekir. Bir likidite sağlayıcısının belli bir para cinsine dair performans güvenilirliğinin analizi ile ilişkili olduğu hallerde, likidite sağlayıcısının ilgili merkez bankasından kredi kullanabilme imkânı değerlendirmede göz önüne alınabilir. Finansal piyasa altyapısı kuruluşunun bir likidite sağlayıcısı nezdindeki kendi likit kaynaklarına erişme prosedürlerini düzenli olarak test etmesi gerekir.

Takasbank statüsü gereği erişim hakkına sahip olduğu ve ihtiyaç duyduğunda kullanabileceği T.C. Merkez Bankası likiditesi dışında, ilave bir likidite sağlayıcısına ihtiyaç duymamakta, MKT piyasalarının asgari likidite ihtiyaçlarının belirlenmesinde TCMB likiditesine erişim imkanı, olağan bir kaynak olarak değerlendirilmemektedir.

Takasbank MKT üyeliğine sadece bankalar ve sermaye piyasası aracı kurumlarını kabul etmektedir. Türkiye’de bankalar BDDK’nın, aracı kurumlar ise Sermaye Piyasası Kurulu’nun lisans, denetim ve gözetimine tabi olup, likidite yönetiminde gösterecekleri zafiyet ağır yaptırımlara tabidir.

Takasbank hem MKT üyelerinin hem de MKT piyasalarının teminatlarını değerlendirdiği veya gerektiğinde ticari borç sağlayabileceği bankaların kredi değerliliğini, içsel kredi derecelendirme ve değerlendirme sistemi aracılığı ile yılda en az iki kez gözden geçirmekte, içsel kredi derecelendirmesinde kuruluşların eğer varsa bağımsız kredi derecelendirme notları validasyon amacıyla kullanılmaktadır.

Takasbank MKT piyasalarına ait nakit işlem teminatları ve garanti fonu katkı paylarını kredi temerrüt ve kayıp riski sınıra yakın olarak değerlendirilen ticari bankalarda, 6362 sayılı Kanun’un 73/2’nci maddesi ile hem Takasbank’ın hem de ilgili ticari bankanın alacaklılarının takibinden veya

tasfiyesinden korunan özel hesaplarda O/N vadelerle değerlendirmekte, Takasbank'ın gün içinde kendisine ait likiditeye erişmesi mümkün bulunmaktadır. İlgili ticari bankalardaki nakit, TCMB nezdindeki hesaplarımıza her gün geri çağrılmakta ve tekrar plase edilmekte, dolayısıyla likiditeye erişim günlük olarak test edilmektedir.

Türkiye'de bankaların hem TCMB likiditesine hem de BİAŞ nezdindeki borçlanma araçları kesin alım satım veya repo-ters repo pazarlarına ve para piyasalarına erişim imkânı bulunmakta, aracı kurumlar ise likidite ihtiyaçlarını para piyasalarından veya BİAŞ nezdindeki borçlanma araçları kesin alım satım veya repo –ters repo pazarından sağlayabilmektedirler.

MKT piyasalarına ait likiditenin Takasbank'ın diğer likidite ihtiyaçlarında kullanılması da mümkün bulunmadığından, hem sistemik bir likidite sıkışıklığı ile karşılaşılması ve hem de bu sıkışıklığın MKT piyasalarına sirayet etmesi ihtimali son derece düşük görülmektedir.

7.8. Merkez bankası hesaplarına, ödeme hizmetlerine veya menkul kıymet hizmetlerine erişimi olan bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, bu hizmetleri, kullanılabildiği yerlerde, kendi likidite riskinin yönetimini iyileştirmek için kullanmalıdır.

Takasbank bankacılık lisansı sayesinde hem T.C. Merkez Bankası likiditesine erişim imkânına sahip bulunmakta, hem de T.C. Merkez Bankası sistemindeki Türk Lirası, Elektronik Fon Transfer Sistemi (EFT) ve Elektronik Menkul Kıymet Transfer Sistemine (EMKT) entegre olarak çalışmaktadır. Takasbank kendi kurduğu Takasbank Elektronik Transfer Sistemi (TETS) ile üyesi aracı kurumlara ulusal ödeme sistemine (EFT-EMKT) erişim imkânı sunmakta dolayısıyla ödeme sistemlerinden üyelerinin de yararlanmasını sağlamaktadır.

Takasbank üyesi olduğu SWIFT sistemi ve yurtdışında yerleşik yüksek kredibiliteye sahip uluslararası saklama kuruluşları ve bankalar ile kurduğu muhabirlik ve saklama ilişkileri sayesinde yabancı para menkul kıymet ve likiditesini de en iyi şekilde yönetecek donanım ve organizasyona sahip bulunmaktadır.

7.9. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, kendi likit kaynaklarının miktarını belirlemeli ve yeterliliğini sert stres-testleri ile düzenli kontrol etmelidir. Finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, yaptığı stres testlerine ilişkin sonuçları kendi nezdindeki gerekli karar-alıcılara raporlamak ve bu sonuçları kendi likidite risk-yönetimi çerçevesinin yeterliliğini değerlendirme ve düzeltiminde kullanmak için açık prosedürleri olmalıdır. Stres testini uygularken finansal piyasa altyapısı kuruluşunun çeşitli senaryoları dikkate alması gerekir. Senaryolar, fiyat dalgalanmalarının tarihi zirvelerini, fiyat belirleyici faktörler ve getiri eğrileri gibi diğer piyasa etkenlerindeki değişimleri, çeşitli zaman aralıkları içindeki çok sayıda temerrütü, fonlama ve varlık piyasalarındaki eş-anlı baskıları, ve olağanüstü çeşitli piyasa koşullarında ileriye dönük stress senaryolarının geniş bir görünümünü içermelidir. Senaryoların, finansal piyasa altyapısı kuruluşunun yapısını ve işleyişini göz önünde bulundurması, finansal piyasa altyapısına önemli likidite riskleri yaratacak tüm kurumları kapsamı (örneğin ödeme bankaları, nostro kurumları, saklama bankaları, likidite sağlayıcıları, ve bağlantılı finansal piyasa altyapıları), ve gerekli hallerde, birden fazla günü içeren bir dönemi içermesi gerekir. Her türlü durumda bir

finansal piyasa altyapısı kuruluşu, bulundurduğu toplam likit kaynakların tutarını ve türünü gerekçeleriyle belgeleyebilmeli ve bunlara ilişkin uygun yönetim düzelemelerine sahip olmalıdır.

Takasbank bankacılık lisansı nedeniyle kurumsal ölçekte BDDK'nın likidite ve stress testi düzenlemelerine tabi bulunmaktadır. Bu çerçevede aylık periyotlarda gerçekleştirilen likidite stress testlerinde herbir para birimi için, BDDK tarafından belirlenen iskonto faktörleri ile düzeltilmiş, asgari %99 güven düzeyinde tahmin edilen likidite boşlukları (gap) kullanılmakta ve tahmin edilen likidite boşluklarının yine stres altında fonlanması nedeniyle maruz kalınacak maliyetler tahmin edilmekte, ulaşılan sonuçlar içsel sermaye yeterliliği değerlendirme sürecinde (İSEDES) likidite riski için sermaye tahsisine baz teşkil etmektedir. Bankacılık mevzuatı çerçevesinde icra edilen stres testi sonuçları üst düzey yönetime, Denetim Komitesi'ne ve Yönetim Kurulu'na raporlanmaktadır.

Takasbank bünyesinde MKT piyasalarının Takasbank'ın diğer faaliyetlerinden kaynaklanacak risklerden etkilenmesini önleyecek bir yapı oluşturulduğundan, sadece MKT piyasaları özelinde finansal piyasa altyapısı kuruluşu perspektifi ile yapılan stres testlerinde çeşitli varsayımlar altında hem toplam hem de likit kaynakların yeterliliği sınanmaktadır. Stres testlerinde kullanılan baz senaryoda herbir risk faktörü için asgari beş yıllık tarihsel veriden %99,9 güven düzeyinde ayrı ayrı seçilen oynaklıkların, aralarındaki korelasyonlar dikkate alınmadan, hipotetik olarak aynı anda gerçekleştiği varsayılmakta, bir arada gerçekleşme olasılığı son derece düşük uç koşulları içeren baz senaryo iki ayrı tarihsel olay senaryosu ile desteklenmektedir. VİOP piyasası için likiditasyon süresine de stres uygulanmaktadır.

MKT piyasaları için aylık olarak yapılan stress testlerinde de en büyük iki üyenin asgari %99,9 güven düzeyi ile betimlenen stres koşullarında aynı anda temerrüde düşmesi halinde MKT temerrüt yönetimi kaynaklarının yeterli olup olmayacağı sınanmakta, ayrıca en büyük üyenin aynı stress koşullarındaki temerrüdünün sadece nitelikli varlıklarla (nakit ve TCMB'na teminat olarak sunulabilecek varlıklarla) karşılanıp karşılanamayacağı test edilmektedir.

MKT piyasalarındaki stres testleri, bu piyasalarda likidite riskinin Takasbank ve daha da özelinde sadece MKT temerrüt yönetimi kaynakları tarafından üstlenildiği gerçeği ile icra edilmektedir.

Üçer aylık dönemlerdeki kapsamlı MKT stres testi sonuçları üst düzey yönetime, iç sistem birimleri kanalıyla da Denetim Komitesi ve Yönetim Kurulu'na sunulmaktadır. Stres testlerinde MKT temerrüt yönetimi kaynaklarında nakit veya nitelikli kaynak açığı ile karşılaşma olasılığı ortaya çıkarsa, alınması gereken tedbirlerin Yönetim Kurulu'na sunulan raporda ortaya konulması gerekmektedir. Yönetim Kurulu'na sunulan MKT stres testi raporları müteakiben Sermaye Piyasası Kurulu'na da sunulmaktadır.

Takasbank Yönetim Kurulu'na bağlı İç Denetim Ekibi, MKT risk yönetimi ve teminat değerlendirme model ve yöntemlerinin geçerliliğini, yılda en az bir kez incelemekle görevlidir. Stres testi senaryo ve parametreleri, diğer risk modelleri ile aynı esaslara tabi olup yılda en az bir kez gözden geçirilmektedir.

7.10. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, aynı-gün ve, geçerli olduğu durumlarda, gün-içi ve çok-günlü ödeme yükümlülüklerinin mutabakatını, katılımcılarının herhangi bir bireysel ya da toplu temerrütü ardından zamanında yerine getirebilmesini sağlayacak açık kural ve prosedürler oluşturması gerekir. Bu kural ve prosedürler öngörülemeyen ve teminatsız likidite açıklarına değinmeli ve aynı-gün ödemeli ödeme yükümlülüklerin geriye alınmasını, hükümsüz kılınmasını ya da geciktirilmesini engellemeyi amaçlamalıdır. Bu kural ve prosedürler, finansal piyasa altyapısı kuruluşunun güvenli ve sağlıklı işleyişine devam edebilmesi için, finansal piyasa altyapısı kuruluşu herhangi bir stresli durum karşısında kullanabileceği likit kaynakları tekrar yerine koyma sürecini de içermelidir.

Açık teklif yöntemiyle 'Merkezi Karşı Taraf' rolünü üstlendiği VIOP ve ÖPP'de Takasbank, temerrüt yönetimi kaynaklarını kullanarak takasın tamamlanması taahhüt etmektedir. Takasbank nakit ödeme taahhütlerini, herhangi bir temerrütten bağımsız olarak, normal takas süresinde, kıymet teslim yükümlülüklerini ise, kıymeti bulmak için ilgili piyasa prosedürlerinde tanınan süre sonuna kadar, kıymeti bulamaması halinde ise piyasa değerini yine aynı süre sonuna kadar, teslim veya ödeme ile yükümlüdür. Temerrüt yönetimi kapsamında olağanüstü durumlarda alınabilecek tedbirler bir tarafa bırakıldığında (değişim teminatı kar dağıtımında kesinti yapılması vb.), takas yükümlülüklerin herhangi bir sebeple zamanında yerine getirilmemesi halinde gecikilen süre için Takasbank üyelerine temerrüt faizi ödemekle yükümlüdür. Takasbank'ın Merkezi Karşı Taraf olarak üyelerine karşı olan yükümlülükleri ilgili piyasa yönerge ve prosedürlerinde açıkça düzenlenmiştir.

Kıymet temerrütlerinde kıymeti bulmak için tanınan süre hariç tutulduğunda, MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi'nce olağanüstü tedbirlere başvurulmasını gerektiren koşullar sözkonusu değilse, bir veya birkaç üyesinin temerrüt etmiş olması Takasbank'ın üyelerine karşı doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesine neden olacak bir unsur değildir.

MKT Yönetmeliği'nin 36'ncı Maddesinde, temerrüt halinde Takasbank'ın temerrüt yönetimi kaynaklarındaki likidite ile sınırlı olmadığı, Yönetmelikte temerrüt yönetimi kaynaklarının kullanımı için yapılan sıralamanın zarar tahsisi amaçlı olduğu, Takasbank'ın likidite yönetimini açısından gerekli önceliklendirmeyi yapabileceği, gerekirse temerrütü yönetmek için borçlanabileceği açıkça belirtilmiştir. Dolayısıyla Takasbank'ın gerektiğinde temerrüt yönetimine tahsis ve taahhüt ettiği sermayesini bağladığı likit kaynakları öncelikle kullanarak ve/veya TCMB likiditesine erişerek temerrüt kaynaklı bir likidite açığını derhal berteraf etmesi ve taahhütlerini zamanında yerine getirmesi mümkün bulunmaktadır.

Temerrüt yönetimi kaynaklarının kullanımı halinde nasıl tekrar ikame edileceği ilgili Piyasa Yönerge ve Prosedürlerinde düzenlenmiş durumdadır. Bir yıl içinde üyelerden dört kez ilave garanti fonu yatırımları talep edilebilmektedir. Üyeler ilave garanti fonu yükümlülüklerini talep tarihin takip eden 5 iş günü içinde yerine getirmek durumundadır.

CPMI-IOSCO 7 No.lu Prensihi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu:

Uyumlu ☒ <i>(Observed)</i>	Genelde Uyumlu ☐ <i>(Broadly Observed)</i>	Kismen Uyumlu ☐ <i>(Partly Observed)</i>	Uyumsuz ☐ <i>(Not Observed)</i>	Uygulanabilir Değil ☐ <i>(Not Applicable)</i>
---	--	--	---	---

Takasbank likidite riskini etkin bir şekilde ölçme, izleme ve yönetme kapasitesine sahiptir. Merkezi karşı taraf faaliyetlerinde, en büyük riske sahip üyenin, olağan üstü stres koşullarında temerrüdü halinde, temerrütün sadece nakit kaynaklarla (diğer nitelikli teminatlara başvurulmaksızın) çözümlenmesi hedeflenmektedir.

Principle 8: Settlement Finality

An FMI should provide clear and certain final settlement, at a minimum by the end of the value date. Where necessary or preferable, an FMI should provide final settlement intraday or in real time.

Key considerations

- 1. An FMI's rules and procedures should clearly define the point at which settlement is final.*
- 2. An FMI should complete final settlement no later than the end of the value date, and preferably intraday or in real time, to reduce settlement risk. An LVPS or SSS should consider adopting RTGS or multiple-batch processing during the settlement day.*
- 3. An FMI should clearly define the point after which unsettled payments, transfer instructions, or other obligations may not be revoked by a participant.*

Prensip 8: Takasın (mutabakatın) kesinliği

Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun en geç valör günü sonu itibarıyla açık ve kesin nihai mutabakatı sağlaması gerekir. Gerekli veya tercih edilebilir olduğu durumlarda, finansal piyasa altyapısı kuruluşu nihai mutabakatı gün-içinde veya gerçek zamanlı sağlamalıdır.

Önemli hususlar

8.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun kural ve prosedürleri takasın (mutabakat) kesinliğinin oluştđu anı açıkça tanımlamalıdır.

Takasbank, merkezi karşı taraf hizmeti verdiği piyasalarda taraflardan her biri için karşı tarafın yerini almak suretiyle, gerçekleştirilen işlemlere ilişkin tarafların yükümlülüklerinin yerine getirilmesini ve takasın tamamlanmasını taahhüt etmektedir. MKT Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin 6 ncı maddesinde Takasbank'ın üyeye karşı merkezi karşı taraf sıfatıyla yükümlülüğünün, alım-satım veya talep/teklif emirlerinin eşleştii anda başlayıp, takasın tamamlanması ile son bulacağı belirtilmektedir. Aynı maddede, takasın tamamlanmasının, MKT hizmeti verilen piyasalarda emirlerin eşleşmesiyle oluşan pozisyonlardan kaynaklanan borç ve alacakların ilgili hesaplara aktarımı veya hesaplar arasında transfer edilmesi ile gerçekleşeceği belirtilmektedir. Dolayısıyla takasın tamamlandığı an, varlıkların hesaplar arası transferlerinin gerçekleştiği an olarak kabul edilmektedir.

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 'takasın kesinliğini' düzenleyen 79/1'nci maddesi uyarınca, takas kesinleştikten sonra, ödeme ve transfer emirlerinin iptal veya geri alınması söz konusu olamaz. 6362 sayılı Kanun'un 79/1'nci maddesinde "sermaye piyasası araçlarının takas talimat ve işlemleri ile ödeme işlemleri, merkezî takas kuruluşlarının üyelerinin faaliyetlerinin geçici ya da sürekli olarak durdurulması, idari ve adli merciler nezdinde tasfiye işlemlerine başlanması durumu da dâhil olmak üzere, geri alınamaz ve iptal edilemez" denilmektedir.

Merkezi karşı taraf hizmeti sunulan piyasalarda takas taahhütleri üyeler ve Takasbank arasındadır. Üyeler arasında takas taahhüdü söz konusu değildir. Takasbank ve MKT üyelerinin takastan kaynaklanan karşılıklı yükümlülükleri, takasın tamamlanması ile son bulmaktadır. Takasbank'ın MKT hizmetleri Türkiye ile sınırlı bulunmakta, Takasbank'ın ve MKT üyelerinin karşılıklı yükümlülükleri mevzuatta ve üyelik sözleşmelerinde açık bir şekilde düzenlenmiş bulunmaktadır.

Takasbank MKT üyelerine karşı olan nakit yükümlülüklerini, üyelerin kendi nezdindeki hesaplarına transfer ederek gerçekleştirmekte, üyeler de Takasbank'a olan nakit yükümlülüklerini Takasbank nezdindeki hesaplarına transfer ederek yerine getirmektedirler. Üyelerin nakit takas yükümlülüklerinden kurtulmaları için transfer ettikleri meblağın Takasbank'ın TCMB nezdindeki hesaplarına geçmiş olması yeterlidir. Üyenin transfer ettiği nakit Takasbank hesabına alacak kaydedilene kadar geçen süredeki risk (örneğin aracı bankanın temerrüt riski) üyeye, hesaba kaydedildikten sonra doğacak riskler ise Takasbank'a aittir. Böyle bir risk doğması halinde doğacak zararın MKT temerrüt yönetimi kaynakları ile karşılanması mümkün değildir. Takasbank üyelere karşı olan nakit yükümlülüklerini üyelerin kendi nezdindeki hesaplarına transfer ederek yerine getirmektedir. Transferin gerçekleşmesi Takasbank'ın MKT sıfatıyla yükümlülüğünü sona erdirmektedir. Örneğin üye söz konusu tutarı çekmek ister ve Takasbank herhangi bir sebeple temerrüde düşerse, üyenin alacağı veya ortaya çıkacak zararın MKT temerrüt yönetimi kaynakları ile karşılanması mümkün değildir. MKT Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin 6'ncı maddesinde "Takasbank'ın takasın tamamlanmasına ilişkin taahhüdünün yerine getirildiği andan sonra, karşı tarafların hangi sebeple olursa olsun maruz kalabileceği zararlar, MKT Yönetmeliği çerçevesinde belirlenen temerrüt yönetimi kaynakları ile ilişkilendirilemez" denilmek suretiyle bu husus açıkça düzenlenmiştir. Kıymet yükümlülüklerinin yerine getirilmiş olması için de, saklama kuruluşu tarafından Takasbank'tan veya MKT üyelerinden ulaşan virman taleplerinin yerine getirilmiş olması gerekmektedir. Kıymet virman talimatları yerine getirilinceye kadar doğabilecek riskler, taraflara ait bulunmaktadır.

8.2. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, nihai mutabakatı, mutabakat riskini azaltmak için valör gününün sonundan geç olmayacak şekilde, ve tercihen gün içinde veya gerçek zamanlı olarak tamamlamalıdır. Büyük Tutarlı Ödeme Sistemi (LVPS) veya Menkul Kıymet Mutabakat Sistemi (SSS) mutabakat günü süresince Gerçek Zamanlı Brüt Mutabakat (RTGS) veya çoklu-toplu işlemle (multiple batch) mutabakat yapma göz önünde bulundurmalıdır.

Takasbank'ın MKT hizmeti verdiği Ödünç Pay Piyasası'nda hem ödünç alma ve verme hem de ödünç kapama işlemleri gün içinde ve Gerçek Zamanlı Brüt Mutabakat (RTGS) ile gerçekleştirilmektedir. Üyeler mutabakatın gerçekleştiğini ÖPP üye ekranlarından on-line takip edebilmektedirler.

Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasında ise değişim teminatına ilişkin mutabakat T+1 gününde, nakdi uzlaşmalı sözleşmelere ilişkin takas ve mutabakat vade sonu olan T gününde, fiziki teslimata dayalı sözleşmelerde ise T+3 gününde gerçekleşmektedir. T günü içinde 10'ar dakika ara ile geçici değişim teminatı hesaplamaları yapılmakta, nihai mutabakata esas değişim teminatı hesaplamaları gün sonunda (18:00-18:30 arası) yapılmakta, Takasbank'tan değişim teminatı alacağı doğanların kar alacakları ertesi işgünü saat:15:00'e kadar hesaplarına kaydedilmektedir. Takasbank'a değişim teminatı borcu olanlar ise, teminat tamamlama yükümlülüklerini aynı gün saat:15:00'e kadar yerine

getirebilmektedir. Karın fiziki olarak aktarılması üyenin/müşterinin teminat bakiyeleri üzerinde olumsuz bir etki oluşturmamaktadır.

Takasbank MKT hizmeti verdiği ÖPP ve VİOP'ta, piyasa Yönerge ve Prosedürlerinde açıkça düzenlenmeyen veya öngörülmeleyen bir sebeple nihai mutabakatı gününde gerçekleştirmediği bir tecrübe yaşamamıştır.

8.3. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, herhangi bir katılımcının henüz mutabakatı yapılmamış ödemelerden, transfer talimatlarından veya diğer yükümlülüklerden cayamayacağı anı açık bir şekilde tanımlamalıdır.

MKT hizmeti verilen ÖPP ve VİOP'ta eşleşen emirlerin üyeler tarafından iptal edilebilmesi mümkün bulunmamakta, eşleşen emirlerin iptali ancak mevzuatta belirtilen hallerle sınırlı olarak ÖPP'de Takasbank, VİOP'da ise BİAŞ tarafından yapılabilmektedir.

Üyelerin eşleşen emirlerden kaynaklanan yükümlülüklerini veya bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla yaptıkları ödeme ve transferleri geri döndürmeleri veya iptal etmeleri de yasal olarak mümkün bulunmamaktadır. 6362 sayılı Kanun'un 79/1'nci maddesinde "sermaye piyasası araçlarının takas talimat ve işlemleri ile ödeme işlemleri, geri alınamaz ve iptal edilemez" denilmektedir. Dolayısıyla nakit yükümlülüklerle ilgili olarak Takasbank'ta kıymet yükümlülükleri ile ilgili olarak da merkezi saklama kuruluşu MKK nezdinde blokaja alınan nakit veya kıymetlerin henüz mutabakat (kıymet ve nakit değişimi) gerçekleşmemiş dahi olsa, kaynağına iade edilmesi mümkün bulunmamaktadır.

CPMI-IOSCO 8 No.lu Prensipli İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ (Observed)	Genelde Uyumlu ☐ (Broadly Observed)	Kısmen Uyumlu ☐ (Partly Observed)	Uyumsuz ☐ (Not Observed)	Uygulanabilir Değil ☐ (Not Applicable)
--	---	---	--	---

Takasbank, nihai mutabakatı en geç mutabakat günü sonunda sağlamakta, uygun piyasalarda gün-içinde veya gerçek zamanlı mutabakat sağlama imkânına sahip bulunmaktadır.

Principle 9: Money Settlements

An FMI should conduct its money settlements in central bank money where practical and available. If central bank money is not used, an FMI should minimise and strictly control the credit and liquidity risk arising from the use of commercial bank money.

Key considerations

- 1. An FMI should conduct its money settlements in central bank money, where practical and available, to avoid credit and liquidity risks.*
- 2. If central bank money is not used, an FMI should conduct its money settlements using a settlement asset with little or no credit or liquidity risk.*
- 3. If an FMI settles in commercial bank money, it should monitor, manage, and limit its credit and liquidity risks arising from the commercial settlement banks. In particular, an FMI should establish and monitor adherence to strict criteria for its settlement banks that take account of, among other things, their regulation and supervision, creditworthiness, capitalisation, access to liquidity, and operational reliability. An FMI should also monitor and manage the concentration of credit and liquidity exposures to its commercial settlement banks.*
- 4. If an FMI conducts money settlements on its own books, it should minimise and strictly control its credit and liquidity risks.*
- 5. An FMI's legal agreements with any settlement banks should state clearly when transfers on the books of individual settlement banks are expected to occur, that transfers are to be final when effected, and that funds received should be transferable as soon as possible, at a minimum by the end of the day and ideally intraday, in order to enable the FMI and its participants to manage credit and liquidity risks.*

Prensip 9: Para mutabakatları

Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun para mutabakatlarında, mümkün olduğu durumlarda, merkez bankası parasını kullanması gerekir. Merkez bankası parasının kullanılmaması durumunda finansal piyasa altyapısı kuruluşunun ticari banka parası kullanımından kaynaklanan kredi ve likidite risklerini asgari düzeye indirmesi ve sıkı bir şekilde kontrol etmesi gerekir.

Önemli hususlar

9.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu kredi ve likidite risklerinden kaçınmak için mümkün olduğu takdirde para mutabakatlarını, merkez bankası parası ile yapmalıdır.

Bankacılık lisansına sahip olan Takasbank para mutabakatlarını kendi nezdinde açtığı hesaplarda yerine getirmekte, para mutabakatlarında merkez bankası veya ticari banka parası kullanılmamaktadır.

Borçlu üyeler para borçlarını TCMB nezdindeki Takasbank hesabına EFT ile transfer etmekte ve Takasbank nezdindeki serbest hesaplarına yansıyan bu paraları kullanarak ta Takasbank nezdindeki mutabakat hesaplarında takas borçlarını yerine getirmektedirler. Aynı şekilde alacaklı üyelerin

takastan olan para alacakları da Takasbank'taki serbest hesaplarına aktarılmakta, üyeler bu paraları doğrudan EFT ile TCMB nezdindeki bir başka bankadaki hesaplarına gönderebilmektedirler.

Nakit teminat ve mutabakat işlemleri için Takasbank nezdinde açılan Türk Lirası hesaplar yanında USD ve EURO hesaplar da kullanılmakta ancak yabancı para üzerinden mutabakat gerçekleştirme ihtiyacı bulunmamaktadır. EURO ve USD transfer işlemleri için Frankfurt ve New York'taki muhabir yabancı bankalar ve SWIFT sistemi kullanılmaktadır.

TCMB mevzuatında parasal mutabakat hizmeti sunulmasını öngören bir düzenleme bulunmamaktadır. Esasen Takasbank'ın bankacılık lisansına sahip olması, TCMB likiditesine erişim imkânının bulunması, mutabakat işlemlerini TCMB ödeme sistemlerini kullanarak kendi nezdinde yerine getirmesi, mutabakatta ticari banka parası kullanılmaması, dolayısı ile kredi ve likidite riskine maruz kalınmaması mutabakatta TCMB parası kullanılmasını ihtiyaç olmaktan çıkarmaktadır.

9.2. Merkez bankası parasının kullanılmaması durumunda finansal piyasa altyapısı kuruluşu, para mutabakatlarını az ya da hiç kredi veya likidite riski içermeyen bir mutabakat varlığı kullanarak yapmalıdır.

Para mutabakatlarında Takasbank nezdindeki vadesiz Türk Lirası ve Yabancı Para (EURO ve USD) hesaplar kullanılmakta, para transferleri TCMB elektronik ödeme sistemleri veya SWIFT aracılığı ile gerçekleştirilmektedir.

Takasbank para mutabakatları için ticari banka kullanmamakla birlikte, MKT piyasalarına ait nakit teminatları kredi temerrüt ve kayıp riski sifıra yakın olarak değerlendirilen ticari bankalar nezdinde açılan, 6362 sayılı Kanun'un 73/2'nci maddesi ile Takasbank ve ilgili bankanın tasfiyesinden veya alacaklılarının takibinden korunmuş özel O/N vadeli hesaplarda tutmaktadır.

9.3. Finansal piyasa altyapısı kuruluşunun ticari banka parası ile mutabakat yapması halinde, ticari mutabakat bankalarından kaynaklanan kredi ve likidite risklerini izlemesi, yönetmesi ve sınırlandırması gerekir. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, kendi mutabakat bankalarına yönelik ve, diğer unsurların yanı sıra, bu bankaların düzenleme ve denetimini, kredi değerliliklerini, sermaye yapılarını, likiditeye erişim imkanlarını ve operasyonel güvenilirliklerini dikkate alan sıkı kriterler oluşturması ve bunlara uyumlarını gözlemlemesi gerekir. Finansal piyasa altyapısı kuruluşunun ayrıca kendi ticari mutabakat bankalarına olan kredi ve likidite risklerinin konsantrasyonunu izlemesi ve yönetmesi de gerekir.

Bankacılık lisansına sahip olan Takasbank para mutabakatlarını kendi nezdinde açtığı hesaplarda yerine getirmekte, para mutabakatlarında ticari banka parası kullanılmamaktadır.

9.4. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun para mutabakatlarını kendi kayıtlarında yapması halinde kredi ve likidite risklerini en aza indirmesi ve sıkı bir şekilde kontrol etmesi gerekir.

Takasbank para mutabakatlarını üyelerinin kendi nezdinde açtığı hesaplarda yerine getirmekte, önceki prensiplerde detaylı bir şekilde ortaya konulduğu üzere kredi ve likidite risklerini minimize

edip en iyi şekilde yönetebilecek bilgi, tecrübe, organizasyon, mevzuat ve teknik altyapıya sahip bulunmaktadır.

9.5. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun herhangi bir mutabakat bankası ile olan hukuki anlaşmalarının, finansal piyasa altyapısı kuruluşunun ve katılımcılarının kredi ve likidite risklerini yönetebilmeleri için, transferlerin bireysel mutabakat bankalarının kayıtlarında ne zaman oluştuğunu, bu transferlerin yapıldıkları anda nihai hale geldiğini açıkça belirtmesi, ve alınan bu fonların mümkün olan en kısa sürede, en geç gün sonunda ve tercihen gün içinde transfer edilebilmesini sağlaması gerekir.

Bankacılık lisansına sahip olan Takasbank para mutabakatlarını kendi nezdinde açtığı hesaplarda yerine getirmekte, para mutabakatlarında ticari banka parası kullanılmamaktadır.

Nakit teminat ve mutabakat işlemleri için Türk Lirası hesaplar yanında USD ve EURO hesaplar da kullanılmakta ancak yabancı para üzerinden mutabakat gerçekleştirme ihtiyacı bulunmamaktadır. EURO ve USD transfer işlemleri için Frankfurt ve New York'taki muhabir yabancı bankalar ve SWIFT sistemi kullanılmaktadır.

CPMI-IOSCO 9 No.lu Prensipleri İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ <i>(Observed)</i>	Genelde Uyumlu ☐ <i>(Broadly Observed)</i>	Kısmen Uyumlu ☐ <i>(Partly Observed)</i>	Uyumsuz ☐ <i>(Not Observed)</i>	Uygulanabilir Değil ☐ <i>(Not Applicable)</i>
---	--	--	---	---

Takasbank, para mutabakatlarını üyelerinin kendi nezdindeki hesaplarında sonlandırmakta, mutabakatta TCMB veya ticari banka parası kullanılmamaktadır. Takasbank, bu yöntemi tercih etmesi sebebiyle doğabilecek kredi ve likidite risklerini minimize edip en iyi şekilde yönetebilecek bilgi, tecrübe, organizasyon, mevzuat ve teknik altyapıya sahip bulunmaktadır.

Principle 10: Physical Deliveries

An FMI should clearly state its obligations with respect to the delivery of physical instruments or commodities and should identify, monitor, and manage the risks associated with such physical deliveries.

Key considerations

- 1. An FMI's rules should clearly state its obligations with respect to the delivery of physical instruments or commodities.*
- 2. An FMI should identify, monitor, and manage the risks and costs associated with the storage and delivery of physical instruments or commodities.*

Prensip 10: Fiziki teslimatlar

Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, fiziki enstrümanlar veya emtiaların teslimi ile ilgili yükümlülüklerini açık bir şekilde belirtmeli ve söz konusu fiziki teslimatlar ile ilişkili riskleri belirlemeli, izlemeli ve yönetmelidir.

Önemli hususlar

10.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun kuralları fiziki enstrümanlar veya emtiaların teslimi ile ilgili yükümlülüklerini açık bir şekilde belirtmelidir.

Takasbank, organize türev piyasasında işlem gören fiziki teslimat seçenekli türev sözleşmeleri için de merkezi karşı taraf hizmeti sunmaktadır. Bu kapsamda hâlihazırda Takasbank'ın dayanak varlığı pay olan türev enstrümanlar için fiziki teslimat yükümlülüğü söz konusu olabilmektedir. VİOP'da fiziki emtia teslim yükümlülüğü içeren herhangi bir türev sözleşme işlem görmemektedir.

Fiziki teslimata ilişkin üyelerin ve Takasbank'ın yükümlülükleri Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VİOP)' da verilecek takas ve MKT hizmetine ilişkin Yönerge ve Prosedürde özel olarak ve ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş bulunmaktadır. Söz konusu dokümanlar internet sitemizde üyelerin ve kamunun erişimine açıktır.

Fiziki teslim yükümlülüğü altındaki üyenin temerrüdü durumunda, fiziki teslimata konu dayanak varlıkların, ilgili piyasalardan, VİOP'da temerrüt eden üyenin işlem teminatları ile sağlanması ve Takasbank'ın yükümlülüğünün kapatılması öngörülmektedir. Bu nedenle VİOP'da fiziki teslimatlı sözleşmelerin teminatı hesaplanırken ayrıca fiziki teslim teminatı da alınmaktadır. Fiziki teslim konu kıymetin Prosedürde belirtilen sürede temin edilememesi halinde yine Prosedürde belirtilen şekilde hesaplanan piyasa değeri alacaklıya ödenmekte, alacaklı dilerse kıymet yerine piyasa değerinin ödenmesini talep edebilmektedir.

10.2. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, fiziki enstrümanlar veya emtiaların saklanması ve teslimi ile ilişkili riskleri ve maliyetleri belirlemeli, izlemeli ve yönetmelidir.

Fiziki teslimat seçeneği içeren türev kontratlarında, fiziki teslimat temerrüdünde karşılaşılabilecek riskler için üyelerden, fiziki teslim için tanınan toplam süre dikkate alınmak suretiyle hesaplanan tutarda fiziki teslimat teminatı talep edilmektedir. Fiziki teslim Takasbank veya merkezi saklama kuruluşu MKK nezdindeki hesaplarda kayden gerçekleşmektedir.

Üyelerin ve dolayısı ile Takasbank'ın fiziki teslimli sözleşmelere teslimata ilişkin yükümlülükleri ve ayrıca üyelerin fiziki teslim talepleri Takasbank sisteminde izlenebilmekte, üyeler kendi ekranlarından fiziki teslim yükümlülüklerini ve fiziki teslim taleplerinin yerine getirilip getirilmediğini takip edebilmektedirler.

CPMI-IOSCO 10 No.lu Prensibi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ (Observed)	Genelde Uyumlu ☐ (Broadly Observed)	Kısmen Uyumlu ☐ (Partly Observed)	Uyumsuz ☐ (Not Observed)	Uygulanabilir Değil ☐ (Not Applicable)
--	---	---	--	---

Takasbank, MKT hizmeti verdiği piyasalarda fiziki teslim ile ilgili yükümlülüklerini ve bu yükümlülüklerine ilişkin riskleri açık bir şekilde belirlemiştir. Fiziki teslim yükümlülük ve riskleri etkin bir şekilde izlenip yönetilebilmektedir.

Principle 12: Exchange-of-value settlement systems

If an FMI settles transactions that involve the settlement of two linked obligations (for example, securities or foreign exchange transactions), it should eliminate principal risk by conditioning the final settlement of one obligation upon the final settlement of the other.

Key consideration

1. An FMI that is an exchange-of-value settlement system should eliminate principal risk by ensuring that the final settlement of one obligation occurs if and only if the final settlement of the linked obligation also occurs, regardless of whether the FMI settles on a gross or net basis and when finality occurs.

Prensip 12: Değer-değişimli mutabakat sistemleri

Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun birbiri ile bağlantılı iki yükümlülüğün mutabakatını içeren işlemlerde (örneğin; menkul kıymet veya yabancı para işlemleri), bir yükümlülüğün nihai mutabakatını diğer yükümlülüğün nihai mutabakatı şartına bağlayarak anapara riskini ortadan kaldırması gerekir.

Önemli hususlar

12.1. Değer-değişimli mutabakat sistemi olarak çalışan bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, mutabakatı brüt veya net bazda gerçekleştirip gerçekleştirmediğine ve kesinliğin ne zaman oluştuğuna bakmaksızın, bir yükümlülüğün nihai mutabakatını ancak ve ancak bağlı yükümlülüğün nihai mutabakatının yapılması şartı ile gerçekleştirerek anapara riskini ortadan kaldırmalıdır.

Takasbank'ın MKT hizmeti verdiği piyasalarda değer değişimli mutabakat sadece fiziki teslimli türev sözleşmelerde (fiziki teslim konu kıymetin bedelinin tahsil edilip, kıymetin teslim edilmesi) sözkonusudur. Fiziki teslimattaki bağlantılı işlemler kural olarak net bazda mutabakata/takasa tabi tutulmaktadır. SPK kararı gereği brüt takas uygulaması kapsamında fiziki teslimatlı pay türevlerinde brüt takas/mutabakat da mümkündür.

Takasbank mutabakatta istisnasız teslim karşılığı ödeme prensibi (DvP) ile çalıştığından anapara riski doğmamaktadır. VİOP Yönerge ve Prosedüründe piyasada gerçekleştirilen işlemlerin takasında Takasbank ile üye arasındaki ilişki açısından teslim karşılığı ödeme prensibinin (DvP) uygulanacağı açıkça yazılıdır. Fiziki teslimattaki bağlantılı işlemlerde nihai mutabakat eş zamanlıdır. Takasbank'ın para mutabakatını kendi nezdindeki hesaplarda gerçekleştirmesi sebebiyle, parasal bedel blokaja alınmadan merkezi saklama kuruluşu MKK'ya kıymet teslimi için virman talimatı verilememektedir. Tersi bir durumda ise saklama kuruluşu MKK nezdinde kıymetler Takasbank'ın tasarrufuna girmeden, parasal mutabakat sonlanmamakta, kıymetlerin bedeli alacaklı üyenin serbest hesabına kaydedilememektedir. Nakit ve kıymet blokajının iki ayağı da gerçekleşikten sonra nihai mutabakatın gerçekleşmesi 'sistem' tarafından tetiklenen otomatize bir süreçtir. Dolayısı ile nihai

mutabakat, blokajın ikinci ayağı gerçekleşir gerçekleşmez, sistem tarafından simultane olarak yerine getirilmektedir.

Bağlantılı işlemlerde Takasbank veya saklama kuruluşu nezdindeki blokaj müddetince blokaja konu varlıklar Takasbank'ın hesaplarında ve tasarrufundadır. 6362 sayılı Kanun'un 79/1'nci maddesinde "sermaye piyasası araçlarının takas talimat ve işlemleri ile ödeme işlemleri, merkezî takas kuruluşlarının üyelerinin faaliyetlerinin geçici ya da sürekli olarak durdurulması, idari ve adli merciler nezdinde tasfiye işlemlerine başlanması durumu da dâhil olmak üzere, geri alınamaz ve iptal edilemez" denilmektedir. Dolayısıyla nakit yükümlülüklerle ilgili olarak Takasbank'ta kıymet yükümlülükleri ile ilgili olarak da merkezi saklama kuruluşu MKK nezdinde blokaja veya havuza alınan nakit veya kıymetlerin henüz mutabakat (kıymet ve nakit değişimi) gerçekleşmemiş dahi olsa, kaynağına iade edilmesi ve dolayısı ile üçüncü tarafların haciz veya benzeri hak iddialarına konu olması mümkün bulunmamaktadır.

Takasbank, sunduğu MKT hizmetlerinde merkezi saklama kuruluşu MKK veya başka bir kurum tarafından sunulan DvP veya PvP hizmetlerine bağımlı değildir. Bununla birlikte Borsa İstanbul, Takasbank ve MKK arasında sermaye piyasası araçlarının alım-satım, takas ve saklama süreçlerinde teknik açıdan gerekli her türlü entegrasyon ve bağlantı sağlanmış durumdadır. Takasbank ve MKK arasındaki alım-satım ve temerrüt işlemlerine ilişkin iş sürekliliği bir hizmet sözleşmesi ile düzenlenmiş bulunmaktadır.

CPMI-IOSCO 12 No.lu Prensibi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ <i>(Observed)</i>	Genelde Uyumlu ☐ <i>(Broadly Observed)</i>	Kısmen Uyumlu ☐ <i>(Partly Observed)</i>	Uyumsuz ☐ <i>(Not Observed)</i>	Uygulanabilir Değil ☐ <i>(Not Applicable)</i>
---	--	--	---	---

Takasbank, mutabakatta teslim karşılığı ödeme sistemini (DvP) uygulamakta, birbiri ile bağlantılı iki yükümlülüğün mutabakatını içeren işlemlerde, bir yükümlülüğün nihai mutabakatını diğer yükümlülüğün nihai mutabakatı şartına bağlayarak anapara riskini ortadan kaldırmaktadır.

Principle 13: Participant-default rules and procedures

An FMI should have effective and clearly defined rules and procedures to manage a participant default. These rules and procedures should be designed to ensure that the FMI can take timely action to contain losses and liquidity pressures and continue to meet its obligations.

Key considerations

- 1. An FMI should have default rules and procedures that enable the FMI to continue to meet its obligations in the event of a participant default and that address the replenishment of resources following a default.*
- 2. An FMI should be well prepared to implement its default rules and procedures, including any appropriate discretionary procedures provided for in its rules.*
- 3. An FMI should publicly disclose key aspects of its default rules and procedures.*
- 4. An FMI should involve its participants and other stakeholders in the testing and review of the FMI's default procedures, including any close-out procedures. Such testing and review should be conducted at least annually or following material changes to the rules and procedures to ensure that they are practical and effective.*

Prensip 13: Üye temerrüdüne ilişkin kural ve prosedürler

Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun herhangi bir üyenin temerrütünün yönetimine yönelik etkin ve açık bir şekilde tanımlanmış kuralları ve prosedürleri olmalıdır. Bu kural ve prosedürlerin, finansal piyasa altyapısı kuruluşunun bu tür durumlarda zamanında hareket ederek olası kayıpları ve likidite baskılarını sınırlayarak yükümlülüklerini yerine getirmeye devam etmesini sağlayacak şekilde hazırlanmalıdır.

Önemli hususlar

13.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun herhangi bir katılımcı temerrütü halinde finansal piyasa altyapısı kuruluşunun kendi yükümlülüklerini yerine getirmesine devam edebilmesini sağlayan ve temerrütün ardından kaynakların yeniden tesisini ele alan temerrüt kuralları ve prosedürleri olmalıdır.

Takasbank MKT üyelerinin hangi hallerde temerrüt etmiş sayılacakları başta MKT Yönetmeliği olmak üzere ilgili Piyasa Yönerge ve Prosedürlerinde açıklanmış ve ayrıca Üyelik Sözleşmelerine dercedilmiş durumdadır. Takasbank MKT Yönetmeliği'nin 35'nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca; bir MKT üyesi her bir piyasa veya sermaye piyasası aracı için belirlenmiş olan teminat ve garanti fonu tamamlama, teslim veya ödeme yükümlülükleri ile yaptığı işlemlere ilişkin teslim veya ödeme yükümlülüklerini zamanında tam olarak yerine getirmediği takdirde, herhangi bir bildirim gerek kalmaksızın temerrüde düşmüş sayılmaktadır.

Herhangi bir sebeple temerrüde düşmüş sayılan MKT üyesinin maruz kalacağı aksiyonlar ilgili Piyasa Yönerge ve Prosedürlerinde, temerrüde ilişkin iş ve işlemlerin Takasbank bünyesinde nasıl ele alınacağı ise MKT Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde belirlenmiş durumdadır. Bu

çerçeve, temerrüde düşmüş sayılan üyeye, yükümlülüğünü yerine getirmesi için MKT Yönetmeliği'nin 35/3'üncü maddesi uyarınca ilgili Piyasa Yönerge ve Prosedürlerinde belirlenmiş bir süre verilebilmektedir. Uluslararası prensip ve uygulamalarda 'teknik temerrüt' veya 'operasyonel temerrüt' olarak isimlendirilen 'finansal yetersizlikten' kaynaklanmayan temerrütler için tanınabilen bu süre MKT Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde 'ön temerrüt' olarak tanımlanmıştır.

MKT Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde; üyenin takas yükümlülüklerini yerine getirmeyi en fazla ilgili yönerge ve prosedürlerde tanınan süre sonuna kadar geciktirdiği, üye faaliyetlerinin sürekliliğini aksatmayan temerrüt halleri ön temerrüt olarak tanımlanmış, sıklıkla tekrarlayan ön temerrüt hallerinde üye hakkında alınabilecek tedbirler özel olarak düzenlenmiştir. Eğer üye ön temerrüt olarak tanımlanan bu sürede yükümlülüğünü yerine getirmemezse MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi toplanarak, temerrüde düşen üyenin mali yetersizliği dışındaki bir sebepten (operasyonel veya teknik) kaynaklanıyorsa 'ön temerrüt' süresini 'ertesi iş günü sonuna kadar' uzatabilmektedir. Ön temerrüt süresince üye hesaplarından teminat çıkışı ve/veya üyenin risk artırıcı işlem yapması engellenebilmektedir. Üye hakkında disiplin cezası uygulanması veya temerrüde neden olan üyeye bağlı hesaplar için idari yaptırımlar uygulanması da mümkün bulunmaktadır. MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi üyenin ön temerrüt süresini uzatmaz veya tanınan ilave süreye rağmen üye yükümlülüğünü yerine getiremez ise MKT üyesinin temerrüt ettiği kabul edilmekte, üyenin temerrüdü Sermaye Piyasası Kurulu ve ilgili olabilecek diğer kurumlara ivedilikle bildirilmektedir. Bildirimi takiben, MKT Temerrüt Yönetimi Komitesinin MKT mevzuatı ve gerekirse uluslararası prensip ve iyi uygulama örneklerini de dikkate alarak vereceği kararlar dâhilinde temerrüdün çözümlenmesi için gerekli her türlü aksiyonun alınması gerekmektedir.

Ön temerrüt halleri, üyenin başlangıç teminatları kullanılarak sonlandırılabilen, ancak temerrütteki üyenin garanti fonu katkı payı da dâhil olmak üzere diğer temerrüt yönetimi kaynaklarının üye temerrütlerinin kapatılmasında kullanılması ancak MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi'nin kararı ve üye temerrüdünün Sermaye Piyasası Kurulu'na ve ilgili kurumlara bildirim halinde mümkün bulunmaktadır.

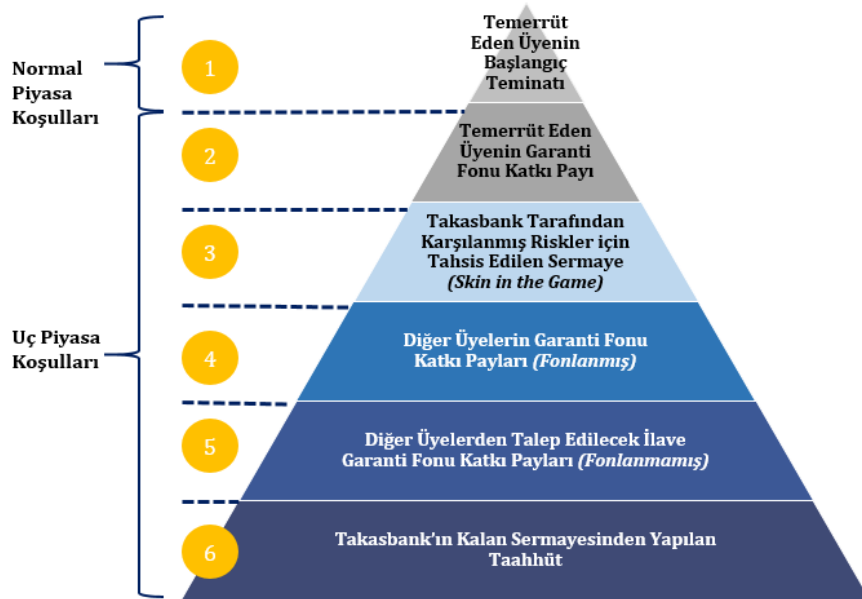
Ön temerrüt hali ve temerrütler süresinde kapatıldığı sürece, uygulanabilecek disiplin cezalarına rağmen, mutlaka MKT üyeliğinin sonlandırılmasını gerektiren bir hal olarak değerlendirilmemektedir. Ancak finansal yetersizlik sebebiyle MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi kararı ile temerrüdü ilan edilen ve dolayısıyla Takasbank'ın MKT Temerrüt Yönetimi aksiyonlarına maruz kalan bir üye ve üyeye bağlı müşterilerin, bu aksiyonlardan hiç etkilenmemesi ve normal bir şekilde işlemlerine devam etmesi mümkün bulunmamaktadır. Finansal yetersizliğe bağlı olarak MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi'nce alınacak temerrüt yönetimi aksiyonları, eşanlı olarak, MKT üyeliğinin kesintiye uğramasını ve sonuçta da çok büyük bir ihtimalle tamamen sonlandırılmasını gerektirecek bir süreci başlatmış olacaktır.

MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi tarafından, temerrüt yönetiminde kullanılacak başlıca araçlar, pozisyonların taşınması, kapatılması, ihale yoluyla satışı veya zorunlu devri, vadeli işlem piyasalarında kar dağıtımlarının kısıtlanması ve riskten korunma işlemleridir. MKT Temerrüt Yönetimi Kaynaklarının gerektiği ölçüde ve sırada kullanımı ile ilgili kararlar da, temerrüt etmemiş

üyelerin yatırılmış garanti fonu katkı paylarının kullanılması, temerrüt etmemiş üyelerden ilave garanti fonu katkı payı talep edilmesi de dâhil, Temerrüt Yönetimi Komitesi tarafından alınacaktır. Temerrüt etmemiş MKT üyelerinin sorumlulukları Piyasa Yönerge ve Prosedürleri ile üyelik sözleşmelerinde açık bir şekilde düzenlenmiş bulunmaktadır. Takasbank'ın MKT temerrüt yönetim süreci, her koşulda etkisi dikkate alınmadan aynı şekilde tatbiki zorunlu kurallardan değil, MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi'nin hem temerrüt eden üye, hem Takasbank hem de temerrüt etmemiş MKT üyeleri ve piyasaların yararlarını gözetmesine imkân tanıyacak şekilde takdir yetkisi kullanabileceği bir süreç olarak tasarlanmıştır. MKT Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'ne göre, MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi temerrüt yönetim araçlarının kullanımında temerrüdün nedeni ve piyasalara etkilerini göz önünde bulunduracaktır. MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi, ilgili mevzuat, üyelerle imzalanan sözleşmeler ve uluslararası prensipleri de gözeterek gerekli gördüğü diğer tedbirleri almaya yetkili kılınmıştır. Dolayısıyla MKT mevzuatında açıkça yer almasa dahi, temerrüt yönetiminde temerrüdün olumsuz etkilerini sınırlayabilecek yeni mekanizmaların geliştirilmesi veya iyi uygulama örneklerinin tatbiki pekâlâ mümkün bulunmaktadır. Temerrüt yönetimi aksiyonların sırası ve zamanlaması da aynı şekilde mevzuat hükümlerinin dikkate alınması kaydıyla, MKT Temerrüt Yönetimi Komitesinin takdirine bırakılmış hususlardır.

Takasbank, MKT hizmeti sunduğu piyasalarda üyelerin temerrüdü halinde kullanacağı temerrüt yönetimi kaynaklarını, bu kaynakların geri kazanılmasını uluslararası prensip ve iyi uygulama örneklerini dikkate alarak oluşturmuş ve olağanüstü koşullarda bile Takasbank'ın kesintisiz bir şekilde MKT hizmetlerine devam edebilmesini sağlayacak bir temerrüt yönetim sistemi kurgulanmıştır.

Temerrüt yönetimi kaynakları ve kullanım sırası MKT Yönetmeliği'nin 36'ncı maddesinde aşağıda gösterildiği şekilde düzenlenmiştir.

Şekil 4- Takasbank MKT Temerrüt Yönetim Kaynakları ve Kullanım Sırası

Takasbank MKT modelinde hem piyasanın hem de Takasbank'ın güvenliği en üst düzeyde ele alınmıştır. Takasbank'ın sermayesi MKT temerrüt yönetiminde tahsis ve taahhüt olarak iki ayrı dilimde kullanılabilir. Takasbank sermayesinden MKT temerrüt yönetimine tahsis edilen bölümün (SIG- *skin in the game*), temerrüt etmemiş üyelerin garanti fonu katkı paylarından önce kullanımı mecburidir. Takasbank sermayesinden MKT temerrüt yönetimine taahhüt edilen ikinci bölüm ise temerrüt etmemiş üyelerin fonlanmış ve fonlanmamış garanti fonu yükümlülüklerinden sonra kullanılacaktır.

Takasbank sermayesinden MKT Temerrüt yönetimine tahsis ve taahhüt edilen sermayenin hesaplanması, Basel 2 sermaye yeterliliği düzenlemeleri ile Avrupa Birliği'nin (EU) 648/2012 sayılı EMIR ana dokümanı ve merkezi karşı taraf kuruluşlarının temerrüt yönetimi kaynakları ve sermaye yeterliliğine dair (EU) 152/2013 ve (EU) 153/2013 sayılı EMIR teknik düzenlemelerine uygun bir şekilde yapılmakta (Bknz. Şekil 5) ve Yönetim Kurulu kararı ile MKT hizmeti verilen piyasalar itibarıyla ayrı ayrı tahsis ve taahhüt edilen sermaye miktarları ve geçerli olacakları dönem kamuya açıklanmaktadır.

A	☐ Bankacılık mevzuatında kredi, piyasa ve operasyonel riskler için asgari sermaye gereksinimi (Basel II, 1. Yapısal Blok kapsamında hesaplanmaktadır)
B	☐ İş riski ve yeniden yapılanma ile faaliyetlerin düzenli bir şekilde sonlandırılması maliyetleri karşılığı olarak MKT hizmetlerine ilişkin içsel sermaye tahsisi (Basel II, 2. Yapısal Blok Kapsamında, EU (No) 152/2013 Madde 2&5 ve CPMI-IOSCO 15 No.lu Prensibine Uygun Şekilde Hesaplanmaktadır) B =MKT hizmetlerine ilişkin geçmiş bir yıllık operasyonel giderlerin %75'i
C	☐ Takasbank'ın MKT hizmetlerine ilişkin tahsis ettiği sermaye (<i>Skin-in-the-game for covered risks</i> , EU (No)153/2013 Madde 35'e uygun olarak hesaplanmaktadır.) C = (A + B) * %25
D	☐ Takasbank'ın kalan sermayesinden yaptığı taahhüt D=Yasal Sermaye – A – B – C – Basel II, 2. Yapısal Blok kapsamında yapılan diğer içsel sermaye tahsisleri

Şekil 5- Takasbank tarafından MKT temerrüt yönetimine 'tahsis' ve 'taahhüt' edilen sermaye

Takasbank sermayesinin MKT temerrüt yönetiminde kullanımı, Takasbank'ın her koşulda ayakta kalmasını sağlayacak, ancak gerektiğinde yasal ve içsel sermaye yükümlülüğünün üzerinde kalan tüm sermayesinin kullanılmasına imkân sağlayacak bir şekilde dizayn edilmiştir. MKT Yönetmeliği'nin 36'ncı maddesinin 6'ncı fıkrası uyarınca ortaklar veya diğer kişi ve kurumlarca Takasbank'ın muhtemel sermaye artırımında kullanılmak üzere peşin olarak yapılacak ödemeler ile cayılamaz nitelikteki sermaye ve sermaye benzeri kaynak taahhütleri de temerrüt yönetiminde taahhüt edilen sermayeye ilave edilebilmektedir.

MKT temerrüt yönetiminde karşılaşılabilecek likidite sıkışıklıklarını önlemek amacıyla, MKT hizmeti verilen her bir piyasa için en fazla riske sahip iki üyenin likit teminatlarının, ilgili piyasa için oluşturulan garanti fonu içindeki yüksek düzeyde likiditeye sahip varlıkların ve Takasbank'ın kendi sermayesinden tahsis ve taahhüt ederek likit varlıklarda değerlendirdiği miktarlar toplamının, sözkonusu iki üyenin asgari %99,5 güven düzeyinde hesaplanan takas risk miktarının altında kalmaması kuralı uygulanmakta ve günlük olarak takip edilmektedir. Sözkonusu takipte likit varlık tanımına sadece nitelikli varlıklar (nakit ve O/N plasmanlar ile TCMB tarafından teminata kabul edilen kıymetler) dahil edilmektedir. Günlük likidite takibinde uygulanan iki büyük üye kuralında, takas riskleri asgari %99,5 güven düzeyinde hesaplanmakla birlikte, asgari %99,9 güven düzeyinde icra edilen stres testlerinde, en büyük üyenin takas riskinin MKT temerrüt yönetimine ait nitelikli varlıklarla karşılanabilmesi ilkesi de uygulanmaktadır.

İlaveten MKT Yönetmeliği'nin 36'ncı Maddesinde, temerrüt halinde Takasbank'ın temerrüt yönetimi kaynaklarındaki likidite ile sınırlı olmadığı, Yönetmelikte temerrüt yönetimi kaynaklarının kullanımı için yapılan sıralamanın zarar tahsisi amaçlı olduğu, Takasbank'ın likidite yönetimini açısından gerekli önceliklendirmeyi yapabileceği, gerekirse temerrüdü yönetmek için borçlanabileceği açıkça belirtilmiştir. Dolayısıyla Takasbank'ın gerektiğinde temerrüt yönetimine tahsis ve taahhüt ettiği sermayesini bağladığı likit kaynakları öncelikle kullanarak ve/veya TCMB likiditesine erişerek temerrüt kaynaklı bir likidite açığını derhal berteraf etmesi ve taahhütlerini zamanında yerine getirmesi mümkün bulunmaktadır.

Temerrüt yönetimi kaynaklarının kullanımı halinde nasıl tekrar ikame edileceği ilgili Piyasa Yönerge ve Prosedürlerinde düzenlenmiş durumdadır. Bir yıl içinde üyelerden dört kez ilave garanti fonu yatırmaları talep edilebilmektedir. Üyeler garanti fonu tamamlama çağrılarını 3 işgünü içinde, ilave garanti fonu yükümlülüklerini ise talep tarihini takip eden 5 işgünü içinde yerine getirmek durumundadır. Takasbank tarafından tahsis edilen sermayenin kullanımı halinde, kullanılan kısım bir ay içinde taahhüt edilen sermaye tranşından transfer edilmektedir. Ancak bir yıl içinde bu şekilde yapılacak transferlerin toplamı, dönem başında yapılan ilk tahsis tutarını aşmamaktadır.

13.2. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, kurullarla müsaade edilmiş kendi ihtiyarında alabileceği uygun tedbirler de dâhil, temerrüt kurallarını ve prosedürlerini uygulamaya hazırlıklı olmalıdır.

MKT temerrüt yönetiminde temerrüt etmiş ve etmemiş MKT üyelerine yönelik olarak uygulanacak kural ve prosedürler, MKT Yönetmeliği, ilgili Piyasa Yönerge ve Prosedürlerinde düzenlenmiş ayrıca temerrüt hallerinde Takasbank'ın hak ve yetkileri ile üyelerin sorumlulukları üyelerle aktedilen

sözleşmelere de dercedilerek, doğabilecek hukuki riskler minimize edilmiştir. MKT temerrüt yönetiminde Takasbank iş birimlerinin uygulayacakları dâhili kural ve prosedürler ise, Takasbank'ın takdir yetkisini kullanma esasları da dâhil olmak üzere, MKT Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği ile düzenlenmiş bulunmaktadır.

MKT temerrüt yönetiminde Sermaye Piyasası Kurulu, diğer düzenleyici denetleyici kurumlar, Borsa İstanbul, temerrüt etmemiş üyeler ve diğer paydaşlarla kurulacak iletişime ilişkin genel esaslar MKT Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde düzenlenmiş durumdadır. İlâveten temerrüt ilanı sonrasında gerektiği takdirde, pozisyon ve teminatların taşınması için temerrüde düşen üye ve müşterileri ile iletişim ve koordinasyonun sağlanmasında izlenecek yöntemlerin MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi'nce kararlaştırılması öngörülmüştür.

Takasbank bünyesinde MKT Bölümü'nün, MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi'nin sekretarya hizmetlerini yürütmesi, Komite'ce alınacak kararlara mesnet teşkil edecek her türlü teknik analizi hazırlayıp Komite'ye sunması öngörülmüştür. MKT Bölümüne bağlı Teminat İzleme Temerrüt Yönetimi Ekibi, temerrüt yönetimi kaynaklarının seyrini ve risk/teminat dengelerini sürekli izleyip teminat yönetimi sürecini gözden geçirmekle sorumludur.

13.3. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun temerrüt kuralları ve prosedürlerine ilişkin ana unsurları kamuya açıklaması gerekir.

Merkezi karşı taraf hizmeti verilen piyasalarda uygulanan temerrüt yönetim kuralları ve sürecin yönetimine ilişkin prosedürler Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği ile ilgili piyasa Yönerge ve Prosedürlerinde açıklanmaktadır. Bu dokümanlara Takasbank internet sitesinden ulaşılabilmektedir.

Takasbank iş birimlerinin temerrüt yönetim sürecini yönetme esas ve usullerini düzenleyen MKT Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde yer alan 'ön temerrüt' ve 'temerrüt' halleri ile MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi'nin teşkili ve Komite tarafından ön temerrüt ve temerrüt hallerinde üye ve müşteri pozisyon ve varlıkları ile ilgili olarak alınabilecek aksiyonları, temerrüt yönetim sürecinde Takasbank'ın temerrüt etmemiş üyelere karşı olan yükümlülüklerini yerine getirmede kullanacağı mekanizmaları ve ayrıca üyelerin Takasbank'a karşı doğabilecek yükümlülüklerini açıklayan geniş kapsamlı bir bilgilendirme dokümanı Takasbank internet sitesinde üyelerin ve kamunun erişimine açık bir şekilde yayınlanmaktadır.

13.4. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun kendi katılımcılarını ve diğer paydaşlarını finansal piyasa altyapısı kuruluşunun temerrüt prosedürleri ile tasfiye prosedürlerinin test edilmesi ve gözden geçirilmesi süreçlerine dâhil etmesi gerekir. Bu test ve gözden geçirmeler, uygulanabilir ve etkin olmalarını sağlamak için asgari yıllık bazda veya kural ve prosedürlerdeki esaslı değişikliklerin ardından gerçekleştirilmelidir.

MKT Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği uyarınca, gerekli teknik altyapının kurulmasını takiben Takasbank tarafından temerrüt yönetim süreçlerinin uygulanabilirliğinin sınanması ve en iyi düzeyde yönetiminin sağlanması amacıyla yılda bir kez MKT Temerrüt Yönetim

Komitesi tarafından belirlenen piyasa katılımcılarının iştirakiyle temerrüt yönetim simülasyonu gerçekleştirilecektir. Simülasyonlar piyasa bazında olabileceği gibi birden fazla piyasada yaşanacak tekli ya da çoklu temerrütleri içerecek şekilde geniş bir çerçevede uygulanacaktır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar ve önerilen mevzuat değişiklikleri MKT Temerrüt Yönetim Komitesi'ne sunulacak ayrıca MKT Risk İstişare Komitesi'ne ve Yönetim Kurulu'na raporlanacaktır. Temerrüt yönetimi testlerine en geç 2017 yılında başlanması planlanmaktadır.

CPMI-IOSCO 13 No.lu Prensibi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☐ <i>(Observed)</i>	Genelde Uyumlu ☒ <i>(Broadly Observed)</i>	Kısmen Uyumlu ☐ <i>(Partly Observed)</i>	Uyumsuz ☐ <i>(Not Observed)</i>	Uygulanabilir Değil ☐ <i>(Not Applicable)</i>
--	---	--	---	---

Takasbank, MKT üyelerinin temerrütlerinin yönetimine yönelik etkin ve açık bir şekilde tanımlanmış kurallar ve prosedürlere sahiptir. Bu kural ve prosedürler, Takasbank'ın MKT piyasalarındaki herhangi bir temerrüt halinde zamanında hareket ederek olası kayıpları ve likidite baskılarını sınırlayarak yükümlülüklerini yerine getirmeye devam etmesini sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Bununla birlikte MKT hizmeti verilen piyasalarda henüz temerrüt yönetimi testlerine başlanmamış olması dolayısıyla 13 No.lu Prensibe uyumumuz 'Genelde Uyumlu' olarak takdir edilmiştir.

Principle 14: Segregation and Portability

A CCP should have rules and procedures that enable the segregation and portability of positions of a participant's customers and the collateral provided to the CCP with respect to those positions.

Key considerations

- 1. A CCP should, at a minimum, have segregation and portability arrangements that effectively protect a participant's customers' positions and related collateral from the default or insolvency of that participant. If the CCP additionally offers protection of such customer positions and collateral against the concurrent default of the participant and a fellow customer, the CCP should take steps to ensure that such protection is effective.*
- 2. A CCP should employ an account structure that enables it readily to identify positions of a participant's customers and to segregate related collateral. A CCP should maintain customer positions and collateral in individual customer accounts or in omnibus customer accounts.*
- 3. A CCP should structure its portability arrangements in a way that makes it highly likely that the positions and collateral of a defaulting participant's customers will be transferred to one or more other participants.*
- 4. A CCP should disclose its rules, policies, and procedures relating to the segregation and portability of a participant's customers' positions and related collateral. In particular, the CCP should disclose whether customer collateral is protected on an individual or omnibus basis. In addition, a CCP should disclose any constraints, such as legal or operational constraints, that may impair its ability to segregate or port a participant's customers' positions and related collateral.*

Prensip 14: Ayırıştırma ve taşınabilirlik

Bir merkezi karşı tarafın, katılımcıların müşterilerine ait pozisyonların ve bu pozisyonlara ilişkin merkezi karşı tarafa verilmiş teminatların ayırıştırılmasını ve taşınabilmesini sağlayacak kurallara ve prosedürlere sahip olması gerekir.

Önemli hususlar

14.1. Bir merkezi karşı taraf, katılımcının müşterilerine ait pozisyonları ve ilgili teminatları söz konusu katılımcının temerrütünden veya acz halinden etkin bir şekilde koruyacak asgari düzeyde ayırıştırma ve taşınabilirlik düzenlemelerine sahip olmalıdır. Merkezi karşı tarafın ilgili müşteri pozisyonları ve teminatlarına, katılımcının yanısıra diğer müşterilerin eş-zamanlı temettürüne karşı da koruma sunması halinde, söz konusu korumanın uygulanabilir olmasını sağlayacak tedbirleri alması gerekir.

Takasbank'ın MKT hizmeti verdiği piyasalarda pozisyon ve teminatlarının ayırıştırılması ve taşınması ile ilgili esaslar MKT Yönetmeliği'nin 25 ve 26'ncı maddelerinde düzenlenmiştir. Pozisyon ve teminatların ayırıştırma ve taşınmasında piyasalara özgü düzenlemeler, ilgili Piyasa Yönerge ve Prosedürlerinde de yer almaktadır.

Merkezi karşı taraf hizmeti verilen piyasalarda pozisyon ve teminatların ayrıştırılması iki düzeyde ele alınmaktadır.

- (i) Üyelerin müşterilerine ait pozisyon ve teminatlar Takasbank nezdinde üyenin kendi portföyüne ait pozisyon ve teminatlardan ayrı olarak izlenmektedir.
- (ii) Bireysel müşterilerin pozisyon ve teminatları, talepleri halinde, üyeye bağlı tekil müşteri hesaplarında diğer müşterilerin pozisyon ve teminatlarından ayrı olarak izlenebilmekte, spot (nakit) piyasalarda müşterilere tekil hesap seçeneği sunup sunmamak Takasbank'ın takdirinde bulunmaktadır. Türev piyasalarda müşterilere tekil pozisyon ve teminat hesabı seçeneği sunulması ise zorunludur.

Sermaye Piyasası Kurulu tarafından onaylanan Piyasa Yönergesi uyarınca, hâlihazırda hem organize türev piyasası VİOP'da hem de ÖPP'de müşteri pozisyon ve teminatları üyeye bağlı tekil müşteri hesaplarında izlenmekte, müşteri pozisyon ve teminatları için çoklu (omnibus) hesap seçeneği sunulmamaktadır.

MKT Yönetmeliği'nin 25'nci Maddesinin 3'üncü fıkrası uyarınca, tekil pozisyon hesaplarındaki pozisyonlarla ilişkilendirilen müşteri teminatlarının, ne MKT üyesinin kendi portföy hesaplarındaki ne de diğer tekil müşteri hesaplarındaki teminat açıkları için kullanılması mümkün bulunmamaktadır. Dolayısıyla tekil müşteri hesaplarındaki pozisyon ve teminatların üyenin veya üyeye bağlı diğer müşterilerin temerrüt veya aczinden etkilenmesini önleyecek bir alt yapı MKT Yönetmeliği ile sağlanmış bulunmaktadır. Bununla birlikte Takasbank MKT hizmetlerinde doğrudan müşteriyi muhatap almamakta, üyenin müşterisine karşı olan yükümlülüklerinden de sorumlu bulunmamaktadır. Takasbank nezdinde açtırılan tekil müşteri hesapları üzerindeki tasarruf yetkisi üyeye ait bulunmakta, Takasbank üyenin bu hesaplardan teminat çekme yetkisini sadece bulunması gereken teminat (risk) miktarı için kısıtlamaktadır. Dolayısı ile tekil müşteri hesaplarındaki gerekli yükümlülüğün üzerindeki fazla teminatların üye tarafından serbestçe çekilmesi mümkün bulunmaktadır. Üyenin hesaplar üzerindeki tasarruf yetkisi, temerrüt halinde kısıtlanmakta, özel olarak izin verilmedikçe, üye hesaplar üzerinde işlem yapamamaktadır. Dolayısı ile müşteri teminatlarının, müşterinin bilgisi veya talimatı veya amacı dışında kullanması türünden kanuna aykırı bir durumla karşılaşmadığı müddetçe, Takasbank nezdindeki tekil hesaplara yatırılan teminatlar hem üyenin hem de diğer müşterilerin temerrüt ve aczinden korunmaktadır. Takasbank, üye müşterilerinin doğrudan muhatabı olmamakla birlikte, bireysel yatırımcıların üyelere bağlı tekil hesaplarındaki pozisyon ve teminatlarını uzaktan erişimle sorgulayabilecekleri bir sistemle, müşteri teminatlarının güvenliğini daha da artırmayı hedeflemektedir.

Temerrüt öncesinde, müşteriye ait pozisyon ve bunların bağlı olduğu teminat hesapları, müşterinin bağlı olduğu üyeye yapacağı yazılı talep üzerine devredecek üyenin onayı ve devralacak üyenin kabulü ile Takasbank tarafından devralacak üye tarafından açtırılacak hesaplara taşınabilmektedir.

Temerrüt halinde ise, temerrüt eden üyeye bağlı hesaplarda izlenen bireysel müşteri hesaplarındaki pozisyon ve teminatlar, eğer önceden devralacak üyeye ilişkin bir belirleme yapılmış ise, temerrüt eden üyenin ayrıca bir onayına gerek duyulmaksızın, temerrüt bildirimini takip eden 24 saat içinde taşımının gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Eğer taşıma yapılacak üyeye ilişkin önceden bir belirleme yapılmamışsa, taşıma ancak pozisyonların herhangi bir aksiyonla tasfiyesine kadar geçecek sürede, pozisyon ve teminatları devralmaya istekli bir üye bulunabilmesi halinde sözkonusu olabilmektedir.

Takasbank, taşınan teminatlara ilişkin olarak Takasbank kayıtları ile temerrüt eden üye kayıtları arasında mutabakat sağlanıncaya kadar, teminatların devralan üye tarafından çekilmesini engelleyebilmektedir.

14.2. Bir merkezi karşı tarafın, katılımcının müşterilerine ait pozisyonlarını kolaylıkla tespit etmesini ve ilgili teminatları ayrıştırmasını sağlayan bir hesap yapısı kullanması gerekir. Merkezi karşı taraf, müşteri pozisyonlarını ve teminatlarını bireysel müşteri hesaplarında veya çoklu (omnibus) müşteri hesaplarında tutmalıdır.

Takasbank, merkezi karşı taraf hizmeti sunduğu VİOP ve ÖPP’de MKT üyelerinin müşterilerine ait pozisyon ve teminatları, üye adına açılan hesaplarda her bir müşteri için ayrı olarak tanımlanmış alt müşteri hesaplarında izlemektedir. Yukarıda (14.1) açıklandığı üzere, müşteri pozisyon ve teminatları için çoklu hesaplar kullanılmamaktadır. Sermaye Piyasası Kurulu müşteri teminatlarının çoklu (omnibus) hesaplarda izlenmesini uygun görmemekte, müşteri pozisyonlarının çoklu hesaplarda izlenmesi halinde ise bu hesapların teminat gereksiniminin üyenin tasarrufu altındaki teminatlarla karşılanmasını talep etmektedir.

Tekil müşteri hesapları hem üyenin portföyüne ait pozisyon ve teminatların izlendiği hesaplardan hem de diğer müşteri hesaplarından ayrıştırılmış durumdadır. Müşterilerin tekil pozisyon hesapları arasında veya müşteri hesapları ile üye portföy hesapları arasında netleştirme yapılması veya tekil müşteri hesaplarındaki teminatların diğer bir tekil müşteri veya üye portföy hesabından kaynaklanan teminat gereksinimleri için kullanılması mümkün değildir. Üye portföyüne ait hesaplarda izlenen teminatlar, müşteri pozisyonlarından kaynaklanan teminat gereksinimlerinin karşılanmasında kullanılabilir.

Takasbank nezdindeki hesaplar ister portföy isterse müşteri için olsun üyeler tarafından açılmakta, hesaplar üzerindeki tasarruf yetkisi üyeye ait bulunmaktadır. Takasbank ve üyenin müşterileri arasında tesis edilmiş hukuki bir ilişki yoktur. Üyenin temerrüdü durumunda müşteri pozisyon ve teminatları başka bir üyeye taşınırsa, temerrüt eden üyenin kayıtları ile Takasbank kayıtları arasında mutabakat tesis edilinceye kadar, yeni üyenin temerrüt eden üyeden taşınan teminatları çekme yetkisi kısıtlanabilmektedir.

Takasbank’ın MKT hizmeti verdiği piyasalarda işlem teminatları ve garanti fonu katkı payları ayrı ayrı hesaplarda izlenmekte, müşteri işlem teminatları, başlangıç teminatı ve değişim teminatı yükümlülükleri için kullanılmaktadır.

14.3. Bir merkezi karşı tarafın kendi taşınabilirlik düzenlemelerini, temerrüte düşen katılımcının müşterilerine ait pozisyonlar ve teminatların diğer katılımcılara transfer edilmesine imkân verecek şekilde yapılandırması gerekir.

Takasbank'ın MKT mevzuatı hem temerrüt öncesinde hem de temerrüt sonrasında taşımaya imkân verecek şekilde dizayn edilmiştir. Teminatların ve pozisyonların taşınabilirliği MKT Yönetmeliği'nin 26'ncı maddesinde özel olarak düzenlenmiştir.

Temerrüt öncesi taşıma işlemlerinde, devredecek üyenin talebi ve devralacak üyenin kabulü yazılı olarak Takasbank'a ibraz edilmek durumundadır. Takasbank, taşıma işlemlerini devralacak üyenin limit ve pozisyon sınırlarına uyumunu gözeterek yerine getirmektedir.

MKT üyesinin temerrüdü sebebiyle yapılacak taşıma işlemlerinde ise devralacak üyeye dair daha önceden bir belirleme yapılmış ise, temerrüt eden üyenin ayrıca bir onayına gerek duyulmaksızın, temerrüt bildirimini takibep eden 24 saat içinde taşımının gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. Eğer önceden belirleme yapılmamışsa, taşıma ancak pozisyonların herhangi bir aksiyonla tasfiyesine kadar geçecek sürede, pozisyon ve teminatları devralmaya istekli bir üye bulunabilmesi halinde sözkonusu olabilmektedir.

14.4. Bir merkezi karşı tarafın, katılımcının müşterilerine ait pozisyonları ve ilgili teminatlarının ayrıştırılması ve taşınabilirliği ile ilgili kurallarını, politikalarını ve prosedürlerini açıklamalıdır. Merkezi karşı taraf, özellikle, müşteri teminatlarının bireysel bazda mı yoksa toplu olarak mı korunduğunu açıklamalıdır. Ayrıca bir merkezi karşı tarafın, katılımcının müşterilerine ait pozisyonları ve ilgili teminatları ayrıştırma ve taşıma kabiliyetini zayıflatan hukuki veya operasyonel kısıtları açıklamalıdır.

Ayrıştırma ve taşımaya ilişkin düzenlemelere Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 25 ve 26'ncı maddelerinde, piyasalar özelinde ise Yönerge ve Prosedürlerde özel başlıklar altında düzenlenmiş olup, sözkonusu düzenlemeler Takasbank internet sitesinde kamunun erişimine açıktır.

Devralacak üyeye dair önceden bir belirleme yapılmamışsa veya yapılmış olsa bile taşımının 24 saat içinde gerçekleştirilememesi halinde pozisyon ve teminatların temerrüt yönetimi aksiyonlarına maruz kalabileceği, müşterilerin sağlanan uzaktan erişim imkânından faydalanarak Takasbank nezdinde üyeye bağlı hesaplarda kendileri adına tutulan pozisyon ve teminatları yakından takip etmelerinin önemli olduğu, üyenin müşterilerine ait teminatları Takasbank nezdindeki müşteri hesaplarına tam olarak yatırıp yatırmadığının Takasbank'ın kontrolünde olmadığı, Takasbank'ın üye tarafından müşteri hesaplarına yatırılan teminatın ancak risk karşılığı kadarını bloke ettiği, Takasbank'ın MKT üyelerinin sadece Takasbank'a karşı olan mali ve operasyonel yükümlülüklerini yerine getirme güçlerini dikkate alarak belirlediği ve doğabilecek riskleri teminatlandığı, Takasbank tarafından MKT üyelerinin müşterilerine veya diğer kişi veya kurumlara olan yükümlülüklerini karşılama güçlerinin takip edilmediği, Takasbank'ın MKT üyelerinin müşterilerine karşı olan yükümlülüklerinden sorumlu olmadığı, Takasbank'ın hukuki muhatabının üyeler olması dolayısıyla temerrüt halinde Takasbank tarafından müşterilere doğrudan ödeme yapılması ve/veya doğrudan müşterilerin talebiyle işlem yapılmasının hukuken mümkün olmayabileceği hususlarında internet sitesinde bilgilendirme yapılmaktadır.

CPMI-IOSCO 14 No.lu Prensihi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ <i>(Observed)</i>	Genelde Uyumlu ☐ <i>(Broadly Observed)</i>	Kısmen Uyumlu ☐ <i>(Partly Observed)</i>	Uyumsuz ☐ <i>(Not Observed)</i>	Uygulanabilir Değil ☐ <i>(Not Applicable)</i>
---	--	--	---	---

Takasbank, MKT üyelerinin müşterilerine ait pozisyonların ve bu pozisyonlara ilişkin teminatların ayrıştırılmasını ve taşınabilmesini sağlayacak kurallara ve prosedürlere sahiptir ve bunları kamuya açıklamaktadır.

Principle 15: General business risk

An FMI should identify, monitor, and manage its general business risk and hold sufficient liquid net assets funded by equity to cover potential general business losses so that it can continue operations and services as a going concern if those losses materialise. Further, liquid net assets should at all times be sufficient to ensure a recovery or orderly wind-down of critical operations and services.

Key considerations

- 1. An FMI should have robust management and control systems to identify, monitor, and manage general business risks, including losses from poor execution of business strategy, negative cash flows, or unexpected and excessively large operating expenses.*
- 2. An FMI should hold liquid net assets funded by equity (such as common stock, disclosed reserves, or other retained earnings) so that it can continue operations and services as a going concern if it incurs general business losses. The amount of liquid net assets funded by equity an FMI should hold should be determined by its general business risk profile and the length of time required to achieve a recovery or orderly wind-down, as appropriate, of its critical operations and services if such action is taken.*
- 3. An FMI should maintain a viable recovery or orderly wind-down plan and should hold sufficient liquid net assets funded by equity to implement this plan. At a minimum, an FMI should hold liquid net assets funded by equity equal to at least six months of current operating expenses. These assets are in addition to resources held to cover participant defaults or other risks covered under the financial resources principles. However, equity held under international risk-based capital standards can be included where relevant and appropriate to avoid duplicate capital requirements.*
- 4. Assets held to cover general business risk should be of high quality and sufficiently liquid in order to allow the FMI to meet its current and projected operating expenses under a range of scenarios, including in adverse market conditions.*
- 5. An FMI should maintain a viable plan for raising additional equity should its equity fall close to or below the amount needed. This plan should be approved by the board of directors and updated regularly.*

Prencip 15: Genel iş riski

Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun kendisine ait genel iş riskini tanımlaması, izlemesi ve yönetmesi ve potansiyel genel iş kayıplarını karşılayabilecek özkaynak ile fonlanan yeterli miktarda net likit varlıklar bulundurması, böylece söz konusu kayıpların gerçekleşmesi halinde hizmetlerini ve faaliyetlerini sorunsuz bir şekilde sürdürmeyi sağlaması gerekir. Ayrıca bu likit net varlıklar, kritik faaliyetlerin ve hizmetlerin her daim yeniden tesisine veya düzenli bir şekilde tasfiyesine imkan verecek yeterlilikte olmalıdır.

Önemli hususlar

15.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, iş stratejisinin yetersiz uygulanmasından, negatif nakit akışlarından veya beklenmedik çok yüksek tutarlı operasyonel giderlerden kaynaklanan zararları da kapsayan genel iş risklerinin tanımlanmasını, izlenmesini ve yönetilmesini sağlayacak sağlıklı yönetim ve kontrol sistemlerine sahip olması gerekir.

Takasbank gelir ve giderlerini takas ve MKT hizmeti sunduğu Borsa İstanbul'un işlem hacmi öngörülerini de dikkate alarak bütçelemekte, faaliyetler her yıl hissedarlara enflasyon ve risksiz faiz oranının daha üzerindeki bir seviyede sermaye getirisi sağlayacak karlılıkla sürdürülmektedir. Gelir ve gider gerçekleştirmeleri, bütçeden sapmalar aylık APKO toplantılarında titizlikle değerlendirilmekte, gelir hedeflerinin altında, gider hedeflerinin ise üzerinde kalınmaması için gerekli aksiyonlar alınmaktadır.

Takasbank'ın Merkezi Karşı Taraf Risk Yönetimi Genel Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde 'genel iş riski', "öngörülemeyen iş koşulları sebebiyle MKT faaliyetlerine bağlı olarak Takasbank gelir-gider dengesinde ortaya çıkabilecek olumsuzluklar" şeklinde tanımlanmıştır.

Takasbank MKT iş risklerinin gerçekleşmesi halinde faaliyetlerin kesintisiz bir şekilde sürdürebilmesini desteklemek için belirli bir tutardaki rezervi içsel sermaye olarak tahsis etmektedir. Ancak genel iş risklerinin tezahür etmesi durumunda MKT operasyonel giderlerinin fonlanmasında kullanılabilir kaynak miktarı, hiçbir şekilde ayrılan içsel sermaye tutarı ile sınırlı bulunmamaktadır. İçsel sermaye tahsisi Avrupa Birliği EMIR düzenlemesinin tamamlayıcısı durumundaki EU 152/2013 sayılı düzenlemenin 2 ve 5'nci maddelerine paralel bir şekilde, genel iş riskleri ve yeniden yapılandırma ve düzenli bir şekilde faaliyet sonlandırma karşılığı olarak MKT hizmetlerine ilişkin geçmiş bir yıllık operasyonel giderlerin %75'inden aşağı olmayacak şekilde yapılmaktadır. MKT karşılanmış risklerine tahsis edilecek sermayenin hesaplanmasında, genel iş riski ve yeniden yapılandırma riski karşılığının, kredi, piyasa ve operasyonel riskleri kapsayan asgari sermaye yükümlülüğüne ilave edilmesi MKT Yönetmeliği'nin 39'uncu maddesinde de düzenlenmiş bulunmaktadır.

15.2. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun özkaynak (örneğin hisse seneti, bilanço rezervleri veya diğer dağıtılmamış karlar) ile fonlanan yeterli miktarda net likit varlıklar bulundurulması, ve böylece genel iş kayıplarına maruz kalması halinde hizmetlerini ve faaliyetlerini sorunsuz bir şekilde sürdürebilmesi gerekir. Finansal piyasa altyapısı kuruluşunun bulundurulması gereken özkaynak ile fonlanan net likit varlıkların tutarı, finansal piyasa altyapısı kuruluşunun genel iş risk profiline ve yeniden yapılandırma veya düzenli tasfiye işleminin başlatılması halinde kritik faaliyetlerin ve hizmetlerin, uygun şekilde, yeniden tesisi veya tasfiyesi için gereken süreye göre belirlenmelidir.

Takasbank'ın, likidite ve likidite riski yönetim çerçevesi 7 no.lu Prensipte çok detaylı bir şekilde açıklanmıştır. MKT Risk Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde genel iş riski ve yeniden yapılanma maliyeti karşılığı olarak ayrılan sermaye karşılığında likit varlık tutulacağı özel olarak düzenlenmiş bulunmaktadır. Karşılığın miktarı CPMI-IOSCO Prensipleri Avrupa Birliği normları dikkate alınarak belirlenmiştir. Genel iş riski karşılığı 3 aylık, yeniden yapılandırma ve düzenli tasfiye (iş sonlandırma) karşılığı ise 6 aylık MKT operasyonel hizmet giderine tekabül etmektedir.

15.3. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, uygulanabilir bir kurtarma veya düzenli tasfiye planı ikame etmeli ve bu planı gerçekleştirmek için özkaynak ile fonlanan yeterli miktarda net likit varlığa sahip olmalıdır. Finansal piyasa altyapısı, asgari olarak, en az altı aylık cari faaliyet giderlerine eşit miktarda özkaynak ile fonlanan likit net varlık tutmalıdır. Bu varlıklar, katılımcı

temerrütlerini veya diğer riskleri karşılamak amacıyla tutulan kaynaklara ilave olarak bulundurulmalıdır. Uluslararası risk-bazlı sermaye standartları uyarınca tutulan özkaynaklar, ilgili ve gerekli olan hallerde, mükerrer sermaye gerekliliğini önlemek amacıyla genel iş riskini karşılamak için kullanılabilir.

Takasbank Yönetim Kurulu tarafından onaylanmış bir yeniden yapılandırma planına sahiptir. Bununla birlikte, Takasbank'ın MKT faaliyetlerinin sonlanması, Yönetim Kurulu tarafından onaylanan MKT Temerrüt Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin 26'ncı maddesinde özel olarak düzenlenmiştir. Anılan Maddede;

- Takasbank'ın sunduğu MKT hizmetinin herhangi bir nedenle sonlanması halinde mevcut pozisyon ve teminatların Sermaye Piyasası Kurulu tarafından mevzuat çerçevesinde merkezi karşı taraf olarak görevlendirilebilecek başka bir kuruma taşınacağı veya Sermaye Piyasası Kurulu tarafından uygun görülmesi halinde Takasbank'ın merkezi karşı taraf olmaksızın takas ve teminat yönetimi hizmetlerine devam edeceği,
- Takasbank'ın takas veya merkezi karşı taraf hizmetlerini sürdüremeyeceği koşulların ortaya çıkması, pozisyon ve teminatların başka bir kuruma taşınmaması halinde ise pozisyon ve teminatların, Sermaye Piyasası Kurulu'nun belirleyeceği esaslar çerçevesinde tasfiye edileceği,

belirtilmektedir.

Takasbank yeniden yapılandırma ve düzenli tasfiye (iş sonlandırma) karşılığı olarak 6 aylık MKT operasyonel hizmet giderine eş değer miktarda içsel sermaye tutmaktadır. Ancak böyle bir durumda kullanılabilir kaynak miktarı, hiçbir şekilde ayrılan içsel sermaye ile sınırlı bulunmamaktadır.

Bankacılık sermaye yeterliliği mevzuatında genel iş riski veya yeniden yapılandırma riski için sermaye ayrılması zorunluluğu bulunmamakla birlikte, MKT iş riski ve genel iş riski ve yeniden yapılandırma ve düzenli tasfiye karşılığı bankacılık mevzuatı çerçevesinde yürütülen İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Sürecinde (İSEDES) ayrılmaktadır. İSEDES sonuçları Takasbank Yönetim Kurulu'nca onaylanmasını müteakip Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na sunulmakta, İSEDES sonuçları BDDK tarafından onaylandığında, İSEDES çerçevesinde tahsis edilen MKT iş riski ve yeniden yapılandırma ve düzenli tasfiye karşılığı Takasbank risk-bazlı sermaye yeterliliğinin formal bir bileşeni haline gelmektedir. Takasbank genel sermaye yeterliliğini çok çeşitli stres senaryoları altında sınamakta, en kötü senaryoya hazırlık yapılmaktadır.

MKT temerrüt yönetimi kaynakları arasında yeralan teminat ve garanti fonu katkı paylarının temerrüt yönetimi dışı bir amaçla kullanılması kanunla yasaklanmıştır. Dolayısıyla sözkonusu kaynaklar genel iş riski kayıplarını veya yeniden yapılandırma ve düzenli tasfiye (iş sonlandırma) maliyetlerini karşılamada kullanılamaz.

15.4. Genel iş riskini karşılamak amacıyla tutulan varlıklar, finansal piyasa altyapısı kuruluşunun cari ve tahmini faaliyet giderlerini olumsuz piyasa koşulları da dahil çeşitli senaryolar altında karşılayabilmesi için yüksek kalitede ve yeterli derecede likit olmalıdır.

MKT Risk Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde genel iş riski ve yeniden yapılanma maliyeti karşılığı olarak ayrılan sermaye karşılığında likit varlık tutulacağı özel olarak düzenlenmiş bulunmaktadır. Genel iş riski karşılığı 3 aylık MKT operasyonel hizmet giderini karşılayacak düzeyde olup asgari normları karşılamaktadır. Ancak Takasbank'ın genel iş riski kayıplarını karşılamada kullanabileceği sermaye ve likit kaynakları hiç bir koşulda sözkonusu tutarla sınırlı değildir. Yukarıda (15.3) açıklandığı üzere İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Sürecinde tahsis edilen MKT iş riski ve yeniden yapılandırma ve düzenli tasfiye karşılığı sonuçta Takasbank risk-bazlı sermaye yeterliliğinin formal bir bileşeni haline gelmektedir. Takasbank genel sermaye yeterliliğini çok çeşitli stres senaryoları altında sınamakta, en kötü senaryoya hazırlık yapılmaktadır.

15.5. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, sermayesinin gereken tutara yaklaşması veya altına düşmesi halinde ilave özkaynak yaratacak uygulanabilir bir plana sahip olması gerekir. Bu plan yönetim kurulu tarafından onaylanmalı ve düzenli olarak güncellenmelidir.

Takasbank, sermaye planlamasında Yönetim Kurulu Tarafından onaylanan Takasbank İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Yönetmeliği'ne ve Takasbank Yeniden Yapılandırma Planına uygun olarak hareket etmektedir. Sermaye artırımı gerektiğinde başvurulacak aksiyonlardan birisi olarak değerlendirilmekte, hissedar yapısı itibarıyla ihtiyaç duyulacak sermaye desteğinin rahatlıkla sağlanacağı öngörülmekle birlikte Takasbank stres koşullarında ihtiyaç duyabileceği sermayeyi, normal koşullarda tesis ederek, zor koşullarda sermaye artırımı ihtiyacı ile karşılaşma olasılığını minimize etmeye çalışmaktadır. Gerektiğinde sermaye artırımı kararının verilmesi Genel Kurul'un (hissedarların) yetkisinde bulunmakta, Takasbank Yönetim Kurulu, Genel Kurul'u olağanüstü toplantıya çağırabilmektedir.

CPMI-IOSCO 15 No.lu Prensipleri İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ <i>(Observed)</i>	Genelde Uyumlu ☐ <i>(Broadly Observed)</i>	Kısmen Uyumlu ☐ <i>(Partly Observed)</i>	Uyumsuz ☐ <i>(Not Observed)</i>	Uygulanabilir Değil ☐ <i>(Not Applicable)</i>
---	--	--	---	---

Takasbank, MKT hizmetleri ile ilgili genel iş riskini tanımlamış, potansiyel genel iş kayıplarını karşılayabilecek özkaynak ile fonlanan yeterli miktarda likit varlık bulundurmak için gerekli düzenlemeleri yapmıştır.

Principle 16: Custody and investment risks:

An FMI should safeguard its own and its participants' assets and minimise the risk of loss on and delay in access to these assets. An FMI's investments should be in instruments with minimal credit, market, and liquidity risks.

Key considerations

- 1. An FMI should hold its own and its participants' assets at supervised and regulated entities that have robust accounting practices, safekeeping procedures, and internal controls that fully protect these assets.*
- 2. An FMI should have prompt access to its assets and the assets provided by participants, when required.*
- 3. An FMI should evaluate and understand its exposures to its custodian banks, taking into account the full scope of its relationships with each.*
- 4. An FMI's investment strategy should be consistent with its overall risk-management strategy and fully disclosed to its participants, and investments should be secured by, or be claims on, high-quality obligors. These investments should allow for quick liquidation with little, if any, adverse price effect.*

Prensip 16: Saklama ve yatırım riskleri

Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun kendisinin ve katılımcılarının varlıklarını güvenli bir şekilde muhafaza etmesi ve bu varlıklar üzerinde herhangi bir kayıp ve bunlara erişimde gecikme risklerini azaltması gerekir. Finansal piyasa altyapısı yatırımlarını kredi, piyasa ve likidite risklerinin asgari düzeyde olduğu araçlara yapmalıdır.

Önemli hususlar

16.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun hem kendisinin hem de katılımcılarının varlıklarını, sağlam muhasebe uygulamalarına ve saklama prosedürlerine ve söz konusu varlıkları tamamen koruyan iç kontrollere sahip denetlenen ve düzenlenen kurumlarda tutmalıdır.

Takasbank'a MKT üyeleri tarafından tevdi edilen nakit ve nakit dışı teminat ve garanti fonu katkı payları 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 73/2'nci maddesi ile koruma altında alınmıştır. Söz konusu teminatlar hem Takasbank'ın tasfiye, iflası ve alacaklılarının takibinden hem de nemalandırılmak amacıyla Takasbank tarafından transfer edildikleri bankaların veya muhafaza edildikleri saklama kuruluşlarının tasfiye veya iflasından ve bu kuruluşların alacaklılarının takibinden korunmuş durumdadır.

Yasal korumaya ilaveten Takasbank katılımcıların nakit teminatlarını ve garanti fonu katkı paylarını, kredi temerrüt ve kayıp riski sifıra yakın olarak değerlendirdiği ticari bankalarda özel olarak açtığı hesaplarda, bu bankalara kredi değerliliklerini irdelleyerek tahsis ettiği limitler dâhilinde plase ederek nemalandırmaktadır. Yurtdışında yerleşik bankalar lehine yapılan limit tahsisleri de uluslararası kredi derecelendirme notlarına dayanılarak yapılmaktadır.

Takasbank; katılımcıların Türk Lirası nakit dışı teminatlarını Türk merkezi saklama kuruluşu MKK nezdinde, yabancı para nakit dışı teminatlarını ise uluslararası takas ve saklama kurumları/global saklamacı kurumlar nezdinde açtığı hesaplarda tutmaktadır.

Takasbank; Türk Lirası menkul kıymetlerin saklandığı Merkezi Kayıt Kuruluşu'nun %64 payı ile ana hissedarı olup Yönetim Kurulu'nda iki temsilci bulundurmaktadır. Merkezi Kayıt Kuruluşu, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından merkezi saklama kuruluşu olarak yetkilendirilmiş, kamusal denetim ve gözetime tabi bir finansal piyasa altyapısı kuruluşudur. MKK'nın saklama prosedürü, iş sürekliliği uygulamaları yakından takip edilmekte; uluslararası standartlara uyum çerçevesinde ilgili sertifikalar alınmaktadır. Bu kapsamda MKK; ISO27001 bilgi güvenliği yönetim sistemi ve ISO22301 iş sürekliliği yönetim sistemleri sertifikaları ile uyumlu olarak ISO31000 risk yönetim sistemi uygulanmaktadır. Ayrıca MKK, ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemleri mevzuatı çerçevesinde beklenmedik ölçüde çok büyük risklerin gerçekleşebileceği varsayımı altında potansiyel finansal sorunların yönetimini amaçlayan yeniden yapılandırma planları da geliştirmiştir.

Yabancı para menkul kıymetlerin saklanacağı kuruluşlara, Takasbank Yönetim Kurulu tarafından uluslararası kredi derecelendirme notları baz alınarak saklama limitleri tahsis edilmektedir. MKT piyasalarına ait nakit dışı teminat ve garanti fonu katkı paylarının, yurtdışında yerleşik saklama kuruluşlarında muhafaza edilebilmesi için, nakit dışı kıymetlerin saklama kuruluşunun tasfiye ve iflasından ve ayrıca bu kuruluşun alacaklılarının takibinden korunmuş olduğunun teyid edilmesi gerekmektedir. Halihazırda Takasbank'ın ana global saklama muhabirleri, uluslararası normlarda faaliyet gösteren Brüksel, Belçika'da yerleşik Euroclear Bank S.A./N.V. ve Londra, İngiltere'de yerleşik Citibank N.A'dır. Bu kurumların saklama prosedürleri, iş sürekliliği politikaları hakkında periyodik aralıklarla takipler yapılmakta ve Takasbank'ın global saklama riski gözden geçirilmektedir.

16.2. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu hem kendi varlıklarına hem de katılımcılar tarafından sunulan varlıklara gerekli olduğu anda gecikmeksizin erişim imkanı olmalıdır.

Takasbank'ın üyeleri tarafından teminat veya garanti fonu katkı payı olarak tevdi edilen nakit ve nakit dışı kıymetler üzerindeki tasarruf ve kullanma yetkisi, 6362 sayılı Kanun'un 79 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenmiştir. Anılan fıkraya göre; merkezî takas kuruluşunun, takas ve merkezî karşı taraf olarak yerine getirdiği işlemleri nedeni ile teminat olarak aldığı mal varlığı değerleri üzerindeki hak ve yetkileri hiçbir şekilde sınırlandırılmaz. Üye kuruluşu veya teminatı tesis eden kişiye konkordato mühleti tanınması, konkordatosunun tasdiki, iflastan sonra konkordato veya mal varlığının terki suretiyle konkordato süreci içine girmesi, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması, iflası, iflasının ertelenmesi veya 2004 sayılı Kanun çerçevesindeki diğer takip prosedürleri ya da bu Kanunun tedricî tasfiye ile ilgili hükümleri merkezî takas kuruluşunun söz konusu teminatlar üzerindeki hak ve yetkileri kullanmasını hiçbir şekilde sınırlandıramaz.

Takasbank; saklama hizmeti aldığı kurumları (MKK, global saklama kurumları) kurmuş olduğu sistemsel ve teknolojik entegrasyon ile takip etmekte ve gerek katılımcı ve gerekse kendi varlıklarını anlık olarak takip edebilmekte ve ilgili talimatları girebilmektedir. İş sürekliliği politikaları kapsamında da herhangi bir sistemsel/teknolojik vb. aksaklık olması durumunda "B" planları

oluşturularak erişimlerde herhangi bir kesintinin yaşanmasını önlemekte ve düzenli olarak testlerle ilgili simülasyon çalışmalarını yapmaktadır.

Kıymetler üzerinde ise hiçbir saklamacı kurumunun belirli sebepler dışında (İlgili kıymetin hacze konu olması, katılımcının yükümlülüklerin olması vb) alıkoyma yetkisi bulunmamakta olup herhangi bir erişim engeli de bulunmamaktadır.

Türkiye'deki kredi temerrüt ve kayıp riski sifıra yakın olarak değerlendirilen ticari bankalar nezdinde nemalandırılan teminat ve garanti fonu katkı payları O/N vadeli hesaplarda tutulmakta ve her işgünü Takasbank'ın TCMB nezdindeki hesaplarına geri çağırılıp tekrar plase edilmektedir. MKK nezdindeki kıymetlere de anlık olarak erişim sağlanabilmektedir.

Yurtdışı yerleşik bankalar veya saklama kuruluşları nezdindeki yabancı para hesap ve kıymetlere de aynı iş günü içinde erişim sağlanması mümkün bulunmaktadır.

16.3. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun kendi saklama kuruluşlarına olan risklerini, herbiri ile olan ilişkilerinin tam kapsamını dikkate alarak değerlendirmesi ve anlaması gerekir.

Takasbank'ın teminat ve garanti fonu katkı payı olarak kabul ettiği Türk Lirası menkul kıymetler Türkiye'nin yetkili merkezi saklama kuruluşu olan Takasbank'ın bağlı ortaklığı konumundaki Merkezi Kayıt Kuruluşu'nda saklanmaktadır. Yurtdışında yerleşik saklama kuruluşları ile Takasbank Yönetim Kurulu'nun uluslararası kredi derecelendirme notlarını dikkate alarak tahsis ettiği saklama limitleri dâhilinde çalışılmaktadır.

Nakit teminat ve garanti fonu katkı paylarının nemalandırma amacıyla plase edildiği yurtiçi bankaların kredi değerlikleri ve plasman limitleri Takasbank içsel kredi derecelendirme sistemi ile yılda iki kez gözden geçirilmekte, MKT piyasalarının teminat ve garanti fonu katkı payları kredi temerrüt ve kayıp riski sifıra yakın olarak değerlendirilen ticari bankalarda nemalandırılmaktadır.

16.4. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun yatırım stratejisinin, kendi genel risk-yönetim stratejisi ile tutarlı olması ve katılımcıları ile bütün yönleriyle paylaşılması, ve yatırımlarda yüksek kredibiliteye sahip üstlenicilerin borçlusu, ihraççısı veya garantörü olduğu araçların kullanılması gerekir. Hızlı tasfiye anında bu yatırımların düşük maliyetlerle nakde tahvil edilebilmesi gerekir.

Yönetim Kurulu tarafından onaylı yatırım stratejisi uyarınca Takasbank kendi sermayesini ve nakit imkânlarını kullanırken, kredi, piyasa ve likidite risklerini minimize etmeyi hedeflemektedir.

Bu çerçevede, borçlanma araçlarında sadece Türkiye Cumhuriyeti Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilmiş menkul kıymetlere yatırım yapabilmektedir. Hazine tarafından ihraç edilen kıymetler TCMB'na borçlanma amacıyla teminat verilebilmekte ve gerektiğinde düşük maliyetlerle nakde tahvil edilebilmektedir.

Takasbank nakit fonlarını Türkiye Cumhuriyeti Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilmiş borçlanma araçları karşılığında ters repo işlemlerinde değerlendirebilmektedir.

Takasbank, üyeleri tarafından ihraç edilmiş pay senetleri veya borçlanma araçlarına, özel sektör borçlanma araçlarına, pay senetlerine, kendisi, iştirakleri veya ana hissedarı tarafından ihraç edilmiş pay senetleri ve borçlanma araçlarına yatırım yapmamaktadır.

Takasbank sadece MKT temerrüt yönetimi kapsamında hedge amaçlı türev işlem yapabilmekte, spekülasyon saikleriyle kısa veya uzun döviz pozisyonu tutmamaktadır.

Takasbank nakit imkânlarını, içsel kredi derecelendirme sistemini kullanarak tahsis ettiği kredi limitleri dâhilinde yurtiçi bankalarda değerlendirebilmektedir.

Takasbank yabancı para nakit imkânlarını bağımsız kredi derecelendirme notlarını kullanarak tahsis ettiği kredi limitleri dâhilinde yurtdışında yerleşik bankalarda değerlendirebilmektedir.

Takasbank'ın yatırım stratejisinin yukarıda özetlenen ana hatları internet sitesinde üyelerinin erişimine açıktır.

Takasbank, herhangi bir karşı taraftan olan bankacılık, MKT ve MKT dışı faaliyetlere ilişkin tüm risklerini, kredi derecelendirme sonuçlarını ve karşı tarafın özkaynağını dikkate alarak tek bir üst limitle sınırlamakta, üst limitler yılda en az iki kez gözden geçirilmektedir. Tek bir karşı taraf lehine, bankacılık, MKT ve MKT dışı hizmetler dolayısıyla tahsis edilen tüm kredi, risk, işlem, teminat ve saklama limitlerinin toplamı üst limiti aşmamaktadır.

CPMI-IOSCO 16 No.lu Prensipleri İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ <i>(Observed)</i>	Genelde Uyumlu ☐ <i>(Broadly Observed)</i>	Kısmen Uyumlu ☐ <i>(Partly Observed)</i>	Uyumsuz ☐ <i>(Not Observed)</i>	Uygulanabilir Değil ☐ <i>(Not Applicable)</i>
---	--	--	---	---

Takasbank, kendisinin ve katılımcılarının nakit ve nakit dışı varlıklarını güvenli bir şekilde saklama kuruluşlarında muhafaza etmekte veya kredi, piyasa ve likidite riski asgari düzeyde olan araçları kullanarak değerlendirmektedir. Takasbank'ın sözkonusu varlıklara gerektiğinde en kısa sürede erişimini kısıtlayabilecek veya geciktirebilecek yasal ve operasyonel bir engel sözkonusu değildir.

Principle 17: Operational risk

An FMI should identify the plausible sources of operational risk, both internal and external, and mitigate their impact through the use of appropriate systems, policies, procedures, and controls. Systems should be designed to ensure a high degree of security and operational reliability and should have adequate, scalable capacity. Business continuity management should aim for timely recovery of operations and fulfilment of the FMI's obligations, including in the event of a wide-scale or major disruption.

Key considerations

- 1. An FMI should establish a robust operational risk-management framework with appropriate systems, policies, procedures, and controls to identify, monitor, and manage operational risks.*
- 2. An FMI's board of directors should clearly define the roles and responsibilities for addressing operational risk and should endorse the FMI's operational risk-management framework. Systems, operational policies, procedures, and controls should be reviewed, audited, and tested periodically and after significant changes.*
- 3. An FMI should have clearly defined operational reliability objectives and should have policies in place that are designed to achieve those objectives.*
- 4. An FMI should ensure that it has scalable capacity adequate to handle increasing stress volumes and to achieve its service-level objectives.*
- 5. An FMI should have comprehensive physical and information security policies that address all potential vulnerabilities and threats.*
- 6. An FMI should have a business continuity plan that addresses events posing a significant risk of disrupting operations, including events that could cause a wide-scale or major disruption. The plan should incorporate the use of a secondary site and should be designed to ensure that critical information technology (IT) systems can resume operations within two hours following disruptive events. The plan should be designed to enable the FMI to complete settlement by the end of the day of the disruption, even in case of extreme circumstances. The FMI should regularly test these arrangements.*
- 7. An FMI should identify, monitor, and manage the risks that key participants, other FMIs, and service and utility providers might pose to its operations. In addition, an FMI should identify, monitor, and manage the risks its operations might pose to other FMIs.*

Prensip 17: Operasyonel risk

Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun hem içsel hem dışsal operasyonel risk kaynaklarını tanımlaması, ve uygun sistemler, politika ve prosedürler ve kontroller kullanarak söz konusu risklerin olası etkilerini azaltması gerekir. Sistemler yüksek seviyede güvenlik ve operasyonel güvenilirlik sağlayacak şekilde tasarlanmalı ve yeterli ve ölçeklenebilir kapasiteye sahip olmalıdır. İş sürekliliği yönetimi, meydana gelebilecek geniş çaplı ve çok önemli aksaklık durumunda dahi işlemlerin zamanında kurtarılmasını ve finansal piyasa altyapısı kuruluşunun yükümlülüklerini yerine getirebilmesini sağlamayı amaçlamalıdır.

Önemli hususlar

17.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, operasyonel riskleri belirlemek, izlemek ve yönetmek için uygun sistemlere, politikalara, prosedürlere ve kontrollere sahip sağlam bir operasyonel risk-yönetim çerçevesi oluşturmalıdır.

Takasbank'ın maruz kalabileceği operasyonel risklerin kaynaklarının belirlenmesinde temel olarak bankacılık mevzuatı çerçevesinde hazırlanan genel Risk Yönetimi Yönetmeliği ile BT Risk Yönetimi Prosedürü kullanılmaktadır. Risk Yönetimi Yönetmeliği, Yönetim Kurulu bünyesindeki Denetim Komitesi'ne bağlı Risk Yönetimi Ekibi'nin, BT Risk Yönetimi Prosedürü ise Bilgi Teknolojileri Genel Müdür Yardımcısı'na bağlı Bilgi Güvenliği ve BT Risk Yönetimi Ekibi'nin sorumluluğundadır.

Takasbank'ın operasyonel risk tanımı, genel Risk Yönetimi Yönetmeliği'nde yer almakta, hem dâhili hem de harici kaynaklardan gelebilecek riskleri kapsamaktadır. Yönetmelikte; yetersiz veya başarısız iç süreçler, insanlar ve sistemlerden ya da harici olaylardan kaynaklanan ve yasal riski de kapsayan zarar etme olasılığı operasyonel risk olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla;

- yetersiz veya başarısız iç süreçler
- insanlar (personel hataları, suistimal vb.)
- sistemler (teknolojik altyapı ve BT riskleri)
- harici olaylar (terör, afet, siber saldırılar vb.)
- ve yasal riskler

operasyonel risk kaynağı olarak tanımlanmış bulunmaktadır. Yasal riskler; kanun veya düzenlemelerin iyi bilinmemesinden ya da doğru yorumlanmamasından, Kanun veya düzenlemelerdeki öngörülemez değişikliklerden, sözleşmelerin yasal engeller nedeniyle uygulanamaz hale gelmesinden dolayı zarara maruz kalma olasılığını anlatmaktadır.

Operasyonel riskin yönetiminde etkinliğin sağlanması hususunda olası risklerin tanımlanması ve değerlendirilmesi risk yönetimi sürecinin temel unsurları olarak ele alınmaktadır. Takasbank'ın risk analiz süreci gerek Banka'nın yapısı, aktivitelerinin nitelikleri, işgücü kalitesi, organizasyonel değişiklikler ve personelin değişim hızı gibi içsel faktörler, gerekse daha geniş çerçevede etki eden çevresel etkenler ve sanayi ve teknolojiye gelişmeler gibi dış faktörler göz önünde bulundurularak sürdürülmektedir. Risklerin, kontrol noktalarının ve bunların yönetimi ve sınırlandırılmasına ilişkin prosedürlerin tanımlanmasında oluşabilecek yetersizlikler, sistem ve akışların kontrolündeki ve personelin izlenmesindeki eksikler ile daha genel bir ifade ile yönetimdeki yetersizlikler operasyonel riski doğuran içsel kaynaklar arasında değerlendirilmektedir. Bu kapsamdaki dışsal kaynaklar ise kritik servis sağlayıcılarının veya yardımcı servislerin hizmetlerindeki aksamalar ile doğal afetler, terör ve salgın hastalıklar gibi geniş bir alanı etkileyecek olayları içermektedir. Operasyonel riske ilişkin içsel ve dışsal kaynaklar iletilişmedeki hata veya gecikmeler, iletişimsizlik, servis arızası veya kesintisi, personel tarafından gerçekleştirilebilecek hileli faaliyetler ve yetkisiz kişilere gizli belgelerin açıklanması gibi birçok operasyonel hataya neden olabilmektedir.

Takasbank hem tanımladığı operasyonel riskleri hem de bu risklere ilişkin maruz kaldığı kayıpları takip ettiği Operasyonel Risk Veri tabanlarına sahiptir. Takasbank tanımladığı operasyonel riskleri Operasyonel Risk Veri Tabanına, karşılaştığı muhasebe kayıtlarına gider olarak yansıyan operasyonel risk kayıplarını da Operasyonel Risk Kayıp Veri Tabanına kaydetmektedir. Yıllık periyotta güncellenen Operasyonel Risk Veri Tabanında, Takasbank Süreç Kataloğu baz alınarak Risk Yönetimi Ekibi'nin koordinasyonunda süreç sahipleriyle yapılan atölye çalışmaları çerçevesinde süreç ve alt süreç bazlı riskler süreç sahipleri tarafından tanımlanmaktadır. Ayrıca, İç Kontrol Ekibi tarafından yapılan kontrol testlerinde operasyonel risk veri tabanı içerisinde henüz tanımlanmamış olan risklerin tespit edilmesi durumunda, bu hususta Risk Yönetimi Ekibi bilgilendirilerek veritabanının güncellenmesi sağlanmaktadır.

İç Denetim Ekibi de, her denetim görevi esnasında kapsam dâhilindeki faaliyetler sebebiyle Bankanın maruz kaldığı risklerin tanımlanması, bu risklere ilişkin anahtar kontrollerin belirlenmesi ve anahtar kontrollerin tasarım ve işletimlerinin test edilmesi işlemlerinin gerçekleştirilmesi suretiyle operasyonel risklerin belirlenmesi sürecine katkı sağlamaktadır.

Operasyonel Risk Veri Tabanı'nda, 2014 yılsonu itibarıyla tanımlanmış dolayısı ile Takasbank genelinde takibi yapılan toplam 561 adet operasyonel risk noktası bulunmaktadır.

Operasyonel risk kayıp veri tabanına intikal eden brüt kayıp sayısı 2014 yılında 74, 2015 yılında (Ocak-Kasım) ise 41 adettir. İki yılda maruz kalınan toplam brüt kayıp 1 milyon TL'nin altındadır.

Başta belirtildiği üzere operasyonel risklerin kaynaklarının tanımlanmasında BT Risk Yönetimi Prosedürü de kullanılmaktadır. Bu prosedüre göre, bilgi sistemlerine ilişkin riskler oluşturulan veri tabanında toplanmakta ve periyodik olarak güncellenmektedir. Bu risklerin kaynaklarının içsel veya dışsal olmaları hususuna Bilgi Güvenliği ve BT Risk Yönetimi Ekibi ve diğer BT birimlerinin organize ettiği çalıştaylarda karar verilmektedir. İlgili prensip ve prosedürler kurum içi paylaşımına açık bir ortamda muhafaza edilmektedir. Bilgi Teknolojileri risklerine ilişkin kayıtlar BT risk çalıştayları süresince BT birimleri tarafından katkı sağlanarak geliştirilen ve QDMS adı verilen bir otomasyon ile yönetilmektedir.

Bilişim Teknolojileri güvenliği kapsamında tanımlanan risklere ilişkin kaynaklar hackerlar, deprem, yangın, hırsızlık, personel, terörizm, sabotaj, üyeler, aracı kurumlar, bağlantılı çalışılan kurumlar (MKK, Borsa İstanbul) şeklinde sıralanabilmektedir.

Riskleri doğrulayan işlemler, Takasbank sistem kullanıcılarından kaynaklanan operasyonel riskleri minimize etmek için BT ağı üzerinden iki fazda yürütülmektedir. Bunu yanı sıra, tüm risk eğilimli hareketler tarih, işlem ve kullanıcı bazında Banka BT ağı üzerinde log dosyalarında muhafaza edilmektedir.

Uygulama esaslarındaki değişiklikler dikkate alındığında etkilenecek hiç bir düzeltme BT sistem geliştirme personeli ve ilgili bölüm çalışanları tarafından test edilip başarılı olarak sonuçlanmadığı müddetçe gerçek ortama aktarılmamaktadır.

Ayrıca, BT yönetmeliği, BT risk yönetimi prosedürü ve bilgi güvenliği politikaları COBIT dokümanı baz alınarak oluşturulmuş ve BDDK tarafından yayınlanan ilgili duyurular BT kaynaklı operasyonel risklerin tanımlanmasında göz önüne alınmıştır. Takasbank COBIT denetimlerinde yüksek olgunluk düzeyine sahiptir.

Takasbank iş sürekliliği ve bilgi güvenliğinde uluslararası standartları hedeflemekte, ISO 27001 (Information Security Management Systems) ve ISO 22301 (Business Continuity Management System) sertifikalarına sahip bulunmaktadır. Dolayısıyla sözkonusu sertifikaların gerektirdiği tüm altyapı gerek mevzuat ve gerekse fiziksel olarak sağlanmış durumdadır.

Takasbank'ın faaliyetleri gereği sunduğu hizmetlerde yaşanabilecek bir kesintinin tüm sermaye piyasalarını etkileyebilecek nitelikte olması nedeniyle "iş sürekliliği risklerine" özellikle önem atfedilmekte ve etkin risk yönetimi faaliyetleriyle bu riskler kontrol altında bulundurulmaktadır. Bu çerçevede;

- Acil durum testlerinin gerçekleştirilmesi, ikincil veri merkezinin tesis edilmesi (acil durum merkezi), İş Sürekliliği Yönetmeliği, İş Sürekliliği Planı ile İş Sürekliliği Prosedürünün oluşturulması ve güncellenmesi, iş etki analizlerinin yapılması,
- Kurumsal kimliğin sürekliliğinin sağlanmasını teminen iş akışlarının oluşturulması, Takasbank süreç kataloğunun oluşturularak süreçlere ilişkin süreç sahiplerinin ve sorumlularının belirlenmesi, süreç ve alt süreç bazlı risklerin operasyonel risk veri tabanında izlenmesi ve söz konusu risklerin rutin kontrol ve denetim periyotlarının belirlenmesinde İç Kontrol ve Uyum Ekibi ile İç Denetim Ekibi tarafından kullanılması

sağlanmış bulunmaktadır.

Takasbank Yönetim Kurulu tarafından onaylanan MKT Risk Yönetimi Yönetmeliği'nde de bilgi teknolojisi sistemleri ve iş sürekliliği özel olarak düzenlenmiştir. Buna göre;

- Takasbank'ın MKT faaliyetleri ile ilgili bilgi teknolojisi sistemleri etkin ve güvenilir olmalıdır. Sistemlerin, bilgi işleme kapasitesi MKT faaliyetlerinin etkin ve güvenli bir şekilde sürdürülmesine yetecek kapasitede olmalıdır. Bilgi teknolojisi sistemleri uluslararası kabul görmüş teknik standartlar ve en iyi uygulamalar dikkate alınarak oluşturulur.
- Takasbank'ın MKT hizmetleri ile ilgili iş sürekliliği ve acil durum planı, kesinti anındaki işlemlerin tamamının kurtarılmasını hedefler. Plan yedek bir merkezin kullanımını içerir ve kritik bilgi teknolojileri sistemlerinin bozulma olaylarının ardından iki saat içinde operasyonlara kaldığı yerden devam etmesini sağlayacak şekilde tasarlanır.

Operasyonel risk yönetimi bankanın maruz kalabileceği risklerin tanımlanması, bu risklerin etkilerinin ölçülmesi, etkin bir planlama ve izleme programının yürürlükte olduğunu teminen risk değerlerinin ve bu kapsamdaki sermaye gereksinimlerinin sürekli olarak izlenmesi, riske maruz büyüklüklerin azaltılması ve kontrolü ile Yönetim Kurul'una ve üst yönetime bu doğrultuda yapılacak raporlamalarda izlenecek adımları kapsamaktadır. Takasbank'ın operasyonel risk eşik değeri (Banka'nın operasyonel risk için sermaye gereksinimi) Temel Gösterge Yöntemi kullanılarak

hesaplanmaktadır. Bu değer sermaye yeterlilik rasyosu hesaplamalarına dâhil edilmekte ve BDDK'ya yıllık olarak raporlanmaktadır. Ayrıca, yıllık tümel stres testlerinde operasyonel risk baz, olumsuz ve aşırı olumsuz senaryolar dahilinde test edilmekte ve sonuçları İSEDES kapsamında hesaplanan içsel sermaye gereksinimi rasyosunun tespitinde kullanılmaktadır.

Esasen Takasbank'ın maruz kaldığı/kalabileceği operasyonel riskler; satın alınan sigorta poliçeleri ile büyük ölçüde teminat altına alınmaktadır. Bankamız tarafından bu kapsamda elektronik cihaz, makine kırılması, yangın ve hırsızlık, işveren mali mesuliyet, ferdi kaza, üçüncü şahıs mali sorumluluk, taşınan para, özel güvenlik mali sorumluluk, oto sigorta, trafik sigortası ve geniş kapsamlı suç poliçesi satın alınmıştır. Ayrıca Bankamız, BİAŞ ve MKK tarafından ortak olarak satın alınan "Finansal Kuruluşlara ait Geniş Kapsamlı Sigorta Poliçesi" ile de emniyeti suistimal, taşıma da dâhil olmak üzere kıymet kaybı ve hatalı transfer sebebiyle oluşacak hırsızlık riskleri, büro ve muhteviyatların zarar görmesi, kişilere, kıymetlere ve siber saldırı tehditleri, sahtecilik, sahte evrak ve sahte para riskleri, bilgisayar ve telefon suçları ile veri koruması riskleri teminat altına alınmıştır.

Risk kontrollerinin gerektiği şekilde işleyişini teminen Takasbank, operasyonel standartları oluşturmada etkin yönetim süreçleri, performans ölçme ve değerlendirmeye ilişkin esaslar ile eksiklikleri düzeltme gibi etkili iç kontrol uygulamalarını yürütmektedir. Operasyonel riskin etkin yönetimi konusundaki genel uygulamalar iş kolu yönetimi, bağımsız ve kurumsal operasyonel risk yönetimi işlevleri ile bağımsız değerlendirme olmak üzere üç savunma hattına dayanmaktadır. Bu üç savunma hattına ilişkin yapı ve aktiviteler bankanın ürün çeşitliliğine, aktivitelerine, süreçlerine ve sistemlerine, bankanın büyüklüğüne ve risk yönetim yaklaşımına göre farklılıklar gösterebilmektedir. Ayrıca, sistemler, politikalar, süreçler ve kontroller gerekli uluslararası, ulusal ve sektör bazında operasyonel risk yönetimi standartları gözetilerek oluşturulmaktadır.

Bunların yanısıra, Takasbank yüksek personel değişim oranının etkilerini ve kilit personel riskini azaltmayı teminen nitelikli personel istihdamı, bu personelin eğitimi ve oluşturulan kalitenin sürdürülmesi konularında etkin insan kaynakları politikaları oluşturmuştur.

Takasbank'ın insan kaynakları politikaları operasyonel riskler göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Böylelikle, teknik ve diğer kaynakların yanısıra iyi eğitilmiş ve yetenekli personele erişme ve faydalı şekilde kullanma noktalarında güvenli bir yapı tesis edilmiştir. Bu uygulamalar tüm asli sistemlerin, dış hizmetlerin temini de dâhil olmak üzere her türlü koşulda güvenli ve eksiksiz bir şekilde işlerliğini sağlamaktadır. Sistemin güvenli ve sürekli olarak işleyişini teminen yeterli sayıda nitelikli personel istihdam edilmekte ve bu personelin normal ve olağanüstü koşullarda operasyonel risk yönetimi prosedürlerini takip etmesi sağlanmaktadır.

İnsan kaynakları geliştirme politikası ile Takasbank, çalışanlarının nitelikleri, deneyimleri ve uzmanlık alanları ile sektör ortalamalarını göz önünde bulundurularak bir ücret politikası belirlemektedir. Bankada çalışanların mali hakları zaman zaman gözden geçirilerek yenilenmekte ve sadece ekonomik ve sektörel gelişmeler değil, kişisel ilerlemeler de göz önünde bulundurularak güncellenmektedir. Böylelikle, çalışanların memnuniyetini ve mesleki yönelimlerini artıracak kapsamlı eğitim fırsatları ve teşvikleri temin edilmekte olup, mesleki yeterlilik ve kişisel gelişim kazanmaları konularında gayret oluşturmaları amaçlanmaktadır. Ayrıca, ticari ve ticari olmayan

kuruluşlarca düzenlenen çalıştaylar ve eğitimler ile Takasbank tarafından hazırlanan kurum içi eğitim programları uygulanmaktadır. Çalışanların akademik ve profesyonel yeteneklerini geliştirmek için lisansüstü programlara (yüksek lisans, doktora) ve sertifika programlarına katılımı ve devamı teşvik edilmektedir. Yöneticiler tarafından gerçekleştirilen performans analizleri üretkenlik ve işe bağlılık hususlarını da içerecek şekilde uygulanmakta ve çalışanların kariyer ve haklarını doğrudan etkilemektedir.

Personel değişim oranının yüksek olmasının ve kilit personel riskinin etkileri ile insan kaynakları temelli diğer riskler açıkça yazılmış prosedürler, önemli konularda çift imza gereksinimleri, düzenli eğitim, bilgi ve sistemlere kısıtlı erişim, görevlerin ayrılığı, uygun denetim tarihçesi, zorunlu izinler ve raporlamaya ilişkin oluşturulan kültür ile azaltılmaktadır. Ayrıca, bu prosedürler ve yukarıda değinilen hususlar kurumsal bağlılığı da artırmaktadır.

Diğer taraftan, Banka içerisinde oluşabilecek olan problem, şüpheli işlem veya usulsüzlüklere ilişkin olarak İç Denetim ve/veya İç Kontrol ve Uyum Ekibine iletilmesine ilişkin kanallar prosedürle belirlenmiştir. Ayrıca personelin sahip olduğu uygulama ekran yetkileri periyodik olarak gözden geçirilmektedir. İç Denetim Ekibi de gerçekleştirdiği denetimlerde; suistimal risklerini ve suistimali engellemek üzere tesis edilmiş olan kontrolleri de belirleyerek denetim kapsama alınmasına mümkün mertebe özen göstermekte, suistimale imkân tanıyacak görevler ayrılığı ihlallerinin tespit edilmesi amacıyla kontrol testleri gerçekleştirmekte, personele tanınmış olan yetkilerin işin yapılabilmesi için gerekli asgari yetkiler ile uyumunu incelemekte, kamuya açık olarak sınıflandırılmamış bilgiler için tesis edilmiş kontrolleri incelemekte, isimsiz ihbarları da mümkün kılacak şekilde kurulmuş olan ihbar hattından alınan usulsüzlük ihbarlarını incelemektedir.

Operasyonel risk yönetimi zamanla gelişmekte ve iş çevresi sürekli olarak değişmektedir; böylece, Takasbank'ın operasyonel risk yönetim mekanizmaları bu çerçevede oluşturulan politikaların, süreçlerin ve sistemlerin yeterli sağlamlıkta olmasını temin etmektedir. İç denetim kapsamı risk yönetimi çerçevesinin amacına uygun bir şekilde dizayn edildiğini ve etkin bir şekilde işletildiğini bağımsız olarak doğrulamaktadır.

Takasbank'ın operasyonel risk yönetimi çerçevesinin temel öğeleri periyodik olarak ve gerekli görüldüğü zamanlarda denetime tabi tutulmaktadır. Periyodik iç denetime ek olarak, gerekli görülmesi halinde dış denetim hizmeti de temin edilmektedir. Operasyonel risk yönetiminin gelişmekte olan doğasıyla uyumlu olarak operasyonel hedefler de teknolojik ve iş geliştirme açımlarının yapılabilmesini teminen rutin olarak gözden geçirilmektedir.

Değişim Yönetim Süreçleri sisteme entegre edilecek tüm değişikliklerin hazırlanması, onayı, takip ve test edilmesi ile uygulamaya alınması konularında gerekli mekanizmayı sağlamaktadır. Politikalar ve prosedürler kapsamında proje yönetim süreçleri, özellikle büyük projelerde Banka'nın hizmet süreçlerine ilişkin iyileştirme, geliştirme veya değişiklik gibi hususlardan kaynaklanabilecek ve aktif ya da gelecekte uygulanacak aktiviteler üzerinde etkisi olabilecek istem dışı hataların oluşmasına yönelik riskleri de azaltmaktadır. Bu politika ve prosedürler projelerin dış kaynaktan veya iç kaynaklarla temininden bağımsız olmak üzere özellikle yönetim, dokümantasyon, yönetişim ile projelerin testi ve iletişimde rehberlik yapmaktadırlar. Değişim Yönetim Süreçleri değişimlerin

yönetilmesi için kullanılmakta olup bu değişikliklerin gün içinde devreye alınması söz konusu olduğunda ilgili genel müdür yardımcısının onayı gerekmektedir. Ayrıca, bu değişikliklere ilişkin etki, kapsam ve risk değerlendirmesi değişim kayıtları yardımıyla kayıt altına alınmaktadır. Bu değerlendirmelere göre gerekli değişiklikler farklı seviyelerdeki yöneticilerin onayına sunulmaktadır. Ek olarak, sistem kapsamındaki değişikliklere ilişkin testler ile veri tabanı değişikliklerine ilişkin prosedürler ve kaynak kodu kütüphane yönetim sistemi verileri tanımlanmaktadır.

17.2. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun yönetim kurulu operasyonel riske ilişkin görev ve sorumlulukları açıkça tanımlamalı ve finansal piyasa altyapısı kuruluşunun operasyonel risk-yönetim çerçevesini onaylamalıdır. Sistemlerin, operasyonel politika ve prosedürlerin ve kontrollerin hem dönemsel olarak hem de önemli değişiklikler sonrasında gözden geçirilmesi, denetlenmesi ve test edilmesi gerekir.

Operasyonel risk yönetimi sürecinin tesis edilmesinden, operasyonel risk yönetimine ilişkin politika ve prosedürlerin onaylanmasından ve gözden geçirilmesinden, operasyonel risk iştahı, operasyonel risk limiti ve sinyal değerinin belirlenmesinden ve gözden geçirilmesinden Yönetim Kurulu sorumludur.

Takasbank bünyesinde, operasyonel risk yönetiminde, faaliyet kolu yönetimi, merkezi operasyonel risk yönetimi fonksiyonu ve bağımsız gözden geçirmeden oluşan üçlü savunma hattı yaklaşımı kullanılır. Faaliyet kolu yönetiminde, Bankanın her bir birimi nezdinde sunulan ürün ve hizmetlerden, kullanılan süreç, insan kaynağı ve sistemlerden kaynaklanan operasyonel riskler tespit edilir ve üst düzey yönetim bilgilendirilerek uygun aksiyonların alınması sağlanır. Merkezi operasyonel risk yönetimi fonksiyonu görev ve sorumlulukların ayrıştırılması ile süreç ve fonksiyonların onları icra eden operasyonel birimler dışında gözden geçirilmesi yoluyla sağlanır. Bağımsız gözden geçirme süreci ise operasyonel risk yönetimi çerçevesinin bütün yönleriyle değerlendirilmesinden oluşur. Operasyonel risk yönetiminin üçlü savunma hattı kapsamında faaliyet kolu yönetiminden tüm birimler, merkezi operasyonel risk yönetim fonksiyonundan Risk Yönetimi Ekibi ile İç Kontrol ve Uyum Ekibi, bağımsız gözden geçirme sürecinden ise İç Denetim Ekibi sorumludur. Bankamız Yönetim Kurulu, operasyonel risk yönetimi çerçevesinin oluşturulması, onaylanması ve düzenli olarak gözden geçirilmesinden, üst düzey yönetim ise Bankanın risk iştahı ve kapasitesi ile uyumlu olarak tüm faaliyetlerde, operasyonel risk yönetimi çerçevesinin tutarlı ve etkin bir şekilde uygulanmasından ve sürdürülmesinden sorumludur.

Operasyonel risk yönetimi sistemi kapsamındaki görev, yetki ve sorumluluklar üst yönetim tarafından mevzuata uygun bir şekilde, Bankanın tüm birimleri tarafından da birimlerin yönetmelik, prosedür ve yönergeleri ile iş akışları çerçevesinde ifa edilir.

Operasyonel risk yönetimi politika ve uygulama usullerinin değişen koşullara uyum sağlaması zorunludur. Yönetim Kurulu söz konusu politika ve uygulama usullerinin yeterliliğini düzenli olarak değerlendirir ve gerekli değişiklikleri yapar. Bankanın risk profilindeki ve risk iştahındaki değişimler ile yeni ürün ve hizmetler, süreçler, sistemler ve dış faktörlerdeki dinamiklere göre operasyonel risk yönetimi çerçevesi ile kullanılan metodolojiler, metotlar veya modeller gözden geçirilir. Bankanın operasyonel risk iştahı asgari yılda bir kez, operasyonel risk limiti ve sinyal değeri ise piyasa koşulları

ve Banka stratejisindeki değişimlere göre gözden geçirilir. Operasyonel Risk Veri Tabanı, faaliyet kolları yöneticileri ve Risk Yönetimi Ekibi tarafından asgari yılda bir kez, Operasyonel Risk Kayıp Veri Tabanı ise Risk Yönetimi Ekibi tarafından asgari ayda bir kez gözden geçirilir.

BT bakış açısı ile, Bilgi Güvenliği ve BT Risk Yönetimi Ekibi aę, veri tabanı, işletim sistemi, uygulamalar ve servisler gibi C-seviye raporlama yapılan alanlarda değerlendirmeleri periyodik olarak gerçekleştirmekte ve yıllık olarak denetlenmektedir. Ayrıca, aksiyon planları ile takip edilen ve BDDK'ya raporlanan bağımsız penetrasyon test süreçleri ve bağımsız COBIT uyumluluk denetimleri uygulanmaktadır.

Takasbank İç Denetim Yönetmeliği uyarınca İç Denetim Ekibi, denetimlerini, her yıl itibarıyla yapacağı risk değerlendirmelerine dayalı olarak gerçekleştirir. Yapılacak risk değerlendirmelerinde, Bankanın maruz kaldığı riskler ve bunlara ilişkin kontroller dikkate alınarak, denetim çalışmalarında öncelik verilecek alanlar, dikkate alınacak ayrıntılar ve denetimin sıklığı tespit edilir. İç Denetim Ekibi tarafından yıl içinde yapılacak denetim çalışmaları iç denetim planı çerçevesinde gerçekleştirilir. İç Denetim Ekibi yöneticisi tarafından üst düzey yönetimin de görüşü alınarak hazırlanan iç denetim planı, Denetim Komitesinin uygun görüşü sonrası Yönetim Kurulunun onayıyla yürürlüğe konulur. Maruz kalınan riskler ya da tesis edilen kontrollere ilişkin gerçekleşen önemli değişiklikler neticesinde yıl içerisinde iç denetim planında yapılacak önemli değişiklik veya güncellemeler Denetim Komitesinin uygun görüşü ve Yönetim Kurulunun onayıyla gerçekleştirilir. Denetim Ekibi ayrıca planlanan denetim çalışmalarının takvimi ve kapsamında önemli kısıtlamaya yol açmamak kaydıyla ihtiyati kaynaklardan kullanarak maruz kalınan riskler ya da tesis edilen kontrollere ilişkin gerçekleşen önemli değişikliklere ilişkin plansız denetim çalışmaları yürütebilir. Bankanın dönemsel ve riske dayalı iç denetim faaliyetleri; iç denetim planının hazırlanması, yürürlüğe konulması, çalışma programları aracılığıyla icrası, sonuçların Denetim Komitesine, Denetim Komitesi aracılığıyla Yönetim Kuruluna raporlanması ve denetim raporları çerçevesinde ilgili birim yönetimlerinde alınan önlemlerin izlenmesi faaliyetlerini kapsar. Riske maruziyet ve iç kontrol ortamının tanımlanması; denetim kapsamına alınan hizmet, süreç ve sistemler için operasyonel risk veri tabanında tanımlanmış olan risklerin değerlendirilmesi ve bahse konu hizmet, süreç ve sistemler için yönetmelik, prosedür ve iş akışlarında tanımlanmış olan kontrol aktivitelerinin değerlendirilmesi faaliyetleri ile gerçekleştirilir.

İç Kontrol Programı da yıllık olarak hazırlanmakta olup Denetim Komitesine aracılığıyla Yönetim Kuruluna sunulmaktadır. Programın hazırlanmasında, hizmet sahipleri ile toplantılar gerçekleştirilmekte ve ikincil savunma hattına girecek olan kontroller birlikte belirlenmektedir. Söz konusu ikincil kontrollerin belirlenmesinde, ilgili alt süreçlerde uygulanan otomasyon seviyesinin nispeten daha düşük olması, işlemlerin gerçekleştirilmesinde manuel müdahaleye daha açık olması, finansal tabloların doğruluğunu ve güvenilirliğini etkilemesi, Takasbank'ın yasal müeyyidelerle maruz kalmamasının sağlanması gereksinimleri öncelikli olarak dikkate alınan kriterlerdir.

Diğer taraftan Takasbank merkezi takas kuruluşu lisansına sahip olması nedeniyle, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun denetimine, yatırım bankacılığı lisansına sahip olması nedeniyle de 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) denetimine, menkul kıymet mutabakat sistemi işletmesi nedeni ile

de 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri Hakkında Kanun'a ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının denetimine, "suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi ve terörün finansmanının önlenmesi" mevzuatı kapsamında Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) denetimine, saklayıcı rolü nedeniyle de 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu kapsamında Hazine Müsteşarlığı denetime tabidir. Bağımsız dış denetim Bankanın hem mali tablolarını, hem de iş süreçleri ve BT süreçleri üzerinde tesis edilmiş olan iç kontrolleri incelemektedir. Takasbank aksiyon planları ile takip edilen ve BDDK'ya raporlanan bağımsız penetrasyon test süreçleri, COBIT (Bilgi ve İlgili Teknolojiler İçin Kontrol Hedefleri) bağımsız uyumluluk denetimleri ve bağımsız destek servis tedariki uygulamalarına sahiptir. Ayrıca, iş sürekliliğine ilişkin politika ve uygulamalarımız ISO 22301, bilgi güvenliği politika ve uygulamalarımız ise ISO 27001 standartları çerçevesinde bağımsız denetime tabidir.

17.3. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun açık bir şekilde tanımlanmış operasyonel güvenilirlik hedeflerinin bulunması ve bu hedefleri gerçekleştirmeye yönelik hazırlanmış politikalara sahip olması gerekir.

Takasbank'ın vizyonu ve misyonu sırasıyla "Güvenilir, etkin, yenilikçi ve uluslararası kalite standartlarında takas, bankacılık ve merkezi risk yönetimi hizmetleri sunan, uluslararası piyasalarda da tercih edilen bir kurum olmak" ve "Güvenilir ve etkin işlem sonrası hizmetleri ile piyasaların gelişimine katkı sağlamaktır" olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu vizyon ve misyonun gerçekleştirilmesine yönelik olarak, sermaye piyasaları ile takas ve saklama pazarındaki gelişmelere ilişkin beklentilerini baz alarak 3'er yıllık dönemleri içeren Stratejik Plan hazırlamakta olup, güncel plan 2015-2017 dönemini içermektedir.

Söz konusu Stratejik Plan, temel olarak Bankanın 3 yıllık stratejik hedeflerini (finansal ve iş hedefleri) ve inisiyatiflerini, Takasbank faaliyet modelini (müşterileri, ürünleri, organizasyon prensipleri, marka yönetimi ve bilgi teknolojileri stratejisi) içermektedir. Bu çerçevede Takasbank, finansal, müşteri, süreç ve organizasyon/insan kaynakları ana bölümleri altında 8 adet temel stratejik hedef belirlemiş olup her bir stratejik hedefin gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetleri ise inisiyatifler üzerinden detaylandırmıştır. Stratejik Plan içeriğinde yer alan hedefler ve inisiyatifler için nitel ve nicel metrikler belirlenmiş olup, söz konusu inisiyatiflerin gerçekleştirilmesine dönük olarak faaliyet seviyesine kadar inen alt metrikler belirlenmiştir. Belirlenen bu metrikler, dönemsel olarak Banka üst yönetim tarafından izlenmekte, değerlendirilmekte ve gerekli aksiyonlar alınmaktadır. Bankanın değerleri arasında bulunan "Güven" değeri, "Takasbank'ın; müşterileri, ortakları, paydaşları ve çalışanları ile olan ilişkilerinde dürüstlük ilkesine bağlı kalınması ve karşılıklı güven anlayışı çerçevesinde açık, anlaşılır ve doğru bilgi verilmesi esasına dayalı olarak hizmetlerin zamanında ve eksiksiz yerine getirilmesidir." olarak tanımlanmıştır. Bu kapsamda, her yıl üye hizmet memnuniyet anketi düzenlenmekte, Bankamız hizmetleri hakkında detaylı sorularla üyelerimizin değerlendirmeleri alınmaktadır. 2015 yılı için belirlenen hizmet memnuniyet seviyesi metriği min. %85 olup, bir sonraki dönemin metriği max (bir önceki belirlenen metrik; bir önceki ölçüm sonucu) olarak belirlenmekte, böylece sürekli iyileştirme hedeflenmektedir.

Güvenilir ve etkin işlem sonrası hizmetlerinin sunulmasına yönelik olarak Banka nezdinde üçlü bir iç kontrol sistemi işletilmektedir. Operasyonel faaliyetlerin gerçekleştirilmesini sağlayan iş süreçleri,

temel olarak görevler ayrılığı ilkesine uygun olarak tasarlanmaktadır. İkinci seviye kontrol süreçleri ise risk yönetimi iç kontrol, BT kontrol, merkezi risk yönetimi fonksiyonlarını üstlenen ekipler tarafından belirlenmiş olan genel periyotlarda yerine getirilmektedir. Birinci ve ikinci seviyede işletilmekte olan kontrollerin tasarım ve işletim olarak etkinliği ise üçüncü seviye kontrolleri icra eden iç denetim ekibi tarafından yerine getirilerek iç kontrol sisteminin etkin, yeterli ve uyumlu olup olmadığı incelenmektedir. Ayrıca, Banka içinde tesis edilmiş olan iç kontrol ortamı düzenli olarak bağımsız dış denetim ekipleri ve belirli periyotlarda ise düzenleyici kurumlar tarafından incelenmektedir. Bağımsız dış denetim Bankanın hem mali tablolarını, hem de iş süreçleri ve BT süreçleri üzerinde tesis edilmiş olan iç kontrolleri incelemektedir.

Operasyonel faaliyetlerin etkin ve uyumlu olarak sürdürülmesine yönelik olarak banka bünyesinde her bir personelin görev tanımları, iş akışları ve iş etki analizleri yazılı olarak dokümanite edilmiştir. Ayrıca, operasyonel faaliyetlerin gerçekleştirilmesine yönelik politika ve prosedürler de yazılı hale getirilmiştir.

Operasyonel faaliyetlerin etkin ve güvenilir olarak sunulmasını sağlamaya yönelik olarak tesis edilmiş olan iş sürekliliği politika ve uygulamaları ISO 22301'e, bilgi güvenliği politika ve uygulamaları ise ISO 27001'e uyumlu olup, bağımsız denetimler sonucu sertifikalandırılmıştır.

17.4. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, artan yüksek hacimleri yönetmeye ve kendi hizmet-seviyesi hedeflerini gerçekleştirmeye yetecek ölçeklenebilir kapasiteye sahip olmalıdır.

Takasbank'ta, şu anda sunulan hizmet ile iş birimleri tarafından sunulması istenilen hizmete ilişkin, mevcut BT altyapısı bileşenlerine uygun olarak bugün ve gelecekteki kurum ihtiyaçları göz önünde tutularak, ihtiyaç duyulacak kapasite ve performans özelliklerinin uygun maliyetle sağlanmasına yönelik kapasite planları yapılmaktadır. Gelecek kapasite kestirimlerini yapmak üzere trend analizi yapılarak optimum kapasite planlaması sağlanmaktadır.

BT hizmetleri ve destekleyici BT bileşenlerinin performansları ve ürettikleri işler, anlık olarak izlenmekte ve haftalık olarak raporlanmaktadır. Elde edilen verilere göre etkin kaynak kullanımı için gerekli ayarlamalar yapılmakta, üzerinde uzlaşılan hizmet seviyesi (SLA) değerlerine ulaşmak için ihtiyaç duyulan BT kaynakları plan dâhilinde sağlanmaktadır.

Projeler gerçek ortama aktarılmadan önce farklı test araçları (Apache JMeter, Fiddler gibi) ile sistem yük testleri yapılmakta, sistem performans değerleri sürekli olarak izlenmekte ve denetlenmektedir.

Sistemin kapasitesi hizmet sahipleri ve destek grupları tarafından sürekli olarak izlenmektedir. Kapasite artırımı istekleri, gerektiğinde hizmet sahipleri tarafından tanımlanmış belirli limitler dâhilinde gerçekleştirilebilmektedir. Diğer taraftan, altyapı hizmet sahipleri gelecek kapasite ihtiyaçlarını planlamak için ilgili BT hizmet sahiplerinden yıllık olarak kapasite gereksinimleri doğrultusunda talep yapmaktadırlar.

BT altyapısı dâhilindeki tüm sınırlı kaynakların izlenip ölçülmesi ve toplanan verilerin kaydedilip, incelenip raporlanması sağlanmaktadır.

17.5. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun tüm olası sistem açıklarını ve tehlikeleri ele alan kapsamlı fiziki güvenlik ve bilgi güvenlik politikalarının olması gerekir.

Takasbank, ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi işletmektedir ve bu kapsamda ISO 27001:2013 sertifikasına sahiptir.

Bankamızda Bilgi Güvenliği Politikası Hakkında Yönetmelik kapsamında pek çok politika ve prosedür işletilmektedir. Bu prosedürlerden bazıları:

- BT Risk Yönetim Prosedürü,
- Bilgi Güvenliği Fiziksel ve Çevresel Erişim Prosedürü,
- Bilgi Güvenliği Olay Yönetim Prosedürü,
- Kabul Edilebilir Kullanım Politikası'dır.

BT Risk Yönetim Prosedürü kapsamında yıllık olarak BT riskleri değerlendirmesi yapılmaktadır. Bu değerlendirmeler sonucu BT Risk Envanter Listesi oluşturulmaktadır. BT Risk Envanter Listesi tehdit ve zayıflıkları da içermektedir. Bu tehdit ve zayıflıklara göre riskin gerçekleşme olasılıkları ve etkisi hesaplanmakta, etki ve olasılıklar üzerinden risk seviyesi hesaplanmakta, Bankanın Yönetim Kurulu tarafından belirlenmiş olan kabul edilebilir risk seviyesinin üstünde kalan riskler ile ilgili onaylanmış aksiyonlar alınmaktadır.

Bilgi güvenliğine ilişkin İç Kontrol Ekibi ve İç Denetim Ekibi tarafından yapılan denetimler ile güvence sağlanmakta ve bağımsız denetim ile bankacılık mevzuatı açısından bilgi güvenliği yönetimi denetlenmektedir. İç Denetim Ekibi tarafından bilgi sistemlerine ilişkin gerçekleştirilen tüm denetim çalışmalarında uluslararası kabul görmüş olan Control Objectives for Information and Related Technologies (COBIT) çerçevesi esas alınmaktadır. Ayrıca, Bankamızın bilgi güvenliği politika ve uygulamaları ISO 27001 standartları ile de uyumlu olarak hazırlanmakta ve düzenli olarak bu standart çerçevesinde bağımsız denetime tabi tutulmaktadır. İç Kontrol Programı kapsamında BT kontrolleri içerisinde COBIT 4.1 kapsamında genel kontrol ve uygulama kontrol alanlarında testler gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, ISO 27001 ve ISO 22301 sertifikalarına ilişkin olarak Banka nezdinde gerçekleştirilen yıllık iç tetkik çalışmalarında İç Kontrol ve Uyum Ekibinden bir personel de iç tetkikçi olarak görev almaktadır.

17.6. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, geniş çaplı ve esaslı bozulmalara neden olacak durumlar dahil önemli operasyonel bozulma riski yaratacak olayları ele alan bir iş sürekliliği planı olmalıdır. Planın ikinci bir tesisin kullanımını içermesi ve kritik bilgi teknolojileri (BT) sistemlerinin bozulma olaylarının ardından iki saat içinde operasyonlara kaldığı yerden devam etmesini sağlayacak şekilde tasarlanması gerekir. Bu plan, olağanüstü hallerde dahi finansal piyasa altyapısı kuruluşunun bozulma olayının yaşandığı günün sonunda mutabakatı tamamlayabilmesini sağlayacak şekilde hazırlanmalıdır. Finansal piyasa altyapısı kuruluşu söz konusu düzenlemeleri düzenli olarak test etmelidir.

Takasbank İş Sürekliliği Politikası; 28/06/2012 tarih ve 28337 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik”, 14/09/2007 tarih ve 26643 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Bankalarda Bilgi Sistemleri Yönetiminde Esas Alınacak İlkelere İlişkin Tebliğ”, 30.05.2013 tarih ve 28662 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmelik” ile 18/06/2013 tarih ve 28681 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik”e dayanılarak ve Takasbank Stratejik Planı, ISO 22301 ve ISO 27001 Standartları, COBIT ve ITIL uygulamaları ile CPMI-IOSCO prensipleri referans alınarak hazırlanan ve Takasbank Yönetim Kurulu tarafından onaylanmış “İş Sürekliliği Yönetmeliği”nde tanımlanmış tüm prosedürler, iş akışları, iş etki analizleri, iş sürekliliği yönetim planı, hizmet süreklilik ve kurtarma planları ile iş sürekliliğinin performansına yönelik iyileştirme ve geliştirme çalışmalarını kapsar.

İş Sürekliliği Yönetim Sistemi (İSYS) kapsamında oluşturulan yönetmelik, prosedür, politika ve planlar aşağıda belirtilmiştir:

- İş Sürekliliği Yönetmeliği
- İş Sürekliliği Prosedürü
- İş Sürekliliği Yönetim Planı
- İş Sürekliliği Yönetim El Kitabı
- İSYS Olay Yönetim Yapısı
- Acil Durum Merkezi Geçiş Planı
- Hizmet Kurtarma Planları
- İletişim Planı

ISO 22301-İş Sürekliliği Standardı’na uyumluluk kapsamında, 2014 yılının Kasım ve Aralık aylarında BSI firması tarafından Takasbank’ta bağımsız dış denetim faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Denetim aracılığıyla, Takasbank İSYS faaliyetlerinin etkinliğinin ve uluslararası standartlara uyumluluğunun tescil edilmesi amaçlanmıştır. Denetimin sonucunda, Takasbank tarafından belirlenmiş ve tüm kritik hizmetler ile bu faaliyetleri destekleyen altyapı hizmetleri ve varlıklarını içeren İSYS kapsamına göre, herhangi bir majör veya minör bulgu oluşmaksızın Takasbank ISO 22301 sertifikasını edinmiştir.

Takasbank’ta iş sürekliliği faaliyetlerinin “planlama, uygulama, ölçme ve iyileştirme” döngüsünü sürekli kılacak şekilde bir yönetim sistemi olarak yürütülmesinde önemli katkı ve kolaylık sağlayacağı düşüncesinden hareketle, tamamen Takasbank İş Sürekliliği süreç sahibi ve yöneticileri tarafından, bu konudaki standartlar ve iyi uygulamalar baz alınarak Takasbank İş Sürekliliği Otomasyon Uygulaması (ISYSWin) geliştirilmiştir. Uygulama 20 Kasım 2014’te devreye alınmıştır. Bu uygulamayla, hizmet kurtarma planlarının otomatik olarak oluşturulması, çalışanların her an planları ve planlarda yer alan rol ve sorumluluklarını izleyebilmeleri, iş sürekliliği aktiviteleri, testler ve iyileştirmelerle ilgili dahil olunan çalışmaların izlenebilmesi ve yeni kayıtların oluşturulabilmesi sağlanabilir hale gelmiş; İSYS’nin yürütülmesinde hız, kolaylık, bütünlük ve erişilebilirlik açısından son derece fayda sağlanmıştır.

Takasbank’ın, mevcut ana sistemleriyle (production) aynı kapasiteye sahip, verilerin on-line ve eşanlı olarak senkronize edildiği Acil Durum Veri Merkezi (ADVM) Ankara’da bulunmaktadır. Kritik süreçler

için hazırlanan kurtarma planları içerisinde, uygun olan durumlar için, süreçlerin ilerletilmesine yönelik olarak personel rotasyonu, telefonla/yazılı olarak talimat alma, uzaktan erişimle çalışma gibi kurtarma stratejileri tanımlanmıştır.

Takasbank Acil Durum Operasyon Merkezi için tüm bilgiler ve gereksinimler (görev alacak personel, gerekli minimum donanım ve ekipman), oluşturulan kurtarma planları içerisinde tanımlanmıştır.

Takasbank'ta veriler, eşanlı olarak farklı ortamlarda kopyalanmaktadır; bu kapsamda veri kaybı söz konusu değildir.

Yılda en az bir kez olmak üzere aşağıda belirtilen test ve tatbikatlar düzenlenmektedir:

- Acil Durum Testi (personel, paydaşlar ve ilgili tarafların katılımıyla)
- Tahliye Tatbikatı
- Hizmet Kurtarma Planları Gözden Geçirme (Walk-through) Testi

Gerçekleştirilen acil durum testlerine senaryo kapsamındaki süreçlerde görev alan personel, paydaşlar ve ilgili taraflar; tahliye tatbikatına tatbikatın gerçekleştirildiği gün banka binasında bulunan tüm personel ve ziyaretçiler; hizmet kurtarma planları gözden geçirme (walk-through) testlerine ise yine süreçlerde görev alan personel, paydaşlar ve ilgili taraflar katılım sağlamaktadır. Bu testler, yılda en az bir kez olacak şekilde gerçekleştirilmektedir.

Tüm Banka çalışanlarına, İSYS farkındalığına yönelik eğitimler düzenlenmektedir. Ayrıca, başta Acil Durum Ekipleri üyeleri olmak üzere Banka genelinde bu zamana kadar toplam 70 çalışana ilkyardım eğitimi, 105 çalışana yangın güvenliği ve müdahale eğitimi, 41 çalışana arama-kurtarma eğitimi ve 27 çalışana enkaza müdahale-deprem-afet hazırlık eğitimleri aldırılmıştır. Hali hazırda 45 banka personelinin, geçerli ilkyardımcı kimliği bulunmaktadır.

Takasbank'ta kullanılan yazılım ve donanımın, alternatifleriyle birlikte her an kullanıma hazır halde bulundurulması; verilerin eşanlı olarak farklı ortamlara kopyalanması; iletişim, enerji, insan kaynakları ve yedeklerinin hazır durumda bulundurulması; iş sürekliliği ve acil durum planlaması gibi uygulamalar, bilgi sistemlerinden kaynaklanabilecek operasyonel risklerin etkin bir şekilde yönetilmesine imkân vermektedir.

Takasbank İş Sürekliliği Yönetim Sistemi'nin bileşenleri olarak, tüm kritik iş ve gerçekleyen (IT) hizmet ve süreçler için kurtarma ekibi personelini, MTPoD (maksimum kabul edilebilir hizmet durma süresi)/RPO (kurtarma noktası hedefi)/RTO (kurtarma zaman hedefi) değerlerini, kritik hizmet saatlerini, ilgili tarafları, süreklilik ve kurtarma stratejilerini, kurtarma prosedürlerini (belirlenen her süreklilik riski için oluşturulan kurtarma stratejileri, kurtarma ve geri dönüş aktiviteleri ile bunların uygulanmasına ilişkin kriterleri) içeren iş sürekliliği planları oluşturulmuştur. Kritik olarak belirlenen süreçlerin büyük bir çoğunluğu için belirlenen kurtarma süresi hedefi 2 saatten azdır.

Takasbank İş Sürekliliği Yönetim Sistemi kapsamında, normal ve olağanüstü durumlarda, konusuna göre kimlerle, ne zaman, hangi prosedür dahilinde, kim tarafından, hangi iletişim kanallarıyla ve hangi içerikle iletişim kurulacağına ilişkin İletişim Planı mevcuttur.

Takasbank, dışarıdan aldığı hizmetler için, hizmet sağlayıcılar ile arasında hizmet seviye anlaşmalarına sahiptir. Sağlanan hizmetler, bu anlaşmalar kapsamında izlenmekte ve dönemsel olarak yapılan değerlendirmelerle hizmet sağlayıcıların performansları ölçümlenmektedir.

Takasbank, bağımlı olduğu Borsa İstanbul, T.C. Merkez Bankası, Merkezi Kayıt Kuruluşu, EPIAŞ gibi kurumlarla koordinasyon içerisinde ve tüm kritik süreçlerini tamamıyla kapsayacak şekilde iş sürekliliği düzenlemelerini gerçekleştirmekte olup, kendi testlerinde olduğu gibi tüm bu kurumların iş sürekliliğine ilişkin testlerine de katılım sağlamaktadır. Gerçekleştirilen testlere ilişkin olarak hazırlanan değerlendirme raporları, katılımcılarla paylaşılmakta, birlikte değerlendirilmekte ve gerekli görülen hususlar için iyileştirme aksiyonları planlanmaktadır.

17.7. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, önemli katılımcıların, diğer finansal piyasa altyapısı kuruluşlarının, hizmet ve destek sağlayıcılarının kendi operasyonlarına yarattığı riskleri belirlemesi, izlemesi ve yönetmesi gerekir. Ayrıca bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu kendi operasyonlarının diğer finansal piyasa altyapısı kuruluşlarına yarattığı riskleri de belirlemeli, izlemeli ve yönetmelidir.

Bilgi teknolojileri risklerine ilişkin olarak belirlenen anahtar risk göstergelerinin gelişimi (iş sürekliliği çalışmaları, BT birim faaliyetleri, bankamızın destek hizmeti aldığı firmalara ilişkin raporlar, tedarikçi önemlilik analizi ve performans değerlendirme sonuçları, bankamızın dış hizmet aldığı firmalar ile Bankamız BT ekipleri tarafından sunulan iç hizmetlerin hizmet seviyesi anlaşmalarına uyumu, iş kesintileri, bankamıza yönelik güvenlik tehditleri, çağruların çözülme süreleri, BT personeline ilişkin istatistikler) Risk Yönetimi Ekibi tarafından altı ayda bir üst yönetime raporlanır. Bununla birlikte, Banka tarafından tedarikçilerin kritiklik seviyeleri tespit edilir ve önemli tedarikçiler belirlenir. Ayrıca destek hizmetlerine ilişkin olarak hazırlanan risk analizi raporları ve teknik yeterlilik raporları yılda bir kez hazırlanan Denetim komitesi değerlendirme raporu ekinde üst yönetime raporlanır.

Ayrıca, kritik öneme sahip destek hizmetleri tedarikçileri dönemsel olarak İç Denetim Ekibi tarafından denetlenmekte ve sonuçları Denetim Komitesi aracılığı ile Yönetim Kurulu'na raporlanmaktadır.

Bağlı ortaklığımız MKK bünyesinde kuruluşun varlık ve süreçlerine yönelik tehditlerin ve zayıflıkların etkisini azaltmaya veya yok etmeye yönelik bir risk yönetimi çerçevesi geliştirilmiştir. Bu çerçeveye uygun olarak geliştirilen MKK risk yönetimi prosedürleri esas alınarak, bir uygulama yazılımı üzerinde, her yıl kuruluşun maruz kalabileceği tehdit ve zafiyetler değerlendirilmekte, risk değerleri hesaplanmakta, kuruluşun risk iştahı üzerindeki riskler hakkında şirket Yönetim Kuruluna bilgi verilmekte ve gerekli risk yönetimi aksiyonları alınmaktadır. Kuruluşun maruz kaldığı risklere karşı korunma amacıyla, fiziksel varlıklara ilişkin hasar sigortası, suç sigortası, mesleki sorumluluk sigortası ve yönetici sorumluluk sigortası da bulunmaktadır. Bankamızın MKK kaynaklı en büyük riski MKK faaliyetlerinin kesintiye uğraması sonucu hizmetlerimizde kesinti oluşması ve/veya hizmet verememesi riski olup, MKK tarafından hizmetlerin kesintisizliğini ve güvenilirliğini sağlamlaştırmak amacıyla ISO 22301 standardı çerçevesinde yürütülen İş Sürekliliği Yönetim Sistemi (İSYS) sertifikasyon çalışmaları tamamlanmıştır. Kuruluş ISO 22301- İSYS Sertifikasına sahip olup, bu

kapsamda İSYS Hedefleri ve Prosedürleri, İSYS Politikası, İSYS İle İlgili Personelin Yetkinliğinin Arttırılması, İş Etki Analizi, Risk Değerlendirme, İş Sürekliliği Stratejisi, Olay Yönetim Yapısı, İş Sürekliliği ve Olay Yönetim Planları, İş Sürekliliği Testleri, İç Denetim, Üst Yönetim Gözden Geçirme, Önleyici ve Düzeltici İşlemler, Sürekli Süreç Geliştirme katmanlarını oluşturmuştur. Buna ek olarak MKK ile Bankamız arasında meydana gelebilecek olası iş kesintilerini engelleyebilmek adına Bankamız Bilgi Teknolojileri Birimleri tarafından Takasbank-MKK Entegrasyon Projesi hazırlanmış olup, bu kapsamda, hem MKK hem de Bankamız tarafından altyapı testleri tamamlanmıştır.

Ayrıca Bankamız, BİAŞ ve MKK tarafından ortak olarak satın alınan “Finansal Kuruluşlara ait Geniş Kapsamlı Sigorta Poliçesi” ile de emniyeti suiistimal ve taşıma da dâhil olmak üzere kıymet kaybı ve hatalı transfer sebebiyle oluşacak hırsızlık riskleri, büro ve muhteviyatların zarar görmesi, kişilere, kıymetlere ve siber saldırı tehditleri, sahtecilik, sahte evrak ve sahte para riskleri, bilgisayar ve telefon suçları ile veri koruması riskleri teminat altına alınmıştır. Bununla birlikte, Bankamız Operasyonel Risk Kayıp Veri Tabanında MKK ve BİAŞ ile ilgili herhangi bir riskten kaynaklı kayıp bulunmamaktadır.

Ayrıca, iş sürekliliği testlerinde Takasbank’ın hizmet sunduğu veya hizmet sunarken birincil paydaş olarak destek aldığı tarafların iştirak etmesine gayret gösterilmektedir.

CPMI-IOSCO 17 No.lu Prensibi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ <i>(Observed)</i>	Genelde Uyumlu ☐ <i>(Broadly Observed)</i>	Kısmen Uyumlu ☐ <i>(Partly Observed)</i>	Uyumsuz ☐ <i>(Not Observed)</i>	Uygulanabilir Değil ☐ <i>(Not Applicable)</i>
---	--	--	---	---

Takasbank, içsel ve dışsal operasyonel risk kaynaklarını tanımlamakta, uygun sistem ve kontroller kullanarak söz konusu risklerin olası etkilerini azaltmaktadır. Sistemler yüksek seviyede güvenlik ve operasyonel güvenilirlik sağlayacak şekilde tasarlanmakta ve yeterli ve ölçeklenebilir kapasiteye sahip bulunmaktadır. İş sürekliliği yönetimi, meydana gelebilecek geniş çaplı ve çok önemli aksaklık durumunda dahi işlemlerin zamanında kurtarılmasını ve Takasbank’ın yükümlülüklerini yerine getirebilmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

Principle 18: Access and participation requirements:

An FMI should have objective, risk-based, and publicly disclosed criteria for participation, which permit fair and open access.

Key considerations

1. An FMI should allow for fair and open access to its services, including by direct and, where relevant, indirect participants and other FMIs, based on reasonable risk-related participation requirements.
2. An FMI's participation requirements should be justified in terms of the safety and efficiency of the FMI and the markets it serves, be tailored to and commensurate with the FMI's specific risks, and be publicly disclosed. Subject to maintaining acceptable risk control standards, an FMI should endeavour to set requirements that have the least-restrictive impact on access that circumstances permit.
3. An FMI should monitor compliance with its participation requirements on an ongoing basis and have clearly defined and publicly disclosed procedures for facilitating the suspension and orderly exit of a participant that breaches, or no longer meets, the participation requirements.

Prensip 18: Erişim ve katılım gereklilikleri

Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, erişimin serbest ve adil olmasını sağlayan, objektif, risk-tabanlı ve kamuya açıklanmış katılım kriterlerine sahip olması gerekir.

Önemli hususlar

18.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, doğrudan katılımcılara ve, ilgili hallerde, dolaylı katılımcılara ve diğer finansal piyasa altyapısı kuruluşlarına, kendi hizmetlerine adil ve serbest erişim imkanını risk-bazlı makul katılım gereklilikleri çerçevesinde sağlaması gerekir.

Takasbank merkezi karşı taraf hizmeti verdiği piyasa ve sermaye piyasası araçları için üyelik tesisinde objektif, şeffaf ve risk bazlı bir değerlendirme sistemi uygulamaktadır.

MKT üyelerinin sağlaması gereken asgari şartlar Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 7 nci maddesinde sayılmaktadır. Buna göre MKT üyesi olabilmek için;

- a) Merkezi Takas Yönetmeliği hükümleri uyarınca Takasbank'a üye olunması,
- b) Takasbank tarafından takas veya MKT hizmeti verilen piyasa veya sermaye piyasası araçlarında ilgili mevzuata aykırılıklar sebebiyle işlem yapma yetkisinin kaldırılmamış olması,
- c) İçeriği Takasbank tarafından belirlenen MKT hizmetine ilişkin sözleşme ve/veya taahhünamelerin imzalanarak Takasbank'a ibraz edilmiş olması,
- ç) MKT hizmetinin sürekliliğini teminen gerekli bilgi işlem, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim mekanizmalarının oluşturulmuş ve işler hale getirilmiş olması,

- d) MKT hizmetlerine taraf olabilmek için Takasbank tarafından piyasa veya sermaye piyasası aracı bazında belirlenecek asgari öz sermayeye sahip olunması,
- e) Mali bünyesinin MKT hizmetlerine taraf olduğu piyasa veya sermaye piyasası araçlarına ilişkin Takasbank'a karşı taahhütlerini yerine getirebilecek düzeyde olması,
- f) MKT hizmeti sunulacak piyasaların veya sermaye piyasası araçlarının özel niteliklerine göre öngörülebilecek ek şartların sağlanmış olması,
- g) Takasbank tarafından talep edilecek diğer bilgi ve belgelerin sunulmuş olması.

gerekmektedir.

Üyeliğe başvuru ve kabul sürecinde, sermaye piyasası mevzuatına göre ilgili piyasalarda sahip olunan aracılık yetki tipine, özkaynak seviyesi ve mali veya teknik yeterliliğe göre yapılabilecek, genel ve doğrudan takas üyeliği (doğrudan katılım) veya işlemci kuruluş (dolaylı katılım) şartlarının farklılaştırılması dışında herhangi bir ayrımcı uygulama veya kısıtlama söz konusu değildir.

18.2. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun katılım gerekliliklerinin finansal piyasa altyapısı kuruluşunun ve finansal piyasa altyapısı kuruluşunun hizmet sunduğu piyasaların güvenliğini ve verimliliğini desteklemesi, finansal piyasa altyapısı kuruluşunun spesifik risklerine göre özel hazırlanması ve bunlarla orantılı olması, ve kamuya açıklanması gerekir. Uygun risk-kontrol standartlarının bulunması koşuluyla bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, erişim üzerinde şartların imkân verdiği en düşük-kısıtlayıcı etkiyi yaratan gereklilikler belirlemeye gayret etmelidir.

Takasbank'ın merkezi karşı taraf hizmeti verdiği piyasalarda üyelik doğrudan ve genel merkezi karşı taraf takas üyeliği olmak üzere iki şekilde uygulanmaktadır. Doğrudan MKT üyeleri sadece kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas hizmetlerini gerçekleştirmeye yetkilidir. Genel MKT üyeleri ise kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerinin yanı sıra işlemci kuruluşların takas işlemlerini de gerçekleştirmeye yetkilidirler. Üyelik türleri arasındaki ayrım, üyelik şartlarında uygulanan sermaye tutarı, iç sistemlerinin ve teknik altyapısının yeterliliği ile Takasbank tarafından gerçekleştirilen içsel derecelendirme, mali tahlil ve istihbarat çalışmalarının sonuçları göz önünde bulundurularak yapılmaktadır. Her bir üyelik türü ve üyelik türleri arasında geçiş için aranan şartlar ilgili piyasa yönergelerinde belirtilmektedir ve Takasbank internet sitesinde ulaşılabilir durumdadır.

Diğer taraftan MKT üyeliği için başvuran aracı kurumların, ilgili piyasalarda ve/veya sermaye piyasası araçlarında işlem aracılığı ve saklama yapma hususunda Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yetkilendirilmiş olması gerekmektedir. Sermaye Piyasası Kurulu aracı kurumları 'dar yetkili', 'kısmi yetkili' ve 'geniş yetkili' olarak üç sınıfta yetkilendirmekte, ancak kısmi ve geniş yetkili kurumlar 'işlem aracılığı ve saklama' yapabilmektedir. Doğrudan ve/veya genel takas üyeliği için 'işlem aracılığı ve saklama yetkisi' şartı bulunmaktadır. Sermaye Piyasası Kurulu aracılık tipi yetkilendirmesini aracı kurumların taleplerini ve özkaynak tutarlarını dikkate alarak belirlemektedir. Bunun dışında banka

statüsündeki aracı kurumların bazı alanlardaki yetkileri Sermaye Piyasası Kurulu tarafından kısıtlanmış durumdadır.

MKT Yönetmeliği'nin 7'nci maddesine, Takasbank'a MKT üyesi olabilecek kurumlar için aranan;

- Takasbank tarafından takas veya MKT hizmeti verilen piyasa veya sermaye piyasası araçlarında ilgili mevzuata aykırılıklar sebebiyle işlem yapma yetkisinin kaldırılmamış olması,
- MKT hizmetinin sürekliliğini teminen gerekli bilgi işlem, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim mekanizmalarının oluşturulmuş ve işler hale getirilmiş olması,
- MKT hizmetlerine taraf olabilmek için Takasbank tarafından piyasa veya sermaye piyasası aracı bazında belirlenecek asgari öz sermayeye sahip olunması,
- Mali bünyesinin MKT hizmetlerine taraf olduğu piyasa veya sermaye piyasası araçlarına ilişkin Takasbank'a karşı taahhütlerini yerine getirebilecek düzeyde olması,

türünden şartlar hem piyasaların, hem bu koşulları sağlayan MKT üyelerinin hem de Takasbank'ın güvenliğini gözetmekte ve adil bulunmaktadır. Üyelik koşulları arasında erişimi sebepsiz adil olmayan bir şekilde kısıtlayan bir şart bulunmamaktadır. MKT hizmeti verilen piyasalar özelinde aranabilecek özel şartlar ilgili Piyasa Yönergelerinde açıklanmaktadır.

Aynı kategorideki üyeler, kendilerine tahsis edilen risk limitleri dâhilinde MKT hizmetlerine eşit koşullarda erişebilmektedir. Limitler MKT üyelerinin içsel kredi derecelendirme sonuçları ve özkaynakları dikkate alınarak belirlenmekte, limitlerin aşılması halinde artırımı teminat yükümlülükleri ile karşılanmaktadır. Dolayısı ile her bir MKT üyesinin artırımı teminat yükümlülüğü ile karşılaşma seviyesi risk bazlı olarak farklılaşmaktadır. Üyelerin limitleri yılda iki kez düzenli olarak gözden geçirilmektedir.

18.3. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun kendi katılım gerekliliklerine uyumu sürekli izlemesi ve katılım gerekliliklerini ihlal eden veya artık karşılayamayan bir katılımcının sistem katılımının geçici olarak durdurulmasını ve sistemden düzenli çıkışını sağlamaya yönelik açık bir şekilde tanımlanmış ve kamuya açıklanmış prosedürlerinin bulunması gerekir.

Üyelik için gerekli şartların üyeliğin tesisinden sonra da devamlılık göstermesi beklenmekte, yeterli özkaynak ve mali güce sahip olma kriterinin karşılanmaya devam edilip edilmediği yılda asgari iki kez Haziran ve Aralık dönemlerinde İçsel Kredi Derecelendirme ve Değerlendirme Sistemi aracılığı ile kontrol ve analiz edilmektedir. Kontrol ve analizde kullanılan bilgilerin ilgili döneme ait olması zorunlu bulunmaktadır. Ayrıca Takasbank iç denetim birimi tarafından, MKT üyelerinin, bilgi işlem, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim mekanizmaları başta olmak üzere üyelik şartlarını taşımaya devam edip etmedikleri yerinde incelenebilmektedir.

MKT üyelerini faaliyetlerinin kısıtlanması MKT Yönetmeliği'nin 14'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Maddeye göre; faaliyetleri Sermaye Piyasası Kurulu ya da ilgili kamu kurum/kuruluşları tarafından

sınırlandırılan veya geçici olarak durdurulan üyelerin merkezi karşı taraf üyesi olarak gösterdikleri faaliyetleri, ilgili kurumlardan aksi yönde gelecek bir bildirim kadar Takasbank tarafından kısıtlanmaktadır. Yine aynı madde uyarınca, Takasbank tarafından herhangi bir MKT üyesinin mali yeterliliğinin yüklenmekte olduğu riskler karşısında yetersiz kaldığının tespiti durumunda Yönetim Kurulu, söz konusu MKT üyesinin MKT hizmeti verilen piyasa veya sermaye piyasası aracı bazında faaliyetlerini kısıtlayabilmektedir. Esasen Takasbank'ın herhangi bir MKT üyesinin yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getiremeyeceğini öngörmesi halinde, durumu sebeplerini de içeren tüm tevsik edici bilgi ve belgelerle birlikte ivedilikle Sermaye Piyasası Kuruluna ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarına bildirmesi MKT Yönetmeliği'nin 13'üncü maddesi ile zorunlu tutulmuştur. Dolayısı ile acil bir durumda bildirim için mutlaka Yönetim Kurulu'nun kısıtlama kararının beklenmesine gerek bulunmamaktadır.

Esasen, Takasbank Yönetim Kurulu'nca MKT üyelerine tahsis edilen risk limitlerinin kullanımı, Krediler Yönetmeliği'nde Yönetim Kurulu'nun Genel Müdürlüğe verdiği yetki çerçevesinde, üyelik şartlarının yitirildiğinin anlaşılması, üyenin taşıdığı risklerin mali yeterliliğini aşacak düzeyde olduğunun tespiti, üyenin faaliyetleri ile ilgili belirsizlik oluşması veya başka bir sebeple gerekli görüldüğü takdirde geçici veya sürekli olarak durdurulabilmekte ve gerektiğinde piyasa işleticisi ile koordinasyon sağlanarak üyenin emir iletimi ve pozisyon alması engellenebilmektedir. Dolayısıyla yaşanacak ani olumsuzluklara karşı, Yönetim Kurulu'nca karar alınmasına kadar geçecek sürede, çok hızlı bir şekilde reaksiyon göstermek Takasbank'ın imkânları dâhilindedir.

MKT Yönetmeliği'nin 14'üncü maddesi uyarınca faaliyetleri kısıtlanan MKT üyesine; Takasbank tarafından, faaliyet kısıtlamasına konu hususlardaki yetersizliklerin giderilmesini teminen piyasa kuralları ve işlem saatleri dikkate alınarak altı ayı aşmamak üzere bir süre verilebilmekte, bu süre sonunda faaliyetlerinin kısıtlanmasına sebep olan koşulların bir veya birkaçının devam etmesi durumunda Yönetim Kurulu, MKT üyesinin üyeliğini sona erdirmeye yetkili bulunmaktadır.

MKT üyeliğinin sona ermesi MKT Yönetmeliği'nin 15'inci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre MKT üyeliği, Takasbank Yönetim Kurulu'nun re'sen veya üyenin başvurusu üzerine vereceği kararlarla sona ermektedir. Yönetim Kurulu, MKT Yönetmeliği ve ilgili diğer düzenlemelerde belirlenen MKT üyeliği şartlarından herhangi birinin kaybedildiğinin Takasbank tarafından tespit edilmesi veya MKT Yönetmeliği veya ilgili diğer düzenlemelerde yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle MKT sisteminin güvenli ve kesintisiz işlemlerini tehlikeye düşürecek önemli nitelikte risklerin ortaya çıktığının Takasbank tarafından tespit edilmesi halinde MKT üyeliğini re'sen sona erdirebilmektedir. MKT üyeliğinin sona erdirilmesi durumunda dâhi, üyeliğin sona erdirilmesine ilişkin Yönetim Kurulu kararı tarihine kadar yapılmış işlemlerle ilgili MKT üyeliği sona eren kuruluşun Takasbank'a karşı MKT Yönetmeliği ve ilgili diğer düzenlemeler kapsamındaki yükümlülükleri devam etmektedir. Dolayısı ile üyeliğin düzenli bir şekilde sona erdirilmesi ile ilgili önlemler alınmış durumdadır.

MKT Yönetmeliği'nin 14/5'inci maddesi uyarınca, faaliyetleri kısıtlanan MKT üyesi hakkında; Sermaye Piyasası Kurulu ile ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarının onayı alınmaksızın, kamuya açıklama yapılması mümkün değildir. Faaliyet kısıtlaması hakkında kamuya açıklama için hem Sermaye Piyasası Kurulu'ndan hem de eğer faaliyeti kısıtlanan MKT üyesi örneğin bir banka ise

BDDK'dan izin alınması gerekmektedir. MKT üyeliğinin üyenin talebi ile sona erdirilmesi halinde, kamuya açıklama yapılması ile ilgili MKT mevzuatında özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak böyle bir durumda hem üyelik listeleri güncellenmekte, hem de MKT üyeliği herhangi bir sebeple sona eren kurumların listesi internet sitesinde kamunun erişimine açık bulunmaktadır. Temerrüde bağlı olarak MKT üyeliğinin sona erdirilmesi halinde ise hem temerrüt halinin hem de buna bağlı olarak yaşanacak gelişmelerin duyurulması ile ilgili hususlar MKT Temerrüt Yönetimi Komitesi'nce kararlaştırılacaktır.

CPMI-IOSCO 18 No.lu Prensipleri İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ <i>(Observed)</i>	Genelde Uyumlu ☐ <i>(Broadly Observed)</i>	Kısmen Uyumlu ☐ <i>(Partly Observed)</i>	Uyumsuz ☐ <i>(Not Observed)</i>	Uygulanabilir Değil ☐ <i>(Not Applicable)</i>
---	--	--	---	---

Takasbank, adil bir şekilde uygulanan objektif, risk-tabanlı ve kamuya açıklanmış üyelik kriterlerine sahiptir.

Principle 19: Tiered participation arrangements

An FMI should identify, monitor, and manage the material risks to the FMI arising from tiered participation arrangements.

Key considerations

1. An FMI should ensure that its rules, procedures, and agreements allow it to gather basic information about indirect participation in order to identify, monitor, and manage any material risks to the FMI arising from such tiered participation arrangements.
2. An FMI should identify material dependencies between direct and indirect participants that might affect the FMI.
3. An FMI should identify indirect participants responsible for a significant proportion of transactions processed by the FMI and indirect participants whose transaction volumes or values are large relative to the capacity of the direct participants through which they access the FMI in order to manage the risks arising from these transactions.
4. An FMI should regularly review risks arising from tiered participation arrangements and should take mitigating action when appropriate.

Prencip 19: Kademeli katılım düzenlemeleri

Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu kademeli katılım düzenlemelerinden kaynaklanan finansal piyasa altyapısı kuruluşuna yönelik önemli riskleri belirlemeli, izlemeli ve yönetmelidir.

Önemli hususlar

19.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, kendi kurallarının, prosedürlerinin ve anlaşmalarının, kademeli katılım düzenlemelerinden kaynaklanan önemli riskleri belirlemek, izlemek ve yönetmek üzere, dolaylı katılım hakkında gerekli temel bilgileri edinmesine imkân verdiğiinden emin olmalıdır.

Takasbank'ın MKT düzenlemeleri, doğrudan MKT üyesi olamayan veya olmak istemeyen aracı kurumların (işlemci kuruluşların) genel takas üyelerini kullanarak dolaylı bir şekilde MKT hizmetlerine erişebilmesini öngörmektedir. Genel MKT üyeliği koşulları, doğrudan MKT üyeliği koşullarına rağmen çok daha ağır olup, işlemci kuruluşlardan kaynaklanabilecek mali ve operasyonel risklerin genel MKT üyeleri tarafından rahatlıkla yönetilmesi öngörülmektedir. Genel MKT üyeleri işlemci kuruluşların işlemlerinden Takasbank'a karşı doğrudan sorumlu olacaklardır.

İşlemci kuruluşların MKT hizmetlerinden faydalanma esasları MKT Yönetmeliği'nin 16'ncı maddesinde özel olarak düzenlenmiştir. Buna göre;

(1) İşlemci kuruluşlar aşağıdaki hususların temini ile yükümlüdür:

- a) Müşteri pozisyon ve teminatlarının, gerek kendisi gerekse MKT üyesi nezdinde izlenmesi ve teminatlandırma yöntemleri ile ilgili olarak bu Yönetmelik ve ilgili piyasa yönergelerinde yer alan düzenlemelere uymak,
- b) Müşteri varlık ve teminatlarının izlenmesine ve saklanmasına ilişkin Kanun ve diğer ilgili düzenlemelerde yer alan tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,
- c) Bağlı olduğu genel MKT üyesi nezdindeki kendi müşterilerine ait hesaplar ile kendi nezdindeki müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin kayıtlar arasında sürekli mutabakatı tesis etmek,
- d) Kendi müşterilerine ait genel MKT üyesi nezdinde açılan teminat hesapları üzerindeki tasarruf yetkisinin ilgili genel MKT üyesine ait olduğu ve Takasbank tarafından bu yetkinin sadece bulunması gereken teminatla sınırlı olarak kısıtlandığı hususlarında müşterilerinin tam ve doğru olarak bilgilendirilmesini temin etmek,
- e) MKT Yönetmeliği kapsamındaki iş ve işlemleri ile ilgili olarak ilgili genel MKT üyesi, Takasbank ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından gerekli görülen hususlarda talep edilecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek ve Takasbank ile Kurul tarafından görevlendirilenlerce yapılacak incelemelerde her türlü desteği sağlamak.

(2) İlgili genel MKT üyesi tarafından, herhangi bir işlemci kuruluşun yukarıda sayılan yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getirmediğinin tespiti halinde durum söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmediğini tevsik edici tüm bilgi ve belgelerle birlikte ivedilikle Takasbank'a iletilir ve söz konusu aykırılıkların giderilmesini teminen gerekli tüm tedbirler alınır.

(3) Genel MKT üyesi tarafından alınan tüm tedbirlere rağmen ilgili işlemci kuruluşun yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmediği hallerde işlemci kuruluşun müşterilerine ait pozisyon ve teminatlar, aralarındaki sözleşme çerçevesinde ilgili MKT üyesinin Takasbank'a ilettiği talep üzerine, ilgili genel MKT üyesine devredilir. İşlemci kuruluş devredilen müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin sahiplik bilgilerini, devralan üyeye bildirir. Takasbank tarafından, ilgili MKT üyesinden alınan devir gerekçeleri ile devir işlemi hakkında 1 işgünü içinde Kurula ve ilgili kamu otoritesine bilgi verilir.

Görüleceği üzere MKT Yönetmeliği'nin 16'ncı maddesi 19 No.lu CPMI-IOSCO prensibinin dikkat çektiği tüm hususları kavramaktadır.

19.2. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, direk ve dolaylı katılımcılar arasında bulunan ve finansal piyasa altyapısı kuruluşunu etkileyebilecek önemli bağımlılıkları tespit etmelidir.

MKT hizmeti verilen piyasalarda halen dolaylı işlem yapan işlemci kuruluş bulunmamakta, ancak bulunması halinde MKT Yönetmeliği'nin 16'ncı maddesi çerçevesinde Takasbank kendisini etkileyebilecek bağımlılıkları tespit etme imkânına sahip bulunmaktadır.

19.3. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, kabul ettiği işlemlerin büyük bir kısmından sorumlu dolaylı katılımcıları ve direk katılımcıların kapasitesine kıyasla işlem hacimleri veya değerleri daha büyük olan ve bu işlemlerden doğan riskleri yönetebilmek için finansal piyasa altyapısı kuruluşuna direk katılımcılar üzerinden erişen dolaylı katılımcıları belirlemelidir.

MKT hizmeti verilen piyasalarda halen dolaylı işlem yapan işlemci kuruluş bulunmamakta, ancak bulunması halinde Takasbank genel MKT üyelerinin işlemci kuruluşlardan kaynaklanan işlem hacimlerini ve bu işlemlerden kaynaklanan riski takip edebilecek imkâna sahip bulunmaktadır.

19.4. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşuna kademeli katılım düzenlemelerinden doğan riskleri düzenli olarak gözden geçirmesi ve gerekli durumlarda risk-azaltıcı tedbirleri alması gerekir.

Takasbank dolaylı MKT katılımcılarının (işlemci kuruluşların) risklerini doğrudan üstlenmemekte, genel MKT üyeleri işlemci kuruluşların işlemlerini Takasbank'a karşı doğrudan taahhüt etmektedir. MKT hizmeti verilen piyasalarda halen dolaylı işlem yapan işlemci kuruluş bulunmamakla birlikte, Takasbank genel MKT üyelerinin işlemci kuruluşlardan kaynaklanan risklerini takip edebilecek her türlü imkâna sahip bulunmaktadır.

CPMI-IOSCO 19 No.lu Prensibi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ (Observed)	Genelde Uyumlu ☐ (Broadly Observed)	Kısmen Uyumlu ☐ (Partly Observed)	Uyumsuz ☐ (Not Observed)	Uygulanabilir Değil ☐ (Not Applicable)
--	---	---	--	--

Takasbank, kademeli katılım düzenlemelerinden kaynaklanabilecek riskleri yönetebilecek her türlü imkâna sahip bulunmaktadır.

Principle 20: FMI links

An FMI that establishes a link with one or more FMIs should identify, monitor, and manage link-related risks.

Key considerations

- 1. Before entering into a link arrangement and on an ongoing basis once the link is established, an FMI should identify, monitor, and manage all potential sources of risk arising from the link arrangement. Link arrangements should be designed such that each FMI is able to observe the other principles in this report.*
- 2. A link should have a well-founded legal basis, in all relevant jurisdictions, that supports its design and provides adequate protection to the FMIs involved in the link.*
- 3. (N/A)*
- 4. (N/A)*
- 5. (N/A)*
- 6. (N/A)*
- 7. Before entering into a link with another CCP, a CCP should identify and manage the potential spill-over effects from the default of the linked CCP. If a link has three or more CCPs, each CCP should identify, assess, and manage the risks of the collective link arrangement.*
- 8. Each CCP in a CCP link arrangement should be able to cover, at least on a daily basis, its current and potential future exposures to the linked CCP and its participants, if any, fully with a high degree of confidence without reducing the CCP's ability to fulfil its obligations to its own participants at any time.*
- 9. (N/A)*

Prensip 20: Finansal piyasa altyapısı kuruluşu bağlantıları

Bir veya birden fazla sayıda finansal piyasa altyapısı kuruluşu ile bağlantı kuran bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu nunbu bağlantılar ile ilişkili riskleri belirlemesi, izlemesi ve yönetmesi gerekir.

Önemli hususlar

20.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, bir bağlantı düzenlemesine girmeden önce ve bağlantı kurulduktan sonra ise düzenli olarak, söz konusu bağlantı düzenlemesinden doğan risklerin olası tüm kaynaklarını belirlemesi, izlemesi ve yönetmesi gerekir. Bağlantı düzenlemeleri her bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun diğer prensiplere uyabilmesini sağlayacak şekilde yapılandırılmalıdır.

Takasbank, Türkiye sermaye piyasalarının borsa işleticisi kuruluşu olan Borsa İstanbul, merkezi saklama kuruluşu olan ve bu çerçevede saklama, kayıt, hak kullanım ve menkul kıymet transfer işlemlerini gerçekleştiren Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) ve ulusal ödeme sistemini işleten, devlet iç borçlanma araçları için saklama hizmeti sunan ve hem para hem de menkul kıymet transfer

işlemlerini gerçekleştiren T.C.Merkez Bankası (TCMB) ile kurduğu bağlantılar sayesinde Türkiye sermaye piyasalarında gerçekleştirilen işlemlerin takas ve mutabakat işlemlerini yapmaktadır.

TCMB, bağlantılı olarak çalıştığı ve hizmet sunduğu bütün finansal piyasa altyapısı kuruluşların katılımıyla (Takasbank ve MKK dâhil olmak üzere) yılda 2 kere acil durum testi gerçekleştirmekte ve bu sayede finansal piyasa altyapısı kuruluşları ile kurduğu bağlantılardan kaynaklanabilecek potansiyel riskleri ölçme, izleme, tespit etme ve yönetme imkânına da sahip olmaktadır. Ayrıca TCMB, yönettiği ödeme sistemi katılımcıları olan finansal piyasa altyapısı kuruluşlarının kendi sistemlerinde ödeme sistemlerini etkileme potansiyeli bulunan revizyonlar yapmaları durumunda; söz konusu revizyonların ilgili finansal piyasa altyapısı kuruluşu tarafından testleri tamamlanmadan uygulanmasını kabul etmemektedir.

Borsa İstanbul, MKK ve Takasbank üyeleri olan diğer piyasa katılımcılarının katılımıyla yılda en az bir kere olmak üzere acil durum testi gerçekleştirerek bağlantı kaynaklı riskleri ölçme imkân bulmaktadırlar.

Ayrıca, Takasbank tarafından MKK ile bağlantılı olarak gerçekleştirilen takas, borç kapatma, alacakların dağıtımı, şartlı ve serbest virman işlemlerinin sürekliliği kapsamında yapılacaklar, MKK-Takasbank arasında imzalanan iş sürekliliği ortak dokümanı ile belirlenmekte ve belirli dönemler itibarıyla güncellenmektedir.

Takasbank ve MKK, Türkiye’de Türk sermaye piyasası araçlarının takası ve saklanmasında kullanılabilecek yegâne finansal piyasa altyapısı kuruluşları olup bağlantılı çalışmaları zorunludur. Hem Takasbank hem de MKK, çalışma esaslarında CPMI-IOSCO prensiplerini gözetmektedir.,.

Takasbank yurtdışında yerleşik iki saklama kuruluşu ile de çalışmaktadır. MKT hizmeti verilen piyasalarda teminat olarak kabul edilebilecek yabancı para menkul kıymetlerin saklanacağı sözkonusu kuruluşlara, Takasbank Yönetim Kurulu tarafından uluslararası kredi derecelendirme notları baz alınarak saklama limitleri tahsis edilmektedir. MKT piyasalarına ait nakit dışı teminat ve garanti fonu katkı paylarının, yurtdışında yerleşik saklama kuruluşlarında muhafaza edilebilmesi için, nakit dışı kıymetlerin saklama kuruluşunun tasfiye ve iflasından ve ayrıca bu kuruluşun alacaklılarının takibinden korunmuş olduğunun teyid edilmesi gerekmektedir. Halihazırda Takasbank’ın ana global saklama muhabirleri, uluslararası normlarda faaliyet gösteren Brüksel, Belçika yerleşik Euroclear Bank S.A./N.V. ve Londra, İngiltere yerleşik Citibank N.A.'dır. Bu kurumların CPMI-IOSCO prensiplerine uyum değerlendirmeleri saklama prosedürleri, iş sürekliliği politikaları hakkında periyodik aralıklarla takipler yapılma ve Takasbank’ın global saklama riski gözden geçirilmektedir.

20.2. Bir bağlantının, ilgili tüm yargı alanlarında, söz konusu bağlantıda yer alan finansal piyasa altyapısı kuruluşlarını destekleyen ve yeterli koruma sağlayan, sağlam oluşturulmuş bir hukuki zemine sahip olması gerekir.

Takasbank’ın global saklama hizmeti aldığı Brüksel, Belçika’da yerleşik Euroclear Bank S.A./N.V. ve Londra, İngiltere’de yerleşik Citibank N.A. dışında yurtdışında yerleşik herhangi bir finansal altyapı

kuruluşu ile bağlantısı yoktur. Esasen sözkonusu kuruluşlar nezdinde saklanan MKT piyasalarına ait bir teminat da henüz bulunmamaktadır. Sözkonusu kuruluşlar ile imzalanan sözleşmeler ve sözleşmelerin tabi olduğu ülkelerin hukukunun yeterince sağlam olduğu değerlendirilmektedir.

20.3. MKT faaliyeti ile ilgili değildir.

20.4. MKT faaliyeti ile ilgili değildir.

20.5. MKT faaliyeti ile ilgili değildir.

20.6. MKT faaliyeti ile ilgili değildir.

20.7. Bir merkezi karşı taraf, başka bir merkezi karşı taraf ile bağlantıya girmeden önce bağlantılı merkezi karşı tarafın temerrütünden kaynaklanacak potansiyel yayılma etkilerini belirlemeli ve yönetmelidir. Bağlantının üç veya daha fazla merkezi karşı tarafı içermesi halinde her bir merkezi karşı tarafın söz konusu kolektif bağlantı düzenlemesinin risklerini belirlemesi, değerlendirmesi ve yönetmesi gerekir.

Takasbank herhangi bir merkezi karşı taraf kuruluşu ile bağlantılı çalışmamaktadır.

20.8. Merkezi karşı taraflar arasındaki bağlantı düzenlemesinde yer alan her bir merkezi karşı tarafın, bağlantılı merkezi karşı taraf ile katılımcılarına olan kendi, eğer varsa, cari ve gelecekteki potansiyel risklerini, merkezi karşı tarafın kendi katılımcılarına olan yükümlülüklerini herhangi bir anda yerine getirme kabiliyetini azaltmadan tamamen ve yüksek bir güven seviyesinde, asgari günlük bazda, karşılayabilmesi gerekir.

Takasbank herhangi bir merkezi karşı taraf kuruluşu ile bağlantılı çalışmamaktadır.

20.9. MKT faaliyeti ile ilgili değildir.

CPMI-IOSCO 20 No.lu Prensibi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ (Observed)	Genelde Uyumlu ☐ (Broadly Observed)	Kısmen Uyumlu ☐ (Partly Observed)	Uyumsuz ☐ (Not Observed)	Uygulanabilir Değil ☐ (Not Applicable)
--	---	---	--	--

Takasbank, bağlantılı çalıştığı finansal piyasa altyapısı kuruluşları ile ilişkili riskleri yönetme kapasitesine sahiptir.

Principle 21: Efficiency and effectiveness

An FMI should be efficient and effective in meeting the requirements of its participants and the markets it serves.

Key considerations

- 1. An FMI should be designed to meet the needs of its participants and the markets it serves, in particular, with regard to choice of a clearing and settlement arrangement; operating structure; scope of products cleared, settled, or recorded; and use of technology and procedures.*
- 2. An FMI should have clearly defined goals and objectives that are measurable and achievable, such as in the areas of minimum service levels, risk-management expectations, and business priorities.*
- 3. An FMI should have established mechanisms for the regular review of its efficiency and effectiveness.*

Prensip 21: Verimlilik ve etkinlik

Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun hem katılımcılarının hem de faaliyette bulunduğu piyasaların ihtiyaçlarını karşılamada verimli ve etkin olması gerekir.

Önemli hususlar

21.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, özellikle takas ve mutabakat düzenlemelerinin seçimi; işletim yapısı; takası veya mutabakatı yapılan veya kaydı tutulan ürünlerin kapsamı; ve teknoloji ve prosedürlerin kullanımı açısından hem katılımcılarının hem de hizmet sunduğu piyasaların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yapılandırılmalıdır.

Takasbank hizmet verdiği piyasalarla ilgili gelişmeleri yakından takip etmekte, finans piyasalarına ve hizmet verdiği sektörlerle ilişkin düzenli analizler yapmaktadır. İş kurallarının işlerliğini sağlamayı teminen düzenleyici kurumlar (SPK, TCMB, BDDK) ile yakın temas halinde çalışmaktadır. Aynı şekilde, bu kuralların müşterilerin ihtiyaçlarını etkin şekilde karşılaması için üyelerle yapılan düzenli ve proje bazlı toplantılar ile üye eğitimleri düzenlenmektedir. Bunun yanı sıra, yıllık olarak uygulanmakta olan müşteri memnuniyet anketleri de verilen hizmetin karşı tarafta oluşturduğu etkiyi ölçmeyi ve varsa gerekli iyileştirmelerin yapılmasını teminen sürekli iyileştirme odaklı hizmet anlayışını pekiştirmektedir.

Ayrıca, Takasbank'ın iş sürekliliği vizyonu, kendi kontrolü dışında oluşabilecek olaylarda faaliyetlerin etkilenmeden veya minimum etki ile sürdürülebilmesini sağlamayı hedeflemektedir. Bu kapsamda oluşturulan İş Sürekliliği Yönetim Sistemi (İSYS) etkin bir şekilde kullanılmakta, verilen hizmetin tüm taraflarını içeren "İlgili Taraf Analizi" vasıtasıyla ilgili dış paydaşlar ile işbirliği ve iletişim geliştirme çalışmaları yürütülmektedir. Performans göstergelerine ilişkin ölçümlere istinaden alınan önlem ve iyileştirmelerin etkileri yılda en az bir defa yapılan tatbikatlar ile izlenmekte ve sonuçları sürekli iyileştirme verisi olarak kullanılmaktadır.

MKT hizmeti verilen piyasalar için kurulacak Risk İstişare Komitesinin MKT üyelerinin sistem tasarımına daha fazla katkı sağlamalarına imkân taniyacağı düşünölmektedir.

21.2. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, asgari hizmet seviyeleri, risk-yönetim beklentileri ve iş öncelikleri gibi alanlarda, ölçülebilir ve gerçekleştirilebilir açık bir şekilde tanımlanmış hedeflere ve amaçlara sahip olmalıdır.

Takasbank temel olarak “güvenilir, etkin, yenilikçi ve uluslararası kalite standartlarında takas, bankacılık ve merkezi risk yönetimi hizmetleri sunan, uluslararası piyasalarda da tercih edilen bir kurum olmak.” vizyonunu taşımaktadır. Hedeflerini, stratejilerini ve teknolojik altyapısını bu ana vizyon etrafında şekillendirmekte ve yönetsel bir sistem ile desteklemektedir.

Bu kapsamda, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayımlanan “Bankaların Kurumsal Yönetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik” ve Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından yayımlanan “Kurumsal Yönetim Tebliği” uyarınca Takasbank, devamlılık gösteren faaliyetlerini yönlendirecek stratejilerini belirlemek için 3 yıllık stratejik planlar oluşturulmaktadır. Bu hedefler; bankanın gücünü ve mali değerini artırmayı hedefleyen finansal hedefler, verilen hizmetlere ve müşterilere ilişkin etkin büyümeyi amaçlayan müşteri hedefleri, teknolojik altyapı iyileştirmeleri ve uluslararası düzeyde etkin ve güvenilir hizmet sunmaya yönelik süreç hedefleri ile insan kaynakları yetkinliğinin ve performansının maksimize edilmesini hedefleyen organizasyon/İK hedefleri kapsamında belirlenmektedir. Bu hedeflere ulaşma derecesinin ve performansının sürekli ve etkin bir şekilde yönetimini sağlamak için gerçekleştirmeler düzenli olarak takip edilmektedir.

Takasbank, 30.12.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6362 sayılı yeni Sermaye Piyasası Kanunu ile sağlanan hukuki zemini kullanarak ilk önce 2 Eylül 2013 tarihinde kendi nezdinde işlettiği Ödünç Pay Piyasası’nda (ÖPP), 3 Mart 2014 tarihinden itibaren de BİAŞ nezdindeki Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası’nda (VİOP) Merkezi Karşı Taraf (MKT) hizmeti vermeye başlamıştır. BİAŞ ve NASDAQ arasındaki stratejik ortaklık çerçevesinde yürütölen teknolojik altyapı dönüşümünün tamamlanmasını müteakip BİAŞ nezdindeki spot ‘pay piyasası’ ile ‘borçlanma araçları piyasasında’ da MKT hizmeti verilmesi planlanmaktadır. Takasbank’ın Merkezi Karşı Taraf mevzuat ve iş modeli CPMI-IOSCO’nun temel prensipleri ve Avrupa Birliği’nin (EU) 648/2012 sayılı EMIR dokümanı ve EMIR’e ilişkin (EU) 152/2013 ve (EU) 153/2013 sayılı teknik standartlar gözetilerek oluşturulmuştur. Takasbank’ın MKT piyasalarına tahsis ve taahhüt ettiği sermayesi ile piyasalardaki garanti fonu büyüklükleri karşılaştırıldığında Takasbank’ın MKT hizmetlerini sermayesi ile destekleme düzeyinin son derece yüksek olduğu görölebilir.

21.3. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, kendi verimliliği ve etkinliğinin düzenli gözden geçirilmesine yönelik kurulu mekanizmalarının olması gerekir.

Takasbank’ın vizyonu çerçevesinde oluşturduğu hedefleri etkin bir şekilde belirlemeyi ve gerçekleştirmelerini ölçmeyi teminen Strateji Koordinasyon Komitesi, İş Sürekliliği Yönetimi Komitesi, Değişiklik Danışma Komitesi, Bilgi Teknolojileri Komitesi, Bilgi Güvenliği Komitesi ve Aktif-Pasif Komitesi gibi yönetim komiteleri bulunmaktadır. Bu komitelerin çalışma ve teşkiline dair esaslar

ayrıca belirlenmekte olup, düzenli aralıklarla toplanılmakta ve belirlenen hedeflere ilişkin gösterilen performans düzenli olarak takip edilerek gerekli olması halinde yeni kararlarla desteklenmektedir.

CPMI-IOSCO 21 No.lu Prensibi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ <i>(Observed)</i>	Genelde Uyumlu ☐ <i>(Broadly Observed)</i>	Kısmen Uyumlu ☐ <i>(Partly Observed)</i>	Uyumsuz ☐ <i>(Not Observed)</i>	Uygulanabilir Değil ☐ <i>(Not Applicable)</i>
---	--	--	---	---

Takasbank, hem katılımcılarının hem de faaliyette bulunduğu piyasaların ihtiyaçlarını karşılamada verimli ve etkindir.

Principle 22: Communication procedures and standards

An FMI should use, or at a minimum accommodate, relevant internationally accepted communication procedures and standards in order to facilitate efficient payment, clearing, settlement, and recording. Key consideration

1. An FMI should use, or at a minimum accommodate, internationally accepted communication procedures and standards.

Prensip 22: İletişim prosedürleri ve standartları

Ödeme, takas, mutabakat ve kayıt tutma işlemlerinin verimli bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun uluslararası kabul görmüş ilgili iletişim prosedürlerini ve standartlarını kullanması veya en azından bunlara gerekli uyumu sağlaması gerekir.

Önemli hususlar

22.1 Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, uluslararası kabul görmüş iletişim prosedürleri ve standartları kullanmalı veya en azından bunlara gerekli uyumu sağlamalıdır.

Türk Lirası ödemeler ve yerel menkul kıymet işlemleri için TCMB ödeme sistemleri kullanılmaktadır (EFT ve EMKT). Döviz cinsinden işlemlerde de muhabir banka hesapları kullanılmaktadır. FX ve sınır-ötesi menkul kıymet mutabakat işlemleri için SWIFT ISO 15022 mesajları kullanılmaktadır. Takasbank'ın kendi sistemleri müşteri emirlerini ISO 15022 standardındaki SWIFT mesajlarına dönüştürmekte ve bu SWIFT MT mesajları ilgili uluslararası kuruluşlara mutabakat ve saklama işlemlerini kesinleştirmek amacı ile gönderilmektedir. Aynı şekilde uluslararası kuruluşlardan gelen SWIFT mesajları da tam tersi işlemler ile Takasbank sistemlerine yönlendirilmektedir.

CPMI-IOSCO 22 No.lu Prensibi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ (Observed)	Genelde Uyumlu ☐ (Broadly Observed)	Kısmen Uyumlu ☐ (Partly Observed)	Uyumsuz ☐ (Not Observed)	Uygulanabilir Değil ☐ (Not Applicable)
--	---	---	--	--

Takasbank, ödeme, takas ve mutabakat işlemlerinde uluslararası kabul görmüş iletişim standartlarını kullanmaktadır.

Principle 23: Disclosure of rules, key procedures, and market data

An FMI should have clear and comprehensive rules and procedures and should provide sufficient information to enable participants to have an accurate understanding of the risks, fees, and other material costs they incur by participating in the FMI. All relevant rules and key procedures should be publicly disclosed.

Key considerations

- 1. An FMI should adopt clear and comprehensive rules and procedures that are fully disclosed to participants. Relevant rules and key procedures should also be publicly disclosed.*
- 2. An FMI should disclose clear descriptions of the system's design and operations, as well as the FMI's and participants' rights and obligations, so that participants can assess the risks they would incur by participating in the FMI.*
- 3. An FMI should provide all necessary and appropriate documentation and training to facilitate participants' understanding of the FMI's rules and procedures and the risks they face from participating in the FMI.*
- 4. An FMI should publicly disclose its fees at the level of individual services it offers as well as its policies on any available discounts. The FMI should provide clear descriptions of priced services for comparability purposes.*
- 5. An FMI should complete regularly and disclose publicly responses to the CPMI(CPSS)-IOSCO disclosure framework for financial market infrastructures. An FMI also should, at a minimum, disclose basic data on transaction volumes and values.*

Prencip 23: Kuralların, temel prosedürlerin ve piyasa verilerinin açıklanması

Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşunun açık ve kapsamlı kural ve prosedürlerinin olması ve bir finansal piyasa altyapısına katılmaları nedeniyle maruz kalacakları riskleri, ücret ve diğer önemli maliyetleri doğru bir şekilde anlayabilmelerini sağlayacak yeterli bilgiyi katılımcılara sağlaması gerekir. İlgili tüm kural ve prosedürler kamuya açıklanmış olmalıdır.

Önemli hususlar

23.1. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, açık ve kapsamlı ve katılımcılara bütün yönleriyle açıklanan kural ve prosedürlere sahip olmalıdır. İlgili kuralların ve temel prosedürlerin de kamuya açıklanmış olması gerekir.

Takasbank'ın merkezi karşı taraf hizmeti verdiği Borsa İstanbul Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası ile Ödünç Pay Piyasası için geçerli olan çatı kuralları içeren Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmelik, Merkezi Takas Yönetmeliği ve Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği ile süreçlere ve yöntemlere ilişkin detaylı açıklamaları içeren piyasa yönerge ve prosedürleri Takasbank'ın internet sitesinde kamuya açık olarak yer almaktadır.

Ayrıca, kullanıcı kılavuzları, kurallara ilişkin değişiklik ve düzeltmeler ile bilgilendirme formları üyelere Genel Mektuplar aracılığı ile duyurulmakta olup bu dokümanlara da Takasbank internet sitesinden ulaşılabilir.

Bahsi geçen çatı yönetmelikler ve piyasa yönergeleri Sermaye Piyasası Kurulu tarafından onaylanmaktadır. Piyasa prosedürleri de yönetmelik ve yönerge hükümleri dikkate alınarak, ilgili iş birimleri ve hukuk müşavirliğinin katkıları ile açık ve kapsamlı bir şekilde kaleme alınmaktadır.

MKT Yönetmeliği merkezi karşı taraf hizmeti verilen piyasalardaki rutin işleyişin yanı sıra olağanüstü durumlarda alınacak tedbirlere ilişkin düzenlemeleri de içermektedir. MKT Yönetmeliği'nin 48 inci maddesi, olağanüstü durumlarda Takasbank tarafından alınabilecek tedbirleri düzenlemektedir.

Yönetmelik ve piyasa yönergeleri Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayı olmaksızın değiştirilememekte, değişiklik gerekçelerinin öncelikle Sermaye Piyasası Kurulu'na açıklanması gerekmektedir.

23.2. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, sistemin yapısı ve işleyişi, kendilerinin ve katılımcıların hakları ve yükümlülükleri hakkında açık bilgi sunmalı ve katılımcıların bir finansal piyasa altyapısı kuruluşuna katılım yaparak maruz kalacakları riskleri değerlendirebilmelerine imkân sağlamalıdır.

Takasbank'ın ve üyelerin takas sistemine dair karşılıklı yükümlülükleri, SPK tarafından onaylı Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 16 ncı maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Takasbank takas işlemlerinin eksiksiz yapılmasını teminen piyasa özelliklerine göre gerekli sistemleri oluşturmayı ve etkin ve güvenilir bir teknik alt yapı kurmayı taahhüt etmektedir. Üyeler de Takasbank'ın sistemin kesintisiz ve güvenli işletiminde sürekliliği sağlamak için yapacağı sistem değişikliklerine belirlenen sürelerde uyum sağlamak ve davet edildiği testlere iştirak etmek zorundadır.

MKT üyesi olmak isteyen kuruluşların ilaveten, Takasbank internet sitesinde üyelik sözleşme örnekleri ile birlikte yayınlanan, bünyelerinde tesis ettikleri sistemlere ilişkin detayları içeren "Yönetim Kurulunca Bilgi İşlem, Risk Yönetimi, İç Kontrol Ve İç Denetim Sistemleri ile ilgili Yapılması Gereken Beyan" formunu incelemesi ve belirtilen şartlara uyum sağladığına ilişkin yazılı kabulde bulunması gerekmektedir. MKT üyelik tiplerinin ve üyeliğe kabul edilenlere tahsis edilecek risk limitlerinin belirlenmesinde kullanılan İçsel Kredi Derecelendirme ve Değerlendirme Sistemi'nin genel esasları internet sitesinde kamuya açıklanmaktadır.

Ayrıca, merkezi karşı taraf hizmeti verilen Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası ve Ödünç Pay Piyasası'nda işlem yapılabilmesini teminen imzalanması gereken üyelik sözleşmeleri, piyasa işleyişine ilişkin esaslar ile tarafların hak ve yükümlülüklerine ilişkin sınırları net bir şekilde çizmektedir. Bunun yanı sıra, ilgili piyasalar için geçerli sözleşme öncesi bilgi formları sözleşmenin bir örneği ile Takasbank'ın vazgeçilmez nitelikteki genel işlem şartlarını detaylandıran hususları içermekte olup, üye adayı üyelik sözleşmesinin imzalanmasından önce bu formları detaylı olarak incelediğini ve şartları kabul ettiğini beyan etmek zorundadır.

Üyelere, diğer paydaşlara ve kamuya yapılacak açıklamalar Merkezi Karşı Taraf Risk Yönetimi Uygulama Esasları Yönetmeliğinin 40'ncı maddesinde somut bir şekilde düzenlenmiştir. Buna göre; Takasbank'ın verdiği MKT hizmetlerinde şeffaflığın sağlanması amacıyla aşağıda belirtilen bilgiler üyelere ve kamuya açıklanır:

- Yönetim düzenlemelerine dair;
 - ✓ Organizasyon ve kurumsal yönetime ilişkin hususlar,
 - ✓ Son döneme ilişkin denetlenmiş finansal tablolar,
- İş kurallarına dair;
 - ✓ Yönetmelik, yönerge ve prosedürler,
 - ✓ Banka'nın merkezi takas hizmetleri ile ilgili bilgiler,
 - ✓ Risk yönetimine, üyeliğe ve temerrüt yönetimine ilişkin esaslar,
 - ✓ Teminat olarak kabul edilen varlıklar ve teminat değerlendirme katsayıları,
 - ✓ Teminatların izlenmesi, ayrıştırılması ve teminat hesaplarının nitelikleri,
 - ✓ İşlem teminatı ve garanti fonu parametreleri,
 - ✓ Stres testi ve geriye dönük testlere ilişkin özet sonuçlar,
 - ✓ Mevcut MKT üyeleri,
 - ✓ Günlük olarak takası yapılan işlemlerin miktarı,
 - ✓ Piyasa ortalama bulunması gereken teminat tutarı,
 - ✓ Takas komisyon ve ücretleri,
 - ✓ Sistem iletişim protokollerine dair teknik gereklilikler.

Kamuya açıklanacak verilerde ticari sınırların korunmasına dikkat edilir. Stres testlerine ilişkin sonuçların açıklanmasında üye isimlerine yer verilmez.

23.3. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, katılımcıların finansal piyasa altyapısı kuruluşunun kural ve prosedürlerini ve finansal piyasa altyapısı kuruluşuna katılımları nedeniyle karşılaştıkları riskleri anlamalarını sağlamak için tüm gerekli ve uygun dokümanları ve eğitimi sunmalıdır.

Yukarıda (23.2) bahsedilen üyelik sözleşmeleri ve üyelik sözleşmesi öncesi bilgi formlarının yanı sıra, merkezi karşı taraf hizmeti verilen piyasalarda geçerli olan kuralları içeren yönetmelikler ve işleyiş esaslarını detaylandıran piyasa prosedür ve yönergeler de üyelerin yetki ve sorumluluklarına ilişkin detaylı bilgi vermekte olup bu dokümanlara Takasbank internet sitesinden ulaşılabilir. Ayrıca, piyasa kurallarında veya işleyişinde geçerli olacak değişiklikler ve kullanıcı kılavuzları Genel Mektup aracılığı ile üyelere duyurulmakta; gerekli görülmesi ya da üyelere talep gelmesi halinde üye eğitimleri düzenlenmektedir.

Takasbank, MKT üyeliği koşullarını tam olarak anlamadığı veya üyelik koşullarını yanlış yorumladığı kanaatine ulaştığı üyeleri hakkında, üyeliğin askıya alınması veya üyelikten çıkarma benzeri ağır bir disiplin cezasına başvurmadan önce durumu değerlendirme ve gerektiğinde üyelerini uyarma imkânına sahiptir. Disiplin hükümleri Takasbank Merkezi Takas Yönetmeliği'nin Yedinci Bölümü'nde yer almaktadır.

23.4. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, hem sunduğu hizmetlere ilişkin hizmet-bazında ücretlerini hem de bunlara ait mevcut iskontolar ile ilgili politikalarını kamuya açıklamalıdır. Finansal piyasa altyapısı kuruluşunun ücretli hizmetlerinin açık tanımlarını karşılaştırılabilirlik amacıyla sunması gerekir.

Takasbank'ın verdiği hizmetlere ilişkin geçerli olan ücret ve komisyonlara internet sitesinden ulaşılabilmektedir. Ayrıca, bu bilgilerin güncellenmesi halinde üyeler, yeni tarifenin geçerli olacağı tarihten önce Genel Mektup aracılığı ile bilgilendirilmektedir. Bu tarifelerin belirlenmesinde benzer nitelikteki finansal altyapı kuruluşları ile gerekli kıyaslamalar yapılmakta, ücret tarifeleri Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayı ile yürürlüğe girmektedir. Dolayısı ile ücret ve komisyon değişikliklerinin hangi gerekçe ile yapıldığının Sermaye Piyasası Kurulu'na açıklanması gerekmektedir.

23.5. Bir finansal piyasa altyapısı kuruluşu, "CPMI-IOSCO, Finansal piyasa altyapısı kuruluşlarına ilişkin kamuyu aydınlatma çerçevesini" düzenli olarak yerine getirmeli ve yanıtlarını kamuya açıklamalıdır. Finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, en azından, işlem hacimleri ve tutarlarına ilişkin temel verileri de açıklaması gerekir.

Takasbank sunduğu merkezi karşı taraf hizmetlerinin CPMI-IOSCO prensiplerine uyumunu değerlendirmek amacıyla "CPMI-IOSCO, Finansal piyasa altyapısı kuruluşlarına ilişkin kamuyu aydınlatma çerçevesini" dikkate alarak düzenlediği işbu raporu internet sitesi üzerinden Türkçe ve İngilizce olarak duyuracaktır. Çerçeve normal olarak her iki yılda bir kez, önemli değişikliklerde ise iki yıllık süre beklenmeden güncellenecektir.

Takasbank'ın merkezi karşı taraf hizmetine ilişkin tüm bilgilere, kurumsal internet sitesinde;

- Türkçe (<http://www.takasbank.com.tr/tr/Sayfalar/MKT.aspx>)
- İngilizce (<http://www.takasbank.com.tr/en/Pages/MKT.aspx>)

bağlantıları üzerinden erişilebilmektedir.

CPMI-IOSCO 23 No.lu Prensibi İçin Takasbank Değerlendirme Sonucu

Uyumlu ☒ (Observed)	Genelde Uyumlu ☐ (Broadly Observed)	Kısmen Uyumlu ☐ (Partly Observed)	Uyumsuz ☐ (Not Observed)	Uygulanabilir Değil ☐ (Not Applicable)
--	---	---	--	--

Takasbank, maruz kalacakları riskleri, ücret ve diğer önemli maliyetleri doğru bir şekilde anlayabilmelerini sağlayacak yeterli bilgiyi katılımcılarına sağlamakta, üyeler ve piyasalar ile ilgili tüm kural ve prosedürler kamuya açıklanmış bulunmaktadır.

III. EKLER

A. Takasbank CPMI-IOSCO Prensiplerine İlişkin Özet Değerlendirme Tablosu

Takasbank olarak MKT faaliyetlerimizin CPMI-IOSCO tarafından Nisan 2012 tarihinde yayınlanan temel prensiplere uyumluluk düzeyini belirlemek için yaptığımız değerlendirmede, 2 ve 13 No.lu temel prensipler ile 'genelde uyumlu' olduğumuz, diğer prensiplerle ise 'uyumlu' olduğumuz sonucuna ulaşılmıştır. Merkezi Saklama Kuruluşları (CSD/Central Securities Depository) ile ilgili 11 no.lu temel prensip ile sadece Veri Depocusu Kuruluşlar (TR/Trade Repository) ile ilgili 24. no.lu temel prensip ise uygulanabilir olmadıkları için değerlendirme dışı bırakılmıştır. Prensipler bazında özet değerlendirme tablosu Tablo-3'te verilmektedir.

Değerlendirme Kategorisi	Prensip
Uyumlu	1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18
Genelde Uyumlu	2, 5, 13
Kısmen Uyumlu	-
Uyumsuz	-
Uygulanabilir Değil	11, 24

Tablo 3- Takasbank CPMI-IOSCO Prensiplerine İlişkin Özet Değerlendirme Tablosu

B.1. Finansal Piyasa Altyapısı Kuruluşları için CPMI-IOSCO Temel Prensiplerine İlişkin Alt-Prensip Bazındaki Sorular (İNGİLİZCE)

Principle 1: Legal Basis

Key Consideration 1: The legal basis should provide a high degree of certainty for each material aspect of an FMI's activities in all relevant jurisdictions.

Q.1.1.1: What are the material aspects of the FMI's activities that require a high degree of legal certainty (for example, rights and interests in financial instruments; settlement finality; netting; interoperability; immobilisation and dematerialisation of securities; arrangements for DvP, PvP or DvD; collateral arrangements (including margin arrangements); and default procedures)?

Q.1.1.2: What are the relevant jurisdictions for each material aspect of the FMI's activities?

Q.1.1.3: How does the FMI ensure that its legal basis (that is, the legal framework and the FMI's rules, procedures and contracts) provides a high degree of legal certainty for each material aspect of the FMI's activities in all relevant jurisdictions?

- a) For an FMI that is a CSD, how does the CSD ensure that its legal basis supports the immobilisation or dematerialisation of securities and the transfer of securities by book entry?*
- b) For an FMI that is a CCP, how does the CCP ensure that its legal basis enables it to act as a CCP, including the legal basis for novation, open offer or other similar legal device? Does the CCP state whether novation, open offer or other similar legal device can be revoked or modified? If yes, in which circumstances?*
- c) For an FMI that is a TR, how does the TR ensure that its legal basis protects the records it maintains? How does the legal basis define the rights of relevant stakeholders with respect to access, confidentiality and disclosure of data?*
- d) For an FMI that has a netting arrangement, how does the FMI ensure that its legal basis supports the enforceability of that arrangement?*
- e) Where settlement finality occurs in an FMI, how does the FMI ensure that its legal basis supports the finality of transactions, including those of an insolvent participant? Does the legal basis for the external settlement mechanisms the FMI uses, such as funds transfer or securities transfer systems, also support this finality?*

Key Consideration 2: An FMI should have rules, procedures, and contracts that are clear, understandable, and consistent with relevant laws and regulations.

Q.1.2.1: How has the FMI demonstrated that its rules, procedures and contracts are clear and understandable?

Q.1.2.2: How does the FMI ensure that its rules, procedures and contracts are consistent with relevant laws and regulations (for example, through legal opinions or analyses)? Have any inconsistencies been identified and remedied? Are the FMI's rules, procedures and contracts reviewed or assessed by external authorities or entities?

Q.1.2.3: Do the FMI's rules, procedures and contracts have to be approved before coming into effect? If so, by whom and how?

Key Consideration 3: An FMI should be able to articulate the legal basis for its activities to relevant authorities, participants, and, where relevant, participants' customers, in a clear and understandable way.

Q.1.3.1: How does the FMI articulate the legal basis for its activities to relevant authorities, participants and, where relevant, participants' customers?

Key Consideration 4: An FMI should have rules, procedures, and contracts that are enforceable in all relevant jurisdictions. There should be a high degree of certainty that actions taken by the FMI under such rules and procedures will not be voided, reversed, or subject to stays.

Q.1.4.1: How does the FMI achieve a high level of confidence that the rules, procedures and contracts related to its operations are enforceable in all relevant jurisdictions identified in key consideration 1 (for example, through legal opinions and analyses)?

Q.1.4.2: How does the FMI achieve a high degree of certainty that its rules, procedures and contracts will not be voided, reversed or subject to stays? Are there any circumstances in which an FMI's actions under its rules, procedures or contracts could be voided, reversed or subject to stays? If so, what are those circumstances?

Q.1.4.3: Has a court in any relevant jurisdiction ever held any of the FMI's relevant activities or arrangements under its rules and procedures to be unenforceable?

Key Consideration 5: An FMI conducting business in multiple jurisdictions should identify and mitigate the risks arising from any potential conflict of laws across jurisdictions.

Q.1.5.1: If the FMI is conducting business in multiple jurisdictions, how does the FMI identify and analyse any potential conflict-of-laws issues? When uncertainty exists regarding the enforceability of an FMI's choice of law in relevant jurisdictions, has the FMI obtained an independent legal analysis of potential conflict-of-laws issues? What potential conflict-of-laws issues has the FMI identified and analysed? How has the FMI addressed any potential conflict-of-laws issues?

Principle 2: Governance

Key Consideration 1: An FMI should have objectives that place a high priority on the safety and efficiency of the FMI and explicitly support financial stability and other relevant public interest considerations.

Q.2.1.1: What are the FMI's objectives, and are they clearly identified? How does the FMI assess its performance in meeting its objectives?

Q.2.1.2: How do the FMI's objectives place a high priority on safety and efficiency? How do the FMI's objectives explicitly support financial stability and other relevant public interest considerations?

Key Consideration 2: An FMI should have documented governance arrangements that provide clear and direct lines of responsibility and accountability. These arrangements should be disclosed to owners, relevant authorities, participants, and, at a more general level, the public.

Q.2.2.1: What are the governance arrangements under which the FMI's board of directors (or equivalent) and management operate? What are the lines of responsibility and accountability within the FMI? How and where are these arrangements documented?

Q.2.2.2: For central bank-operated systems, how do governance arrangements address any possible or perceived conflicts of interest? To what extent do governance arrangements allow for a separation of the operator and oversight functions?

Q.2.2.3: How does the FMI provide accountability to owners, participants and other relevant stakeholders?

Q.2.2.4: How are the governance arrangements disclosed to owners, relevant authorities, participants and, at a more general level, the public?

Key Consideration 3: The roles and responsibilities of an FMI's board of directors (or equivalent) should be clearly specified, and there should be documented procedures for its functioning, including procedures to identify, address, and manage member conflicts of interest. The board should review both its overall performance and the performance of its individual board members regularly.

Q.2.3.1: What are the roles and responsibilities of the FMI's board of directors (or equivalent), and are they clearly specified?

Q.2.3.2: What are the board's procedures for its functioning, including procedures to identify, address and manage member conflicts of interest? How these procedures are documented, and to whom are they disclosed? How frequently are they reviewed?

Q.2.3.3: Describe the board committees that have been established to facilitate the functioning of the board. What are the roles, responsibilities and composition of such committees?

Q.2.3.4: What are the procedures established to review the performance of the board as a whole and the performance of the individual board members?

Key Consideration 4: The board should contain suitable members with the appropriate skills and incentives to fulfil its multiple roles. This typically requires the inclusion of non-executive board member(s).

Q.2.4.1: To what extent does the FMI's board have the appropriate skills and incentives to fulfil its multiple roles? How does the FMI ensure that this is the case?

Q.2.4.2: What incentives does the FMI provide to board members so that it can attract and retain members of the board with appropriate skills? How do these incentives reflect the long-term achievement of the FMI's objectives?

Q.2.4.3: Does the board include non-executive or independent board members? If so, how many?

Q.2.4.4: If the board includes independent board members, how does the FMI define an independent board member? Does the FMI disclose which board member(s) it regards as independent?

Key Consideration 5: The roles and responsibilities of management should be clearly specified. An FMI's management should have the appropriate experience, a mix of skills, and the integrity necessary to discharge their responsibilities for the operation and risk management of the FMI.

Q.2.5.1: What are the roles and responsibilities of management, and are they clearly specified?

Q.2.5.2: How are the roles and objectives of management set and evaluated?

Experience, skills and integrity

Q.2.5.3: To what extent does the FMI's management have the appropriate experience, mix of skills and the integrity necessary for the operation and risk management of the FMI? How does the FMI ensure that this is the case?

Q.2.5.4: What is the process to remove management if necessary?

Key Consideration 6: The board should establish a clear, documented risk-management framework that includes the FMI's risk-tolerance policy, assigns responsibilities and accountability for risk decisions, and addresses decision making in crises and emergencies. Governance arrangements should ensure that the risk-management and internal control functions have sufficient authority, independence, resources, and access to the board.

Q.2.6.1: What is the risk management framework that has been established by the board? How is it documented?

Q.2.6.2: How does this framework address the FMI's risk tolerance policy, assign responsibilities and accountability for risk decisions (such as limits on risk exposures), and address decision-making in crises and emergencies?

Q.2.6.3: What is the process for determining, endorsing and reviewing the risk management framework?

Authority and independence of risk management and audit functions

Q.2.6.4: What are the roles, responsibilities, authority, reporting lines and resources of the risk management and audit functions?

Q.2.6.5: How does the board ensure that there is adequate governance surrounding the adoption and use of risk management models? How are these models and the related methodologies validated?

Key Consideration 7: The board should ensure that the FMI's design, rules, overall strategy, and major decisions reflect appropriately the legitimate interests of its direct and indirect participants and other relevant stakeholders. Major decisions should be clearly disclosed to relevant stakeholders and, where there is a broad market impact, the public.

Q.2.7.1: How does the FMI identify and take account of the interests of the FMI's participants and other relevant stakeholders in its decision-making in relation to its design, rules, overall strategy and major decisions?

Q.2.7.2: How does the board consider the views of direct and indirect participants and other relevant stakeholders on these decisions; for example, are participants included on the risk management committee, on user committees such as a default management group or through a public consultation? How conflicts of interest between stakeholders and the FMI are identified, and how are they addressed?

Q.2.7.3: To what extent does the FMI disclose major decisions made by the board to relevant stakeholders and, where appropriate, the public?

Principle 3: Framework for the comprehensive management of risks

Key Consideration 1: An FMI should have risk-management policies, procedures, and systems that enable it to identify, measure, monitor, and manage the range of risks that arise in or are borne by the FMI. Risk-management frameworks should be subject to periodic review.

Q.3.1.1: What types of risk arise in or are borne by the FMI?

Q.3.1.2: What are the FMI's policies, procedures and controls to help identify, measure, monitor and manage the risks that arise in or are borne by the FMI?

Q.3.1.3: What risk management systems are used by the FMI to help identify, measure, monitor and manage its range of risks?

Q.3.1.4: How do these systems provide the capacity to aggregate exposures across the FMI and, where appropriate, other relevant parties, such as the FMI's participants and their customers?

Q.3.1.5: What is the process for developing, approving and maintaining risk management policies, procedures and systems?

Q.3.1.6: How does the FMI assess the effectiveness of risk management policies, procedures and systems?

Q.3.1.7: How frequently are the risk management policies, procedures and systems reviewed and updated by the FMI? How do these reviews take into account fluctuation in risk intensity, changing environments and market practices?

Key Consideration 2: An FMI should provide incentives to participants and, where relevant, their customers to manage and contain the risks they pose to the FMI.

Q.3.2.1: What information does the FMI provide to its participants and, where relevant, their customers to enable them to manage and contain the risks they pose to the FMI?

Q.3.2.2: What incentives does the FMI provide for participants and, where relevant, their customers to monitor and manage the risks they pose to the FMI?

Q.3.2.3: How does the FMI design its policies and systems so that they are effective in allowing their participants and, where relevant, their customers to manage and contain their risks?

Key Consideration 3: An FMI should regularly review the material risks it bears from and poses to other entities (such as other FMIs, settlement banks, liquidity providers, and service providers)

as a result of interdependencies and develop appropriate risk-management tools to address these risks.

Q.3.3.1: How does the FMI identify the material risks that it bears from and poses to other entities as a result of interdependencies? What material risks has the FMI identified?

Q.3.3.2: How are these risks measured and monitored? How frequently does the FMI review these risks?

Q.3.3.3: What risk management tools are used by the FMI to address the risks arising from interdependencies with other entities?

Q.3.3.4: How does the FMI assess the effectiveness of these risk management tools?

How does the FMI review the risk management tools it uses to address these risks? How frequently is this review conducted?

Key Consideration 4: An FMI should identify scenarios that may potentially prevent it from being able to provide its critical operations and services as a going concern and assess the effectiveness of a full range of options for recovery or orderly wind-down. An FMI should prepare appropriate plans for its recovery or orderly wind-down based on the results of that assessment. Where applicable, an FMI should also provide relevant authorities with the information needed for purposes of resolution planning.

Q.3.4.1: How does the FMI identify scenarios that may potentially prevent the FMI from providing its critical operations and services? What scenarios have been identified as a result of these processes?

Q.3.4.2: How do these scenarios take into account both independent and related risks to which the FMI is exposed?

Q.3.4.3: What plans does the FMI have for its recovery or orderly wind-down?

Q.3.4.4: How do the FMI's key recovery or orderly wind-down strategies enable the FMI to continue to provide critical operations and services?

Q.3.4.5: How are the plans for the FMI's recovery and orderly wind-down reviewed and updated? How frequently are the plans reviewed and updated?

Principle 4: Credit Risk

Key Consideration 1: An FMI should establish a robust framework to manage its credit exposures to its participants and the credit risks arising from its payment, clearing, and settlement processes. Credit exposure may arise from current exposures, potential future exposures, or both.

Q.4.1.1: What is the FMI's framework for managing credit exposures, including current and potential future exposures, to its participants and arising from its payment, clearing and settlement processes?

Q.4.1.2: How frequently is the framework reviewed to reflect the changing environment, market practices and new products?

Key Consideration 2: An FMI should identify sources of credit risk, routinely measure and monitor credit exposures, and use appropriate risk-management tools to control these risks.

Q.4.2.1: How does the FMI identify sources of credit risk? What are the sources of credit risk that the FMI has identified?

Q.4.2.2: How does the FMI measure and monitor credit exposures? How frequently does and how frequently can the FMI recalculate these exposures? How timely is the information?

Q.4.2.3: What tools does the FMI use to control identified sources of credit risk (for example, offering an RTGS or DvP settlement mechanism, limiting net debits or intraday credit, establishing concentration limits, or marking positions to market on a daily or intraday basis)? How does the FMI measure the effectiveness of these tools?

Key Consideration 3: A payment system or SSS should cover its current and, where they exist, potential future exposures to each participant fully with a high degree of confidence using collateral and other equivalent financial resources (see Principle 5 on collateral). In the case of a DNS payment system or DNS SSS in which there is no settlement guarantee but where its participants face credit exposures arising from its payment, clearing, and settlement processes, such an FMI should maintain, at a minimum, sufficient resources to cover the exposures of the two participants and their affiliates that would create the largest aggregate credit exposure in the system.

Q.4.3.1: How does the payment system or SSS cover its current and, where they exist, potential future exposures to each participant? What is the composition of the FMI's financial resources used to cover these exposures? How accessible are these financial resources?

Q.4.3.2: To what extent do these financial resources cover the payment system's or SSS's current and potential future exposures fully with a high degree of confidence? How frequently does the payment system or SSS evaluate the sufficiency of these financial resources?

For DNS payment systems and DNS SSSs in which there is no settlement guarantee

Q.4.3.3: If the payment system or SSS is a DNS system in which there is no settlement guarantee, do its participants face credit exposures arising from the payment, clearing and settlement processes? If there are credit exposures in the system, how does the system monitor and measure these exposures?

Q.4.3.4: If the payment system or SSS is a DNS system in which there is no settlement guarantee and has credit exposures among its participants, to what extent does the payment system's or SSS's financial resources cover, at a minimum, the default of the two participants and their affiliates that would create the largest aggregate credit exposure in the system?

Key Consideration 4: A CCP should cover its current and potential future exposures to each participant fully with a high degree of confidence using margin and other prefunded financial resources (see Principle 5 on collateral and Principle 6 on margin). In addition, a CCP that is involved in activities with a more-complex risk profile or that is systemically important in multiple jurisdictions should maintain additional financial resources to cover a wide range of potential stress scenarios that should include, but not be limited to, the default of the two participants and their affiliates that would potentially cause the largest aggregate credit exposure for the CCP in extreme but plausible market conditions. All other CCPs should maintain additional financial resources sufficient to cover a wide range of potential stress scenarios that should include, but not be limited to, the default of the participant and its affiliates that would potentially cause the largest aggregate credit exposure for the CCP in extreme but plausible market conditions. In all cases, a CCP should document its supporting rationale for, and should have appropriate governance arrangements relating to, the amount of total financial resources it maintains.

Q.4.4.1: How does the CCP cover its current and potential future exposures to each participant fully with a high degree of confidence? What is the composition of the CCP's financial resources used to cover its current and potential future exposures? How accessible are these financial resources?

Q.4.4.2: To what extent do these financial resources cover the CCP's current and potential future exposures fully with a high degree of confidence? How frequently does the CCP evaluate the sufficiency of these financial resources?

Q.4.4.3: Do any of the CCP's activities have a more-complex risk profile (such as clearing financial instruments that are characterised by discrete jump-to-default price changes or that are highly correlated with potential participant defaults)? Is the CCP systemically important in multiple jurisdictions?

Q.4.4.4: What additional financial resources does the CCP maintain to cover a wide range of potential stress scenarios that include, but are not limited to, the default of the participant and its affiliates that would potentially cause the largest aggregate credit exposure in extreme but plausible market conditions?

Q.4.4.5: If the CCP is involved in activities with a more-complex risk profile or is systemically important in multiple jurisdictions, to what extent do the additional financial resources cover, at a minimum, the default of the two participants and their affiliates that would create the largest credit exposure in the CCP in extreme but plausible market conditions?

Q.4.4.6: How frequently does the CCP evaluate the sufficiency of its additional resources?

Q.4.4.7: How does the CCP document the supporting rationale regarding its holdings of total financial resources?

Q.4.4.8: What governance arrangements are in place relating to the amount of total financial resources at the CCP?

Key Consideration 5: A CCP should determine the amount and regularly test the sufficiency of its total financial resources available in the event of a default or multiple defaults in extreme but plausible market conditions through rigorous stress testing. A CCP should have clear procedures to report the results of its stress tests to appropriate decision makers at the CCP and to use these results to evaluate the adequacy of and adjust its total financial resources. Stress tests should be performed daily using standard and predetermined parameters and assumptions. On at least a monthly basis, a CCP should perform a comprehensive and thorough analysis of stress testing scenarios, models, and underlying parameters and assumptions used to ensure they are appropriate for determining the OOP's required level of default protection in light of current and evolving market conditions. A CCP should perform this analysis of stress testing more frequently when the products cleared or markets served display high volatility, become less liquid, or when the size or concentration of positions held by a OOP's participants increases significantly. A full validation of a OOP's risk-management model should be performed at least annually.

Q.4.5.1: How does the CCP determine and stress-test the sufficiency of its total financial resources available in the event of a default or multiple defaults in extreme but plausible market conditions? How frequently does the CCP stress-test its financial resources?

Q.4.5.2: How are stress test results communicated to appropriate decision-makers at the

CCP? How are these results used to evaluate the adequacy of and adjust the CCP's total financial resources?

Q.4.5.3: How frequently does the CCP assess the effectiveness and appropriateness of stress test assumptions and parameters? How does the CCP's stress test programme take into account various

conditions, such as a sudden and significant increase in position and price volatility, position concentration, change in market liquidity, and model risk including shift of parameters?

Q.4.5.4: How does the CCP validate its risk management model? How frequently does it perform this validation? Who carries this out?

Key Consideration 6: In conducting stress testing, a CCP should consider the effect of a wide range of relevant stress scenarios in terms of both defaulters' positions and possible price changes in liquidation periods. Scenarios should include relevant peak historic price volatilities, shifts in other market factors such as price determinants and yield curves, multiple defaults over various time horizons, simultaneous pressures in funding and asset markets, and a spectrum of forward-looking stress scenarios in a variety of extreme but plausible market conditions.

Q.4.6.1: In conducting stress testing, what scenarios does the CCP consider? What analysis supports the use of these particular scenarios? Do the scenarios include relevant peak historic price volatilities, shifts in other market factors such as price determinants and yield curves, multiple defaults over various time horizons, simultaneous pressures in funding and asset markets, and a spectrum of forward-looking stress scenarios in a variety of extreme but plausible market conditions?

Key Consideration 7: An FMI should establish explicit rules and procedures that address fully any credit losses it may face as a result of any individual or combined default among its participants with respect to any of their obligations to the FMI. These rules and procedures should address how potentially uncovered credit losses would be allocated, including the repayment of any funds an FMI may borrow from liquidity providers. These rules and procedures should also indicate the FMI's process to replenish any financial resources that the FMI may employ during a stress event, so that the FMI can continue to operate in a safe and sound manner.

Q.4.7.1: How do the FMI's rules and procedures explicitly address any credit losses it may face as a result of any individual or combined default among its participants with respect to any of their obligations to the FMI? How do the FMI's rules and procedures address the allocation of uncovered credit losses and in what order, including the repayment of any funds an FMI may borrow from liquidity providers?

Q.4.7.2: What are the FMI's rules and procedures on the replenishment of the financial resources that are exhausted during a stress event?

Principle 5: Collateral:

Key Consideration 1: An FMI should generally limit the assets it (routinely) accepts as collateral to those with low credit, liquidity, and market risks.

Q.5.1.1: How does the FMI determine whether a specific asset can be accepted as collateral, including collateral that will be accepted on an exceptional basis? How does the FMI determine what qualifies as an exceptional basis? How frequently does the FMI adjust these determinations? How frequently does the FMI accept collateral on an exceptional basis, and does it place limits on its acceptance of such collateral?

Q.5.1.2: How does the FMI monitor the collateral that is posted so that the collateral meets the applicable acceptance criteria?

Q.5.1.3: How does the FMI identify and mitigate possible specific wrong-way risk – for example, by limiting the collateral it accepts (including collateral concentration limits)?

Key Consideration 2: An FMI should establish prudent valuation practices and develop haircuts that are regularly tested and take into account stressed market conditions.

Q.5.2.1: How frequently does the FMI mark its collateral to market, and does it do so at least daily?

Q.5.2.2: To what extent is the FMI authorised to exercise discretion in valuing assets when market prices do not represent their true value?

Q.5.2.3: How does the FMI determine haircuts?

Q.5.2.4: How does the FMI test the sufficiency of haircuts and validate its haircut procedures, including with respect to the potential decline in the assets' value in stressed market conditions involving the liquidation of collateral? How frequently does the FMI complete this test?

Key Consideration 3: In order to reduce the need for procyclical adjustments, an FMI should establish stable and conservative haircuts that are calibrated to include periods of stressed market conditions, to the extent practicable and prudent.

Q.5.3.1: How does the FMI identify and evaluate the potential procyclicality of its haircut calibrations? How does the FMI consider reducing the need for procyclical adjustments – for example, by incorporating periods of stressed market conditions during the calibration of haircuts?

Key Consideration 4: An FMI should avoid concentrated holdings of certain assets where this would significantly impair the ability to liquidate such assets quickly without significant adverse price effects.

Q.5.4.1: What are the FMI's policies for identifying and avoiding concentrated holdings of certain assets in order to limit potential adverse price effects at liquidation? What factors (for example, adverse price effects or market conditions) are considered when determining these policies?

Q.5.4.2: How does the FMI review and evaluate concentration policies and practices to determine their adequacy? How frequently does the FMI review and evaluate these policies and practices?

Key Consideration 5: An FMI that accepts cross-border collateral should mitigate the risks associated with its use and ensure that the collateral can be used in a timely manner.

Q.5.5.1: What are the legal, operational, market and other risks that the FMI faces by accepting cross-border collateral? How does the FMI mitigate these risks?

Q.5.5.2: How does the FMI ensure that cross-border collateral can be used in a timely manner?

Key Consideration 6: An FMI should use a collateral management system that is well-designed operationally flexible.

Q.5.6.1: What are the primary features of the FMI's collateral management system?

Q.5.6.2: How and to what extent does the FMI track the reuse of collateral and its rights to the collateral provided?

Q.5.6.3: How and to what extent does the FMI's collateral management system accommodate changes in the ongoing monitoring and management of collateral?

Q.5.6.4: To what extent is the collateral management system staffed to ensure smooth operations even during times of market stress?

Principle 6: Margin

Key Consideration 1: A CCP should have a margin system that establishes margin levels commensurate with the risks and particular attributes of each product, portfolio, and market it serves.

Q.6.1.1: What is the general framework of the CCP's margin system, particularly with respect to current and potential future exposures? If the CCP does not use a margining system, what risk management measures does it take to mitigate its risks? To what extent do these measures deliver equivalent outcomes?

Q.6.1.2: Is the margin methodology documented?

Q.6.1.3: To what extent is the detail of the CCP's margin methodology made available to participants for use in their individual risk management efforts?

Q.6.1.4: What are the determinants of the credit exposures of the CCP, with respect to the attributes of each product, portfolio and market it serves?

Q.6.1.5: To what extent are the CCP's margin requirements commensurate with the risks and particular attributes of each product, portfolio and market it serves?

Q.6.1.6: How does the CCP address the risk of a participant payment failure that would cause a shortage of required margin to the participant's position?

Q.6.1.7: How does the CCP enforce timelines for margin collections and payments? If the CCP has participants from different time zones, how does the CCP address issues posed by differences in local funding markets and operating hours of relevant payment and settlement systems?

Key Consideration 2: A CCP should have a reliable source of timely price data for its margin system. A CCP should also have procedures and sound valuation models for addressing circumstances in which pricing data are not readily available or reliable.

Q.6.2.1: What are the sources of price data for the CCP's margin model? What data does the CCP use to determine initial margin?

Q.6.2.2: How does the CCP determine that the price data it uses for its margin system is timely and reliable, including prices provided by a third party where relevant?

Q.6.2.3: When prices are not readily available or reliable, how does the CCP estimate prices to calculate margin requirements?

Q.6.2.4: How does the CCP validate models used to estimate prices or margin requirements when price data are not readily available or reliable? How does the FMI ensure the independence of the validation process?

Key Consideration 3: A CCP should adopt initial margin models and parameters that are risk-based and generate margin requirements sufficient to cover its potential future exposure to participants in the interval between the last margin collection and the close out of positions

following a participant default. Initial margin should meet an established single tailed confidence level of at least 99 percent with respect to the estimated distribution of future exposure. For a CCP that calculates margin at the portfolio level, this requirement applies to each portfolio's distribution of future exposure. For a CCP that calculates margin at more-granular levels, such as at the subportfolio level or by product, the requirement must be met for the corresponding distributions of future exposure. The model should (a) use a conservative estimate of the time horizons for the effective hedging or close out of the particular types of products cleared by the CCP (including in stressed market conditions), (b) have an appropriate method for measuring credit exposure that accounts for relevant product risk factors and portfolio effects across products, and (c) to the extent practicable and prudent, limit the need for destabilising, procyclical changes.

Q.6.3.1: What is the design of the CCP's initial margin model? Describe the model in detail, including the method used to determine potential future exposure. What is the level of coverage of the initial margin model?

Q.6.3.2: What are the assumptions of the margin model?

Q.6.3.3: How does the CCP estimate the key parameters and inputs of the margin model (such as the liquidation horizon and confidence interval)?

Q.6.3.4: How does the CCP determine an appropriate closeout period for each product? In particular, how does the CCP account for potentially increased liquidation times during stressed market conditions? What factors are considered in this analysis (for example, market liquidity, impact of a participant's default on prevailing market conditions, adverse effects of position concentration, and the CCP's hedging capability)?

Q.6.3.5: How does the CCP determine an appropriate sample period for historical data used in the margin model? What factors are considered (for example, reflection of new, current or past volatilities, or use of simulated data for new products without much history)?

Q.6.3.6: How does the CCP consider the trade-off between prompt liquidation and adverse price effects?

Q.6.3.7: How does the CCP address procyclicality in the margin methodology? In particular, does the CCP adopt margin requirements that, to the extent practical and prudent, limit the need for destabilising procyclical changes?

Q.6.3.8: How does the CCP identify and mitigate specific wrong-way risk?

Key Consideration 4: A CCP should mark participant positions to market and collect variation margin at least daily to limit the build-up of current exposures. A CCP should have the authority and operational capacity to make intraday margin calls and payments, both scheduled and unscheduled, to participants.

Q.6.4.1: What is the design of the CCP's variation margin model? Describe the model in detail, including the method used to measure current exposure, frequency of mark-to-market and schedule of margin collection, and intraday margin call capabilities.

Q.6.4.2: Does the CCP have the authority and operational capacity to make and complete intraday margin calls for initial and variation margin?

Key Consideration 5: In calculating margin requirements, a CCP may allow offsets or reductions in required margin across products that it clears or between products that it and another CCP clear, if the risk of one product is significantly and reliably correlated with the risk of the other product. Where two or more CCPs are authorised to offer cross-margining, they must have appropriate safeguards and harmonized overall risk management systems.

Q.6.5.1: Does the CCP allow offsets or reductions in required margin across products that it clears or between products that it or another CCP clear? If so, is the risk of one product significantly and reliably correlated with the risk of the other product? How does the CCP offset or reduce required margin?

Q.6.5.2: How does the CCP identify and measure its potential future exposure at the product and portfolio level? How does the CCP's portfolio margining methodology account for offsets or reductions in required margin across products that it clears?

Q.6.5.3: In the case of cross-margining between two or more CCPs, how have the CCPs harmonised their approaches to risk management? What legal and operational arrangements govern the cross-margining arrangements?

Q.6.5.4: How does the CCP confirm the robustness of its portfolio and cross-margining methodologies? How does the CCP's methodology account for the degree of price dependency, and its stability in stressed market conditions?

Key Consideration 6: A CCP should analyse and monitor its model performance and overall margin coverage by conducting rigorous daily backtesting and at least monthly, and more-frequent where appropriate, sensitivity analysis. A CCP should regularly conduct an assessment of the theoretical and empirical properties of its margin model for all products it clears. In conducting sensitivity analysis of the model's coverage, a CCP should take into account a wide range of parameters and assumptions that reflect possible market conditions, including the most-volatile periods that have been experienced by the markets it serves and extreme changes in the correlations between prices.

Q.6.6.1: Describe in detail the backtesting methodologies and model performance, including both target confidence level and the result of overall margin coverage. How does such testing address portfolio

effects within and across asset classes within the CCP and cross-margining programmes with other CCPs? How frequently is the backtesting conducted?

Q.6.6.2: Describe in detail the sensitivity analysis of model performance and overall coverage of the CCP's initial margin methodology. Does the analysis cover a wide range of parameters, assumptions, historical and hypothetical market conditions, and participant positions, including stressed conditions? How frequently is the analysis conducted?

Q.6.6.3: What are the identified potential shortcomings of the margin model based on backtesting and sensitivity analysis?

Q.6.6.4: What actions would the CCP take if the model did not perform as expected?

Q.6.6.5: How does the CCP disclose the results of its backtesting and sensitivity analysis?

Key Consideration 7: A CCP should regularly review and validate its margin system.

Q.6.7.1: How does the CCP regularly review and validate its margin system including its theoretical and empirical properties? How frequently is this done?

Q.6.7.2: How does the CCP incorporate material revisions and adjustments of the margin methodology, including parameters, into its governance arrangements?

Q.6.7.3: How and to whom does the CCP disclose both the method and the results of this review and validation?

Principle 7: Liquidity Risk

Key Consideration 1: An FMI should have a robust framework to manage its liquidity risks from its participants, settlement banks, nostro agents, custodian banks, liquidity providers, and other entities.

Q.7.1.1: What is the FMI's framework for managing its liquidity risks, in all relevant currencies, from its participants, settlement banks, nostro agents, custodian banks, liquidity providers and other entities?

Q.7.1.2: What are the nature and size of the FMI's liquidity needs, and the associated sources of liquidity risks, that arise in the FMI in all relevant currencies?

Q.7.1.3: How does the FMI take into account the potential aggregate liquidity risk presented by an individual entity and its affiliates that may play multiples roles with respect to the FMI?

Key Consideration 2: An FMI should have effective operational and analytical tools to identify, measure, and monitor its settlement and funding flows on an ongoing and timely basis, including its use of intraday liquidity.

Q.7.2.1: What operational and analytical tools does the FMI have to identify, measure and monitor settlement and funding flows?

Q.7.2.2: How does the FMI use those tools to identify, measure and monitor its settlement and funding flows on an ongoing and timely basis, including its use of intraday liquidity?

Key Consideration 3: A payment system or SSS, including one employing a DNS mechanism, should maintain sufficient liquid resources in all relevant currencies to effect same-day settlement, and where appropriate intraday or multiday settlement, of payment obligations with a high degree of confidence under a wide range of potential stress scenarios that should include, but not be limited to, the default of the participant and its affiliates that would generate the largest aggregate payment obligation in extreme but plausible market conditions.

Q.7.3.1: How does the payment system or SSS determine the amount of liquid resources in all relevant currencies to effect same day settlement and, where appropriate, intraday or multiday settlement of payment obligations? What potential stress scenarios (including, but not limited to, the default of the participant and its affiliates that would generate the largest aggregate payment obligation in extreme but plausible market conditions) does the payment system or SSS use to make this determination?

Q.7.3.2: What is the estimated size of the liquidity shortfall in each currency that the payment system or SSS would need to cover?

Key Consideration 4: A CCP should maintain sufficient liquid resources in all relevant currencies to settle securities-related payments, make required variation margin payments, and meet other payment obligations on time with a high degree of confidence under a wide range of potential stress scenarios that should include, but not be limited to, the default of the participant and its affiliates that would generate the largest aggregate payment obligation to the CCP in extreme but plausible market conditions. In addition, a CCP that is involved in activities with a more-complex risk profile or that is systemically important in multiple jurisdictions should consider maintaining additional liquidity resources sufficient to cover a wider range of potential stress scenarios that should include, but not be limited to, the default of the two participants and their affiliates that would generate the largest aggregate payment obligation to the CCP in extreme but plausible market conditions.

Q.7.4.1: How does the CCP determine the amount of liquid resources in all relevant currencies to settle securities-related payments, make required variation margin payments and meet other payment obligations on time? What potential stress scenarios (including, but not limited to, the default of the participant and its affiliates that would generate the largest aggregate payment obligation in extreme but plausible market conditions) does the CCP use to make this determination?

Q.7.4.2: What is the estimated size of the liquidity shortfall in each currency that would need to be covered, following the default of the participant and its affiliates that would generate the largest aggregate payment obligation to the CCP in extreme but plausible market conditions? How frequently does the CCP estimate this?

Risk profile and systemic importance in multiple jurisdictions

Q.7.4.3: Do any of the CCP's activities have a more complex risk profile (such as clearing financial instruments that are characterised by discrete jump-to-default price changes or that are highly correlated with potential participant defaults)? Is the CCP systemically important in multiple jurisdictions?

Q.7.4.4: If the CCP is involved in activities with a more complex risk profile or is systemically important in multiple jurisdictions, has the CCP considered maintaining additional resources sufficient to cover a wider range of stress scenarios that would include the default of the two participants and their affiliates that would generate the largest aggregate payment obligation to the CCP in extreme but plausible market conditions?

Key Consideration 5: For the purpose of meeting its minimum liquid resource requirement, an FMI's qualifying liquid resources in each currency include cash at the central bank of issue and at creditworthy commercial banks, committed lines of credit, committed foreign exchange swaps, and committed repos, as well as highly marketable collateral held in custody and investments that are readily available and convertible into cash with prearranged and highly reliable funding arrangements, even in extreme but plausible market conditions. If an FMI has access to routine credit at the central bank of issue, the FMI may count such access as part of the minimum requirement to the extent it has collateral that is eligible for pledging to (or for conducting other appropriate forms of transactions with) the relevant central bank. All such resources should be available when needed.

Q.7.5.1: What is the size and composition of the FMI's qualifying liquid resources in each currency that is held by the FMI? In what manner and within what time frame can these liquid resources be made available to the FMI?

Q.7.5.2: What prearranged funding arrangements has the FMI established to convert its readily available collateral and investments into cash? How has the FMI established that these arrangements would be highly reliable in extreme but plausible market conditions? Has the FMI identified any potential barriers to accessing its liquid resources?

Q.7.5.3: If the FMI has access to routine credit at the central bank of issue, what is the FMI's relevant borrowing capacity for meeting its minimum liquid resource requirement in that currency?

Q.7.5.4: To what extent does the size and the availability of the FMI's qualifying liquid resources cover its identified minimum liquidity resource requirement in each currency to effect settlement of payment obligations on time?

Key Consideration 6: An FMI may supplement its qualifying liquid resources with other forms of liquid resources. If the FMI does so, then these liquid resources should be in the form of assets that are likely to be saleable or acceptable as collateral for lines of credit, swaps, or repos on an ad hoc basis following a default, even if this cannot be reliably prearranged or guaranteed in extreme market conditions. Even if an FMI does not have access to routine central bank credit, it should still take account of what collateral is typically accepted by the relevant central bank, as such assets may be more likely to be liquid in stressed circumstances. An FMI should not assume the availability of emergency central bank credit as a part of its liquidity plan.

Q.7.6.1: What is the size and composition of any supplemental liquid resources available to the FMI?

Availability of supplemental liquid resources

Q.7.6.2: How and on what basis has the FMI determined that these assets are likely to be saleable or acceptable as collateral to obtain the relevant currency, even if this cannot be reliably prearranged or guaranteed in extreme market conditions?

Q.7.6.3: What proportion of these supplemental assets qualifies as potential collateral at the relevant central bank?

Q.7.6.4: In what circumstances would the FMI use its supplemental liquid resources in advance of, or in addition to, using its qualifying liquid resources?

Q.7.6.5: To what extent does the size and availability of the FMI's supplemental liquid resources, in conjunction with its qualifying liquid resources, cover the relevant liquidity needs identified through the FMI's stress test programme for determining the adequacy of its liquidity resources (see key consideration 9)?

Key Consideration 7: An FMI should obtain a high degree of confidence, through rigorous due diligence, that each provider of its minimum required qualifying liquid resources, whether a participant of the FMI or an external party, has sufficient information to understand and to manage its associated liquidity risks, and that it has the capacity to perform as required under its commitment. Where relevant to assessing a liquidity provider's performance reliability with respect to a particular currency, a liquidity provider's potential access to credit from the central

bank of issue may be taken into account. An FMI should regularly test its procedures for accessing its liquid resources at a liquidity provider.

Q.7.7.1: Does the FMI use a liquidity provider to meet its minimum required qualifying liquidity resources? Who are the FMI's liquidity providers? How and on what basis has the FMI determined that each of these liquidity providers has sufficient information to understand and to manage their associated liquidity risk in each relevant currency on an ongoing basis, including in stressed conditions? Reliability of liquidity providers

Q.7.7.2: How has the FMI determined that each of its liquidity providers has the capacity to perform on its commitment in each relevant currency on an ongoing basis?

Q.7.7.3: How does the FMI take into account a liquidity provider's potential access to credit at the central bank of issue?

Q.7.7.4: How does the FMI regularly test the timeliness and reliability of its procedures for accessing its liquid resources at a liquidity provider?

Key Consideration 8: An FMI with access to central bank accounts, payment services, or securities services should use these services, where practical, to enhance its management of liquidity risk.

Q.7.8.1: To what extent does the FMI currently have, or is the FMI eligible to obtain, access to accounts, payment services and securities services at each relevant central bank that could be used to conduct its payments and settlements and to manage liquidity risks in each relevant currency?

Q.7.8.2: To what extent does the FMI use each of these services at each relevant central bank to conduct its payments and settlements and to manage liquidity risks in each relevant currency?

Q.7.8.3: If the FMI employs services other than those provided by the relevant central banks, to what extent has the FMI analysed the potential to enhance the management of liquidity risk by expanding its use of central bank services?

Q.7.8.4: What, if any, practical or other considerations to expanding its use of relevant central bank services have been identified by the FMI?

Key Consideration 9: An FMI should determine the amount and regularly test the sufficiency of its liquid resources through rigorous stress testing. An FMI should have clear procedures to report the results of its stress tests to appropriate decision makers at the FMI and to use these results to evaluate the adequacy of and adjust its liquidity risk-management framework. In conducting stress testing, an FMI should consider a wide range of relevant scenarios. Scenarios should include relevant peak historic price volatilities, shifts in other market factors such as price determinants

and yield curves, multiple defaults over various time horizons, simultaneous pressures in funding and asset markets, and a spectrum of forward-looking stress scenarios in a variety of extreme but plausible market conditions. Scenarios should also take into account the design and operation of the FMI, include all entities that might pose material liquidity risks to the FMI (such as settlement banks, nostro agents, custodian banks, liquidity providers, and linked FMIs), and where appropriate, cover a multiday period. In all cases, an FMI should document its supporting rationale for, and should have appropriate governance arrangements relating to, the amount and form of total liquid resources it maintains.

Q.7.9.1: How does the FMI use stress testing to determine the amount and test the sufficiency of its liquid resources in each currency? How frequently does the FMI stress-test its liquid resources?

Q.7.9.2: What is the process for reporting on an ongoing basis the results of the FMI's liquidity stress tests to appropriate decision-makers at the FMI, for the purpose of supporting their timely evaluation and adjustment of the size and composition of the FMI's liquidity resources and liquidity risk management framework?

Q.7.9.3: What scenarios are used in the stress tests, and to what extent do they take into account a combination of peak historic price volatilities, shifts in other market factors such as price determinants and yield curves, multiple defaults over various time horizons, simultaneous pressures in funding and asset markets, and a spectrum of forward-looking stress scenarios in a variety of extreme but plausible market conditions?

Q.7.9.4: To what extent do the scenarios and stress tests take into account the FMI's particular payment and settlement structure (for example, real-time gross or deferred net; with or without a settlement guarantee; DVP model 1, 2 or 3 for SSSs), and the liquidity risk that is borne directly by the FMI, by its participants, or both?

Q.7.9.5: To what extent do the scenarios and stress tests take into account the nature and size of the liquidity needs, and the associated sources of liquidity risks, that arise in the FMI to settle its payment obligations on time, including the potential that individual entities and their affiliates may play multiple roles with respect to the FMI?

Q.7.9.6: How frequently does the FMI assess the effectiveness and appropriateness of stress test assumptions and parameters? How does the FMI's stress test programme take into account various conditions, such as a sudden and significant increase in position and price volatility, position concentration, change in market liquidity, and model risk including shift of parameters?

Q.7.9.7: How does the FMI validate its risk management model? How frequently does it perform this validation?

Q.7.9.8: Where and to what extent does the FMI document its supporting rationale for, and its governance arrangements relating to, the amount and form of its total liquid resources?

Key Consideration 10: An FMI should establish explicit rules and procedures that enable the FMI to effect same-day and, where appropriate, intraday and multiday settlement of payment obligations on time following any individual or combined default among its participants. These rules and procedures should address unforeseen and potentially uncovered liquidity shortfalls and should aim to avoid unwinding, revoking, or delaying the same-day settlement of payment obligations. These rules and procedures should also indicate the FMI's process to replenish any liquidity resources it may employ during a stress event, so that it can continue to operate in a safe and sound manner.

Q.7.10.1: How do the FMI's rules and procedures enable it to settle payment obligations on time following any individual or combined default among its participants?

Q.7.10.2: How do the FMI's rules and procedures address unforeseen and potentially uncovered liquidity shortfalls and avoid unwinding, revoking or delaying the same day settlement of payment obligations?

Q.7.10.3: How do the FMI's rules and procedures allow for the replenishment of any liquidity resources employed during a stress event?

Principle 8: Settlement Finality

Key Consideration 1: An FMI's rules and procedures should clearly define the point at which settlement is final.

Q.8.1.1: At what point is the settlement of a payment, transfer instruction or other obligation final, meaning irrevocable and unconditional? Is the point of settlement finality defined and documented? How and to whom is this information disclosed?

Q.8.1.2: How does the FMI's legal framework and rules, including the applicable insolvency law(s), acknowledge the discharge of a payment, transfer instruction or other obligation between the FMI and its participants, or between participants?

Q.8.1.3: How does the FMI demonstrate that there is a high degree of legal certainty that finality will be achieved in all relevant jurisdictions (for example, by obtaining a well-reasoned legal opinion)?

Q.8.1.4: How does the FMI ensure settlement finality in the case of linkages with other FMIs?

- a) For an SSS, how is consistency of finality achieved between the SSS and, if relevant, the LVPS where the cash leg is settled?*
- b) For a CCP for cash products, what is the relation between the finality of obligations in the CCP and the finality of the settlement of the CCP claims and obligations in other systems, depending on the rules of the relevant CSD/SSS and payment system?*

Key Consideration 2: An FMI should complete final settlement no later than the end of the value date, and preferably intraday or in real time, to reduce settlement risk. An LVPS or SSS should consider adopting RTGS or multiple-batch processing during the settlement day.

Q.8.2.1: Is the FMI designed to complete final settlement on the value date (or same day settlement)? How does the FMI ensure that final settlement occurs no later than the end of the intended value date?

Q.8.2.2: Has the FMI ever experienced deferral of final settlement to the next business day that was not contemplated by its rules, procedures or contracts? If so, under what circumstances? If deferral was a result of the FMI's actions, what steps have been taken to prevent a similar situation in the future?

Q.8.2.3: Does the FMI provide intraday or real-time final settlement? If so, how? How are participants informed of the final settlement?

Q.8.2.4: If settlement occurs through multiple-batch processing, what is the frequency of the batches and within what time frame do they operate? What happens if a participant does not have enough funds or securities at the settlement time? Are transactions entered in the next batch? If so, what is the status of those transactions and when would they become final?

Q.8.2.5: If settlement does not occur intraday or in real time, how has the LVPS or SSS considered the introduction of either of these modalities?

Key Consideration 3: An FMI should clearly define the point after which unsettled payments, transfer instructions, or other obligations may not be revoked by a participant.

Q.8.3.1: How does the FMI define the point at which unsettled payments, transfer instructions or other obligations may not be revoked by a participant? How does the FMI prohibit the unilateral revocation of accepted and unsettled payments, transfer instructions or obligations after this time?

Q.8.3.2: Under what circumstances can an instruction or obligation accepted by the system for settlement still be revoked (for example, queued obligations)? How can an unsettled payment or transfer instruction be revoked? Who can revoke unsettled payment or transfer instructions?

Q.8.3.3: Under what conditions does the FMI allow exceptions and extensions to the revocation deadline?

Q.8.3.4: Where does the FMI define this information? How and to whom is this information disclosed?

Principle 9: Money Settlements

Key Consideration 1: An FMI should conduct its money settlements in central bank money, where practical and available, to avoid credit and liquidity risks.

Q.9.1.1: How does the FMI conduct money settlements? If the FMI conducts settlement in multiple currencies, how does the FMI conduct money settlement in each currency?

Q.9.1.2: If the FMI does not settle in central bank money, why is it not used?

Key Consideration 2: If central bank money is not used, an FMI should conduct its money settlements using a settlement asset with little or no credit or liquidity risk.

Q.9.2.1: If central bank money is not used, how does the FMI assess the credit and liquidity risks of the settlement asset used for money settlement?

Q.9.2.2: If the FMI settles in commercial bank money, how does the FMI select its settlement banks? What are the specific selection criteria the FMI uses?

Key Consideration 3: If an FMI settles in commercial bank money, it should monitor, manage, and limit its credit and liquidity risks arising from the commercial settlement banks. In particular, an FMI should establish and monitor adherence to strict criteria for its settlement banks that take account of, among other things, their regulation and supervision, creditworthiness, capitalisation, access to liquidity, and operational reliability. An FMI should also monitor and manage the concentration of credit and liquidity exposures to its commercial settlement banks.

Q.9.3.1: How does the FMI monitor the settlement banks' adherence to criteria it uses for selection? For example, how does the FMI evaluate the banks' regulation, supervision, creditworthiness, capitalisation, access to liquidity and operational reliability?

Q.9.3.2: How does the FMI monitor, manage and limit its credit and liquidity risks arising from the commercial settlement banks? How does the FMI monitor and manage the concentration of credit and liquidity exposures to these banks?

Q.9.3.3: How does the FMI assess its potential losses and liquidity pressures as well as those of its participants if there is a failure of its largest settlement bank?

Key Consideration 4: If an FMI conducts money settlements on its own books, it should minimise and strictly control its credit and liquidity risks.

Q.9.4.1: If an FMI conducts money settlements on its own books, how does it minimise and strictly control its credit and liquidity risks?

Key Consideration 5: An FMI's legal agreements with any settlement banks should state clearly when transfers on the books of individual settlement banks are expected to occur, that transfers are to be final when effected, and that funds received should be transferable as soon as possible, at

a minimum by the end of the day and ideally intraday, in order to enable the FMI and its participants to manage credit and liquidity risks.

Q.9.5.1: Do the FMI's legal agreements with its settlement banks state when transfers occur, that transfers are final when effected, and that funds received are transferable?

Q.9.5.2: Are funds received transferable by the end of the day at the latest? If not, why? Are they transferable intraday? If not, why?

Principle 10: Physical Deliveries

Key Consideration 1: An FMI's rules should clearly state its obligations with respect to the delivery of physical instruments or commodities.

Q.10.1.1: Which asset classes does the FMI accept for physical delivery?

Q.10.1.2: How does the FMI define its obligations and responsibilities with respect to the delivery of physical instruments or commodities? How are these responsibilities defined and documented? To whom are these documents disclosed?

Q.10.1.3: How does the FMI engage with its participants to ensure they have an understanding of their obligations and the procedures for effecting physical delivery?

Key Consideration 2: An FMI should identify, monitor, and manage the risks and costs associated with the storage and delivery of physical instruments or commodities.

Q.10.2.1: How does the FMI identify the risks and costs associated with storage and delivery of physical instruments or commodities? What risks and costs has the FMI identified?

Q.10.2.2: What processes, procedures and controls does the FMI have to monitor and manage any identified risks and costs associated with storage and delivery of physical instruments or commodities?

Q.10.2.3: If an FMI can match participants for delivery and receipt, under what circumstances can it do so, and what are the associated rules and procedures? Are the legal obligations for delivery clearly expressed in the rules and associated agreements?

Q.10.2.4: How does the FMI monitor its participants' delivery preferences and, to the extent practicable, ensure that its participants have the necessary systems and resources to be able to fulfil their physical delivery obligations?

Principle 11: Central securities depositories

Key Consideration 1: A CSD should have appropriate rules, procedures, and controls, including robust accounting practices, to safeguard the rights of securities issuers and holders, prevent the unauthorized creation or deletion of securities, and conduct periodic and at least daily reconciliation of securities issues it maintains.

Q.11.1.1: How are the rights of securities issuers and holders safeguarded by the rules, procedures and controls of the CSD?

Q.11.1.2: How do the CSD's rules, procedures and controls ensure that the securities it holds on behalf of participants are appropriately accounted for on its books and protected from risks associated with the other services the CSD may provide?

Q.11.1.3: How does the CSD ensure that it has robust accounting practices? Do audits review whether there are sufficient securities to satisfy customer rights? How frequently are end-to-end audits conducted to examine the procedures and internal controls used in the safekeeping of securities?

Prevention of the unauthorised creation or deletion of securities

Q.11.1.4: What are the CSD's internal procedures to authorise the creation and deletion of securities? What are the CSD's internal controls to prevent the unauthorised creation and deletion of securities?

Periodic reconciliation of securities issues

Q.11.1.5: Does the CSD conduct periodic and at least daily reconciliation of the totals of securities issues in the CSD for each issuer (or its issuing agent)? How does the CSD ensure that the total number of securities recorded in the CSD for a particular issue is equal to the amount of securities of that issue held on the CSD's books?

Q.11.1.6: If the CSD is not the official registrar of the issues held on its books, how does the CSD reconcile its records with official registrar?

Key Consideration 2: A CSD should prohibit overdrafts and debit balances in securities accounts.

Q.11.2.1: How does the CSD prevent overdrafts and debit balances in securities accounts?

Key Consideration 3: A CSD should maintain securities in an immobilised or dematerialised form for their transfer by book entry. Where appropriate, a CSD should provide incentives to immobilise or dematerialise securities.

Q.11.3.1: Are securities issued or maintained in a dematerialised form? What percentage of securities is dematerialised, and what percentage of the total volume of transactions applies to these securities?

Q.11.3.2: If securities are issued as a physical certificate, is it possible to immobilise them and allow their holding and transfer in a book-entry system? What percentage of securities is immobilised, and what percentage of the total volume of transactions applies to immobilised securities?

Q.11.3.3: What incentives, if any, does the CSD provide to immobilise or dematerialise securities?

Key Consideration 4: A CSD should protect assets against custody risk through appropriate rules and procedures consistent with its legal framework.

Q.11.4.1: How do the CSD's rules and procedures protect assets against custody risk, including the risk of loss because of the CSD's negligence, misuse of assets, fraud, poor administration, inadequate recordkeeping or failure to protect participants' interests in their securities?

Q.11.4.2: How has the CSD determined that those rules and procedures are consistent with the legal framework?

Q.11.4.3: What other methods, if any, does the CSD employ to protect its participants against misappropriation, destruction and theft of securities (for example, insurance or other compensation schemes)?

Key Consideration 5: A CSD should employ a robust system that ensures segregation between the CSD's own assets and the securities of its participants and segregation among the securities of participants. Where supported by the legal framework, the CSD should also support operationally the segregation of securities belonging to a participant's customers on the participant's books and facilitate the transfer of customer holdings.

Q.11.5.1: What segregation arrangements are in place at the CSD? How does the CSD ensure segregation between its own assets and the securities of its participants? How does the CSD ensure segregation among the securities of participants?

Q.11.5.2: Where supported by the legal framework, how does the CSD support the operational segregation of securities belonging to participants' customers from the participants' book? How does the CSD facilitate the transfer from these customers' accounts to another participant?

Key Consideration 6: A CSD should identify, measure, monitor, and manage its risks from other activities that it may perform; additional tools may be necessary in order to address these risks.

Q.11.6.1: Does the CSD provide services other than central safekeeping and administration of securities and settlement? If so, what services?

Q.11.6.2: If the CSD provides services other than central safekeeping and administration of securities and settlement, how does it identify the risks associated with those activities, including potential credit and liquidity risks? How does it measure, monitor and manage these risks, including legally separating services other than safekeeping and administration of securities where necessary?

Principle 12: Exchange-of-value settlement systems

Key Consideration 1: An FMI that is an exchange-of-value settlement system should eliminate principal risk by ensuring that the final settlement of one obligation occurs if and only if the final settlement of the linked obligation also occurs, regardless of whether the FMI settles on a gross or net basis and when finality occurs.

Q.12.1.1: How do the FMI's legal, contractual, technical and risk management frameworks ensure that the final settlement of relevant financial instruments eliminates principal risk? What procedures ensure that the final settlement of one obligation occurs if and only if the final settlement of a linked obligation also occurs?

Q.12.1.2: How are the linked obligations settled – on a gross basis (trade by trade) or on a net basis?

Q.12.1.3: Is the finality of settlement of linked obligations simultaneous? If not, what is the timing of finality for both obligations? Is the length of time between the blocking and final settlement of both obligations minimised? Are blocked assets protected from a claim by a third party?

Q.12.1.4: In the case of a CCP, does the CCP rely on the DvP or PvP services provided by another FMI, such as an SSS or payment system? If so, how would the CCP characterise the level of its reliance on such services? What contractual relationship does the CCP have with the SSS or payment system to ensure that final settlement of one obligation occurs only when the final settlement of any linked obligations occurs?

Principle 13: Participant-default rules and procedures

Key Consideration 1: An FMI should have default rules and procedures that enable the FMI to continue to meet its obligations in the event of a participant default and that address the replenishment of resources following a default.

Q.13.1.1: Do the FMI's rules and procedures clearly define an event of default (both a financial and an operational default of a participant) and the method for identifying a default? How are these events defined?

Q.13.1.2: How do the FMI's rules and procedures address the following key aspects of a participant default:

- a) *the actions that the FMI can take when a default is declared;*
- b) *the extent to which the actions are automatic or discretionary;*
- c) *changes to normal settlement practices;*
- d) *the management of transactions at different stages of processing;*
- e) *the expected treatment of proprietary and customer transactions and accounts;*
- f) *the probable sequencing of actions;*
- g) *the roles, obligations and responsibilities of the various parties, including non-defaulting participants; and*
- h) *the existence of other mechanisms that may be activated to contain the impact of a default?*

Q.13.1.3: How do the FMI's rules and procedures allow the FMI to promptly use any financial resources that it maintains for covering losses and containing liquidity pressures arising from default, including liquidity facilities?

Q.13.1.4: How do the FMI's rules and procedures address the order in which the financial resources can be used?

Q.13.1.5: How do the FMI's rules and procedures address the replenishment of resources following a default?

Key Consideration 2: An FMI should be well prepared to implement its default rules and procedures, including any appropriate discretionary procedures provided for in its rules.

Q.13.2.1: Does the FMI's management have internal plans that clearly delineate the roles and responsibilities for addressing a default? What are these plans?

Q.13.2.2: What type of communication procedures does the FMI have in order to reach in a timely manner all relevant stakeholders, including regulators, supervisors and overseers?

Q.13.2.3: How frequently are the internal plans to address a default reviewed? What is the governance arrangement around these plans?

Key Consideration 3: An FMI should publicly disclose key aspects of its default rules and procedures.

Q.13.3.1: How are the key aspects of the FMI's participant default rules and procedures made publicly available? How do they address:

- a) *the circumstances in which action may be taken;*
- b) *who may take those actions;*
- c) *the scope of the actions which may be taken, including the treatment of both proprietary and customer positions, funds and assets;*

- d) *the mechanisms to address an FMI's obligations to non-defaulting participants; and*
- e) *where direct relationships exist with participants' customers, the mechanisms to help address the defaulting participant's obligations to its customers?*

Key Consideration 4: An FMI should involve its participants and other stakeholders in the testing and review of the FMI's default procedures, including any close-out procedures. Such testing and review should be conducted at least annually or following material changes to the rules and procedures to ensure that they are practical and effective.

Q.13.4.1: How does the FMI engage with its participants and other relevant stakeholders in the testing and review of its participant default procedures? How frequently does it conduct such tests and reviews? How are these tests results used? To what extent are the results shared with the board, risk committee and relevant authorities?

Q.13.4.2: What range of potential participant default scenarios and procedures do these tests cover? To what extent does the FMI test the implementation of the resolution regime for its participants?

Principle 14: Segregation and portability

Key Consideration 1: A CCP should, at a minimum, have segregation and portability arrangements that effectively protect a participant's customers' positions and related collateral from the default or insolvency of that participant. If the CCP additionally offers protection of such customer positions and collateral against the concurrent default of the participant and a fellow customer, the CCP should take steps to ensure that such protection is effective.

Q.14.1.1: What segregation arrangements does the CCP have in place to effectively protect a participant's customers' positions and related collateral from the default or insolvency of that participant?

Q.14.1.2: What are the CCP's portability arrangements?

Q.14.1.3: If the CCP serves a cash market and does not provide segregation arrangements, how does the CCP achieve protection of customers' assets? Has the CCP evaluated whether the applicable legal or regulatory framework achieves the same degree of protection and efficiency for customers that would otherwise be achieved by segregation and portability arrangements?

Q.14.1.4: If the CCP offers additional protection to customers to protect their positions and collateral against the concurrent default of the participant and a fellow customer, how does the CCP ensure that such protection is effective?

Q.14.1.5: What evidence is there that the legal basis provides a high degree of assurance that it will support the CCP's arrangements to protect and transfer the positions and collateral of a participant's customers?

Q.14.1.6: What analysis has the CCP conducted regarding the enforceability of its customer segregation and portability arrangements, including with respect to any foreign or remote participants? In particular, which foreign laws has the CCP determined to be relevant to its ability to segregate or transfer customer positions and collateral? How have any identified issues been addressed?

Key Consideration 2: A CCP should employ an account structure that enables it readily to identify positions of a participant's customers and to segregate related collateral. A CCP should maintain customer positions and collateral in individual customer accounts or in omnibus customer accounts.

Q.14.2.1: How does the CCP segregate a participant's customers' positions and related collateral from the participant's positions and collateral? What type of account structure (individual or omnibus) does the CCP use for the positions and related collateral of participants' customers? What is the rationale for this choice?

Q.14.2.2: If the CCP (or its custodians) holds collateral supporting customers' positions, what does this collateral cover (for example, initial margin or variation margin requirements)?

Q.14.2.3: Does the CCP rely on the participant's records containing the sub-accounting for individual customers to ascertain each customer's interest? If so, how does the CCP ensure that it has access to this information? Is customer margin obtained by the CCP from its participants collected on a gross or net basis? To what extent is a customer's collateral exposed to "fellow customer risk"?

Key Consideration 3: A CCP should structure its portability arrangements in a way that makes it highly likely that the positions and collateral of a defaulting participant's customers will be transferred to one or more other participants.

Q.14.3.1: How do the CCP's portability arrangements make it highly likely that the positions and collateral of a defaulting participant's customers will be transferred to one or more other participants?

Q.14.3.2: How does the CCP obtain the consent of the participant(s) to which positions and collateral are to be ported? Are the consent procedures set out in the CCP's rules, policies or procedures? If so, please describe them. If there are any exceptions, how are they disclosed?

Key Consideration 4: A CCP should disclose its rules, policies, and procedures relating to the segregation and portability of a participant's customers' positions and related collateral. In

particular, the CCP should disclose whether customer collateral is protected on an individual or omnibus basis. In addition, a CCP should disclose any constraints, such as legal or operational constraints, that may impair its ability to segregate or port a participant's customers' positions and related collateral.

Q.14.4.1: How does the CCP disclose its segregation and portability arrangements? Does the disclosure include whether a participant's customers' collateral is protected on an individual or omnibus basis?

Q.14.4.2: Where and how are the risks, costs and uncertainties associated with the CCP's segregation and portability arrangements identified and disclosed? How does the CCP disclose any constraints (such as legal or operational) that may impair the CCP's ability to fully segregate or port a participant's customers' positions and collateral?

Principle 15: General business risk

Key Consideration 1: An FMI should have robust management and control systems to identify, monitor, and manage general business risks, including losses from poor execution of business strategy, negative cash flows, or unexpected and excessively large operating expenses.

Q.15.1.1: How does the FMI identify its general business risks? What general business risks has the FMI identified?

Q.15.1.2: How does the FMI monitor and manage its general business risks on an ongoing basis? Does the FMI's business risk assessment consider the potential effects on its cash flow and (in the case of a privately operated FMI) capital?

Key Consideration 2: An FMI should hold liquid net assets funded by equity (such as common stock, disclosed reserves, or other retained earnings) so that it can continue operations and services as a going concern if it incurs general business losses. The amount of liquid net assets funded by equity an FMI should hold should be determined by its general business risk profile and the length of time required to achieve a recovery or orderly wind-down, as appropriate, of its critical operations and services if such action is taken.

Q.15.2.1: Does the FMI hold liquid net assets funded by equity so that it can continue operations and services as a going concern if it incurs general business losses?

Q.15.2.2: How does the FMI calculate the amount of liquid net assets funded by equity to cover its general business risks? How does the FMI determine the length of time and associated operating costs of achieving a recovery or orderly wind-down of critical operations and services?

Key Consideration 3: An FMI should maintain a viable recovery or orderly wind-down plan and should hold sufficient liquid net assets funded by equity to implement this plan. At a minimum, an FMI should hold liquid net assets funded by equity equal to at least six months of current operating expenses. These assets are in addition to resources held to cover participant defaults or other risks covered under the financial resources principles. However, equity held under international risk-based capital standards can be included where relevant and appropriate to avoid duplicate capital requirements.

Q.15.3.1: Has the FMI developed a plan to achieve a recovery or orderly wind-down, as appropriate? If so, what does this plan take into consideration (for example, the operational, technological and legal requirements for participants to establish and move to an alternative arrangement)?

Resources

Q.15.3.2: What amount of liquid net assets funded by equity is the FMI holding for purposes of implementing this plan? How does the FMI determine whether this amount is sufficient for such implementation? Is this amount at a minimum equal to six months of the FMI's current operating expenses?

Q.15.3.3: How are the resources designated to cover business risks and losses separated from resources designated to cover participant defaults or other risks covered under the financial resources principles?

Q.15.3.4: Does the FMI include equity held under international risk-based capital standards to cover general business risks?

Key Consideration 4: Assets held to cover general business risk should be of high quality and sufficiently liquid in order to allow the FMI to meet its current and projected operating expenses under a range of scenarios, including in adverse market conditions.

Q.15.4.1: What is the composition of the FMI's liquid net assets funded by equity? How will the FMI convert these assets as needed into cash at little or no loss of value in adverse market conditions?

Q.15.4.2: How does the FMI regularly assess the quality and liquidity of its liquid net assets funded by equity to meet its current and projected operating expenses under a range of scenarios, including in adverse market conditions?

Key Consideration 5: An FMI should maintain a viable plan for raising additional equity should its equity fall close to or below the amount needed. This plan should be approved by the board of directors and updated regularly.

Q.15.5.1: Has the FMI developed a plan to raise additional equity? What are the main features of the FMI's plan to raise additional equity should its equity fall close to or fall below the amount needed?

Q.15.5.2: How frequently is the plan to raise additional equity reviewed and updated?

Q.15.5.3: What is the role of the FMI's board (or equivalent) in reviewing and approving the FMI's plan to raise additional equity if needed?

Principle 16: Custody and investment risks

Key Consideration 1: An FMI should hold its own and its participants' assets at supervised and regulated entities that have robust accounting practices, safekeeping procedures, and internal controls that fully protect these assets.

Q.16.1.1: If the FMI uses custodians, how does the FMI select its custodians? What are the specific selection criteria the FMI uses, including supervision and regulation of these entities? How does the FMI monitor the custodians' adherence to these criteria?

Q.16.1.2: How does the FMI verify that these entities have robust accounting practices, safekeeping procedures, and internal controls that fully protect its and its participants' assets?

Key Consideration 2: An FMI should have prompt access to its assets and the assets provided by participants, when required.

Q.16.2.1: How has the FMI established that it has a sound legal basis to support enforcement of its interest or ownership rights in assets held in custody?

Q.16.2.2: How does the FMI ensure that it has prompt access to its assets, including securities that are held with a custodian in another time zone or legal jurisdiction, in the event of participant default?

Key Consideration 3: An FMI should evaluate and understand its exposures to its custodian banks, taking into account the full scope of its relationships with each.

Q.16.3.1: How does the FMI evaluate and understand its exposures to its custodian banks? In managing those exposures, how does it take into account the full scope of its relationship with each custodian bank? For instance, does the FMI use multiple custodians for the safekeeping of its assets to diversify exposure to any single custodian? How does the FMI monitor concentration of risk exposures to its custodian banks?

Key Consideration 4: An FMI's investment strategy should be consistent with its overall risk-management strategy and fully disclosed to its participants, and investments should be secured by, or be claims on, high-quality obligors. These investments should allow for quick liquidation with little, if any, adverse price effect.

Q.16.4.1: How does the FMI ensure that its investment strategy is consistent with its overall risk management strategy? How and to whom does the FMI disclose its investment strategy?

Q.16.4.2: How does the FMI ensure on an ongoing basis that its investments are secured by, or are claims on, high-quality obligors?

Q.16.4.3: How does the FMI consider its overall exposure to an obligor in choosing investments? What investments are subject to limits to avoid concentration of credit risk exposures?

Q.16.4.4: Does the FMI invest participant assets in the participants' own securities or those of its affiliates?

Q.16.4.5: How does the FMI ensure that its investments allow for quick liquidation with little, if any, adverse price effect?

Principle 17: Operational risk

Key Consideration 1: An FMI should establish a robust operational risk-management framework with appropriate systems, policies, procedures, and controls to identify, monitor, and manage operational risks.

Q.17.1.1: What are the FMI's policies and processes for identifying the plausible sources of operational risks? How do the FMI's processes identify plausible sources of operational risks, whether these risks arise from internal sources (for example, the arrangements of the system itself, including human resources), from the FMI's participants or from external sources?

Q.17.1.2: What sources of operational risks has the FMI identified? What single points of failure in its operations has the FMI identified?

Q.17.1.3: How does the FMI monitor and manage the identified operational risks? Where are these systems, policies, procedures and controls documented?

Q.17.1.4: What policies, processes and controls does the FMI employ that are designed to ensure that operational procedures are implemented appropriately? To what extent do the FMI's systems, policies, processes and controls take into consideration relevant international, national and industry-level operational risk management standards?

Q.17.1.5: What are the FMI's human resources policies to hire, train and retain qualified personnel, and how do such policies mitigate the effects of high rates of personnel turnover or key-person risk? How do the FMI's human resources and risk management policies address fraud prevention?

Q.17.1.6: How do the FMI's change management and project management policies and processes mitigate the risks that changes and major projects inadvertently affect the smooth functioning of the system?

Key Consideration 2: An FMI's board of directors should clearly define the roles and responsibilities for addressing operational risk and should endorse the FMI's operational risk-management framework. Systems, operational policies, procedures, and controls should be reviewed, audited, and tested periodically and after significant changes.

Q.17.2.1: How has the board of directors defined the key roles and responsibilities for operational risk management?

Q.17.2.2: Does the FMI's board explicitly review and endorse the FMI's operational risk management framework? How frequently does the board review and endorse the FMI's operational risk management framework?

Review, audit and testing

Q.17.2.3: How does the FMI review, audit and test its systems, policies, procedures and controls, including its operational risk management arrangements with participants? How frequently does the FMI conduct these reviews, audits and tests with participants?

Q.17.2.4: To what extent, where relevant, is the FMI's operational risk management framework subject to external audit?

Key Consideration 3: An FMI should have clearly defined operational reliability objectives and should have policies in place that are designed to achieve those objectives.

Q.17.3.1: What are the FMI's operational reliability objectives, both qualitative and quantitative? Where and how are they documented?

Q.17.3.2: How do these objectives ensure a high degree of operational reliability?

Q.17.3.3: What are the policies in place that are designed to achieve the FMI's operational reliability objectives to ensure that the FMI takes appropriate action as needed?

Key Consideration 4: An FMI should ensure that it has scalable capacity adequate to handle increasing stress volumes and to achieve its service-level objectives.

Q.17.4.1: How does the FMI review, audit and test the scalability and adequacy of its capacity to handle, at a minimum, projected stress volumes? How frequently does the FMI conduct these reviews, audits and tests?

Q.17.4.2: How are situations where operational capacity is neared or exceeded addressed?

Key Consideration 5: An FMI should have comprehensive physical and information security policies that address all potential vulnerabilities and threats.

Q.17.5.1: What are the FMI's policies and processes, including change management and project management policies and processes, for addressing the plausible sources of physical vulnerabilities and threats on an ongoing basis?

Q.17.5.2: Do the FMI's policies, processes, controls and testing appropriately take into consideration relevant international, national and industry-level standards for physical security?

Q.17.5.3: What are the FMI's policies and processes, including change management and project management policies and processes, for addressing the plausible sources of information security vulnerabilities and threats on an ongoing basis?

Q.17.5.4: Do the FMI's policies, processes, controls and testing appropriately take into consideration relevant international, national and industry-level standards for information security?

Key Consideration 6: An FMI should have a business continuity plan that addresses events posing a significant risk of disrupting operations, including events that could cause a wide-scale or major disruption. The plan should incorporate the use of a secondary site and should be designed to ensure that critical information technology (IT) systems can resume operations within two hours following disruptive events. The plan should be designed to enable the FMI to complete settlement by the end of the day of the disruption, even in case of extreme circumstances. The FMI should regularly test these arrangements.

Q.17.6.1: *How and to what extent does the FMI's business continuity plan reflect objectives, policies and procedures that allow for the rapid recovery and timely resumption of critical operations following a wide-scale or major disruption?*

Q.17.6.2: *How and to what extent is the FMI's business continuity plan designed to enable critical IT systems to resume operations within two hours following disruptive events, and to enable the FMI to facilitate or complete settlement by the end of the day even in extreme circumstances?*

Q.17.6.3: *How is the contingency plan designed to ensure that the status of all transactions can be identified in a timely manner, at the time of the disruption; and if there is a possibility of data loss, what are the procedures to deal with such loss (for example, reconciliation with participants or third parties)?*

Q.17.6.4: *How do the FMI's crisis management procedures address the need for effective communications internally and with key external stakeholders and authorities?*

Q.17.6.5: *How does the FMI's business continuity plan incorporate the use of a secondary site (including ensuring that the secondary site has sufficient resources, capabilities, functionalities and appropriate staffing*

arrangements)? To what extent is the secondary site located a sufficient geographic distance from the primary site such that it has a distinct risk profile?

Q.17.6.6: Has the FMI considered alternative arrangements (such as manual, paper-based procedures or other alternatives) to allow the processing of time-critical transactions in extreme circumstances?

Q.17.6.7: How are the FMI's business continuity and contingency arrangements reviewed and tested, including with respect to scenarios related to wide-scale and major disruptions? How frequently are these arrangements reviewed and tested?

Q.17.6.8: How does the review and testing of the FMI's business continuity and contingency arrangements involve the FMI's participants, critical service providers and linked FMIs as relevant? How frequently are the FMI's participants, critical service providers and linked FMIs involved in the review and testing?

Key Consideration 7: An FMI should identify, monitor, and manage the risks that key participants, other FMIs, and service and utility providers might pose to its operations. In addition, an FMI should identify, monitor, and manage the risks its operations might pose to other FMIs.

Q.17.7.1: What risks has the FMI identified to its operations arising from its key participants, other FMIs, and service and utility providers? How and to what extent does the FMI monitor and manage these risks?

Q.17.7.2: If the FMI has outsourced services critical to its operations, how and to what extent does the FMI ensure that the operations of a critical service provider meet the same reliability and contingency requirements they would need to meet if they were provided internally? Risks posed to other FMIs

Q.17.7.3: How and to what extent does the FMI identify, monitor and mitigate the risks it may pose to another FMI?

Q.17.7.4: To what extent does the FMI coordinate its business continuity arrangements with those of other interdependent FMIs?

Principle 18: Access and participation requirements

Key Consideration 1: An FMI should allow for fair and open access to its services, including by direct and, where relevant, indirect participants and other FMIs, based on reasonable risk-related participation requirements.

Q.18.1.1: What are the FMI's criteria and requirements for participation (such as operational, financial and legal requirements)?

Q.18.1.2: How do these criteria and requirements allow for fair and open access to the FMI's services, including by direct and, where relevant, indirect participants and other FMIs, based on reasonable risk-related participation requirements?

Q.18.1.3: For a TR, how do the terms of access for use of its services help ensure that competition and innovation in post-trade processing are not impaired? How are these terms designed to support interconnectivity with other FMIs and service providers, where requested?

Key Consideration 2: An FMI's participation requirements should be justified in terms of the safety and efficiency of the FMI and the markets it serves, be tailored to and commensurate with the FMI's specific risks, and be publicly disclosed. Subject to maintaining acceptable risk control standards, an FMI should endeavour to set requirements that have the least-restrictive impact on access that circumstances permit.

Q.18.2.1: How are the participation requirements for the FMI justified in terms of the safety and efficiency of the FMI and its role in the markets it serves, and tailored to and commensurate with the FMI's specific risks?

Q.18.2.2: Are there participation requirements that are not risk-based but required by law or regulation? If so, what are these requirements?

Q.18.2.3: Are all classes of participants subject to the same access criteria? If not, what is the rationale for the different criteria (for example, size or type of activity, additional requirements for participants that act on behalf of third parties, and additional requirements for participants that are non-regulated entities)?

Q.18.2.4: How are the access restrictions and requirements reviewed to ensure that they have the least restrictive access that circumstances permit, consistent with maintaining acceptable risk controls? How frequently is this review conducted?

Q.18.2.5: How are participation criteria, including restrictions in participation, publicly disclosed?

Key Consideration 3: An FMI should monitor compliance with its participation requirements on an ongoing basis and have clearly defined and publicly disclosed procedures for facilitating the suspension and orderly exit of a participant that breaches, or no longer meets, the participation requirements.

Q.18.3.1: How does the FMI monitor its participants' ongoing compliance with the access criteria? How are the FMI's policies designed to ensure that the information it uses to monitor compliance with participation criteria is timely and accurate?

Q.18.3.2: What are the FMI's policies for conducting enhanced surveillance of, or imposing additional controls on, a participant whose risk profile deteriorates?

Q.18.3.3: What are the FMI's procedures for managing the suspension and orderly exit of a participant that breaches, or no longer meets, the participation requirements?

Q.18.3.4: How are the FMI's procedures for managing the suspension and orderly exit of a participant disclosed to the public?

Principle 19: Tiered participation arrangements

Key Consideration 1: An FMI should ensure that its rules, procedures, and agreements allow it to gather basic information about indirect participation in order to identify, monitor, and manage any material risks to the FMI arising from such tiered participation arrangements.

Q.19.1.1: Does the FMI have any tiered participation arrangements? If so, describe these arrangements.

Q.19.1.2: How does the FMI gather basic information about indirect participation? Which information is collected and how frequently is it updated?

Q.19.1.3: How does the FMI evaluate its risks arising from these arrangements?

Q.19.1.4: What material risks to the FMI arising from tiered participation arrangements has the FMI identified? How has it mitigated these risks?

Key Consideration 2: An FMI should identify material dependencies between direct and indirect participants that might affect the FMI.

Q.19.2.1: How does the FMI identify material dependencies between direct and indirect participants that might affect the FMI?

Key Consideration 3: An FMI should identify indirect participants responsible for a significant proportion of transactions processed by the FMI and indirect participants whose transaction volumes or values are large relative to the capacity of the direct participants through which they access the FMI in order to manage the risks arising from these transactions.

Q.19.3.1: Has the FMI identified (a) the proportion of activity that each direct participant conducts on behalf of indirect participants in relation to the direct participants' capacity, (b) direct participants that act on behalf of a material number of indirect participants, (c) indirect participants responsible for a significant proportion of turnover in the system, and (d) indirect participants whose transaction volumes

or values are large relative to the capacity of the direct participant through which they access the FMI to manage risks arising from these transactions?

Q.19.3.2: What risks to the FMI arise, and how does the FMI manage these risks arising from key indirect participants?

Key Consideration 4: An FMI should regularly review risks arising from tiered participation arrangements and should take mitigating action when appropriate.

Q.19.4.1: What are the FMI's policies for reviewing its rules and procedures in order to mitigate risks to the FMI arising from tiered participation? How frequently is this review conducted?

Q.19.4.2: What criteria does the FMI use to determine when mitigating actions are required? How does the FMI monitor and mitigate its risks?

Principle 20: FMI links

Key Consideration 1: Before entering into a link arrangement and on an ongoing basis once the link is established, an FMI should identify, monitor, and manage all potential sources of risk arising from the link arrangement. Link arrangements should be designed such that each FMI is able to observe the other principles in this report.

Q.20.1.1: What process is used to identify potential sources of risk (such as, legal, credit, liquidity, custody and operational risks) arising from prospective links? How does this affect the FMI's decision whether to establish the link?

Q.20.1.2: What links have been established with other FMIs? How does the FMI identify, monitor and manage the risks arising from an established link on an ongoing basis?

Q.20.1.3: How does the FMI ensure that link arrangements are designed so that it is able to remain observant of the other principles? How frequently is this analysis conducted?

Key Consideration 2: A link should have a well-founded legal basis, in all relevant jurisdictions, that supports its design and provides adequate protection to the FMIs involved in the link.

Q.20.2.1: In which jurisdictions has the FMI established links? What are the relevant legal frameworks supporting the established links?

Q.20.2.2: How does the FMI ensure that its links have a well-founded legal basis that support its design and provide it with adequate protection in all relevant jurisdictions? How does the FMI ensure that such protections are maintained over time?

Key Consideration 3: Linked CSDs should measure, monitor, and manage the credit and liquidity risks arising from each other. Any credit extensions between CSDs should be covered fully with high-quality collateral and be subject to limits.

Q.20.3.1: What processes are in place to measure, monitor and manage credit and liquidity risks arising from any established links?

Q.20.3.2: If a CSD extends credit to a linked CSD, what processes exist to ensure that credit extensions to the linked CSD are fully covered by high-quality collateral and that credit limits are appropriate?

Key Consideration 4: Provisional transfers of securities between linked CSDs should be prohibited or, at a minimum, the retransfer of provisionally transferred securities should be prohibited prior to the transfer becoming final.

Q.20.4.1: Are provisional transfers of securities allowed across the link? If so, what arrangements make provisional transfers necessary, and is the retransfer of these securities prohibited until the first transfer is final?

Key Consideration 5: An investor CSD should only establish a link with an issuer CSD if the arrangement provides a high level of protection for the rights of the investor CSD's participants.

Q.20.5.1: For any established link, how has the investor CSD determined that the rights of its participants have a high level of protection?

Q.20.5.2: How frequently is reconciliation of holdings conducted by the entities holding the securities in custody?

Q.20.5.3: How does the investor CSD provide a high-level of protection for the rights of its participants (including segregation and portability arrangements and asset protection provisions for omnibus accounts)?

Key Consideration 6: An investor CSD that uses an intermediary to operate a link with an issuer CSD should measure, monitor, and manage the additional risks (including custody, credit, legal, and operational risks) arising from the use of the intermediary.

Q.20.6.1: If the CSD uses an intermediary to operate a link, what are the criteria used by the CSD to select the intermediary or intermediaries? Are these criteria risk-based?

Q.20.6.2: What are the respective liabilities of the two linked CSDs and the intermediaries?

Q.20.6.3: What processes exist to measure, monitor and manage the risks arising from use of the intermediary?

Key Consideration 7: Before entering into a link with another CCP, a CCP should identify and manage the potential spill-over effects from the default of the linked CCP. If a link has three or more CCPs, each CCP should identify, assess, and manage the risks of the collective link arrangement.

Q.20.7.1: Prior to establishing any links, what analysis was undertaken by the CCP to identify and assess the spillover effects of a linked CCP's default?

Q.20.7.2: How does the CCP manage any identified spillover effects of a linked CCP's default?

Collective link arrangements (three or more CCPs)

Q.20.7.3: Prior to establishing any links, what analysis was conducted by the CCP to identify and assess the potential spillover effects of a link arrangement involving three or more CCPs?

Q.20.7.4: In the case of collective link arrangements, what processes are in place for the CCP to identify, assess and manage risks arising from the collective link arrangement? In the case of links between CCPs, is there a clear definition of the respective rights and obligations of the different CCPs?

Key Consideration 8: Each CCP in a CCP link arrangement should be able to cover, at least on a daily basis, its current and potential future exposures to the linked CCP and its participants, if any, fully with a high degree of confidence without reducing the CCP's ability to fulfil its obligations to its own participants at any time.

Q.20.8.1: What processes are in place to measure, monitor and manage inter-CCP exposures?

Q.20.8.2: How does the CCP ensure, on an ongoing basis, that it can cover its current exposure fully?

Q.20.8.3: How does the CCP ensure that it covers its potential future exposure with a high degree of confidence, without reducing its ability to fulfil its own obligations?

Q.20.8.4: What arrangements do the linked CCPs have in place to manage the risks arising from the link (such as a separate default fund, increased margin requirements or contributions to each other's default funds)?

Q.20.8.5: If the CCPs contribute to each other's default funds, how is it ensured that the contribution to another CCP's default fund does not affect the ability of the CCP to fulfil its obligations to its own participants at any time?

Q.20.8.6: How do the linked CCPs ensure that participants are informed about their exposures to the potential sharing of uncovered losses and uncovered liquidity shortfalls from the link arrangement?

Key Consideration 9: A TR should carefully assess the additional operational risks related to its links to ensure the scalability and reliability of IT and related resources.

Q.20.9.1: How does the TR ensure the scalability and reliability of its IT and related resources to take into account the additional operational risks associated with a link to another FMI? How frequently does the TR validate the adequacy of its scalability and reliability?

Principle 21: Efficiency and effectiveness

Key Consideration 1: An FMI should be designed to meet the needs of its participants and the markets it serves, in particular, with regard to choice of a clearing and settlement arrangement; operating structure; scope of products cleared, settled, or recorded; and use of technology and procedures.

Q.21.1.1: How does the FMI determine whether its design (including its clearing and settlement arrangement, its operating structure, its delivery systems and technologies, and its individual services and products) is taking into account the needs of its participants and the markets it serves?

Q.21.1.2: How does the FMI determine whether it is meeting the requirements and needs of its participants and other users and continues to meet those requirements as they change (for example, through the use of feedback mechanisms)?

Key Consideration 2: An FMI should have clearly defined goals and objectives that are measurable and achievable, such as in the areas of minimum service levels, risk-management expectations, and business priorities.

Q.21.2.1: What are the FMI's goals and objectives as far as the effectiveness of its operations is concerned?

Q.21.2.2: How does the FMI ensure that it has clearly defined goals and objectives that are measurable and achievable?

Q.21.2.3: To what extent have the goals and objectives been achieved? What mechanisms does the FMI have to measure and assess this?

Key Consideration 3: An FMI should have established mechanisms for the regular review of its efficiency and effectiveness.

Q.21.3.1: What processes and metrics does the FMI use to evaluate its efficiency and effectiveness?

Q.21.3.2: How frequently does the FMI evaluate its efficiency and effectiveness?

Principle 22: Communication procedures and standards

Key Consideration 1: An FMI should use, or at a minimum accommodate, internationally accepted communication procedures and standards.

Q.22.1.1: Does the FMI use an internationally accepted communications procedure and, if so, which one(s)? If not, how does the FMI accommodate internationally accepted communication procedures?

Q.22.1.2: If the FMI engages in cross-border operations, how do the FMI's operational procedures, processes and systems use or otherwise accommodate internationally accepted communication procedures for cross-border operations?

Q.22.1.3: Does the FMI use an internationally accepted communications standard and, if so, which one(s)? If not, how does the FMI accommodate internationally accepted communication standards?

Q.22.1.4: If the FMI engages in cross-border operations, how do the FMI's operational procedures, processes and systems use or otherwise accommodate internationally accepted communication standards for cross-border operations?

Q.22.1.5: If no international standard is used, how does the FMI accommodate systems that translate or convert message format and data from international standards into the domestic equivalent and vice versa?

Principle 23: Disclosure of rules, key procedures, and market data

Key Consideration 1: An FMI should adopt clear and comprehensive rules and procedures that are fully disclosed to participants. Relevant rules and key procedures should also be publicly disclosed.

Q.23.1.1: What documents comprise the FMI's rules and procedures? How are these documents disclosed to participants?

Q.23.1.2: How does the FMI determine that its rules and procedures are clear and comprehensive?

Disclosure

Q.23.1.3: What information do the FMI's rules and procedures contain on the procedures it will follow in non-routine, though foreseeable, events?

Q.23.1.4: How and to whom does the FMI disclose the processes it follows for changing its rules and procedures?

Q.23.1.5: How does the FMI disclose relevant rules and key procedures to the public?

Key Consideration 2: An FMI should disclose clear descriptions of the system's design and operations, as well as the FMI's and participants' rights and obligations, so that participants can assess the risks they would incur by participating in the FMI.

Q.23.2.1: What documents comprise information about the system's design and operations? How and to whom does the FMI disclose the system's design and operations?

Q.23.2.2: How and to whom does the FMI disclose the degree of discretion it can exercise over key decisions that directly affect the operation of the system?

Q.23.2.3: What information does the FMI provide to its participants about their rights, obligations and risks incurred through participation in the FMI?

Key Consideration 3: An FMI should provide all necessary and appropriate documentation and training to facilitate participants' understanding of the FMI's rules and procedures and the risks they face from participating in the FMI.

Q.23.3.1: How does the FMI facilitate its participants' understanding of the FMI's rules, procedures and the risks associated with participating?

Q.23.3.2: Is there evidence that the means described above enable participants' understanding of the FMI's rules, procedures and the risks they face from participating in the FMI?

Q.23.3.3: In the event that the FMI identifies a participant whose behaviour demonstrates a lack of understanding of the FMI's rules, procedures and the risks of participation, what remedial actions are taken by the FMI?

Key Consideration 4: An FMI should publicly disclose its fees at the level of individual services it offers as well as its policies on any available discounts. The FMI should provide clear descriptions of priced services for comparability purposes.

Q.23.4.1: Does the FMI publicly disclose its fees at the level of its individual services and policies on any available discounts? How is this information disclosed?

Q.23.4.2: How does the FMI notify participants and the public, on a timely basis, of changes to services and fees?

Q.23.4.3: Does the FMI provide a description of its priced services? Do these descriptions allow for comparison across similar FMIs?

Q.23.4.4: Does the FMI disclose information on its technology and communication procedures, or any other factors that affect the costs of operating the FMI?

Key Consideration 5: An FMI should complete regularly and disclose publicly responses to the CPSS-IOSCO disclosure framework for financial market infrastructures. An FMI also should, at a minimum, disclose basic data on transaction volumes and values.

Q.23.5.1: When did the FMI last complete the CPSS-IOSCO Disclosure framework for financial market infrastructures? How frequently is it updated? Is it updated following material changes to the FMI and its environment and, at a minimum, every two years?

Q.23.5.2: What quantitative information does the FMI disclose to the public? How often is this information updated?

Q.23.5.3: What other information does the FMI disclose to the public?

Q.23.5.4: How does the FMI disclose this information to the public? In which language(s) are the disclosures provided?

Principle 24. Disclosure of market data by trade repositories

Key Consideration 1: A TR should provide data in line with regulatory and industry expectations to relevant authorities and the public, respectively, that is comprehensive and at a level of detail sufficient to enhance market transparency and support other public policy objectives.

Q.24.1.1: What data are made available by the TR to the relevant authorities and to the public?

Q.24.1.2: How does the TR ensure that its disclosures of data effectively meet the needs of the relevant authorities and the public?

Key Consideration 2: A TR should have effective processes and procedures to provide data to relevant authorities in a timely and appropriate manner to enable them to meet their respective regulatory mandates and legal responsibilities.

Q.24.2.1: What processes and procedures does the TR use to provide data to relevant authorities in a timely and appropriate manner to enable them to meet their respective regulatory mandates and legal responsibilities?

Q.24.2.2: How does the TR ensure that this provision of data to relevant authorities is supported from a legal, procedural, operational and technological perspective?

Key Consideration 3: A TR should have robust information systems that provide accurate current and historical data. Data should be provided in a timely manner and in a format that permits it to be easily analysed.

Q.24.3.1: How does the TR ensure that data remain accurate?

Q.24.3.2: How does the TR ensure that data and other relevant information are provided in a format that is generally accessible, comparable and easily analysed?

B.2. Finansal Piyasa Altyapısı Kuruluşları için CPMI-IOSCO Temel Prensiplerine İlişkin Alt-Prensip Bazındaki Sorular (TÜRKÇE)

Prensip 1: Hukuki Altyapı

Önemli Husus 1:Finansal piyasa altyapı kuruluşlarının faaliyetlerinin her bir unsurunun dayandığı yasal zeminin yüksek seviyede belirlilik sağlaması gerekir.

S.1.1.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşlarının yüksek seviyede hukuki belirlilik gerektiren faaliyetlerinin ana unsurları nelerdir (örneğin, finansal araçlardaki haklar ve menfaatler; mutabakatın kesinliği; mahsup; bağlantılı çalışma; menkul kıymetlerin hareketsizleştirilmesi ve kaydileştirilmesi; Teslim Karşılığı Ödeme, Ödeme Karşılığı Ödeme veya Teslim Karşılığı Teslim ile ilgili düzenlemeler; teminat düzenlemeleri (marjin düzenlemeleri dahil); ve temerrüt prosedürleri)?

S.1.1.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşlarının faaliyetlerinin her bir unsuruna ilişkin ilgili yasal düzenlemeler nelerdir?

S.1.1.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşuyasal zemininin (yani yasal çerçevenin vekendi kuralları, prosedürleri ve anlaşmalarının) kendi faaliyetlerinin her bir unsuru için ilgili oldukları tüm yargı çevrelerinde yüksek seviyede hukuki belirlilik sunmasını nasıl sağlamaktadır?

f) Merkezi Saklama Kuruluşu olan bir finansal piyasa altyapı kuruluşubakımından; Kuruluş kendi yasal zemininin menkul kıymetlerin hareketsizleştirilmesini veya kaydileştirilmesini ve menkul kıymetlerin hesaben transferini desteklemesini nasıl sağlamaktadır?

g) Merkezi Karşı Taraf olan bir finansal piyasa altyapı kuruluşu bakımından; Kuruluş kendi yasal zemininin, borcun tecdidine, açık teklif veya diğer benzeri hukuki araçlara ilişkin yasal zemin dahil, bir Merkezi Karşıtaraf olarak hareket edebilmesine imkan verdiğini nasıl sağlamaktadır?

h) Veri Depocusu Kuruluşu olan bir finansal piyasa altyapı kuruluşu bakımından; Kuruluş kendi yasal zemininin tutmakta olduğu kayıtları koruduğundan nasıl emin olmaktadır? Yasal zemin, ilgili paydaşların veri erişimine, gizliliğine ve açıklanmasına ilişkin haklarını nasıl tanımlamaktadır?

i) Mahsuplaşma düzenlemesine sahip bir finansal piyasa altyapı kuruluşu bakımından; Kuruluş kendi yasal zemininin söz konusu düzenlemenin uygulanabilirliğini desteklemesini nasıl sağlamaktadır?

j) Bir finansal piyasa altyapı kuruluşu nezdinde mutabakat kesinliği oluştuğunda; kuruluş kendi yasal zemininin, ödeme aczi içindeki bir katılımcının işlemleri dahil, işlemlerin kesinliğini desteklemesini nasıl sağlamaktadır? Kuruluşunun kullandığı, fon transfer veya menkul kıymet transfer sistemleri gibi harici mutabakat mekanizmalarının yasal zemini de bu kesinliği desteklemekte midir?

Önemli Husus 2:Bir finansal piyasa altyapı kuruluşunun kural ve düzenlemeleri açık, anlaşılır ve ilgili yasal düzenlemelerle tutarlı olmalıdır.

S.1.2.1: Bir finansal piyasa altyapı kuruluşu kendi kurallarının, prosedürlerinin ve sözleşmelerinin açık ve anlaşılır olduğunu nasıl göstermektedir?

S.1.2.2: Bir finansal piyasa altyapı kuruluşu kendi kurallarının, prosedürlerinin ve sözleşmelerinin ilgili kanunlar ve yönetmelikler ile uyumlu olmasını nasıl sağlamaktadır (örneğin hukuki mütalaa veya analizler yoluyla)? Herhangi bir uyumsuzluk tespit edilmiş ve düzeltilmiş midir?Kuruluşun kuralları, prosedürleri ve sözleşmeleri harici otoriteler veya kurumlar tarafından incelenmekte veya değerlendirilmekte midir?

S.1.2.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun kuralları, prosedürleri ve sözleşmelerinin yürürlüğe girmeden önce onaylanması gerekmekte midir? Gerekliyse, kim tarafından ve nasıl?

Önemli Husus 3:Bir finansal piyasa altyapı kuruluşu hizmetlerine ilişkin yasal zemini ilgili otoritelere ve katılımcılara ve mümkünse katılımcıların müşterilerine açık ve anlaşılır bir şekilde açıklamalıdır.

S.1.3.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu hizmetlerine ilişkin yasal zemini ilgili otoritelere, katılımcılara ve, ilgili olduğu hallerde, katılımcıların müşterilerine nasıl açıklamaktadır?

Önemli Husus 4:Bir finansal piyasa altyapı kuruluşunun kuralları, prosedür ve sözleşmeleri ilgili oldukları yargı çevrelerinde (ülkelerde) hukuken uygulanabilir olmalıdır. Finansal piyasa altyapısı tarafından söz konusu kural ve prosedürler çerçevesinde gerçekleştirilecek eylem ve tedbirlerin iptal edilmeyeceği, geçersiz kılınmayacağı, ya da yürütmesinin durdurulmayacağına ilişkin yüksek düzeyde hukuki kesinlik bulunmalıdır.

S.1.4.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu kendi faaliyetleri ile ilgili kuralların, prosedürlerin ve sözleşmelerin, önemli husus 1’de belirtilen şekilde,tüm ilgili yargı çevrelerinde uygulanabilir olduğuna dair yüksek bir güven seviyesini nasıl elde etmektedir (örneğin, hukuki mütalaa ve analizler yoluyla)?

S.1.4.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşu kendi kuralları, prosedürleri ve sözleşmelerinin iptal edilmeyeceği, geçersiz kılınmayacağı ya da yürütmesinin durdurulmayacağına ilişkin yüksek düzeyde kesinliği nasıl elde etmektedir? Kuruluşun kendi kuralları, prosedürleri ve sözleşmeleri kapsamında eylemlerinin iptal edilebileceği, geçersiz kılınabileceği ya da yürütmesinin durdurulabileceği herhangi bir durum var mıdır?Var ise, bu durumlar nelerdir?

S.1.4.3: Şimdiye kadar herhangi bir ilgili yargı alanındaki mahkeme finansal piyasa altyapı kuruluşunun ilgili faaliyetlerinden veya düzenlemelerinden herhangi birini kendi kuralları ve prosedürleri tahtında uygulanamaz kılmış mıdır?

Önemli Husus 5:Farklı ülkelerin yasal düzenlemeleri altında faaliyet gösteren bir finansal piyasa altyapı kuruluşu, bu yasal düzenlemeler arasında oluşacak ihtilaflardan kaynaklanacak riskleri belirlemek ve bu riskleri azaltmak zorundadır.

S.1.5.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun farklı ülkelerin yasal düzenlemeleri altında faaliyet göstermesi halinde kuruluş, yasal düzenlemeler arasındaki olası ihtilaf konularını nasıl belirlemekte ve analiz etmektedir? Kuruluşun kanun seçiminin ilgili yargı alanlarında uygulanabilirliğine dair bir belirsizlik olduğu durumda kuruluş, olası yasal düzenlemeler arası ihtilaf konularına dair bağımsız bir hukuki analiz temin etmiş midir? Kuruluş hangi olası yasal düzenlemeler arası ihtilaf konularını belirlemiş ve analiz etmiştir? Kuruluş yasal düzenlemeler arası ihtilaf konularını nasıl yönetmektedir?

Prensip 2: Yönetişim

Önemli Husus 1:Bir finansal piyasa altyapı kuruluşunun hedefleri arasında yüksek derecede güvenlik ve verimliliğin sağlanması öncelikli olmalı, kuruluşun hedefleri finansal istikrar ve kamu menfaatlerini desteklemelidir.

S.2.1.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun hedefleri nelerdir ve bu hedefler açık bir şekilde tanımlı mıdır? Kuruluş hedeflerini gerçekleştirirken performansını nasıl değerlendirmekte midir?

S.2.1.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun hedefleri güvenlik ve verimliliğin sağlanmasına nasıl yüksek derecede öncelik vermektedir? Kuruluşun hedefleri finansal istikrarı ve diğer ilgili kamu menfaatlerini nasıl açık bir şekilde desteklemektedir?

Önemli Husus 2:Bir finansal piyasa altyapı kuruluşu, sorumluluk ve hesap verme sinsilesini açıkça ortaya koyan yazılı yönetim düzenlemelerine sahip olmalı, bu düzenlemeler; kamu otoritelerine, ortaklara, üyelere ve genel olarak kamuya açıklanmalıdır.

S.2.2.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun yönetim kurulunun (veya denginin) ve yönetiminin bağlı olduğu yönetim düzenlemeleri nelerdir? Finansal piyasa altyapı kuruluşu nezdinde sorumluluk ve hesap verme sinsilesi nelerdir? Bu düzenlemeler nasıl ve nerede dokümanite edilmiştir?

S.2.2.2: Merkezi bankası tarafından işletilen sistemlere ilişkin olarak; yönetim düzenlemeleri olası veya algılanan menfaat çatışmalarını nasıl ele almaktadır? Yönetişim düzenlemeleri işletici ile gözetim fonksiyonlarının ayrıştırılmasına ne ölçüde imkan vermektedir?

S.2.2.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşu ortaklara, katılımcılara ve diğer ilgili paydaşlara hesap verilebilirliği nasıl sağlamaktadır?

S.2.2.4: Yönetişim düzenlemeleri ortaklara, ilgili otoritelere, katılımcılara ve genel olarak kamuya nasıl açıklanmaktadır?

Önemli Husus 3:Bir finansal piyasa altyapı kuruluşu yönetim kurulunun (veya denginin) görev ve sorumlulukları açık bir şekilde tanımlanmalı ve menfaat çatışmalarının tespiti, ele alınması ve yönetilmesini de içeren, kurulun işleyişine ilişkin yazılı prosedürleri bulunmalıdır. Kurulun hem kendi genel performansını hem de yönetim kurulu üyelerinin bireysel performanslarını düzenli olarak değerlendirmesi gerekmektedir.

S.2.3.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun yönetim kurulunun (veya denginin) görev ve sorumlulukları nelerdir, ve bu görev ve sorumluluklar açık bir şekilde tanımlanmış mıdır?

S.2.3.2: Kurulun, üye menfaat çatışmalarının tespiti, ele alınması ve yönetilmesini de içeren, kendi işleyişine ilişkin prosedürleri nelerdir? Bu prosedürler nasıl dokümante edilmiştir ve kimler ile paylaşılmaktadır? Hangi sıklıkla gözden geçirilmektedirler?

S.2.3.3: Kurulun işleyişini desteklemek amacıyla oluşturulmuş kurul komitelerini açıklayınız. Bu komitelerin görevleri, sorumlulukları nelerdir ve yapıları nasıldır?

Performansın değerlendirilmesi

S.2.3.4: Yönetim kurulunun performansını bir bütün olarak ve kurulun üyelerinin performansını bireysel olarak değerlendirilmek üzere oluşturulmuş prosedürler nelerdir?

Önemli Husus 4:Yönetim kurulu, üstlendikleri çeşitli görevleri yerine getirmeye uygun becerilere ve vasıflara sahip nitelikli üyelere sahip olmalıdır. Yönetim kurulunda icracı (murahhas) olmayan üyeler de bulunmalıdır.

S.2.4.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun yönetim kurulu üstlendiği çeşitli görevleri yerine getirmeye uygun becerilere ve vasıflara ne ölçüde sahiptir? Bunun böyle olmasını kuruluş nasıl sağlamaktadır?

S.2.4.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşu uygun becerilere sahip yönetim kurulu üyelerini bünyesine çekebilmek ve bünyesinde tutabilmek amacı ile yönetim kurulu üyelerine ne tür teşvikler sunmaktadır? Bu teşvikler kuruluşun hedeflerinin uzun-vadeli gerçekleşmesine nasıl yansımaktadır?

S.2.4.3: Yönetim kurulunda icracı (murahhas) veya bağımsız yönetim kurulu üyeleri var mıdır? Var ise, kaç adettir?

S.2.4.4: Yönetim kurulunda bağımsız yönetim kurulu üyeleri var ise, finansal piyasa altyapı kuruluşu bir bağımsız yönetim kurulu üyesini nasıl tanımlamaktadır? Kuruluş hangi yönetim kurulu üyesini (üyelerini) bağımsız addeddiğini açıklamakta mıdır?

Önemli Husus 5:Kurum yönetiminin görev ve sorumlulukları açıkça tanımlanmalıdır. Yönetim gerekli bilgi ve tecrübeye, kurumun operasyonlarını ve risk yönetimini ifa edecek ehliyete sahip olmalıdır.

S.2.5.1: Yönetimin görev ve sorumlulukları nelerdir, ve bu görev ve sorumluluklar açık bir şekilde tanımlanmış mıdır?

S.2.5.2: Yönetimin görev ve sorumlulukları nasıl belirlenmekte ve değerlendirilmektedir?

Tecrübe, beceri ve ehliyet

S.2.5.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun yönetimi kuruluşun operasyonu ve risk yönetimi için gereken uygun bilgi, tecrübe ve ehliyete ne ölçüde sahiptir? Bunun böyle olmasını kuruluş nasıl sağlamaktadır?

S.2.5.4: Gerekli olması halinde, yönetimin azledilmesine ilişkin süreç nasıldır?

Önemli Husus 6:Yönetim kurulunun finansal piyasa altyapı kuruluşunun risk-tolerans politikasını içeren, risk kararları için sorumlulukları ve hesap verilebilirliği belirleyen, kriz ve acil durumlarda karar alma mekanizmasını düzenleyen yazılı ve açık bir risk yönetim çerçevesi oluşturması gerekir. Yönetişim düzenlemeleri, risk yönetimi ve iç kontrol/denetim fonksiyonlarının yeterli yetkiye, bağımsızlığa, kaynaklara ve kurula erişim imkânına sahip olmasını sağlamalıdır.

S.2.6.1: Yönetim kurulu tarafından oluşturmuş olan risk yönetim çerçevesi nasıldır? Nasıl dokümante edilmiştir?

S.2.6.2: Bu çerçeve finansal piyasa altyapısının risk-tolerans politikasını nasıl çizmekte, risk kararları (örneğin risk maruziyetine ilişkin limitler) için sorumlulukları ve hesap verilebilirliği nasıl belirlemekte, ve kriz ve acil durumlarda karar alımını nasıl düzenlemektedir?

S.2.6.3: Risk yönetim çerçevesinin belirlenmesine, uygulanmasına ve gözden geçirilmesine ilişkin süreç nasıldır?

Risk yönetim ve denetim fonksiyonlarının yetkileri ve bağımsızlığı

S.2.6.4: Risk yönetimi ve denetimi fonksiyonlarının görevleri, sorumlulukları, yetkileri, raporlama kolları, ve kaynakları nelerdir?

S.2.6.5: Risk yönetim modellerinin uygulanmasına ve kullanımına yönelik yeterli denetimin olmasını yönetim kurulu nasıl sağlamaktadır? Bu modellerin ve ilgili metodolojilerin doğrulaması nasıl yapılmaktadır?

Önemli Husus 7:Yönetim kurulu; finansal piyasa altyapı kuruluşunun yapısının, düzenlemelerinin, genel stratejisinin ve aldığı önemli kararların; doğrudan ve dolaylı katılımcıların ve diğer paydaşların çıkarlarını gözeterek şekilde olmasını sağlamalıdır. Önemli kararlar ilgili paydaşlara, bu kararların piyasaya büyük bir etkisi olması durumunda ise kamuya, duyurulmalıdır.

S.2.7.1: Finansal piyasa altyapısı, kendi yapısı, düzenlemeleri, genel stratejisi ve önemli kararları ile ilgili aldığı kararlarda katılımcılarının ve ilgili diğer paydaşlarının çıkarlarını nasıl belirlemekte ve gözetmektedir?

S.2.7.2: Yönetim kurulu doğrudan ve dolaylı katılımcıların ve ilgili diğer paydaşların söz konusu kararlara ilişkin görüşlerini nasıl dikkate almaktadır; örneğin katılımcılar risk yönetim komitesine, kullanıcı komitelerine temerüt yönetim grubu benzer gruplar ya da kamuoyu istişaresi vasıtasıyla dahil edilmekte midir? Paydaşlar ile finansal piyasa altyapı kuruluşu arasındaki menfaat çatışmaları nasıl belirlenmekte ve nasıl yönetilmektedir?

S.2.7.3: Finansal piyasa altyapısı, yönetim kurulu tarafından alınan önemli kararları ilgili paydaşlara, ve, uygun olan hallerde, kamuya ne ölçüde açıklamaktadır?

Prensip 3: Kapsamlı risk yönetimi çerçevesi

Önemli Husus 1: Bir finansal piyasa altyapısının, nezdinde doğan veya üstlendiği çeşitli riskleri tanımlamasına, ölçmesine, izlemesine ve yönetmesine imkân veren risk-yönetimi politikaları, prosedürleri ve sistemleri olmalıdır. Risk-yönetimine ilişkin çerçeve dönemsel olarak gözden geçirilmelidir.

S.3.1.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu nezdinde hangi tür riskler doğmakta ve üstlenilmektedir?

S.3.1.2: Finansal piyasa altyapısı kuruluşunun nezdinde doğan ve üstlendiği riskleri tanımlamasına, ölçmesine, izlemesine ve yönetmesine imkan veren politikaları, prosedürleri ve kontrolleri nelerdir?

S.3.1.3: Maruz kaldığı çeşitli riskleri tanımlamasını, ölçmesini, izlemesini ve yönetmesini desteklemek amacıyla finansal piyasa altyapısı kuruluşu tarafından hangi risk yönetim sistemleri kullanılmaktadır?

S.3.1.4: Bu sistemler finansal piyasa altyapı kuruluşu ve, uygun olan hallerde, kuruluşun katılımcıları ve katılımcıların müşterileri gibi ilgili diğer taraflar genelindeki risklerin birleştirilebilmesine nasıl imkan sağlamaktadır?

S.3.1.5: Risk yönetim politikalarının, prosedürlerinin ve sistemlerinin oluşturulmasına, onaylanmasına ve idame edilmesine yönelik süreç nasıldır?

S.3.1.6: Finansal piyasa altyapı kuruluşu risk yönetim politikalarının, prosedürlerinin ve sistemlerinin etkinliğini nasıl değerlendirmektedir?

S.3.1.7: Risk yönetim politikaları, prosedürleri ve sistemleri finansal piyasa altyapı kuruluşu tarafından hangi sıklıkla gözden geçirilmekte ve güncellenmektedir? Bu gözden geçirmeler risk yoğunluğundaki dalgalanmaları, içinde bulunulan şartlar ve piyasa uygulamalarındaki değişiklikleri nasıl dikkate almaktadır?

Önemli Husus 2: Bir finansal piyasa altyapısı, katılımcılarına ve, ilgili olan hallerde, katılımcılarının müşterilerine finansal piyasa altyapısı nezdinde yarattıkları riskleri yönetmeleri ve sınırlamalarını teşvik eden yöntem ve tedbirler sunmalı ve uygulamalıdır.

S.3.2.1: Finansal piyasa altyapısı, katılımcılarına ve, ilgili olan hallerde, katılımcılarının müşterilerine finansal piyasa altyapısı nezdinde yarattıkları riskleri yönetmelerini ve sınırlamaları sağlamak amacıyla ne tür bilgiler sunmaktadır?

S.3.2.2: Finansal piyasa altyapısı, katılımcılarına ve, ilgili olan hallerde, katılımcılarının müşterilerine finansal piyasa altyapısı nezdinde yarattıkları riskleri izlemelerini ve yönetmelerini sağlayan ne tür teşvikler sunmaktadır?

S.3.2.3: Finansal piyasa altyapısı, katılımcılarının ve, ilgili olan hallerde, katılımcılarının müşterilerinin kendi risklerini etkin bir şekilde yönetebilmelerini ve sınırlayabilmelerini sağlayan politika ve sistemlerini nasıl kurgulamaktadır?

Önemli Husus 3: Bir finansal piyasa altyapısı, birbirine bağımlılık nedeniyle, diğer finansal piyasa altyapıları, ödeme bankaları, likidite sağlayıcıları ve hizmet sağlayıcıları gibi diğer kurumlara yarattığı ve bu kurumlardan üstlendiği önemli riskleri düzenli olarak gözden geçirmeli ve söz konusu riskleri ele almak üzere uygun risk-yönetim araçları geliştirmelidir.

S.3.3.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu birbirine bağımlılık nedeniyle diğer kurumlara yarattığı ve bu kurumlardan üstlendiği önemli riskleri nasıl tespit etmektedir? Kuruluş hangi önemli riskleri tespit etmiştir?

S.3.3.2: Bu riskler nasıl ölçülmekte ve izlenmektedir? Finansal piyasa altyapı kuruluşu bu riskleri ne sıklıkla gözden geçirmektedir?

S.3.3.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşu diğer kurumlar ile olan birbirine bağımlılıktan kaynaklanan riskleri yönetmek amacıyla hangi risk yönetim araçlarını kullanmaktadır?

S.3.3.4: Finansal piyasa altyapı kuruluşu söz konusu risk yönetim araçlarının etkinliğini nasıl değerlendirmektedir? Kuruluş bu riskleri yönetmek üzere kullandığı risk yönetim araçlarını nasıl gözden geçirmektedir? Bu gözden geçirme hangi sıklıkla yapılmaktadır?

Önemli Husus 4: Bir finansal piyasa altyapısının ticari açıdan kritik operasyonlarını ve hizmetlerini sunmasını engelleyebilecek olası durumları belirlemesi ve kurtarma ya da faaliyetin düzenli bir şekilde sonlandırılmasında kullanılacak seçeneklerin etkinliğini değerlendirmesi gerekmektedir. Finansal piyasa altyapısı bu değerlendirmenin neticelerine göre kurtarma ya da faaliyetin düzenli olarak sona erdirilmesine ilişkin uygun planları hazırlamalıdır. Finansal piyasa altyapısı, gerekli olan hallerde, otoritelerin tasfiyeyi planlamasına yönelik gereken bilgileri de ilgili otoritelere sunmalıdır.

S.3.4.1: Finansal piyasa altyapısı ticari açıdan kritik operasyonlarını ve hizmetlerini sunmasını engelleyebilecek olası durumları nasıl belirlemektedir? Bu süreçler neticesinde hangi durumlar belirlenmiştir?

S.3.4.2: Bu durumlar finansal piyasa altyapısının maruz kaldığı hem bağımsız hem de ilişkili riskleri nasıl dikkate almaktadır?

S.3.4.3: Finansal piyasa altyapısı, kurtarma ya da faaliyetin düzenli olarak sona erdirilmesine ilişkin ne tür planlara sahiptir?

S.3.4.4: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun kilit kurtarma veya faaliyeti düzenli sona erdirmeye yönelik stratejileri kuruluşun ticari açıdan kritik operasyonlarını ve hizmetlerini sunmaya devam edebilmesine nasıl imkan vermektedir?

S.3.4.5: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun kurtarmaya ve faaliyeti düzenli sona erdirmeye yönelik planları nasıl gözden geçirilmekte ve güncellenmektedir? Bu planlar hangi sıklıkla gözden geçirilmekte ve güncellenmektedir?

Prensip 4: Kredi Riski

Önemli Husus 1: Bir finansal piyasa altyapısının katılımcılarının kendi nezdindeki kredi risklerini ve kendi ödeme, takas ve mutabakat süreçlerinden doğan kredi risklerini yönetmek için sağlam bir çerçeve oluşturması gerekir. Kredi riski, cari risklerden, gelecekteki potansiyel risklerden, ya da her ikisinden kaynaklanabilir.

S.4.1.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun, kendi katılımcılarına olan veya kendi ödeme, takas ve mutabakat süreçlerinden doğan, cari ve gelecekteki potansiyel riskler dahil, kredi risklerinin yönetilmesine yönelik çerçevesi nasıldır?

S.4.1.2: Bu çerçeve, içinde bulunulan şartlar ile piyasa uygulamalarındaki değişiklikleri ve yeni ürünleri kapsamaya amacıyla hangi sıklıkla gözden geçirilmektedir?

Önemli Husus 2:Bir finansal piyasa altyapısının kredi riskinin kaynaklarını tanımlaması, kredi risklerini düzenli olarak ölçmesi ve izlemesi ve bu riskleri kontrol etmek için uygun risk yönetim araçlarını kullanması gerekir.

S.4.2.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu kredi risklerinin kaynaklarını nasıl tespit etmektedir? Kuruluşun tespit etmiş olduğu kredi risk kaynakları nelerdir?

S.4.2.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşu kredi risklerini nasıl ölçmekte ve izlemektedir? Kuruluş söz konusu risklerin yeniden hesaplanmasını hangi sıklıkla yapmakta ve hangi sıklıkla yapabilmektedir? Bilgiler ne kadar günceldir?

S.4.2.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşu belirlenen kredi risk kaynaklarını kontrol etmek için hangi araçları kullanmaktadır (örneğin, Gerçek Zamanlı Brüt Mutabakat (RTGS) veya Teslim Karşılığı Ödeme mutabakat mekanizması, net borçlandırmaların veya gün-içi kredinin sınırlandırılması, konsantrasyon limitlerinin oluşturulması, veya pozisyonların gün-içinde veya günlük bazda piyasa fiyatlarından değerlendirilmesi)? Kuruluş bu araçların etkinliğini nasıl ölçmektedir?

Önemli Husus 3:Bir ödeme sisteminin veya menkul kıymet mutabakat sisteminin her bir katılımcıya olan cari ve, mevcut olduğu hallerde, gelecekteki olası risklerini, terminatları ve diğer eşdeğer mali kaynakları (bakınız Prensipten 5: Teminat) kullanarak yüksek bir güven seviyesinde tamamen karşılması gerekir.Mutabakat garantisinin olmadığı ancak katılımcılarının kuruluşun kendi ödeme, takas ve mutabakat süreçlerinden kaynaklanan kredi risklerine maruz kaldığı Gecikmeli Net Mutabakat (DNS) ödeme sistemi veya Gecikmeli Net Mutabakat Menkul Kıymet Mutabakat Sisteminin söz konusu olduğu hallerde böyle bir finansal piyasa altyapı kuruluşu, sistemde en yüksek toplam kredi riskini doğuracak iki katılımcı ile bunların iştiraklerinin risklerini karşılamaya yetecek kaynağa, minimum bazda, sahip olmalıdır.

S.4.3.1: Ödeme sistemi veya menkul kıymet mutabakat sistemi her bir katılımcıya olan cari ve, mevcut olduğu hallerde, gelecekteki olası risklerini nasıl karşılamaktadır? Bu riskleri karşılamak için finansal piyasa altyapısının kullandığı mali kaynakların kompozisyonu nasıldır? Bu mali kaynaklara erişim ne ölçüde mümkündür?

S.4.3.2: Söz konusu mali kaynaklar ödeme sisteminin veya menkul kıymet mutabakat sisteminin cari ve gelecekteki olası risklerini tamamen ve yüksek bir güven seviyesinde ne ölçüde karşılamaktadır? Ödeme sistemi veya menkul kıymet mutabakat sistemi bu mali kaynakların yeterliliğini hangi sıklıkla değerlendirmektedir?

Mutabakat garantisinin olmadığı Gecikmeli Net Mutabakat (DNS) ödeme sistemleri ve Gecikmeli Net Mutabakat Menkul Kıymet Mutabakat Sistemlerine ilişkin olarak

S.4.3.3: Ödeme sisteminin veya menkul kıymet mutabakat sisteminin bir Gecikmeli Net Mutabakat (DNS) sistemi olması halinde, sistemin katılımcıları ödeme, takas ve mutabakat süreçlerinden kaynaklanan

kredi risklerine maruz kalmakta mıdır? Sistemde kredi riskleri var ise, sistem bu riskleri nasıl izlemekte ve ölçmektedir?

S.4.3.4: Ödeme sisteminin veya menkul kıymet mutabakat sisteminin mutabakat garantisi olmayan ve katılımcıları arasında kredi riskleri bulunan bir Gecikmeli Net Mutabakat (DNS) sistemi olması halinde, ödeme sisteminin veya menkul kıymet mutabakat sisteminin mali kaynakları, minimum bazda, sistemde en yüksek toplam kredi riskini doğuracak iki katılımcı ile bunların iştiraklerinin risklerini ne ölçüde karşılamaktadır?

Önemli Husus 4: Bir merkezi karşı taraf, her bir katılımcıdan kaynaklanan cari ve gelecekteki potansiyel risklerini işlem teminatlarını ve önceden fonlanmış diğer mali kaynakları kullanarak (bkz Prensip 5: teminat ve Prensip 6: marjin) yüksek bir güven seviyesinde tamamen karşılayabilmelidir. İlaveten, daha karmaşık risk profili ile faaliyette bulunan veya birden fazla ülkede sistemik önem arz eden bir merkezi karşı tarafın, olağanüstü piyasa koşullarında en yüksek toplam kredi riskini doğurma potansiyeline sahip iki katılımcısı ile bunların iştiraklerinin temerrüt halini de içeren ancak bununla sınırlı olmayan çeşitli olası stres senaryolarını karşılamaya yetecek ilave mali kaynağa sahip olması gerekir. Diğer tüm merkezi karşı tarafların da, olağanüstü piyasa koşullarında ilgili merkezi karşı tarafa en yüksek toplam kredi riskini doğurma potansiyeline sahip katılımcı ve iştiraklerinin temerrüt halini de içeren ancak bununla sınırlı olmayan çeşitli olası stres senaryolarını karşılamaya yetecek ilave mali kaynağa sahip olması gerekir. Her şart altında bir merkezi karşı taraf, bulundurduğu toplam mali kaynakların tutarını destekleyen gerekçeleri belgeleyebilmeli ve bunlara ilişkin uygun yönetim düzelemelerine sahip olmalıdır.

S.4.4.1: Merkezi karşı taraf, her bir katılımcıya olan cari ve gelecekteki potansiyel risklerini yüksek bir güven seviyesinde tamamen nasıl karşılamaktadır? Bu riskleri karşılamak için merkezi karşı tarafın kullandığı mali kaynakların kompozisyonu nasıldır? Bu mali kaynaklara erişim ne ölçüde mümkündür?

S.4.4.2: Söz konusu mali kaynaklar merkezi karşı tarafın cari ve gelecekteki olası risklerini tamamen ve yüksek bir güven seviyesinde ne ölçüde karşılamaktadır? Merkezi karşı taraf bu mali kaynakların yeterliliğini hangi sıklıkla değerlendirmektedir?

S.4.4.3: Merkezi karşı tarafın faaliyetlerinden herhangi bir tanesi daha karmaşık bir risk profiline (örneğin, temerrüte sürükleyen keskin fiyat değişimleri ile nitelenen veya olası katılımcı temerrütleri ile yüksek oranda ilişkili finansal araçların takası) sahip midir? Merkezi karşı taraf birden fazla ülkede sistemik önem arz etmekte midir?

S.4.4.4: Merkezi karşı taraf, olağanüstü piyasa koşullarında en yüksek toplam kredi riskini doğurma potansiyeline sahip katılımcı ve iştiraklerinin temerrüt halini de içeren ancak bununla sınırlı olmayan çeşitli olası stres senaryolarını karşılamaya yetecek hangi ilave mali kaynaklara sahiptir?

S.4.4.5: Merkezi karşı tarafın daha karmaşık risk profili ile faaliyette bulunması veya birden fazla ülkede sistemik önem arz etmesi halinde söz konusu ilave mali kaynaklar, minimum bazda, olağanüstü piyasa koşullarında ilgili merkezi karşı tarafa en yüksek toplam kredi riskini doğurma potansiyeline sahip iki katılımcının ve bunların iştiraklerinin temerrüt halini ne ölçüde karşılamaktadır?

S.4.4.6: Merkezi karşı taraf ilave kaynaklarının yeterliliğini hangi sıklıkla değerlendirmektedir?

S.4.4.7: Merkezi karşı taraf bulundurduğu toplam mali kaynakların tutarını destekleyen gerekçeleri nasıl belgelemektedir?

S.4.4.8: Merkezi karşı taraf nezdindeki toplam mali kaynakların tutarına ilişkin olarak hangi yönetim düzelemlerine sahiptir?

Önemli Husus 5: Bir merkezi karşı taraf, olağanüstü piyasa koşullarındaki bir temerrüt veya çoklu temerrüt durumunda kullanıma hazır kendi toplam mali kaynaklarının miktarını belirlemeli ve yeterliliğini güçlü stres-testleri ile düzenli kontrol etmelidir. Bir merkezi karşı tarafın, yaptığı stres testlerine ilişkin sonuçları kendi nezdindeki gerekli karar-alıcılara raporlamak ve bu sonuçları kendi toplam mali kaynaklarının yeterliliğini değerlendirme ve düzeltiminde kullanmak için açık prosedürleri olmalıdır. Stres testleri standart ve önceden-belirlenen parametreler ve varsayımlar kullanılarak günlük bazda gerçekleştirilmelidir. Bir merkezi karşı tarafın, kullandığı stres testi senaryolarının, modellerinin ve dayanak parametreleri ve varsayımlarının en az ayda bir kez kapsamlı ve eksiksiz bir analizini gerçekleştirmesi ve bunların mevcut ve değişen piyasa koşulları çerçevesinde merkezi karşı tarafın ihtiyaç duyduğu temerrüt koruma seviyesini belirlemeye yeterli olduğundan emin olması gerekmektedir. Bir merkezi karşı taraf, bu stres-testi analizini özellikle takası yapılan ürünlerin ya da hizmet sunulan piyasaların yüksek volatilité göstermesi, daha az likit olması veya merkezi karşı tarafın katılımcıları tarafından tutulan pozisyonlardaki konsantrasyonun yüksek oranda artması durumunda daha sık gerçekleştirmelidir. Bir merkezi karşı tarafın kullandığı risk- yönetim modelinin tam doğrulaması ise en az yılda bir kez yapılmalıdır.

S.4.5.1: Merkezi karşı taraf, olağanüstü piyasa koşullarındaki bir temerrüt veya çoklu temerrüt durumunda kullanıma hazır kendi toplam mali kaynaklarının miktarını nasıl belirlemekte ve yeterliliğini stres-testleri ile nasıl kontrol etmelidir? Merkezi karşı taraf kendi mali kaynaklarının yeterliliğini hangi sıklıkla stres-testleri ile kontrol etmektedir?

S.4.5.2: Stres testlerine ilişkin sonuçlar merkezi karşı taraf nezdindeki gerekli karar-alıcılar ile nasıl paylaşılmaktadır? Bu sonuçlar merkezi karşı tarafa ait toplam mali kaynakların yeterliliğinin değerlendirilmesini ve düzeltiminden nasıl kullanılmaktadır?

S.4.5.3: Merkezi karşı taraf stres testi varsayımlarının ve parametrelerinin etkinliğini ve uygunluğunu hangi sıklıkla değerlendirmektedir? Merkezi karşı tarafın kullandığı stres test programı pozisyon ve fiyat dalgalanmasında ani ve önemli yükselişler, pozisyon konsantrasyonu, piyasa likiditesindeki değişiklik, ve parametrelerin değişmesi dahil model riski gibi çeşitli koşulları nasıl dikkate almaktadır?

S.4.5.4: Merkezi karşı taraf kullandığı risk-yönetim modelini nasıl doğrulamaktadır? Bu doğrulamayı hangi sıklıkla yapmaktadır? Bunu kim gerçekleştirmektedir?

Önemli Husus 6:Stres-testini uygularken bir merkezi karşı tarafın, çeşitli stres senaryolarının etkilerini hem temerrüte düşenlerin pozisyonları hem de tasfiye dönemlerindeki olası fiyat değişiklikleri açısından dikkate alması gerekir. Senaryolar, tarihi zirve fiyat dalgalanmalarını, fiyat belirleyici faktörler ve getiri eğrileri gibi diğer piyasa etkenlerindeki değişimleri, çeşitli zaman aralıkları içindeki çok sayıda temerrütü, fonlama ve varlık piyasalarındaki eş-anlı baskıları, ve olağanüstü çeşitli piyasa koşullarında ileriye dönük stres senaryolarının geniş bir görünümünü içermelidir.

S.4.6.1: Merkezi karşı taraf stres-testini uygularken hangi senaryoları dikkate almaktadır? Söz konusu senaryoların kullanımını hangi analizler desteklemektedir? Bu senaryolar, tarihi zirve fiyat dalgalanmalarını, fiyat belirleyici faktörler ve getiri eğrileri gibi diğer piyasa etkenlerindeki değişimleri, çeşitli zaman aralıkları içindeki çok sayıda temerrütü, fonlama ve varlık piyasalarındaki eş-anlı baskıları, ve olağanüstü çeşitli piyasa koşullarında ileriye dönük stres senaryolarının geniş bir görünümünü içermekte midir?

Önemli Husus 7:Bir finansal piyasa altyapısının, katılımcılarının kendisine karşı olan yükümlülükleri ile ilgili yaşanabilecek bireysel ya da toplu bir temerrüt sonucunda maruz kalabileceği kredi kayıplarını tamamen ele alan açık kural ve prosedürler oluşturması gerekir. Bu kurallar ve prosedürler, finansal piyasa altyapısının likidite sağlayıcılarından borç alacağı herhangi bir fonun geri ödemesi de dahil, teminatlandırılmamış olası kredi kayıplarının nasıl dağıtılacağını açıklamalıdır. Bu kurallar ve prosedürlerin, finansal piyasa altyapısının bir stres durumu esnasında kullanacağı mali kaynakların yeniden tesisini ve böylece sağlıklı ve güvenli bir şekilde çalışmaya devam etmesini sağlayacak süreci de içermesi gerekir.

S.4.7.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun kuralları ve prosedürleri, katılımcılarının kendisine karşı olan yükümlülükleri ile ilgili yaşanabilecek bireysel ya da toplu bir temerrüt sonucunda maruz kalabileceği kredi kayıplarını nasıl açık bir şekilde ele almaktadır? Finansal piyasa altyapı kuruluşunun kuralları ve prosedürleri, kuruluşun likidite sağlayıcılarından borç alacağı herhangi bir fonun geri ödemesi de dahil, teminatlandırılmamış kredi kayıplarının nasıl ve hangi sıra ile dağıtılacağını nasıl açıklamaktadır?

S.4.7.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun bir stres durumu esnasında tüketilen mali kaynakların yeniden tesisine yönelik kuralları ve prosedürleri nelerdir?

Prensip 5: Teminat

Önemli Husus 1:Bir finansal piyasa altyapısı, teminat olarak (düzenli) kabul ettiği varlıkları, genel olarak, kredi, likidite ve piyasa riskleri düşük teminatlar ile sınırlamalıdır.

S.5.1.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu, istisnai bazda kabul edilecek teminatlar dahil teminat olarak kabul edilebilecek bir varlığı nasıl belirlemektedir? Kuruluş istisnai bazı neyin oluşturduğunu nasıl

belirlemektedir? Kuruluş bu belirlemeleri hangi sıklıkla düzeltmektedir? Kuruluş bir teminatı hangi sıklıkla istisnai bazda kabul etmektedir, ve söz konusu teminatı kabul etmesine ilişkin limitler koymakta mıdır?

S.5.1.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşu verilen teminatı, teminatın uygulanan kabul kriterlerini karşılama için nasıl takip etmektedir?

S.5.1.3: Finansal piyasa altyapısı olası spesifik ters-eğilim riskini nasıl tespit etmekte ve azaltmaktadır - örneğin, kabul ettiği teminatları sınırlayarak (teminat konsantrasyon limitleri dahil)?

Önemli Husus 2:Bir finansal piyasa altyapısı, ihtiyatlı değerlendirme uygulamaları oluşturmalı, ve stres altındaki piyasa koşullarını dikkate alan ve düzenli olarak test edilen teminat değerlendirme katsayıları belirlemelidir.

S.5.2.1: Finansal piyasa altyapısı teminatlarının piyasa fiyatlarından değerlemesini hangi sıklıkla yapmakta, ve yapıyor ise, bunu en az günlük bazda mı uygulamaktadır?

S.5.2.2: Finansal piyasa altyapısı varlıkların değerlemesini yaparken piyasa fiyatlarının varlıkların gerçek değerini yansıtmadığı durumlarda kendi takdirini kullanmaya ne ölçüde yetkilidir?

S.5.2.3: Finansal piyasa altyapısı teminat katsayılarını nasıl belirlemektedir?

S.5.2.4: Finansal piyasa altyapı kuruluşu teminat katsayılarının yeterliliğini nasıl test etmekte, ve teminat katsayılarına ilişkin prosedürlerinin doğrulamasını, stres altındaki piyasa koşullarında varlıkların değerindeki olası gerilemeleri de dikkate alacak şekilde, nasıl yapmaktadır? Kuruluş bu testi hangi sıklıkla uygulamaktadır?

Önemli Husus 3:Bir finansal piyasa altyapısı, konjonktürel düzenlemelere olan ihtiyacı azaltmak için, stres altındaki piyasa koşullarını kapsayacak şekilde ayarlanmış, mümkün olduğunca ihtiyatlı ve uygulanabilir, istikrarlı ve muhafazakar teminat katsayıları belirlemelidir.

S.5.3.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu teminat katsayılarına ilişkin kalibrasyonlarının olası döngüselliklerini nasıl belirlemekte ve değerlendirmektedir? Kuruluş konjonktürel düzenlemelere olan ihtiyacın azaltımını nasıl dikkate almaktadır - örneğin, teminat katsayılarının kalibrasyonu sırasında stres altındaki piyasa koşullarını dahil ederek?

Önemli Husus 4:Bir finansal piyasa altyapısı, önemli olumsuz fiyat etkileri yaratmaksızın hızla likidite edilebilme imkanı sınırlı varlıklarda yoğunlaşmadan kaçınmalıdır.

S.5.4.1: Finansal piyasa altyapısının, likiditasyon esnasında olası olumsuz fiyat etkilerini sınırlamak amacıyla, belirli varlıklardaki yoğunlaşmayı tespit etmeye ve bundan kaçınmaya yönelik politikaları

nelerdir? Bu politikaları belirlerken hangi faktörler göz önüne alınmaktadır (örneğin; olumsuz fiyat etkileri veya piyasa koşulları)?

S.5.4.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşu, yeterliliklerini belirlemek amacıyla konsantrasyon politikalarını ve uygulamalarını nasıl gözden geçirmekte ve değerlendirmektedir? Kuruluş bu politikaları ve uygulamaları hangi sıklıkla gözden geçirmekte ve değerlendirmektedir?

Önemli Husus 5:Sınır-ötesi teminat kabul eden bir finansal piyasa altyapısı, bu teminatın kullanımı ile bağlantılı riskleri azaltmalı ve teminatın zamanında kullanılmasını sağlamalıdır.

S.5.5.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun sınır-ötesi teminat kabul ederek maruz kaldığı yasal, operasyonel, piyasa ve diğer riskler nelerdir? Kuruluş bu riskleri nasıl azaltmaktadır?

S.5.5.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşu sınır-ötesi teminatın zamanında kullanılmasını nasıl sağlamaktadır?

Önemli Husus 6:Bir finansal piyasa altyapısı, iyi-tasarlanmış ve operasyonel esnekliğe sahip bir teminat yönetim sistemi kullanmalıdır.

S.5.6.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun teminat yönetim sisteminin temel özellikleri nelerdir?

S.5.6.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşu teminatların yeniden kullanımını ve alınan teminatlara ilişkin haklarını nasıl ve ne ölçüde takip etmektedir?

S.5.6.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun teminat yönetim sistemi sürdürülen teminatın izlenmesi ve yönetilmesindeki değişikliklere nasıl ve ne ölçüde uyum sağlamaktadır?

S.5.6.4: Teminat yönetim sistemi, sıkıntılı piyasa koşulları altında dahi sorunsuz işleyişin sağlanmasına yetecek kadroya ne ölçüde sahiptir?

Prensip 6: Marjin

Önemli Husus 1:Bir merkezi karşı taraf, hizmet sunduğu her bir ürün, portföy ve piyasanın riskleri ve belirli özellikleri ile orantılı teminat seviyeleri saptayan bir marjin sistemine sahip olmalıdır.

S.6.1.1: Merkezi karşı tarafın marjin sisteminin özellikle cari ve gelecekteki olası riskler açısından genel çerçevesi nasıldır? Merkezi karşı taraf herhangi bir marjin sistemi kullanmıyor iserisklerini azaltmak amacıyla hangi risk yönetim tedbirlerini almaktadır? Bu tedbirler eşdeğer sonuçları ne ölçüde sunmaktadır?

S.6.1.2: Marjin metodolojisi yazılı olarak hazırlanmış mıdır?

S.6.1.3: Merkezi karşı tarafın marjin sisteminin detayları katılımcılar ile, katılımcıların kendi risk yönetim çalışmalarında kullanabilmeleri amacıyla ne ölçüde paylaşılmaktadır?

S.6.1.4: Merkezi karşı tarafın kredi risklerinin, hizmet sunduğu herbir ürün, portföy ve piyasanın özellikleri açısından belirleyici unsurları nelerdir?

S.6.1.5: Merkezi karşı tarafın marjin gereklilikleri, hizmet sunduğu herbir ürün, portföy ve piyasanın riskleri ve belirli özellikleri ile ne ölçüde orantılıdır?

S.6.1.6: Merkezi karşı taraf katılımcının pozisyonu için gereken marjinde eksikliğe neden olacak bir katılımcı ödeme temerrüdü riskini nasıl ele almaktadır?

S.6.1.7: Merkezi karşı taraf marjin tahsilatlarına ve ödemelerine ilişkin zaman çizelgelerini nasıl uygulamaktadır? Merkezi karşı tarafın farklı saat dilimlerinden katılımcıları olması halinde yerel fonlama piyasaları ve ilgili ödeme ve mutabakat sistemlerinin çalışma saatlerindeki farklılıkların yarattığı sorunları nasıl ele almaktadır?

Önemli Husus 2:Bir merkezi karşı tarafın, kendi marjin sistemine yönelik güncel fiyat verisi sağlayan güvenilir bir kaynağı olmalıdır. Merkezi karşı tarafın fiyatlama verilerinin kolayca bulunamadığı ya da güvenilir olmadığı durumlara hitap eden prosedürleri ve sağlıklı değerlendirme modelleri bulunmalıdır.

S.6.2.1: Merkezi karşı tarafın marjin modeline yönelik fiyat verisinin kaynakları nelerdir? Merkezi karşı taraf başlangıç teminatını belirlemek için hangi veriyi kullanmaktadır?

S.6.2.2: Merkezi karşı taraf kendi marjin sistemi için kullandığı fiyat verisinin, ilgili olan hallerde üçüncü taraflarca sağlanan fiyatlar dahil, güncel ve güvenilir olduğuna nasıl karar veriyordur?

S.6.2.3: Fiyatların kolayca bulunamadığı ya da güvenilir olmadığı durumlarda Merkezi Karşı Taraf marjin gerekliliklerini hesaplamak için fiyat tahminini nasıl yapmaktadır?

S.6.2.4: Fiyatların kolayca bulunamadığı ya da güvenilir olmadığı durumlarda Merkezi Karşı Taraf fiyatları veya marjin gerekliliklerini hesaplamak için kullandığı modellerin doğrulamasını nasıl yapmaktadır? Finansal piyasa altyapısı doğrulama sürecinin bağımsızlığını nasıl sağlamaktadır?

Önemli Husus 3:Bir merkezi karşı taraf, en son marjin tahsilatı ile katılımcının temerrüdünü takiben pozisyonların kapatıldığı zamana kadar geçecek olan sürede karşılaşılması muhtemel gelecekteki potansiyel riski teminat altına almaya yetecek marjin gereksinimini hesaplayan, risk-bazlı başlangıç teminatı modelleri ve parametreleri kullanılmalıdır. Başlangıç teminatının, tahmin edilen gelecekteki risk dağılımına dayalı olarak asgari 99% oranında tek taraflı bir güven düzeyini karşılaması gerekir. Teminat marjını portföy bazında hesaplayan bir merkezi karşı taraf için bu gereklilik, her bir portföyün gelecekteki risk dağılımı için de geçerlidir. Teminat marjını, alt-portföy ya da ürün seviyesi gibi daha-bireysel bazda hesaplayan bir merkezi karşı taraf için bu gereklilik, ilgili gelecekteki risk dağılımları için de yerine getirilmek zorundadır. Modelin; (a) merkezi karşı

taraf tarafından takası yapılan belli ürün türlerinin etkin şekilde hedge edilmesine veya kapatılmasına kadar geçecek sürenin (stres koşullarını da gözeten) ihtiyatlı bir tahminini kullanması, (b) risk ölçülmesinde, ürünler arası portföy etkilerini ve ilgili ürün risk faktörlerini hesaba katan, uygun bir yönteminin olması, ve (c) ihtiyatlı ve uygulanabilir olduğu kadarıyla, istikrarsız ve döngüsel değişiklik ihtiyacını sınırlaması gerekir.

S.6.3.1: Merkezi karşı tarafın başlangıç teminat modelinin yapısı nasıldır? Modeli, gelecekteki olası riski belirlemek için kullanılan model ile birlikte detaylı bir şekilde açıklayın. Başlangıç teminat modelinin karşılama seviyesi nedir?

S.6.3.2: Marjin modelinin varsayımları nelerdir?

S.6.3.3: Merkezi karşı taraf marjin modelinin temel parametrelerini ve girdilerini nasıl öngörmektedir (örneğin likidasyon süresi ve güven aralığı)?

S.6.3.4: Merkezi karşı taraf herbir ürüne yönelik uygun tasfiye süresini nasıl belirlemektedir? Merkezi karşı taraf stres altındaki piyasa koşulları esnasında artan olası likidasyon sürelerini nasıl hesaba katmaktadır? Bu analizde hangi faktörler dikkate alınmaktadır (örneğin, piyasa likiditesi, bir katılımcı temerrütünün mevcut piyasa koşulları altında etkisi, pozisyon konsantrasyonunun olumsuz etkileri, ve merkezi karşı tarafın riskden korunma (hedge) kapasitesi)?

S.6.3.5: Merkezi karşı taraf marjin modelinde kullanılan tarihsel veriye ilişkin uygun örneklem süresini nasıl belirlemektedir? Hangi faktörler dikkate alınmaktadır (örneğin; yeni, mevcut veya geçmiş dalgalanmaların etkisi, ya da fazla geçmişli bulunmayan yeni ürünler için simüle edilmiş veri kullanımı)?

S.6.3.6: Merkezi karşı taraf ani likidasyon ve olumsuz fiyat etkileri arasındaki ödünleşimi nasıl dikkate almaktadır?

S.6.3.7: Merkezi karşı taraf marjin metodolojisinde döngüsellığı nasıl ele almaktadır? Bilhassa merkezi karşı taraf istikrarı bozan döngüsellik değişikliklerine olan ihtiyacı, uygulanabilir ve basiretli olduğu ölçüde, sınırlayan marjin gerekliliklerini uygulamakta mıdır?

S.6.3.8: Merkezi karşı taraf spesifik ters-eğilim riskini nasıl tespit etmekte ve azaltmaktadır?

Önemli Husus 4: Bir merkezi karşı taraf, cari risklerin büyümesini sınırlamak için, katılımcı pozisyonlarını piyasa fiyatları ile değerlemeli ve değişim teminatını en az günlük bazda tahsil etmelidir. Bir merkezi karşı tarafın katılımcılara, planlı ya da plansız, günüçi teminat tamamlama çağrısı veya ödeme yapma yetkisinin ve operasyonel kapasitesinin olması gerekir.

S.6.4.1: Merkezi karşı tarafın değişim teminatı modelinin yapısı nasıldır? Modeli, cari riski ölçmek için kullanılan model, piyasa fiyatları ile değerlendirme sıklığı ve marjin tahsilat programı, ve gün-içi teminat tamamlama çağrısı imkanları ile birlikte detaylı bir şekilde açıklayın.

S.6.4.2: Merkezi karşı taraf başlangıç ve değişim teminatları için gün-içi teminat tamamlama çağrısı yapma ve sonuçlandırma yetkisine ve operasyonel kapasitesine sahip midir?

Önemli Husus 5: Bir merkezi karşı taraf, marjin gereksinimlerini hesaplarken, bir ürünün riski ile diğer bir ürünün riski arasında önemli ölçüde ve güvenilir bir korelasyonun varlığı halinde, kendisinin takasını yaptığı ürünler arasındaki ya da kendisinin ve başka bir merkezi karşı tarafın takasını yaptığı ürünler arasındaki korelasyonlara dayalı olarak marjin gereksiniminde indirim ya da mahsuba izin verebilir. İki ya da fazla sayıda merkezi karşı tarafın çapraz-teminatlandırma yapmaya yetkili olduğu durumlarda, bu merkezi karşı tarafların gerekli koruyucu önlemleri almış olması ve geniş kapsamlı harmonize bir risk-yönetim sistemlerinin bulunması gerekir.

S.6.5.1: Merkezi karşı taraf kendisinin takasını yaptığı ürünler arasındaki ya da kendisinin ve başka bir merkezi karşı tarafın takasını yaptığı ürünler arasındaki marjin gereksiniminde indirime ya da mahsuba izin vermekte midir? Vermekte ise, bir ürünün riski diğer ürünün riski ile önemli ve güvenilir ölçüde ilişkili midir? Merkezi karşı taraf marjin gereksinimini nasıl indirmekte ya da mahsup etmektedir?

S.6.5.2: Merkezi karşı taraf gelecekteki olası risklerini ürün ve portföy seviyesinde nasıl belirlemekte ve ölçmektedir? Merkezi karşı tarafın portföy teminatlandırma metodolojisi kendisinin takasını yaptığı ürünler arasındaki marjin gereksiniminde indirimi ya da mahsubu nasıl dikkate almaktadır?

S.6.5.3: İki ya da fazla sayıda merkezi karşı taraf arasındaki çapraz-teminatlandırma durumunda, merkezi karşı taraflar kendi yöntemlerini risk yönetimi ile nasıl uyumlu hale getirmişlerdir? Çapraz-teminatlandırma düzenlemeleri hangi yasal ve operasyonel düzenlemelere tabidir?

S.6.5.4: Merkezi karşı taraf kendi portföyünün ve çapraz-teminatlandırma metodolojilerinin sağlamlığını nasıl teyit etmektedir? Merkezi karşı tarafın metodolojisi fiyat bağımlılığının derecesini, ve stres altındaki piyasa koşullarında istikrarını nasıl açıklamaktadır?

Önemli Husus 6: Bir merkezi karşı taraf, kullandığı modelin performansını ve genel olarak marjinin kapsama düzeyini, günlük bazdaki geriye dönük testler, ve en az ayda bir, ancak uygun olan hallerde daha sık, duyarlılık analizleri ile incelemeli ve takip etmelidir. Merkezi karşı taraf, takasını gerçekleştirdiği tüm ürünler için kendi marjin modelinin teorik ve ampirik varsayım ve sonuçlarının bir değerlendirmesini düzenli olarak yapmalıdır. Bir merkezi karşı tarafın, modelin kapsamına yönelik duyarlılık analizi yaparken, hizmet sunduğu piyasalarda yaşanmış en dalgalı dönemler ve fiyatlar arası ilişkilerdeki olağanüstü değişiklikler dahil, muhtemel piyasa koşullarını yansıtan çeşitli parametreleri ve varsayımları dikkate alması gerekir.

S.6.6.1: Geriye dönük test metodolojilerini ve model performansını, hem hedeflenen güven düzeyi hem de marjinin genel kapsama düzeyine ilişkin sonuçlar ile birlikte detaylı bir şekilde açıklayın. Bu testler merkezi karşı taraf nezdinde ve diğer merkezi karşı taraflar ile olan çapraz-teminatlandırma

programlarında yer alan varlık sınıfları içerisindeki ve arasındaki portföy etkilerini nasıl ele almaktadır? Geriye dönük testler hangi sıklıkla yapılmaktadır?

S.6.6.2: Model performansına ve merkezi karşı tarafın başlangıç teminat metodolojisinin genel kapsama düzeyine ilişkin duyarlılık analizlerini detaylı bir şekilde açıklayın. Bu analizler çok çeşitli parametreleri, varsayımları, tarihi ve varsayımsal piyasa şartlarını ve katılımcı pozisyonlarını, stres altındaki koşullar dahil, içermekte midir? Analizler hangi sıklıkla yapılmaktadır?

S.6.6.3: Geriye dönük testler ve duyarlılık analizlerine istinaden marjin modeline ait tespit edilen olası eksiklikleri nelerdir?

S.6.6.4: Modelin beklenen şekilde performans göstermemesi halinde merkezi karşı taraf hangi aksiyonları alacaktır?

S.6.6.5: Merkezi karşı taraf gerçekleştirdiği geriye dönük testlere ve duyarlılık analizlerine ilişkin sonuçları nasıl açıklamaktadır?

Önemli Husus 7: Merkezi karşı taraf, kendi marjin sistemini düzenli olarak gözden geçirmeli ve doğrulamalıdır.

S.6.7.1: Merkezi karşı taraf kendi marjin sistemini, sistemin teorik ve empiric unsurları dahil, nasıl gözden geçirmekte ve doğrulamaktadır? Bu hangi sıklıkla yapılmaktadır?

S.6.7.2: Merkezi karşı taraf, marjin metodolojine ilişkin, parametreler dahil, önemli değişiklikleri ve düzeltmeleri yönetim düzenlemelerinin kapsamına nasıl dahil etmektedir?

S.6.7.3: Merkezi karşı taraf hem methodu hem de bu gözden geçirme ve doğrulamaya ilişkin sonuçları nasıl ve kimlere açıklamaktadır?

Prensip 7: Likidite Riski

Önemli Husus 1: Bir finansal piyasa altyapısı, kendi katılımcıları, ödeme bankaları, muhabir kurumları, saklama bankaları, likidite sağlayıcılarından ve diğer kuruluşlardan kaynaklanan likidite risklerini yönetmek için sağlam bir çerçeveye sahip olmalıdır.

S.7.1.1: Finansal piyasa altyapısının kendi katılımcıları, ödeme bankaları, muhabir kurumları, saklama bankaları, likidite sağlayıcılarından ve diğer kuruluşlardan kaynaklanan ilgili tüm para birimlerindeki likidite risklerinin yönetilmesine yönelik çerçevesi nasıldır?

S.7.1.2: Finansal piyasa altyapısının nezdinde ilgili tüm para birimlerinden doğan likide ihtiyaçlarının büyüklüğü ve mahiyeti, ve likidite risklerinin ilişkili kaynakları nelerdir?

S.7.1.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşu, kuruluş açısından birden fazla rol oynayan tek bir kurumun ve bu kurumun iştiraklerinin kendisine yarattığı olası toplam likidite riskini nasıl dikkate almaktadır?

Önemli Husus 2: Bir finansal piyasa altyapısının, kendi mutabakat ve günüçi likiditesinin kullanımı dahil, fonlama akışlarını devamlı ve zamanında tespit edecek, ölçecek ve takip edecek, etkin operasyonel ve analitik araçları olmalıdır.

S.7.2.1: Finansal piyasa altyapısı mutabakat ve fonlama akışlarını tespit etmek, ölçmek ve takip etmek için hangi operasyonel ve analitik araçlara sahiptir?

S.7.2.2: Finansal piyasa altyapısı kendi mutabakat ve günüçi likiditesinin kullanımı dahil, mutabakat ve fonlama akışlarını devamlı ve zamanında tespit etmek, ölçmek ve takip etmek için nasıl kullanmaktadır?

Önemli Husus 3: Bir ödeme sistemi ya da Menkul Kıymet Mutabakat Sisteminin (MMS), Gecikmeli Net Mutabakat (DNS) mekanizması kullanmakta olanlar da dahil, olağanüstü piyasa koşullarında en yüksek toplam ödeme yükümlülüğünü doğuran bir katılımcı ile iştiraklerinin temerrüt hali dahil ancak bununla sınırlı olmaksızın çok çeşitli olası stres senaryoları altında aynı-gün ve, geçerli olduğu durumlarda, gün-içinde veya birden fazla gündeki ödeme yükümlülüklerini yüksek bir güven seviyesi ile, tüm ilgili para birimlerinde yerine getirebilmesine yetecek likit kaynaklar bulundurması gerekmektedir.

S.7.3.1: Ödeme sistemi ya da MMS aynı-gün ve, geçerli olduğu durumlarda, gün-içinde veya birden fazla gündeki ödeme yükümlülüklerini tüm ilgili para birimlerinde yerine getirmesine yetecek likit kaynakların tutarını nasıl tespit etmektedir? Ödeme sistemi ya da MMS bu tespiti yaparken hangi olası stres senaryolarını (olağanüstü piyasa koşullarında en yüksek toplam ödeme yükümlülüğünü doğuran bir katılımcı ile iştiraklerinin temerrüt hali dahil ancak bununla sınırlı olmaksızın) kullanmaktadır?

S.7.3.2: Ödeme sisteminin ya da MMS'nin herbir para biriminde karşılaması gereken likidite açığının tahmini büyüklüğü nedir?

Önemli Husus 4: Bir merkezi karşı tarafın, olağanüstü piyasa koşullarında kendisini en yüksek toplam ödeme yükümlülüğünü altına sokacak bir katılımcısı ve bu katılımcının iştiraklerinin temerrüt hali dahil ancak bununla sınırlı olmaksızın çok çeşitli olası stres senaryoları altında menkul kıymet bağlantılı ödemelerin mutabakatını, değişim teminatı ödemelerini ve diğer ödeme yükümlülüklerini tüm ilgili para birimlerinde zamanında ve yüksek bir güven seviyesi ile yapmasına ve yerine getirmesine yetecek likit kaynaklara sahip olması gerekir. Ayrıca, daha karmaşık risk profillerinde faaliyetlerde bulunan veya birden fazla ülkede sistemik önem arz eden bir merkezi karşı tarafın, olağanüstü piyasa koşullarında kendisini en yüksek toplam ödeme yükümlülüğünü altına sokan iki katılımcısı ve bunların iştiraklerinin temerrüt hali dahil ancak bununla sınırlı olmaksızın çok çeşitli olası stres senaryolarını karşılamaya yetecek ilave likit kaynaklara sahip olması gerekir.

S.7.4.1: Merkezi karşı taraf menkul kıymet bağlantılı ödemelerin mutabakatını, gerekli değişim teminatı ödemelerini ve diğer ödeme yükümlülüklerini tüm ilgili para birimlerinde zamanında ve yüksek bir güven seviyesi ile yapmasına ve karşılama sinayetecek likit kaynakların tutarını nasıl belirlemektedir? Merkezi karşı taraf bu tespiti yaparken hangi olası stres senaryolarını (olağanüstü piyasa koşullarında en yüksek toplam ödeme yükümlülüğünü doğuran bir katılımcı ile iştiraklerinin temerrüt hali dahil ancak bununla sınırlı olmaksızın) kullanmaktadır?

S.7.4.2: Olağanüstü piyasa koşullarında merkezi karşı tarafa en yüksek toplam ödeme yükümlülüğünü doğuran bir katılımcı ile iştiraklerinin temerrütünün ardından her bir para biriminde karşılanması gereken likidite açığının tahmini büyüklüğü nedir? Merkezi karşı taraf bu tahmini büyüklüğü hangi sıklıkla hesaplamaktadır?

Çeşitli ülkelerdeki risk profili ve sistemik önem

S.7.4.3: Merkezi karşı tarafın faaliyetlerinden herhangi bir tanesi daha karmaşık bir risk profiline (örneğin, temerrüte sürükleyen keskin fiyat değişimleri ile nitelenen veya olası katılımcı temerrütleri ile yüksek oranda ilişkili finansal araçların takası) sahip midir? Merkezi karşı taraf birden fazla ülkede sistemik önem arz etmekte midir?

S.7.4.4: Merkezi karşı tarafın daha karmaşık risk profili ile faaliyette bulunması veya birden fazla ülkede sistemik önem arz etmesi halinde merkezi karşı taraf, olağanüstü piyasa koşullarında kendisine en yüksek toplam kredi riskini doğuracak iki katılımcının ve bunların iştiraklerinin temerrüt hali dahil çeşitli stres senaryolarını karşılamaya yetecek ilave kaynaklar bulundurmaya dikkate almış mıdır?

Önemli Husus 5: Bir finansal piyasa altyapısının, kendi minimum likit kaynak gereksinimlerini karşılamaya yönelik her bir para birimindeki nitelikli likit kaynakları, ilgili merkez bankası ve itibarı yüksek ticari bankalar nezdindeki nakit parayı, taahhüt edilen kredi limitlerini, taahhüt edilen döviz swaplarını ve taahhüt edilen repoları ve saklama ve yatırımlarda tutulan kullanıma hazır ve nakite çevrilebilir önceden yapılan ve yüksek güvenilirliğe sahip fonlama düzenlemelerine tabi ve olağanüstü piyasa koşullarında bile hızlı bir şekilde satılabilecek teminatları içerir. Bir finansal piyasa altyapısının merkez bankası nezdinde düzenli krediye erişim imkanı olması halinde, ilgili merkez bankasına rehin vermeye (ya da merkez bankası ile diğer gerekli işlemleri yapabilmesini sağlamaya) uygun teminatların bulunması koşuluyla, bu imkan minimum gereksinimin bir kısmını karşılamak üzere kullanılabilir. Tüm bu kaynaklar ihtiyaç olduğu anda kullanılabilir olmalıdır.

S.7.5.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu nezdinde bulundurulan, kuruluşa ait nitelikli likit kaynakların her bir para birimindeki büyüklüğü ve kompozisyonu nasıldır? Bu likit kaynaklar ne şekilde ve hangi süre zarfında kuruluşun kullanımına sunulmaktadır?

S.7.5.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşu kullanıma hazır teminatları ve yatırımları nakite çevirmek için ne tür önceden yapılan fonlama düzenlemeleri oluşturmuştur? Kuruluş bu düzenlemelerin olağanüstü piyasa koşullarında yüksek düzeyde güvenilir olmasını nasıl sağlamıştır? Kuruluş likit kaynaklarına erişimde olası herhangi bir engel tespit etmiş midir?

S.7.5.3: Finansal piyasa altyapısı kuruluşunun ilgili merkez bankası nezdinde düzenli krediye erişim imkanı olması halinde kuruluşun bu para birimindeki minimum likit kaynak ihtiyacını karşılamaya yönelik ilgili borçlanma kapasitesi nedir?

S.7.5.4: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun nitelikli likit kaynaklarının büyüklüğü ve kullanım imkanı, tespit ettiği her bir para birimindeki minimum likidite ihtiyacını ödeme yükümlülüklerinin zamanında yerine getirilmesine yönelik olarak ne ölçüde karşılamaktadır?

Önemli Husus 6: Bir finansal piyasa altyapısı, nitelikli likit kaynaklarını diğer türdeki likit kaynaklar ile takviye edebilir. Finansal piyasa altyapısının bunu yapması durumunda bu likit kaynakların, olağanüstü piyasa koşullarında garantisiz mümkün olmasa dahi bir temerrütün ardından işlem bazında satılabilir ya da kredi limitleri, swaplar ya da repolar için teminat olarak kabul edilebilir türdeki varlıklardan oluşması gerekir. Bir finansal piyasa altyapısının düzenli merkez bankası kredisine erişim imkanı olmaması halinde bile merkez bankası tarafından hangi teminatların genellikle kabul gördüğünü dikkate alması gerekir, çünkü söz konusu varlıkların sıkıntılı piyasa koşullarında likit kalabilmeleri daha olasıdır. Finansal piyasa altyapısı, merkez bankası acil durum kredisi kullanma imkânını kendi likidite planının bir parçası olarak varsaymamalıdır.

S.7.6.1: Finansal piyasa altyapısının kullanım imkanı olduğu ilave likit kaynakların büyüklüğü ve kompozisyonu nasıldır?

İlave likit kaynakların kullanım imkanı

S.7.6.2: Finansal piyasa altyapısı bu varlıkların, olağanüstü piyasa koşullarında önceden güvenilir bir şekilde düzenlenmesi veya garantisiz mümkün olmasa dahi ilgili para birimini tedarik etmek amacıyla işlem bazında satılabilir ya da teminat olarak kabul edilebilir olduğuna nasıl ve hangi bazda karar vermiştir?

S.7.6.3: Bu ilave varlıkların ne kadarlık kısmı ilgili merkez bankası nezdinde olası teminat vasfına haizdir?

S.7.6.4: Finansal piyasa altyapısı hangi koşullar altında sahip olduğu ilave likit kaynaklarını, kendi nitelikli likit kaynaklarının kullanımından önce yada bunlara ilaveten kullanacaktır?

S.7.6.5: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun ilave likit kaynaklarının büyüklüğü ve kullanım imkanı, kendi nitelikli likit kaynakları ile birlikte, kuruluşun likit kaynaklarının yeterliliğini belirlemek için yaptığı stres testi programları (bakınız önemli unsur 9) aracılığıyla tespit ettiği ilgili likidite ihtiyaçlarını ne ölçüde karşılamaktadır?

Önemli Husus 7: Bir finansal piyasa altyapısının, gerekli minimum nitelikli likit kaynaklarının her bir sağlayıcısının, finansal piyasa altyapısının ister bir katılımcısı isterse bir harici taraf olsun, kendi ilgili likidite risklerini anlayacak ve yönetecek yeterli bilgiye ve verdiği taahhüt altında gerektiği şekilde hareket etme kapasitesine sahip olduğunu, yapacağı detaylı teknik

değerlendirmeler ile yüksek bir güven seviyesinde belirlemesi gerekir. Bir likidite sağlayıcısının belli bir para cinsine dair performans güvenilirliğinin analizi ile ilişkili olduğu hallerde, likidite sağlayıcısının ilgili merkez bankasından kredi kullanabilme imkânı değerlendirilmede göz önüne alınabilir. Finansal piyasa altyapısının bir likidite sağlayıcısı nezdindeki kendi likit kaynaklarına erişme prosedürlerini düzenli olarak test etmesi gerekir.

S.7.7.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu gerekli minimum nitelikli likit kaynaklarını karşılamak için herhangi bir likidite sağlayıcısı kullanmakta mıdır? Kuruluşun likidite sağlayıcıları kimler? Kuruluş bu likidite sağlayıcılarının her birinin, ilgili her bir para birimindeki kendi ilişkili likidite risklerini sıkıntılı piyasa koşulları altında dahi devamlı anlayacak ve yönetecek yeterli bilgiye sahip olduğuna nasıl ve hangi bazda karar vermiştir?

Likidite sağlayıcılarının güvenilirliği

S.7.7.2: Finansal piyasa altyapısı kendi likidite sağlayıcılarının her birinin, ilgili her bir para biriminde verdiği taahhüt altında gerektiği şekilde hareket etme kapasitesine devamlı sahip olduğuna nasıl karar vermiştir?

S.7.7.3: Finansal piyasa altyapısı likidite sağlayıcısının ilgili merkez bankasından kredi kullanabilme imkânını nasıl dikkate almaktadır?

S.7.7.4: Finansal piyasa altyapısı likidite sağlayıcısı nezdindeki likit kaynaklarına erişimine ilişkin prosedürlerinin güvenilirliğini ve güncelliğini nasıl düzenli olarak test etmektedir?

Önemli Husus 8:Merkez bankası hesaplarına, ödeme hizmetlerine veya menkul kıymet hizmetlerine erişimi olan bir finansal piyasa altyapısı, bu hizmetleri, kullanılabilirdiği yerlerde, kendi likidite riskinin yönetimini iyileştirmek için kullanılmalıdır.

S.7.8.1: Finansal piyasa altyapısı, kendi ödemelerini ve mutabakatlarını yapmak ve ilgili herbir para birimindeki likidite risklerini yönetmek amacıyla kullanabileceği, ilgili herbir merkez bankası nezdindeki hesaplara, ödeme sistemlerine ve menkul kıymet hizmetlerine erişime veya bunları elde etme hakkına ne ölçüde sahiptir?

S.7.8.2: Finansal piyasa altyapısı ilgili herbir merkez bankası nezdindeki söz konusu hizmetlerinin her birini kendi ödemelerini ve mutabakatlarını yapmak ve ilgili herbir para birimindeki likidite risklerini yönetmek amacıyla ne ölçüde kullanmaktadır?

S.7.8.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun ilgili merkez bankaları tarafından sunulanlar dışında başka hizmetler kullanması halinde kuruluş, merkez bankası hizmetlerinin kullanımını genişleterek likidite riskinin yönetimini iyileştirme potansiyelini ne ölçüde analiz etmiştir?

S.7.8.4: Merkez bankası hizmetlerinin kullanımını genişletmek için hangi, eğer varsa, uygulanabilir ya da diğer hususlar finansal piyasa altyapısı tarafından tespit edilmiştir?

Önemli Husus 9: Bir finansal piyasa altyapısı, kendi likit kaynaklarının miktarını belirlemeli ve yeterliliğini sert stres-testleri ile düzenli kontrol etmelidir. Finansal piyasa altyapısının, yaptığı stres testlerine ilişkin sonuçları kendi nezdindeki gerekli karar-alıcılara raporlamak ve bu sonuçları kendi likidite risk-yönetimi çerçevesinin yeterliliğini değerlendirme ve düzeltiminde kullanmak için açık prosedürleri olmalıdır. Stres testini uygularken finansal piyasa altyapısının çeşitli senaryoları dikkate alması gerekir. Senaryolar, fiyat dalgalanmalarının tarihi zirvelerini, fiyat belirleyici faktörler ve getiri eğrileri gibi diğer piyasa etkenlerindeki değişimleri, çeşitli zaman aralıkları içindeki çok sayıda temerrütü, fonlama ve varlık piyasalarındaki eş-anlı baskıları, ve olağanüstü çeşitli piyasa koşullarında ileriye dönük stress senaryolarının geniş bir görünümünü içermelidir. Senaryoların, finansal piyasa altyapısının yapısını ve işleyişini göz önünde bulundurması, finansal piyasa altyapısına önemli likidite riskleri yaratacak tüm kurumları kapsaması (örneğin ödeme bankaları, nostro kurumları, saklama bankaları, likidite sağlayıcıları, ve bağlantılı finansal piyasa altyapıları), ve gerekli hallerde, birden fazla günü içeren bir dönemi içermesi gerekir. Her türlü durumda bir finansal piyasa altyapısı, bulundurduğu toplam likit kaynakların tutarını ve türünü gerekçeleriyle belgeleyebilmeli ve bunlara ilişkin uygun yönetim düzelemelerine sahip olmalıdır.

S.7.9.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu her bir para birimindeki likit kaynaklarının miktarını belirlemek ve yeterliliğini test etmek için stres testlerini nasıl kullanmaktadır? Kuruluş likit kaynaklarına hangi sıklıkla stres-testi uygulamaktadır?

S.7.9.2: Finansal piyasa altyapısının, yaptığı stres testlerine ilişkin sonuçları kendi nezdindeki gerekli karar-alıcılara raporlayarak, bu sonuçların kendi likit kaynaklarının büyüklüğü ve kompozisyonunun ve likidite risk-yönetimi çerçevesinin zamanında değerlendirimi ve düzeltimini için kullanılmasını sağlamaya yönelik süreç nasıldır?

S.7.9.3: Stres testlerinde hangi senaryolar kullanılmaktadır, ve bu senaryolar, fiyat dalgalanmalarının tarihi zirvelerini, fiyat belirleyici faktörler ve getiri eğrileri gibi diğer piyasa etkenlerindeki değişimleri, çeşitli zaman aralıkları içindeki çok sayıda temerrütü, fonlama ve varlık piyasalarındaki eş-anlı baskıları, ve olağanüstü çeşitli piyasa koşullarında ileriye dönük stress senaryolarının geniş bir görünümünü ne ölçüde dikkate almaktadır?

S.7.9.4: Bu senaryolar ve stres testleri finansal piyasa altyapı kuruluşunun belirli bir ödeme ve mutabakat yapısını (örneğin; gerçek zamanlı brüt veya gecikmeli net; mutabakat garantisi içeren veya içermeyen; menkul kıymet mutabakat sistemleri için Teslim Karşılığı Ödeme model 1, 2 veya 3), ve kuruluş tarafından, kuruluşun katılımcıları tarafından veya her ikisinin doğrudan üstlendiği likidite riskini ne ölçüde dikkate almaktadır?

S.7.9.5: Bu senaryolar ve stres testleri, finansal piyasa altyapı kuruluşu nezdinde, kuruluşun ödeme yükümlülüklerini zamanında yerine getirmek üzere doğan likidite ihtiyaçlarının, ve bunlarla bağlantılı likidite risklerinin mahiyetini ve büyüklüğünü, münferit kurumların ve bu kurumların iştiraklerinin kuruluş açısından oynayabilecekleri çeşitli rollere ilişkin olasılık dahil, ne ölçüde dikkate almaktadır?

S.7.9.6: Finansal piyasa altyapı kuruluşu stres testi varsayımlarının ve parametrelerinin etkinliğini ve uygunluğunu hangi sıklıkla değerlendirmektedir? Kuruluşun kullandığı stres test programı pozisyon ve fiyat dalgalanmasında ani ve önemli yükselişler, pozisyon konsantrasyonu, piyasa likiditesindeki değişiklik, ve parametrelerin değişmesi dahil model riski gibi çeşitli koşulları nasıl dikkate almaktadır?

S.7.9.7: Finansal piyasa altyapı kuruluşu kullandığı riskyönetim modelini nasıl doğrulamaktadır? Kuruluş bu doğrulamayı hangi sıklıkla yapmaktadır?

S.7.9.8: Finansal piyasa altyapı kuruluşu bulundurduğu toplam likit kaynakların tutarına ve türüne ilişkin destekleyici gerekçeleri, ve bunlar ile ilgili yönetim düzelemelerini, nerede ve ne ölçüde belgelemektedir?

Önemli Husus 10: Bir finansal piyasa altyapısının, aynı-gün ve, geçerli olduğu durumlarda, gün-içi ve çok-günlü ödeme yükümlülüklerinin mutabakatını, katılımcılarının herhangi bir bireysel ya da toplu temerrütü ardından zamanında yerine getirebilmesini sağlayacak açık kural ve prosedürler oluşturması gerekir. Bu kural ve prosedürler öngörülemeyen ve teminatsız likidite açıklarına değinmeli ve aynı-gün ödemeli ödeme yükümlülüklerinin geriye alınmasını, hükümsüz kılınmasını ya da geciktirilmesini engellemeyi amaçlamalıdır. Bu kural ve prosedürler, finansal piyasa altyapısının güvenli ve sağlıklı işleyişine devam edebilmesi için, finansal piyasa altyapısının herhangi bir stresli durum karşısında kullanabileceği likit kaynakları tekrar yerine koyma sürecini de içermelidir.

S.7.10.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun kurulları ve prosedürleri, katılımcılarının herhangi bir bireysel ya da toplu temerrütü ardından ödeme yükümlülüklerini zamanında yerine getirebilmesini nasıl sağlamaktadır?

S.7.10.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun kurulları ve prosedürleri öngörülemeyen ve teminatsız likidite açıklarının nasıl ele almakta ve aynı-gün ödemeli ödeme yükümlülüklerinin geriye alınmasını, hükümsüz kılınmasını ya da geciktirilmesini nasıl engellemektedir?

S.7.10.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun kurulları ve prosedürleri stresli bir durum sırasındaki kullanılan likit kaynakların tekrar yerine konulmasına nasıl imkan vermektedir?

Prencip 8: Takasın (Mutabakatın) Kesinliği

Önemli Husus 1: Bir finansal piyasa altyapısının kural ve prosedürleri takasın (mutabakat) kesinliğinin oluştuğu anı açıkça tanımlamalıdır.

S.8.1.1: Bir ödeme, transfer talimatı ya da başka yükümlülüğün takası (mutabakatı) hangi anda kesinleşmekte, yani geri dönülemez ve koşulsuz hale gelmektedir? Takasın (mutabakatın) kesinleştiği an tanımlı ve yazılı mıdır? Bu bilgi nasıl ve kime açıklanmaktadır?

S.8.1.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun yasal çerçevesi ve kuralları, yürürlükte olan tasfiye kanunu (kanunları) dahil, kuruluş ile kuruluşun katılımcıları arasındaki, veya katılımcılar arasındaki, bir ödeme, transfer talimatı ya da başka yükümlülüğün ibrasını nasıl ikrar etmektedir?

S.8.1.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşu kesinliğin ilgili tüm ülkelerde elde edileceğine dair yüksek seviyede hukuki belirliliğin bulunduğunu nasıl göstermektedir (örneğin, gerekçeleri iyi oluşturulmuş bir hukuki mütalaa sağlayarak)?

S.8.1.4: Finansal piyasa altyapısı diğer finansal piyasa altyapıları ile bağlantıların olduğu hallerde takasın (mutabakatın) kesinliğini nasıl sağlamaktadır?

- c) Menkul Kıymet Mutabakat Sistemi (MMS) açısından, MMS ile, alakalı olduğu durumda, nakit baccanın mutabakatının gerçekleştiği Büyük Tutarlı Ödeme Sistemi (LVPS) arasındaki kesinliğin tutarlılığı nasıl elde edilmektedir?
- d) Nakit ürünler ile ilgili olarak bir Merkezi Karşı Taraf açısından, Merkezi Karşı Taraf nezdindeki yükümlülüklerin kesinliği ile Merkezi Karşı Tarafın diğer sistemler nezdindeki hak talepleri ve yükümlülüklerine ilişkin mutabakatın kesinliği arasındaki ilişki, ilgili Merkezi Saklama Kuruluşunun/Menkul Kıymet Mutabakat Sisteminin ve ödeme sisteminin kurallarına bağlı olarak, nasıldır?

Önemli Husus 2: Bir finansal piyasa altyapısı, nihai mutabakatı, mutabakat riskini azaltmak için valör gününün sonundan geç olmayacak şekilde, ve tercihen gün içinde veya gerçek zamanlı olarak tamamlamalıdır. Büyük Tutarlı Ödeme Sistemi (LVPS) veya Menkul Kıymet Mutabakat Sistemi (SSS) mutabakat günü süresince Gerçek Zamanlı Brüt Mutabakat (RTGS) veya çoklu-toplu işlemle (multiple-batch) mutabakat yapma göz önünde bulundurmalıdır.

S.8.2.1: Finansal piyasa altyapısı nihai mutabakatı valör gününde tamamlayacak (ya da aynı gün mutabakat yapacak) şekilde mi kurgulanmıştır? Kuruluş nihai mutabakatın hedeflenen valör gününün sonundan geç olmayacak şekilde gerçekleşmesini nasıl sağlamaktadır?

S.8.2.2: Finansal piyasa altyapısı kendi kurallarında, prosedürlerinde veya sözleşmelerinde düzenlenmeyen, nihai mutabakatın ertesi iş gününe ertelenmesi durumu ile hiç karşılaşmış mıdır? Öyle ise, hangi koşullar altında karşılaşmıştır? Bu ertelenme finansal piyasa altyapısının eylemlerinin bir sonucu ise, benzer bir durumun ileride ortaya çıkmasını engellemek için ne tür tedbirler alınmıştır?

S.8.2.3: Finansal piyasa altyapısı gün-içi ya da gerçek-zamanlı nihai mutabakat sunmakta mıdır? Öyle ise, nasıl sunmaktadır? Katılımcılar nihai mutabakat hakkında nasıl bilgilendirilmektedir?

S.8.2.4: Mutabakatın çoklu-toplu işlem aracılığıyla gerçekleşmesi durumunda, bu grupların sıklığı nedir ve hangi zaman dilimi içinde gerçekleşmektedirler? Bir katılımcının mutabakat anında yeterli fonu ya da menkul kıymeti bulunmaması halinde ne olmaktadır? İşlemler bir sonraki gruba mı girmektedir? Öyle ise, bu işlemlerin vaziyeti nedir ve ne zaman kesin hale gelirler?

S.8.2.5: Mutabakatın gün-içi ya da gerçek-zamanlı gerçekleşmemesi halinde, Büyük Tutarlı Ödeme Sistemi veya Menkul Kıymet Mutabakat Sistemi bu iki yöntemden birini uygulamayı nasıl planlamıştır?

Önemli Husus 3:Bir finansal piyasa altyapısı, herhangi bir katılımcının henüz mutabakatı yapılmamış ödemelerden, transfer talimatlarından veya diğer yükümlülüklerden cayamayacağı anı açık bir şekilde tanımlamalıdır.

S.8.3.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu bir katılımcının henüz mutabakatı yapılmamış ödemelerden, transfer talimatlarından veya diğer yükümlülüklerden cayamayacağı anı nasıl tanımlamaktadır? Kuruluş kabul edilen ve mutabakatı henüz yapılmamış ödemelerin, transfer talimatlarının veya diğer yükümlülüklerin bu andan sonra tek taraflı iptalini nasıl yasaklamaktadır?

S.8.3.2: Takas (mutabakat) amacıyla sistem tarafından kabul edilen bir talimat ya da yükümlülük hangi şartlar altında halen iptal edilebilir (örneğin; kuyrukta bekleyen yükümlülükler)? Henüz mutabakatı yapılmamış bir ödeme ya da transfer talimatı nasıl iptal edilebilir? Henüz mutabakatı yapılmamış ödeme ve transfer talimatlarını kim iptal edebilir?

S.8.3.3: Finansal piyasa altyapısı hangi koşullar altında iptal süre sonlarına yönelik istisnalara ve uzatımlara izin vermektedir?

S.8.3.4: Finansal piyasa altyapısı bu bilgiyi nerede tanımlamaktadır? Bu bilgi nasıl ve kimlere açıklanmaktadır?

Prensip 9: Para Mutabakatları

Önemli Husus 1:Bir finansal piyasa altyapısı kredi ve likidite risklerinden kaçınmak için mümkün olduğu takdirde para mutabakatlarını, merkez bankası parası ile yapmalıdır.

S.9.1.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu para mutabakatlarını nasıl yapmaktadır? Kuruluşun mutabakatları birden fazla para biriminde yapması halinde kuruluş herbir para birimindeki para mutabakatlarını nasıl gerçekleştirmektedir?

S.9.1.2: Finansal piyasa altyapısının merkez bankası parası ile mutabakat yapmaması halinde, merkez bankası parası neden kullanılmamaktadır?

Önemli Husus 2:Merkez bankası parasının kullanılmaması durumunda finansal piyasa altyapısı, para mutabakatlarını az ya da hiç kredi veya likidite riski içermeyen bir mutabakat varlığı kullanarak yapmalıdır.

S.9.2.1: Merkez bankası parasının kullanılmaması durumunda finansal piyasa altyapısı, para mutabakatı için kullanılan mutabakat varlığının kredi ve likidite risklerini nasıl değerlendirmektedir?

S.9.2.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun ticari banka parası ile mutabakat yapması halinde kuruluş kendi mutabakat bankalarını nasıl seçmektedir? Kuruluşun kullandığı belli seçim kriterleri nelerdir?

Önemli Husus 3:Finansal piyasa altyapısının ticari banka parası ile mutabakat yapması halinde, ticari mutabakat bankalarından kaynaklanan kredi ve likidite risklerini izlemesi, yönetmesi ve sınırlandırması gerekir. Bir finansal piyasa altyapısının, kendi mutabakat bankalarına yönelik ve, diğer unsurların yanı sıra, bu bankaların düzenleme ve denetimini, kredi değerliliklerini, sermaye yapılarını, likiditeye erişim imkanlarını ve operasyonel güvenilirliklerini dikkate alan sıkı kriterler oluşturması ve bunlara uyumlarını gözlemlemesi gerekir. Finansal piyasa altyapısının ayrıca kendi ticari mutabakat bankalarına olan kredi ve likidite risklerinin konsantrasyonunu izlemesi ve yönetmesi de gerekir.

S.9.3.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu mutabakat bankalarının kuruluşun seçim için kullandığı kriterlere uyumunu nasıl izlemektedir? Örneğin kuruluş bankaların düzenleme ve denetimini, kredi değerliliklerini, sermaye yapılarını, likiditeye erişim imkanlarını ve operasyonel güvenilirliklerini nasıl değerlendirmektedir?

S.9.3.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşu kendi ticari mutabakat bankalarından doğan kredi ve likidite risklerini nasıl izlemekte, yönetmekte ve sınırlandırmaktadır? Kuruluş bu bankalara olan kredi ve likidite risklerinin konsantrasyonunu nasıl izlemekte ve yönetmektedir?

S.9.3.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşu, kullandığı en büyük mutabakat bankasının sorun yaşamaması halinde,hem kendisinin hem de katılımcılarının olası kayıplarını ve likidite baskılarını nasıl değerlendirmektedir?

Önemli Husus 4:Bir finansal piyasa altyapısının para mutabakatlarını kendi kayıtlarında yapması halinde kredi ve likidite risklerini en aza indirmesi ve sıkı bir şekilde kontrol etmesi gerekir.

S.9.4.1: Finansal piyasa altyapısının para mutabakatlarını kendi kayıtlarında yapması halinde kredi ve likidite risklerini nasıl en aza indirmekte ve sıkı bir şekilde kontrol etmektedir?

Önemli Husus 5:Bir finansal piyasa altyapısının herhangi bir mutabakat bankası ile olan hukuki anlaşmalarının, finansal piyasa altyapısının ve katılımcılarının kredi ve likidite risklerini yönetebilmeleri için, transferlerin bireysel mutabakat bankalarının kayıtlarında ne zaman oluştuğunu, bu transferlerin yapıldıkları anda nihai hale geldiğini açıkça belirtmesi, ve alınan bu fonların mümkün olan en kısa sürede, en geç gün sonunda ve tercihen gün içinde transfer edilebilmesini sağlaması gerekir.

S.9.5.1: Finansal piyasa altyapısının kendi mutabakat bankaları ile olan hukuki anlaşmaları transferlerin ne zaman oluştuğunu, bu transferlerin yapıldıkları anda nihai hale geldiğini ve alınan fonların transfer edilebilir olduğunu belirtmektedir?

S.9.5.2: Alınan fonlar en geç gün sonunda transfer edilebilir mi? Edilemez ise, neden? Bu fonlar gün- içinde transfer edilebilir mi? Edilemez ise, neden?

Prencip 10: Fiziki Teslimatlar

Önemli Husus 1:Bir finansal piyasa altyapısının kuralları fiziki enstrümanlar veya emtiaların teslimi ile ilgili yükümlülüklerini açık bir şekilde belirtmelidir.

S.10.1.1: Finansal piyasa altyapısı hangi varlık sınıflarını fiziki teslimat için kabul etmektedir?

S.10.1.2: Finansal piyasa altyapısı fiziki enstrümanlara veya emtialara ilişkin yükümlülüklerini ve sorumluluklarını nasıl tanımlamaktadır? Bu sorumluluklar nasıl tanımlanmakta ve belgelenmektedir? Bu belgeler kimler ile paylaşılmaktadır?

S.10.1.3: Finansal piyasa altyapısı, kendi katılımcılarının fiziki teslimatın gerçekleştirilmesine ilişkin sorumluluklarını ve de prosedürleri anladıklarından emin olmak için onlar ile nasıl çalışmaktadır?

Önemli Husus 2:Bir finansal piyasa altyapısı, fiziki enstrümanlar veya emtiaların saklanması ve teslimi ile ilişkili riskleri ve maliyetleri belirlemeli, izlemeli ve yönetmelidir.

S.10.2.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu, fiziki enstrümanlar veya emtiaların saklanması ve teslimi ile ilişkili riskleri ve maliyetleri nasıl belirlemektedir? Kuruluş hangi riskleri ve maliyetleri belirlemiştir?

S.10.2.2: Finansal piyasa altyapısı, fiziki enstrümanlar veya emtiaların saklanması ve teslimi ile ilişkili belirlediği riskleri ve maliyetleri izlemek ve yönetmek için hangi süreçlere, prosedürlere ve kontrollere sahiptir?

S.10.2.3: Bir finansal piyasa altyapı kuruluşunun teslim ve tesellüm için katılımcıları eşleştirmesi halinde kuruluş bunu hangi şartlar altında yapmaktadır, ve bununla ilgili kurallar ve prosedürler nelerdir? Teslime ilişkin yasal yükümlülükler kurallarda ve ilgili sözleşmelerde açıkça ifade edilmekte midir?

S.10.2.4: Finansal piyasa altyapısı katılımcılarının teslimata ilişkin tercihlerini nasıl takip etmekte, ve uygulanabilir olduğu kadarıyla, katılımcılarının fiziki teslimata ilişkin yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri için gerekli sistemlere ve kaynaklara sahip olduğundan nasıl emin olmaktadır?

Prencip 11: Merkezi Saklama Kuruluşları

Önemli Husus 1:Bir Merkezi Saklama Kuruluşunun, menkul kıymet ihraççılarının ve hamillerinin haklarını korumak, menkul kıymetlerin yetkisiz oluşturulmasını veya silinmesini engellemek ve tutmakta olduğu menkul kıymetlerin dönemsel ve asgari günlük mutabakatını gerçekleştirmek için sağlam muhasebe uygulamaları dahil uygun kuralları, prosedürleri ve kontrolleri olmalıdır.

S.11.1.1: Menkul kıymet ihraççıların ve hamillerinin hakları Merkezi Saklama Kuruluşunun kuralları, prosedürleri ve kontrolleri tarafından nasıl korunmaktadır?

S.11.1.2: Merkezi Saklama Kuruluşunun kuralları, prosedürleri ve kontrolleri kuruluşun katılımcılar adına tutmakta olduğu menkul kıymetlerin kendi kayıtlarında uygun şekilde yer almasını ve kuruluşun sunabileceği diğer hizmetler ile bağlantılı risklere karşı korunmasını nasıl sağlamaktadır?

S.11.1.3: Merkezi Saklama Kuruluşu sağlam muhasebe uygulamalarının olmasını nasıl sağlamaktadır? Denetimler müşteri haklarının yerine getirilmesi için yeterli güvencenin bulunup bulunmadığını incelemekte midir? Menkul kıymetlerin saklanmasında kullanılan prosedürleri ve iç kontrolleri incelemek üzere yapılan uçtan-uca denetimler hangi sıklıkla gerçekleştirilmektedir?

Menkul kıymetlerin yetkisiz oluşturulmasının veya silinmesinin engellenmesi

S.11.1.4: Merkezi Saklama Kuruluşunun menkul kıymetlerin oluşturulması ve silinmesini onaylamak için kullandığı iç prosedürleri nelerdir? Kuruluşun menkul kıymetlerin yetkisiz oluşturulmasını veya silinmesini engellemek için kullandığı iç kontrolleri nelerdir?

Menkul kıymet ihraçlarında dönemsel mutabakatı

S.11.1.5: Merkezi Saklama Kuruluşu her bir ihraççı (veya ihraççı vekili) için kendi nezdindeki menkul kıymet ihraçlarının toplamlarına yönelik dönemsel ve asgari günlük mutabakat gerçekleştirmekte midir? Merkezi Saklama Kuruluşu, belirli bir ihraç için kendi nezdinde kayıtlı toplam menkul kıymet adedinin söz konusu ihraca ait kendi defterlerinde tutulan menkul kıymet tutarına eşit olduğundan nasıl emin olmaktadır?

S.11.1.6: Merkezi Saklama Kuruluşunun kendi kayıtlarında tuttuğu ihraçların resmi tescil kurumu olmaması halinde kuruluş, kendi kayıtlarının resmi tescil kurumu ile mutabakatını nasıl yapmaktadır?

Önemli Husus 2: Bir Merkezi Saklama Kuruluşu menkul kıymet hesaplarında borçlu cari kredilerini ve borç bakiyelerini engellemelidir.

S.11.2.1: Merkezi Saklama Kuruluşu menkul kıymet hesaplarında borçlu cari kredilerini ve borç bakiyelerini nasıl engellemektedir?

Önemli Husus 3: Bir Merkezi Saklama Kuruluşu menkul kıymetleri hesaben transfer edebilmek için onları kaydileştirilmiş veya hareketsiz (immobilize) formatta saklamalıdır. Bir Merkezi Saklama Kuruluşu, uygun olan hallerde, menkul kıymetleri hareketsizleştirmek veya kaydileştirmek için teşvikler sunmalıdır.

S.11.3.1: Menkul kıymetler kaydileştirilmiş formatta mı ihraç edilmekte ya da tutulmaktadır? Menkul kıymetlerin yüzde kaçını kaydileştirilmiştir, ve işlemlerin toplam tutarının yüzde kaçını bu menkul kıymetler oluşturmaktadır?

S.11.3.2: Menkul kıymetlerin fiziki sertifika olarak ihraç edilmesi halinde menkul kıymetlerin hareketsizleştirilmesi ve hesaben saklama sistemine transfer edilerek bu sistemde tutulmalarına izin verilmesi mümkün müdür? Menkul kıymetlerin yüzde kaçını hareketsizleştirilmiştir, ve işlemlerin toplam tutarının yüzde kaçını hareketsizleştirilen menkul kıymetler oluşturmaktadır?

S.11.3.3: Merkezi Saklama Kuruluşu menkul kıymetleri hareketsizleştirmek veya kaydılaştırmak için ne türlü teşvikler, eğer varsa, sunmaktadır?

Önemli Husus4:Bir Merkezi Saklama Kuruluşu varlıkları kendi yasal çerçevesi ile uyumlu kurallar ve prosedürler aracılığıyla saklama riskine karşı korumalıdır.

S.11.4.1: Merkezi Saklama Kuruluşunun kuralları ve prosedürleri varlıkları, kuruluşun ihmalden, varlıkların kötü kullanımı, dolandırıcılık, zayıf idare, yetersiz kayıt tutma veya katılımcıların menkul kıymetler üzerindeki menfaatlerini koruyamama gibi nedenlerden doğan kayıp riski dahil, saklama riskine karşı nasıl korumaktadır?

S.11.4.2: Merkezi Saklama Kuruluşu bu kuralların ve prosedürlerin yasal çerçevesi ile uyumlu olduğuna nasıl karar vermiştir?

S.11.4.3: Merkezi Saklama Kuruluşu menkul kıymetlerin kötüye kullanılmasına, tahribata uğramasına ve çalınmasına karşı katılımcılarını koruyacak diğer hangi yöntemleri, eğer varsa, kullanmaktadır (örneğin; sigorta veya diğer tazmin planları)?

Önemli Husus 5:Bir Merkezi Saklama Kuruluşu, hem katılımcılarının menkul kıymetleri ile kendi varlıkları arasında hem de katılımcılarının menkul kıymetleri arasında ayrıştırma sağlayan güvenilir bir sistem kullanmalıdır. Bir Merkezi Saklama Kuruluşu, yasal çerçeve imkan verdiği takdirde, katılımcının kayıtlarında tutulan katılımcının müşterilerine ait menkul kıymetlerin ayrıştırımını operasyonel olarak da desteklemeli ve müşteri varlıklarının transferini kolaylaştırmalıdır.

S.11.5.1: Merkezi Saklama Kuruluşu nezdinde hangi ayrıştırma düzenlemeleri mevcuttur? Kuruluş kendi varlıkları ile katılımcılarının menkul kıymetleri arasında ayrıştırmayı nasıl sağlamaktadır? Kuruluş katılımcıların menkul kıymetleri arasında ayrıştırmayı nasıl sağlamaktadır?

S.11.5.2: Merkezi Saklama Kuruluşu, yasal çerçeve imkan verdiği takdirde, katılımcıların müşterilerine ait menkul kıymetlerin katılımcıların kayıtlarından operasyonel ayrıştırmayı nasıl desteklemektedir? Kuruluş bu müşterilerin hesaplarından başka bir katılımcıya transferi nasıl sağlamaktadır?

Önemli Husus 6:Bir Merkezi Saklama Kuruluşunun gerçekleştirmekte olduğu diğer faaliyetlerden kaynaklanan kendi risklerini belirlemesi, ölçmesi ve yönetmesi gerekir; bu risklerin idaresi için ilave araçlar gerekebilir.

S.11.6.1: Merkezi Saklama Kuruluşu menkul kıymetlerin merkezi saklaması ve idaresi ile mutabakat dışında başka hizmetler sunmakta mıdır? Öyle ise, hangi hizmetleri sunmaktadır?

S.11.6.2: Merkezi Saklama Kuruluşunun menkul kıymetlerin merkezi saklaması ve idaresi ile mutabakat dışında başka hizmetler sunması halinde kuruluş, bu faaliyetler ile bağlantılı riskleri, olası kredi ve likidite riskleri dahil, nasıl belirlemektedir? Kuruluş bu riskleri, gerekli olan hallerde menkul kıymetlerin saklanması ve idaresi dışındaki hizmetlerden yasal olarak ayırıştırarak, nasıl ölçmekte, izlemekte ve yönetmektedir?

Prensip 12: Değer-değişimli mutabakat sistemleri

Önemli Husus 1:Değer-değişimli mutabakat sistemi olarak çalışan bir finansal piyasa altyapısı, mutabakatı brüt veya net bazda gerçekleştirip gerçekleştirmediğine ve kesinliğin ne zaman oluştuğuna bakmaksızın, bir yükümlülüğün nihai mutabakatını ancak ve ancak bağlı yükümlülüğün nihai mutabakatının yapılması şartı ile gerçekleştirerek anapara riskini ortadan kaldırmalıdır.

S.12.1.1: Finansal piyasa altyapısının yasal, akdi, teknik ve risk yönetim çerçeveleri ilgili finansal enstrümanların nihai mutabakatının anapara riskini ortadan kaldırmasını nasıl sağlamaktadır? Bir yükümlülüğün nihai mutabakatının ancak ve ancak bağlı yükümlülüğün nihai mutabakatının yapılması şartı ile oluşmasını hangi prosedürler temin etmektedir?

S.12.1.2: Bağlı yükümlülüklerin mutabakatı nasıl yapılmaktadır - brüt bazda (yani işlem bazında) mı yoksa net bazda mı?

S.12.1.3: Bağlı yükümlülüklerin mutabakatının kesinliği eş-anlı mıdır? Eş-anlı değil ise, her iki yükümlülük için kesinlik zamanı nedir?Her iki yükümlülüğün bloke edilmesi ile nihai mutabakatı arasındaki sürenin uzunluğu en aza indirilmekte midir? Bloke edilen varlıklar üçüncü taraf hak talebinden korunmakta mıdır?

S.12.1.4: Bir merkezi karşı taraf durumunda ise; merkezi karşı taraf, bir menkul kıymet mutabakat sistemi ya da ödeme sistemi gibi başka bir finansal piyasa altyapısı tarafından sunulan Teslim-Karşılığı-Ödeme ya da Ödeme-Karşılığı-Ödeme hizmetlerine istinat etmekte midir? Ediyor ise, merkezi karşı taraf söz konusu hizmetlere olan istinatının seviyesini nasıl tanımlamaktadır? Merkezi karşı taraf, bir yükümlülüğün nihai mutabakatının ancak ve ancak bağlı yükümlülüğün nihai mutabakatının gerçekleşmesi ile oluşmasını sağlamak amacıyla, menkul kıymet mutabakat sistemi ya da ödeme sistemi ile nasıl bir akdi ilişkiye sahiptir?

Prensip 13: Üye temerrütüne ilişkin kural ve prosedürler

Önemli Husus 1:Bir finansal piyasa altyapısının herhangi bir katılımcı temerrütü halinde finansal piyasa altyapısının kendi yükümlülüklerini yerine getirmesine devam edebilmesini sağlayan ve

temerrütün ardından kaynakların yeniden tesisini ele alan temerrüt kuralları ve prosedürleri olmalıdır.

S.13.1.1: Finansal piyasa altyapısının kuralları ve prosedürleri bir temerrüt halini (katılımcının hem mali hem de operasyonel temerrütünü) ve temerrüdün tespitine ilişkin yöntemi açık bir şekilde tanımlamakta mıdır? Bu temerrüt halleri nasıl tanımlanmaktadır?

S.13.1.2: Finansal piyasa altyapısının kuralları ve prosedürleri bir katılımcı temerrüdüne ilişkin aşağıdaki ana unsurları nasıl ele almaktadır:

- i) temerrüdün ilanının ardından finansal piyasa altyapısının alabileceği aksiyonlar;*
- j) aksiyonların ne ölçüde otomatik ve ihtiyarı olduğu;*
- k) normal mutabakat uygulamalarına geçişler;*
- l) işlemlerin farklı işlem aşamalarında yönetimi;*
- m) şahsi ve müşteri işlemleri ve hesaplarının öngörülen tasfiyesi;*
- n) aksiyonların muhtemel sıralaması;*
- o) temerrüde düşmeyen katılımcılar dahil çeşitli tarafların görevleri, yükümlülükleri ve sorumlulukları; ve*
- p) temerrütün etkisini sınırlamak için kullanılabilinecek diğer mekanizmaların mevcudiyeti?*

S.13.1.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun kuralları ve prosedürleri kuruluşun temerrütten kaynaklanan zararları karşılamak ve likidite baskılarını sınırlamak amacıyla tuttuğu mali kaynakları, likidite imkanları ile birlikte, derhal kullanabilmesine nasıl imkan vermektedir?

S.13.1.4: Finansal piyasa altyapısının kuralları ve prosedürleri mali kaynakların kullanılabilineceği sırayı nasıl açıklamaktadır?

S.13.1.5: Finansal piyasa altyapısının kuralları ve prosedürleri bir temerrüdün ardından kaynakların yerine konulmasını nasıl açıklamaktadır?

Önemli Husus 2: Bir finansal piyasa altyapısı, kurallarla müsaade edilmiş kendi ihtiyarında alabileceği uygun tedbirler de dâhil, temerrüt kurallarını ve prosedürlerini uygulamaya hazırlıklı olmalıdır.

S.13.2.1: Finansal piyasa altyapısının yönetimi, temerrüt ile ilgili görev ve sorumlulukları kapsamlı bir şekilde ele alan dahili planlara sahip midir? Bu planlar nelerdir?

S.13.2.2: Finansal piyasa altyapısının, düzenleyiciler, denetleyiciler ve gözetmenler dahil tüm ilgili paydaşlara zamanında ulaşmak için ne tür iletişim prosedürleri bulunmaktadır?

S.13.2.3: Bir temerrüdü ele almayı amaçlayan dahili planlar hangi sıklıkla gözden geçirilmektedir? Bu planların arkasındaki yönetim düzenlemesi nasıldır?

Önemli Husus 3:Bir finansal piyasa altyapısının temerrüt kuralları ve prosedürlerine ilişkin ana unsurları kamuya açıklaması gerekir.

S.13.3.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun katılımcı temerrüdüne ilişkin kuralları ve prosedür-lerinin ana unsurları kamuya nasıl açıklanmaktadır? Bunlar:

- f) önlemlerin alınabileceği durumları;*
- g) bu önlemleri kimin alabileceğini;*
- h) hem şahsi hem müşteri pozisyonları, fonları ve diğer varlıkların tasfiyesi dahil, alınabilecek önlemlerin kapsamını;*
- i) kuruluşun temerrüdedüşmemiş katılımcılara olan yükümlülüklerini düzenleyen mekanizmalarını; ve*
- j) katılımcıların müşterileriyle doğrudan bağlantıların bulunduğu hallerde, temerrüte düşen katılımcının kendi müşterilerine olan yükümlülüklerini yönetmesine yardımcı olacak mekanizmaları, nasıl ele almaktadır?*

Önemli Husus 4:Bir finansal piyasa altyapısının kendi katılımcılarını ve diğer paydaşlarını finansal piyasa altyapısının temerrüt prosedürleri ile tasfiye prosedürlerinin test edilmesi ve gözden geçirilmesi süreçlerine dâhil etmesi gerekir. Bu test ve gözden geçirmeler, uygulanabilir ve etkin olmalarını sağlamak için asgari yıllık bazda veya kural ve prosedürlerdeki esaslı değişikliklerin ardından gerçekleştirilmelidir.

S.13.4.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu kendi katılımcıları ve diğer ilgili paydaşları ile kuruluşun temerrüt prosedürlerinin test edilmesi ve gözden geçirilmesi süreçlerinde nasıl çalışmaktadır? Bu testleri ve gözden geçirmeleri hangi sıklıkla yapmaktadır? Bu testlerin sonuçları nasıl kullanılmaktadır? Sonuçlar yönetim kurulu, risk komitesi ve ilgili otoriteler ile ne ölçüde paylaşılmaktadır?

S.13.4.2: Bu testler, olası katılımcı temerrüt senaryolarını ve prosedürlerini hangi çeşitlilikte kapsamaktadır? Finansal piyasa altyapısı, kendi katılımcılarına ilişkin çözümleme şeklinin uygulanmasını ne ölçüde test etmektedir?

Prensip 14: Ayrıştırma ve taşınabilirlik

Önemli Husus 1:Bir merkezi karşı taraf, katılımcının müşterilerine ait pozisyonları ve ilgili teminatları söz konusu katılımcının temerrütünden veya acz halinden etkin bir şekilde koruyacak asgari düzeyde ayrıştırma ve taşınabilirlik düzenlemelerine sahip olmalıdır. Merkezi karşı tarafın ilgili müşteri pozisyonları ve teminatlarına, katılımcının yanısıra diğer müşterilerin eş-zamanlı temettürüne karşı da koruma sunması halinde, söz konusu korumanın uygulanabilir olmasını sağlayacak tedbirleri alması gerekir.

S.14.1.1: Merkezi karşı taraf, bir katılımcının müşterilerine ait pozisyonları ve ilgili teminatları söz konusu katılımcının temerrütünden veya acz halinden etkin bir şekilde koruyacak hangi ayrıştırma düzenlemelerine sahip bulunmaktadır?

S.14.1.2: Merkezi karşı tarafın taşınabilirlik düzenlemeleri nelerdir?

S.14.1.3: Merkezi karşı tarafın bir nakit piyasasında hizmet vermesi ve ayrıştırma düzenlemeleri sunmaması halinde, merkezi karşı taraf müşterilere ait varlıkların korumasını nasıl gerçekleştirmektedir? Merkezi karşı taraf, yürürlükteki yasal veya düzenleyici çerçevenin müşteriler için ayrıştırma ve taşınabilirlik düzenlemeleri ile elde edilecek koruma ve etkinliği aynı seviyede sağlayıp sağlamadığını incelemiş midir?

S.14.1.4: Merkezi karşı tarafın müşterilere, müşterilerin pozisyonlarını ve teminatlarını katılımcının ve akran müşterisinin eş-zamanlı temettürüne karşı korumak amacıyla ilave koruma sunması halinde merkezi karşı taraf söz konusu korumanın etkin olmasını nasıl sağlamaktadır?

S.14.1.5: Yasal zeminin, merkezi karşı tarafın düzenlemelerinin katılımcının müşterisine ait pozisyonları ve teminatları korumasını ve transferini destekleyeceğine dair yüksek düzeyde bir güven sağladığına ilişkin ne tür bir kanıt mevcuttur?

S.14.1.6: Merkezi karşı taraf, kendi müşteri ayrıştırma ve taşınabilirlik düzenlemelerinin, yabancı veya uzak katılımcılar açısından dahil, uygulanabilirliğine ilişkin hangi analizleri yapmıştır? Özellikle merkezi karşı taraf, hangi kanunların müşteri pozisyonlarını ve teminatlarını ayrıştırma ve transfer edebilme kabiliyeti ile alakalı olduğuna karar vermiştir? Tespit edilen konular nasıl ele alınmıştır?

Önemli Husus 2: Bir merkezi karşı tarafın, katılımcının müşterilerine ait pozisyonlarını kolaylıkla tespit etmesini ve ilgili teminatları ayrıştırmasını sağlayan bir hesap yapısı kullanması gerekir. Merkezi karşı taraf, müşteri pozisyonlarını ve teminatlarını bireysel müşteri hesaplarında veya çoklu (omnibus) müşteri hesaplarında tutmalıdır.

S.14.2.1: Merkezi karşı taraf bir katılımcının müşterilerinin pozisyonlarını ve ilgili teminatlarını söz konusu katılımcının pozisyonlarından ve teminatlarından nasıl ayrıştırmaktadır? Merkezi karşı taraf katılımcıların müşterilerine ait pozisyonlar ve ilgili teminatlar için ne tür bir hesap yapısı (bireysel ya da çoklu hesap) kullanmaktadır? Bu tercihin gerekçesi nedir?

S.14.2.2: Merkezi karşı tarafın (ya da saklamacı kuruluşların) müşterilerin pozisyonlarını destekleyen teminatları tutmaları halinde bu teminatlar neleri karşılamaktadır (örneğin; başlangıç teminatı ya da değişim teminatı gereklilikleri)?

S.14.2.3: Merkezi karşı taraf, herbir müşterinin menfaatlerini saptamak için bireysel müşterilere yönelik alt-muhasebeleştirme içeren katılımcı kayıtlarını esas almakta mıdır? Alıyor ise, merkezi karşı taraf bu bilgilere erişimi olmasını nasıl sağlamaktadır? Merkezi karşı taraf tarafından katılımcılarından alınan müşteri marjinleri brüt bazda mı yoksa net bazda mı tahsil edilmektedir? Bir müşterinin teminatı "akran müşteri riskine" ne ölçüde maruz kalmaktadır?

Önemli Husus 3:Bir merkezi karşı tarafın kendi taşınabilirlik düzenlemelerini, temerrüte düşen katılımcının müşterilerine ait pozisyonlar ve teminatların diğer katılımcılara transfer edilmesine imkân verecek şekilde yapılandırması gerekir.

S.14.3.1: Merkezi karşı tarafın taşınabilirlik düzenlemeleri temerrüte düşen bir katılımcının müşterilerine ait pozisyonların ve teminatların bir veya daha fazla sayıda başka katılımcılara transfer edileceğini yüksek oranda nasıl mümkün kılmaktadır?

S.14.3.2: Merkezi karşı taraf pozisyonları ve teminatları taşınacak olan katılımcının (katılımcıların) muvafakatını nasıl almaktadır? Muvafakat prosedürleri merkezi karşı tarafın kuralları, politikaları veya prosedürlerinde yer almakta mıdır? Öyle ise, bunları açıklayınız. Herhangi bir istisna var ise, bunlar nasıl açıklanmaktadır?

Önemli Husus 4:Bir merkezi karşı tarafın, katılımcının müşterilerine ait pozisyonları ve ilgili teminatlarının ayrıştırılması ve taşınabilirliği ile ilgili kurallarını, politikalarını ve prosedürlerini açıklaması gerekir. Merkezi karşı taraf, özellikle, müşteri teminatlarının bireysel bazda mı yoksa toplu olarak mı korunduğunu açıklamalıdır. Ayrıca bir merkezi karşı tarafın, katılımcının müşterilerine ait pozisyonları ve ilgili teminatları ayrıştırma ve taşıma kabiliyetini zayıflatan hukuki veya operasyonel kısıtları açıklaması gerekir.

S.14.4.1: Merkezi karşı taraf ayrıştırma ve taşınabilirlik düzenlemelerini nasıl açıklamaktadır? Bu açıklama bir katılımcının müşterilerinin teminatlarının bireysel bazda mı yoksa toplu olarak mı korunduğunu içermekte midir?

S.14.4.2: Merkezi karşı tarafın ayrıştırma ve taşınabilirlik düzenlemeleri ile bağlantılı riskler, maliyetler ve belirsizlikler nerede ve nasıl tespit edilmekte ve açıklanmaktadır? Merkezi karşı taraf bir katılımcının müşterilerine ait pozisyonları ve teminatları tamamen ayrıştırma ya da taşıyabilme kabiliyetini zayıflatacak herhangi bir sınırlamayı (örneğin; yasal veya operasyonel) nasıl açıklamaktadır?

Prensip 15: Genel İş Riski

Önemli Husus 1:Bir finansal piyasa altyapısının, iş stratejisinin yetersiz uygulanmasından, negatif nakit akışlarından veya beklenmedik çok yüksek tutarlı operasyonel giderlerden kaynaklanan zararları da kapsayan genel iş risklerinin tanımlanmasını, izlenmesini ve yönetilmesini sağlayacak sağlıklı yönetim ve kontrol sistemlerine sahip olması gerekir.

S.15.1.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu genel iş risklerini nasıl tespit etmektedir? Kuruluş hangi genel iş risklerini tespit etmiştir?

S.15.1.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşu genel iş risklerini sürekli olarak nasıl izlemekte ve yönetmektedir? Kuruluşun iş riski değerlendirimi kendi nakit akışı ve (özel olarak işletilen bir finansal piyasa altyapısı durumunda) sermayesi üzerindeki olası etkileri dikkate almakta mıdır?

Önemli Husus 2: Bir finansal piyasa altyapısının öz kaynak (örneğin hisse seneti, bilanço rezervleri veya diğer dağıtılmamış karlar) ile fonlanan yeterli miktarda net likit varlıklar bulundurması, ve böylece genel iş kayıplarına maruz kalması halinde hizmetlerini ve faaliyetlerini sorunsuz bir şekilde sürdürebilmesi gerekir. Finansal piyasa altyapısının bulundurması gereken öz kaynak ile fonlanan net likit varlıkların tutarı, finansal piyasa altyapısının genel iş risk profiline ve yeniden yapılandırma veya düzenli tasfiye işleminin başlatılması halinde kritik faaliyetlerin ve hizmetlerin, uygun şekilde, yeniden tesisi veya tasfiyesi için gereken süreye göre belirlenmelidir.

S.15.2.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu, genel iş kayıplarına maruz kalması halinde hizmetlerini ve faaliyetlerini sorunsuz bir şekilde sürdürebilmesi sağlayacak öz kaynak ile fonlanan net likit varlıklar bulundurmakta mıdır?

S.15.2.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşu genel iş risklerini karşılamak için bulunduracağı öz kaynak ile fonlanan net likit varlıkların tutarını nasıl hesaplamaktadır? Kuruluş, kritik operasyonların ve hizmetlerin kurtarımının veya düzenli tasfiyesinin gerçekleştirilmesi ile bağlantılı operasyonel maliyetleri ve sürenin uzunluğunu nasıl belirlemektedir?

Önemli Husus 3: Bir finansal piyasa altyapısı, uygulanabilir bir kurtarma veya düzenli tasfiye planı ikame etmeli ve bu planı gerçekleştirmek için öz kaynak ile fonlanan yeterli miktarda net likit varlığa sahip olmalıdır. Finansal piyasa altyapısı, asgari olarak, en az altı aylık cari faaliyet giderlerine eşit miktarda öz kaynak ile fonlanan likit net varlık tutmalıdır. Bu varlıklar, katılımcı temerrütlerini veya diğer riskleri karşılamak amacıyla tutulan kaynaklara ilave olarak bulundurulmalıdır. Uluslararası risk-bazlı sermaye standartları uyarınca tutulan öz kaynaklar, ilgili ve gerekli olan hallerde, mükerrer sermaye gerekliliğini önlemek amacıyla genel iş riskini karşılamak için kullanılabilir.

S.15.3.1: Finansal piyasa altyapısı, uygun görüldüğü şekilde, kurtarmanın veya düzenli tasfiyenin gerçekleştirilmesi için bir plan oluşturmuş mudur? Öyle ise, bu plan neleri dikkate almaktadır (örneğin; alternatif bir düzenleme oluşturmak ve bu düzenlemeye geçmek için katılımcılara ilişkin operasyonel, teknolojik ve yasal gereklilikler)?

Kaynaklar

S.15.3.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşu bu planın uygulanması amacıyla ne miktarda öz kaynak tarafından fonlanan net likit varlık tutmaktadır? Kuruluş bu miktarın söz konusu uygulama için yeterli olup olmadığına nasıl karar vermektedir? Bu miktar asgari olarak kuruluşun altı aylık cari faaliyet giderlerine eşit midir?

S.15.3.3: İş risklerini ve kayıplarını karşılamak üzere belirlenen kaynaklar, mali kaynaklar ilkeleri çerçevesinde karşılanan katılımcı temerrütlerini veya diğer riskleri karşılamak amacıyla belirlenen kaynaklardan nasıl ayrılmıştır?

S.15.3.4: Finansal piyasa altyapısı uluslararası risk-bazlı sermaye standartları uyarınca tutulan özkaynağı genel iş risklerini karşılamak için dahil etmekte midir?

Önemli Husus 4: Genel iş riskini karşılamak amacıyla tutulan varlıklar, finansal piyasa altyapısının cari ve tahmini faaliyet giderlerini olumsuz piyasa koşulları da dahil çeşitli senaryolar altında karşılayabilmesi için yüksek kalitede ve yeterli derecede likit olmalıdır.

S.15.4.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun özkaynak tarafından fonlanan net likit varlıklarının kompozisyonu nasıldır? Kuruluş ihtiyaç duyulduğunda bu varlıkları olumsuz piyasa koşullarında çok az ya da hiç değer kaybı olmaksızın nasıl nakite çevirecektir?

S.15.4.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşu mevcut ve öngörülen faaliyet giderlerini olumsuz piyasa koşulları dahil çeşitli senaryolar altında karşılamak üzere tuttuğu özkaynak tarafından fonlanan net likit varlıklarının kalitesini ve likiditesini düzenli olarak nasıl değerlendirmektedir?

Önemli Husus 5: Bir finansal piyasa altyapısının, sermayesinin gereken tutara yaklaşması veya altına düşmesi halinde ilave özkaynak yaratacak uygulanabilir bir plana sahip olması gerekir. Bu plan yönetim kurulu tarafından onaylanmalı ve düzenli olarak güncellenmelidir.

S.15.5.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu ilave özkaynak yaratacak bir plan oluşturmuş mudur? Sermayesinin ihtiyaç duyulan tutara yaklaşması ya da altına düşmesi halinde kuruluşun ilave özkaynak yaratmak amacıyla oluşturduğu planın temel özellikleri nelerdir?

S.15.5.2: İlave özkaynak yaratmak amacıyla oluşturulan plan hangi sıklıkla gözden geçirilmekte ve güncellenmektedir?

S.15.5.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun yönetim kurulunun (veya denginin) kuruluşun gerektiğinde ilave özkaynak yaratmak amacıyla oluşturduğu planın gözden geçirilmesi ve onaylanmasındaki rolü nedir?

Prensip 16: Saklama ve Yatırım Riskleri

Önemli Husus 1: Bir finansal piyasa altyapısının hem kendisinin hem de katılımcılarının varlıklarını, sağlam muhasebe uygulamalarına ve saklama prosedürlerine ve söz konusu varlıklarını tamamen koruyan iç kontrollere sahip denetlenen ve düzenlenen kurumlarda tutmalıdır.

S.16.1.1: Finansal piyasa altyapısının saklama kurumları kullanması halinde, finansal piyasa altyapısı saklama kurumlarını nasıl seçmektedir? Finansal piyasa altyapısının kullandığı belirli seçim kriterleri, bu kurumların denetimi ve düzenlenmesi dahil, nelerdir? Finansal piyasa altyapısı saklama kurumlarının bu kriterlere uyumunu nasıl takip etmektedir?

S.16.1.2: Finansal piyasa altyapısı bu kurumların hem kendisinin hem de katılımcılarının varlıklarını tamamen koruyan sağlam muhasebe uygulamalarına, saklama prosedürlerine ve iç kontrollere sahip olduğunu nasıl teyit etmektedir?

Önemli Husus 2: Bir finansal piyasa altyapısının hem kendi varlıklarına hem de katılımcılar tarafından sunulan varlıklara gerekli olduğu anda gecikmeksizin erişim imkanı olmalıdır.

S.16.2.1: Finansal piyasa altyapısı, saklamada tutulan varlıklardaki menfaatlerinin ya da mülkiyet haklarının uygulanmasını desteklemek amacıyla sağlam bir yasal zemine sahip olmasını nasıl temin etmiştir?

S.16.2.2: Finansal piyasa altyapısı bir katılımcı temerrütü halinde kendisine ait varlıklara, başka bir zaman diliminde ya da yasal yargı alanında bulunan bir saklama kurumu nezdinde tutulan menkul kıymetler dahil, gecikmeksizin erişim imkanı almasını nasıl sağlamaktadır?

Önemli Husus 3: Bir finansal piyasa altyapısının, kendi saklama kuruluşlarına olan risklerini, herbiri ile olan ilişkilerinin tam kapsamını dikkate alarak değerlendirmesi ve anlaması gerekir.

S.16.3.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu saklama bankalarına olan risklerini nasıl değerlendirmekte ve anlamaktadır? Kuruluş bu riskleri yönetirken herbir saklama bankası ile olan ilişkilerinin tam kapsamını nasıl dikkate almaktadır? Örneğin kuruluş tek bir saklama kurumuna olan riski dağıtmak için varlıklarının korumasına yönelik birden çok saklama kurumu kullanmakta mıdır? Kuruluş saklama bankalarına olan risk tutarlarının konsantrasyonunu nasıl izlemektedir?

Önemli Husus 4: Bir finansal piyasa altyapısının yatırım stratejisinin, kendi genel risk-yönetim stratejisi ile tutarlı olması ve katılımcıları ile bütün yönleriyle paylaşılması, ve yatırımlarda yüksek kredibiliteye sahip üstlenicilerin borçlusu, ihraççısı veya garantörü olduğu araçların kullanılması gerekir. Hızlı tasfiye anında bu yatırımların düşük maliyetlerle nakde tahvil edilebilmesi gerekir.

S.16.4.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşu yatırım stratejisinin genel risk yönetim stratejisi ile uyumlu olmasını nasıl sağlamaktadır? Kuruluş yatırım stratejisini nasıl ve kimlere açıklamaktadır?

S.16.4.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşu yatırımlarının yüksek-kaliteye sahip borçlular tarafından garanti veya hak talebi altına alınmasını sürekli olarak nasıl sağlamaktadır?

S.16.4.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşu yatırımlarını seçerken bir borçluya olan toplam riskini nasıl dikkate almaktadır? Hangi yatırımlar kredi risk tutarlarının konsantrasyonundan kaçınmak adına limitlere tabidir?

S.16.4.4: Finansal piyasa altyapı kuruluşu katılımcı varlıklarını katılımcıların kendi menkul kıymetlerine mi yoksa katılımcının iştiraklerinin menkul kıymetlerine mi yatırmaktadır?

S.16.4.5: Finansal piyasa altyapı kuruluşu yatırımlarının çok az, eğer varsa, olumsuz fiyat etkisi ile hızlı bir şekilde likide edilmesine imkan vermesini nasıl sağlamaktadır?

Prensip 17: Operasyonel Risk

Önemli Husus 1: Bir finansal piyasa altyapısı, operasyonel riskleri belirlemek, izlemek ve yönetmek için uygun sistemlere, politikalara, prosedürlere ve kontrollere sahip sağlam bir operasyonel risk-yönetim çerçevesi oluşturmaktadır.

S.17.1.1: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun operasyonel risklerin kaynaklarını belirlemeye yönelik politikaları ve süreçleri nelerdir? Kuruluşun süreçleri operasyonel risklerin kaynaklarını, bu riskler iç kaynaklardan (örneğin, insan kaynakları dahil sistemin kendi düzenlemeleri), kuruluşun katılımcılarından ya da dış kaynaklardan kaynaklanıyor olsun olmasın, nasıl tespit etmektedir?

S.17.1.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşu operasyonel risklerin hangi kaynaklarını tespit etmiştir? Kuruluş faaliyetlerinde hangi arıza noktalarını belirlemiştir?

S.17.1.3: Finansal piyasa altyapısı tespit edilen operasyonel riskleri nasıl izlemekte ve yönetmektedir? Bu sistemler, politikalar, prosedürler ve kontroller nerede yazılıdır?

S.17.1.4: Finansal piyasa altyapısı operasyonel prosedürlerin gerektiği şekilde uygulanmasını temin etmek üzere tasarlanan hangi politikaları, süreçleri ve kontrolleri kullanmaktadır? Finansal piyasa altyapısının sistemleri, süreçleri ve kontrolleri ilgili uluslararası, ulusal ve endüstriyel-bazlı operasyonel risk yönetim standartlarını ne ölçüde dikkate almaktadır?

S.17.1.5: Finansal piyasa altyapısının nitelikli personeli işe alma, eğitme ve elde tutmaya ilişkin insan kaynakları politikaları nelerdir ve bu politikalar yüksek personel devir hızı oranlarının veya kilit-öneme sahip kişi riskinin yaratacağı etkileri nasıl azaltmaktadır? Finansal piyasa altyapısının insan kaynakları ve risk yönetim politikaları dolandırıcılığın önlenmesini nasıl ele almaktadır?

S.17.1.6: Finansal piyasa altyapısının değişim-yönetimi ve proje-yönetimi politikaları ve süreçleri değişikliklerin ve önemli projelerin sistemin sorunsuz işleyişini sehvten etkilemesi risklerini nasıl azaltmaktadır?

Önemli Husus 2: Bir finansal piyasa altyapısının yönetim kurulu operasyonel riske ilişkin görev ve sorumlulukları açıkça tanımlamalı ve finansal piyasa altyapısının operasyonel risk-yönetim çerçevesini onaylamalıdır. Sistemlerin, operasyonel politika ve prosedürlerin ve kontrollerin hem dönemsel olarak hem de önemli değişiklikler sonrasında gözden geçirilmesi, denetlenmesi ve test edilmesi gerekir.

S.17.2.1: Yönetim kurulu operasyonel risk yönetimine ilişkin temel görev ve sorumlulukları nasıl tanımlamıştır?

S.17.2.2: Finansal piyasa altyapı kuruluşunun yönetim kurulu kuruluşun operasyonel risk yönetim çerçevesini açık bir şekilde gözden geçirmekte ve onaylamakta mıdır? Yönetim kurulu kuruluşun operasyonel risk yönetim çerçevesini hangi sıklıkla gözden geçirmekte ve onaylamaktadır?

Gözden geçirme, denetim ve test etme

S.17.2.3: Finansal piyasa altyapı kuruluşu sistemlerini, politikalarını, prosedürlerini ve kontrollerini, katılımcılar ile olan operasyonel risk yönetim düzenlemeleri dahil, nasıl gözden geçirmekte, denetlemekte ve test etmektedir? Kuruluş bu gözden geçirmeleri, denetimleri ve testleri katılımcılar ile hangi sıklıkla gerçekleştirmektedir?

S.17.2.4: Finansal piyasa altyapısının operasyonel risk yönetim çerçevesi ne ölçüde, ilgili hallerde, dış denetime tabidir?

Önemli Husus 3:Bir finansal piyasa altyapısının açık bir şekilde tanımlanmış operasyonel güvenilirlik hedeflerinin bulunması ve bu hedefleri gerçekleştirmeye yönelik hazırlanmış politikalara sahip olması gerekir.

S.17.3.1: Finansal piyasa altyapısının operasyonel güvenilirlik hedefleri, hem kalitatif hem de kantitatif, nelerdir? Bunlar nerede ve nasıl dokümanite edilmektedir?

S.17.3.2: Bu hedefler yüksek düzeyde operasyonel güvenilirliği nasıl sağlamaktadır?

S.17.3.3: Finansal piyasa altyapısının gerektiğinde uygun tedbirleri almasını sağlamak amacıyla, operasyonel güvenilirlik hedeflerini gerçekleştirmek için tasarlanan mevcut politikalar nelerdir?

Önemli Husus 4:Bir finansal piyasa altyapısı, artan yüksek hacimleri yönetmeye ve kendi hizmet-seviyesi hedeflerini gerçekleştirmeye yetecek ölçeklenebilir kapasiteye sahip olmalıdır.

S.17.4.1: Finansal piyasa altyapısı, asgari olarak, öngörülen stres hacimlerini yönetme kapasitesinin ölçeklenebilirliğini ve yeterliliğini nasıl gözden geçirmekte, denetlemekte ve test etmektedir?Finansal piyasa altyapısı bu gözden geçirmeleri, denetimleri ve testleri hangi sıklıkla gerçekleştirmektedir?

S.17.4.2: Operasyonel kapasiteye yaklaşıldığı ya da aşıldığı durumlar nasıl ele alınmaktadır?

Önemli Husus 5:Bir finansal piyasa altyapısının tüm olası sistem açıklarını ve tehlikeleri ele alan kapsamlı fiziki güvenlik ve bilgi güvenlik politikalarının olması gerekir.

S.17.5.1: Finansal piyasa altyapısının fiziki güvenlik açıklarının ve tehlikelerinin kaynaklarını düzenli bir şekilde ele alan politikaları ve süreçleri, değişim-yönetimi ve proje-yönetimi politikaları ve süreçleri dahil, nelerdir?

S.17.5.2: Finansal piyasa altyapısının politikaları, süreçleri, kontrolleri ve testleri fiziki güvenliğe yönelik ilgili uluslararası, ulusal ve endüstriyel-bazlı standartları ne ölçüde gerektiği şekilde dikkate almaktadır?

S.17.5.3: Finansal piyasa altyapısının bilgi güvenlik açıklarının ve tehlikelerinin kaynaklarını düzenli bir şekilde ele alan politikaları ve süreçleri, değişim-yönetimi ve proje-yönetimi politikaları ve süreçleri dahil, nelerdir?

S.17.5.4: Finansal piyasa altyapısının politikaları, süreçleri, kontrolleri ve testleri bilgi güvenliğine yönelik ilgili uluslararası, ulusal ve endüstriyel-bazlı standartları ne ölçüde gerektiği şekilde dikkate almaktadır?

Önemli Husus 6: Bir finansal piyasa altyapısının, geniş çaplı ve esaslı bozulmalara neden olacak durumlar dahil önemli operasyonel bozulma riski yaratacak olayları ele alan bir iş sürekliliği planı olmalıdır. Planın ikinci bir tesisin kullanımını içermesi ve kritik bilgi teknolojileri (BT) sistemlerinin bozulma olaylarının ardından iki saat içinde operasyonlara kaldığı yerden devam etmesini sağlayacak şekilde tasarlanması gerekir. Bu plan, olağanüstü hallerde dahi finansal piyasa altyapısının bozulma olayının yaşandığı günün sonunda mutabakatı tamamlayabilmesini sağlayacak şekilde hazırlanmalıdır. Finansal piyasa altyapısı söz konusu düzenlemeleri düzenli olarak test etmelidir.

S.17.6.1: Finansal piyasa altyapısının iş sürekliliği planı, geniş çaplı ve esaslı bozulmaların ardından kritik operasyonların hızla kurtarımını ve zamanında yeniden tesisini sağlayan hedeflerini, politikalarını ve prosedürlerini nasıl ve ne ölçüde yansıtmaktadır?

S.17.6.2: Finansal piyasa altyapısının iş sürekliliği planı, kritik bilgi teknolojileri (BT) sistemlerinin bozulma olayının ardından iki saat içinde operasyonlarına kaldığı yerden devam edebilmesine, ve olağanüstü hallerde dahi finansal piyasa altyapısının mutabakatı günün sonunda destekleyebilmesine ya da tamamlayabilmesine nasıl ve ne ölçüde imkan verecek şekilde tasarlanmıştır?

S.17.6.3: Acil durum planı bozulma anında tüm işlemlerin durumunun zamanında belirlenebilmesine imkan verecek şekilde nasıl tasarlanmıştır; ve herhangi bir veri kaybı olasılığı halinde, söz konusu kaybı ele almaya yönelik prosedürler nelerdir (örneğin; katılımcılar ya da üçüncü taraflar ile mutabakat)?

S.17.6.4: Finansal piyasa altyapısının kriz yönetim prosedürleri kurum içerisinde ve kurum dışı önemli paydaşlar ve otoriteler ile etkin iletişime yönelik ihtiyacı nasıl ele almaktadır?

S.17.6.5: Finansal piyasa altyapısının iş sürekliliği planında ikinci bir tesisin kullanımı (bu ikinci tesisin yeterli kaynaklara, kapasiteye ve işlevselliğe ve uygun personel düzenlemelerine sahip olmasının sağlanması dahil) nasıl yer almaktadır? İkinci tesis, ana tesisten coğrafi olarak yeterli bir uzaklıkta, farklı bir risk profiline sahip olmasını sağlayacak şekilde ne ölçüde konumlandırılmıştır?

S.17.6.6: *Finansal piyasa altyapısı, olağanüstü durumlarda zaman-kritik işlemlerin gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla alternatif düzenlemeleri (manual, kağıt-bazlı prosedürleri ya da başka seçenekleri) dikkate almış mıdır?*

S.17.6.7: *Finansal piyasa altyapısının iş sürekliliği ve acil durum düzenlemeleri, geniş-çaplı ve esaslı bozulmalar ile ilgili senaryolar bakımından da dahil, nasıl gözden geçirilmekte ve test edilmektedir? Bu düzenlemeler hangi sıklıkla gözden geçirilmekte ve test edilmektedir?*

S.17.6.8: *Finansal piyasa altyapısının iş sürekliliği ve acil durum düzenlemelerine ilişkin gözden geçirmeler ve testlerde finansal piyasa altyapısının katılımcıları, kritik hizmet sağlayıcıları ve bağlı finansal piyasa altyapıları, ilgili hallerde, nasıl yer almaktadır? Finansal piyasa altyapısının katılımcıları, kritik hizmet sağlayıcıları ve bağlı finansal piyasa altyapıları bu gözden geçirmeler ve testlerde hangi sıklıkla yer almaktadır?*

Önemli Husus 7: Bir finansal piyasa altyapısının, önemli katılımcıların, diğer finansal piyasa altyapılarının, hizmet ve destek sağlayıcılarının kendi operasyonlarına yarattığı riskleri belirlemesi, izlemesi ve yönetmesi gerekir. Ayrıca bir finansal piyasa altyapısı kendi operasyonlarının diğer finansal piyasa altyapılarına yarattığı riskleri de belirlemeli, izlemeli ve yönetmelidir.

S.17.7.1: *Finansal piyasa altyapısı, önemli katılımcılarının, diğer finansal piyasa altyapılarının ve, hizmet ve destek sağlayıcılarının kendi operasyonlarına yarattığı hangi riskleri tespit etmiştir? Finansal piyasa altyapısı bu riskleri nasıl ve ne ölçüde izlemekte ve yönetmektedir?*

S.17.7.2: *Finansal piyasa altyapı kuruluşunun kendi operasyonları için kritik hizmetleri dış kaynaklardan temin etmesi halinde kuruluş, bir kritik hizmet sağlayıcısının operasyonlarının, bu hizmetlerin kurum içinden sağlanmış olması durumunda karşılaması gereken güvenilirlik ve acil durum gerekliliklerini de aynı şekilde karşılamasını nasıl sağlamaktadır?*

Diğer finansal piyasa altyapılarına yaratılan riskler

S.17.7.3: *Finansal piyasa altyapısı başka bir finansal piyasa altyapısına yaratabileceği riskleri nasıl ve ne ölçüde belirlemekte, izlemekte ve azaltmaktadır?*

S.17.7.4: *Finansal piyasa altyapısı kendi iş sürekliliği düzenlemelerini diğer birbirine bağımlı finansal piyasa altyapılarının iş sürekliliği düzenlemeleri ile ne ölçüde koordine etmektedir?*

Prensip 18: Erişim ve katılım gereklilikleri

Önemli Husus 1: Bir finansal piyasa altyapısının, doğrudan katılımcılara ve, ilgili hallerde, dolaylı katılımcılara ve diğer finansal piyasa altyapılarına, kendi hizmetlerine adil ve serbest erişim imkanını risk-bazlı makul katılım gereklilikleri çerçevesinde sağlaması gerekir.

S.18.1.1: Finansal piyasa altyapısının katılım için kriterleri ve gereklilikleri (operasyonel, mali ve yasal gereklilikler gibi) nelerdir?

S.18.1.2: Bu kriterler ve gereklilikler, doğrudan katılımcılara ve, ilgili hallerde, dolaylı katılımcılara ve diğer finansal piyasa altyapılarına, finansal piyasa altyapısının hizmetlerine adil ve serbest erişim imkanını risk-bazlı makul katılım gereklilikleri çerçevesinde nasıl sağlamaktadır?

S.18.1.3: Bir Veri Depocusu Kuruluşu açısından; hizmetlerinin kullanımına erişim şartları işlem-sonrası süreçlerde rekabet ve inovasyonun zarar görmemesini sağlamaya nasıl yardımcı olmaktadır? Bu şartlar diğer finansal piyasa altyapıları ve hizmet sağlayıcıları ile olan ara-bağlantıyı, talep halinde, desteklemek için nasıl tasarlanmıştır?

Önemli Husus 2:Bir finansal piyasa altyapısının katılım gerekliliklerinin finansal piyasa altyapısının ve finansal piyasa altyapısının hizmet sunduğu piyasaların güvenliğini ve verimliliğini desteklemesi, finansal piyasa altyapısının spesifik risklerine göre özel hazırlanması ve bunlarla orantılı olması, ve kamuya açıklanması gerekir. Uygun risk-kontrol standartlarının bulunması koşuluyla bir finansal piyasa altyapısı, erişim üzerinde şartların imkân verdiği en düşük-kısıtlayıcı etkiyi yaratan gereklilikler belirlemeye gayret etmelidir

S.18.2.1: Finansal piyasa altyapısının katılım gereklilikleri finansal piyasa altyapısının ve finansal piyasa altyapısının hizmet sunduğu piyasaların güvenliğini ve verimliliğini nasıl desteklemekte, ve finansal piyasa altyapısının spesifik risklerine göre nasıl özel hazırlanmakta ve bunlarla orantılı olmaktadır?

S.18.2.2: Risk-bazlı olmayan ancak kanunen ya da mevzuat gereği zorunlu olan katılım gereklilikleri var mıdır? Var ise, bu gereklilikler nelerdir?

S.18.2.3: Tüm katılımcı kategorileri aynı erişim kriterlerine mi tabidir? Değil ise, farklı kriterlerin arkasındaki gerekçe nedir (örneğin; faaliyetin türü ya da büyüklüğü, üçüncü taraflar adına hareket eden katılımcılar için ilave gereklilikler, ve denetime tabi olmayan kuruluşlardan olan katılımcılara yönelik ilave gereklilikler)?

S.18.2.4: Erişim kısıtlamaları ve gereklilikleri, şartların izin verdiği ve kabul edilebilir risk kontrollerinin idamesi ile tutarlı en az kısıtlı erişime sahip olmalarını sağlamak için nasıl gözden geçirilmektedir? Bu gözden geçirme hangi sıklıkla yapılmaktadır?

S.18.2.5: Katılım kriterleri, katılıma ilişkin sınırlamalar dahil, kamuya nasıl açıklanmaktadır?

Önemli Husus 3:Bir finansal piyasa altyapısının kendi katılım gerekliliklerine uyumu sürekli izlemesi ve katılım gerekliliklerini ihlal eden veya artık karşılayamayan bir katılımcının sistem katılımının geçici olarak durdurulmasını ve sistemden düzenli çıkışını sağlamaya yönelik açık bir şekilde tanımlanmış ve kamuya açıklanmış prosedürlerinin bulunması gerekir.

S.18.3.1: Finansal piyasa altyapısı katılımcılarının erişim kriterlerine sürekli uyumunu nasıl izlemektedir? Finansal piyasa altyapısının politikaları, katılım kriterlerine uyumu takip etmek için kullandığı bilgilerin güncel ve doğru olmasını sağlamak amacıyla nasıl tasarlanmıştır?

S.18.3.2: Finansal piyasa altyapısının risk profili bozulan bir katılımcıya arttırılmış gözetim uygulanmasına ya da ilave kontroller getirilmesine yönelik politikaları nelerdir?

S.18.3.3: Finansal piyasa altyapısının, katılım gerekliliklerini ihlal eden veya artık karşılayamayan bir katılımcının sistem katılımının geçici olarak durdurulmasını ve sistemden düzenli çıkışını yönetmeye yönelik prosedürleri nelerdir?

S.18.3.4: Finansal piyasa altyapısının bir katılımcının sistem katılımının geçici olarak durdurulmasını ve sistemden düzenli çıkışını yönetmeye yönelik kamuya açıklanan prosedürleri nasıldır?

Prensip 19: Kademeli katılım düzenlemeleri

Önemli Husus 1: Bir finansal piyasa altyapısı, kendi kurallarının, prosedürlerinin ve anlaşmalarının, kademeli katılım düzenlemelerinden kaynaklanan önemli riskleri belirlemek, izlemek ve yönetmek üzere, dolaylı katılım hakkında gerekli temel bilgileri edinmesine imkân verdiği için emin olmalıdır.

S.19.1.1: Finansal piyasa altyapısının kademeli katılım düzenlemeleri var mıdır? Var ise, bu düzenlemeleri açıklayınız.

S.19.1.2: Finansal piyasa altyapısı dolaylı katılım hakkında temel bilgileri nasıl edinmektedir? Hangi bilgiler toplanmaktadır ve bu bilgiler hangi sıklıkla güncellenmektedir?

S.19.1.3: Finansal piyasa altyapısı bu düzenlemelerden kaynaklanan risklerini nasıl değerlendirmektedir?

S.19.1.4: Finansal piyasa altyapısı, kademeli katılım düzenlemelerinin kendisine yarattığı hangi önemli riskleri tespit etmiştir? Bu riskleri nasıl azaltmıştır?

Önemli Husus 2: Bir finansal piyasa altyapısı, doğrudan ve dolaylı katılımcılar arasında bulunan ve finansal piyasa altyapısını etkileyebilecek önemli bağımlılıkları tespit etmelidir.

S.19.2.1: Finansal piyasa altyapısı, doğrudan ve dolaylı katılımcılar arasında bulunan ve finansal piyasa altyapısını etkileyebilecek önemli bağımlılıkları nasıl tespit etmektedir?

Önemli Husus 3: Bir finansal piyasa altyapısı, kabul ettiği işlemlerin büyük bir kısmından sorumlu dolaylı katılımcıları ve doğrudan katılımcıların kapasitesine kıyasla işlem hacimleri veya değerleri daha büyük olan ve bu işlemlerden doğan riskleri yönetebilmek için finansal piyasa altyapısına doğrudan katılımcılar üzerinden erişen dolaylı katılımcıları belirlemelidir.

S.19.3.1: Finansal piyasa altyapısı (a) herbir doğrudan katılımcının dolaylı katılımcılar adına gerçekleştirdiği faaliyetin doğrudan katılımcıların kendi adlarına gerçekleştirdiklerine oranını (b) önemli sayıda dolaylı katılımcı adına hareket eden doğrudan katılımcıları, (c) sistemdeki işlem hacminin büyük bir kısmından sorumlu dolaylı katılımcıları, ve (d) doğrudan katılımcıların kapasitesine kıyasla işlem hacimleri veya değerleri daha büyük olan ve bu işlemlerden doğan riskleri yönetebilmek için finansal piyasa altyapısına doğrudan katılımcılar üzerinden erişen dolaylı katılımcıları tespit etmişmidir?

S.19.3.2: Finansal piyasa altyapısı hangi risklere maruz kalmaktadır, ve finansal piyasa altyapısı kilit dolaylı katılımcılardan kaynaklanan bu riskleri nasıl yönetmektedir?

Önemli Husus 4: Bir finansal piyasa altyapısının kademeli katılım düzenlemelerinden doğan riskleri düzenli olarak gözden geçirmesi ve gerekli durumlarda risk-azaltıcı tedbirleri alması gerekir.

S.19.4.1: Finansal piyasa altyapısının kademeli katılım düzenlemelerinden doğan riskleri azaltmak için kendi kuralları ve prosedürlerinin gözden geçirilmesine ilişkin politikaları nelerdir? Bu gözden geçirme hangi sıklıkla yapılmaktadır?

S.19.4.2: Finansal piyasa altyapısı azaltıcı tedbirlerin ne zaman gerektiğine karar vermek için hangi kriterleri kullanmaktadır? Finansal piyasa altyapısı risklerini nasıl izlemekte ve azaltmaktadır?

Prensip 20: Finansal piyasa altyapı bağlantıları

Önemli Husus 1: Bir finansal piyasa altyapısının, bir bağlantı düzenlemesine girmeden önce ve bağlantı kurulduktan sonra ise düzenli olarak, söz konusu bağlantı düzenlemesinden doğan risklerin olası tüm kaynaklarını belirlemesi, izlemesi ve yönetmesi gerekir. Bağlantı düzenlemeleri her bir finansal piyasa altyapısının diğer prensiplere uyabilmesini sağlayacak şekilde yapılandırılmalıdır.

S.20.1.1: Muhtemel bağlantılardan doğan olası risk kaynaklarını (örneğin; yasal, kredi, likidite, saklama ve operasyonel riskler) belirlemek için nasıl bir süreç kullanılmaktadır? Bu, finansal piyasa altyapısının bağlantıyı kurup kurmama kararını nasıl etkilemektedir?

S.20.1.2: Diğer finansal piyasa altyapıları ile hangi bağlantılar kurulmuştur? Finansal piyasa altyapısı kurulu bir bağlantıdan doğan riskleri sürekli bir şekilde nasıl belirlemekte, izlemekte ve yönetmektedir?

S.20.1.3: Finansal piyasa altyapısı bağlantı düzenlemelerinin finansal piyasa altyapısının diğer prensiplere uyumunu sürdürülebilir şekilde kurgulanmasını nasıl sağlamaktadır? Bu analiz hangi sıklıkla yapılmaktadır?

Önemli Husus 2:Bir bağlantının, ilgili tüm yargı alanlarında, söz konusu bağlantıda yer alan finansal piyasa altyapılarını destekleyen ve yeterli koruma sağlayan, sağlam oluşturulmuş bir yasal zemine sahip olması gerekir.

S.20.2.1: Finansal piyasa altyapısı hangi ülkelerde bağlantılar kurmuştur? Kurulan bağlantıları destekleyen ilgili yasal çerçeveler nelerdir?

S.20.2.2: Finansal piyasa altyapısı bağlantılarının, ilgili tüm ülkelerde kendi yapısını destekleyen ve kendisine yeterli koruma sağlayan, sağlam oluşturulmuş bir yasal zemine sahip olmasını nasıl sağlamaktadır? Finansal piyasa altyapısı bu korumaların zaman içerisinde idame edileceğinden nasıl emin olmaktadır?

Önemli Husus 3:Bağlantılı Merkezi Saklama Kuruluşlarının birbirlerinden kaynaklanan kredi ve likidite risklerini ölçmesi, izlemesi ve yönetmesi gerekir. Merkezi Saklama Kuruluşları arasında tesis edilen kredi imkanlarının yüksek-kaliteye sahip teminatlar ile tamamen teminat altına alınması ve limitleretabi olması gerekir.

S.20.3.1: Kurulu bağlantılardan doğan kredi ve likidite risklerini ölçmek, izlemek ve yönetmek için hangi süreçler mevcuttur?

S.20.3.2: Bir Merkezi Saklama Kuruluşunun bağlantılı bir Merkezi Saklama Kuruluşuna kredi tesis etmesi halinde, bağlantılı Merkezi Saklama Kuruluşuna sağlanan kredi imkanının yüksek-kaliteye sahip teminatlar ile tamamen teminat altına alınmasını ve kredi limitlerinin uygun olmasını sağlayacak hangi süreçler mevcuttur?

Önemli Husus 4:Bağlantılı Merkezi Saklama Kuruluşları arasındaki geçici menkul kıymet transferlerinin yasaklanması veya, en azından, geçici olarak transfer edilen menkul kıymetlerin söz konusu transfer nihai hale gelmeden yeniden transfer edilmesinin yasaklanması gerekir.

S.20.4.1: Bağlantılar arasında geçici menkul kıymet transferlerine izin verilmekte midir? Verilmekte ise, hangi düzenlemeler geçici transferleri gerekli kılmaktadır, ve bu menkul kıymetlerin yeniden transferi ilk transfer nihai hale gelene kadar yasak mıdır?

Önemli Husus 5:Bir yatırımcı Merkezi Saklama Kuruluşu ihraççı bir Merkezi Saklama Kuruluşu ile bağlantıyı sadece ilgili düzenleme yatırımcı Merkezi Saklama Kuruluşunun katılımcılarının haklarına yüksek düzeyde bir koruma sağladığı takdirde kurmalıdır.

S.20.5.1: Herhangi bir kurulu bağlantı açısından; yatırımcı Merkezi Saklama Kuruluşu katılımcılarının haklarının yüksek düzeyde bir korumaya sahip olduğuna nasıl karar vermiştir?

S.20.5.2: Menkul kıymetleri saklamada tutan kurumlar tarafından varlıkların mutabakatı hangi sıklıkla yapılmaktadır?

S.20.5.3: Yatırımcı Merkezi Saklama Kuruluşu katılımcılarının haklarına yüksek düzeyde bir korumayı (ayrıştırma ve taşınabilirlik düzenlemeleri ve çoklu hesaplara ilişkin varlık koruma hükümleri dahil) nasıl sağlamaktadır?

Önemli Husus 6:İhraççı bir Merkezi Saklama Kuruluşu ile olan bir bağlantıyı çalıştırmak için aracı kullanan yatırımcı bir Merkezi Saklama Kuruluşunun söz konusu aracının kullanılmasından doğan ilave riskleri (saklama, kredi, yasal ve operasyonel riskler dahil) ölçmesi, izlemesi ve yönetmesi gerekir.

S.20.6.1: Merkezi Saklama Kuruluşunun bir bağlantıyı çalıştırmak için aracı kullanması halinde, Merkezi Saklama Kuruluşu tarafından aracıyı veya aracıları seçmek için kullanılan kriterler nelerdir? Bu kriterler risk bazlı mıdır?

S.20.6.2: Bağlantılı iki Merkezi Saklama Kuruluşunun ve araçların ilgili sorumlulukları nelerdir?

S.20.6.3: Aracı kullanımından doğan riskleri ölçmek, izlemek ve yönetmek için hangi süreçler mevcuttur?

Önemli Husus 7:Bir merkezi karşı taraf, başka bir merkezi karşı taraf ile bağlantıya girmeden önce bağlantılı merkezi karşı tarafın temerrütünden kaynaklanacak potansiyel yayılma etkilerini belirlemeli ve yönetmelidir. Bağlantının üç veya daha fazla merkezi karşı tarafı içermesi halinde her bir merkezi karşı tarafın söz konusu kolektif bağlantı düzenlemesinin risklerini belirlemesi, değerlendirmesi ve yönetmesi gerekir.

S.20.7.1: Herhangi bir bağlantı kurulmadan önce, bağlantılı bir merkezi karşı tarafın temerrütünün yayılma etkilerini belirlemek ve analiz etmek için merkezi karşı taraf tarafından hangi analizler yürütülmektedir?

S.20.7.2: Merkezi karşı taraf, bağlantılı bir merkezi karşı tarafın temerrütünün tespit edilen yayılma etkilerini nasıl yönetmektedir?

Kolektif bağlantı düzenlemeleri (üç veya daha fazla merkezi karşı taraf)

S.20.7.3: Herhangi bir bağlantı kurulmadan önce, üç veya daha fazla merkezi karşı taraf içeren bir bağlantı düzenlemesinin potansiyel yayılma etkilerini belirlemek ve analiz etmek için merkezi karşı taraf tarafından hangi analizler yürütülmektedir?

S.20.7.4: Kolektif bağlantı düzenlemeleri durumunda; kolektif bağlantı düzenlemesinden doğan riskleri belirlemek, değerlendirmek ve yönetmek adına merkezi karşı taraf için hangi süreçler mevcuttur? Merkezi karşı taraflar arasındaki bağlantılar durumunda ise farklı merkezi karşı tarafların ilgili haklarına ve yükümlülüklerine ilişkin açık bir tanımlama var mıdır?

Önemli Husus 8:Merkezi karşı taraflar arasındaki bağlantı düzenlemesinde yer alan her bir merkezi karşı tarafın, bağlantılı merkezi karşı taraf ile katılımcılarına olan kendi, eğer varsa, cari ve gelecekteki potansiyel risklerini, merkezi karşı tarafın kendi katılımcılarına olan yükümlülüklerini herhangi bir anda yerine getirme kabiliyetini azaltmadan tamamen ve yüksek bir güven seviyesinde, asgari günlük bazda, karşılayabilmesi gerekir.

S.20.8.1: Merkezi karşı taraf-arası riskleri ölçmek, izlemek ve yönetmek için hangi süreçler mevcuttur?

S.20.8.2: Merkezi karşı taraf kendi cari risklerini tamamen, sürekli bir şekilde, karşılayabilmeyi nasıl sağlamaktadır?

S.20.8.3: Merkezi karşı taraf, gelecekteki potansiyel risklerini, kendisine ait yükümlülükleri yerine getirme kabiliyetini azaltmadan ve yüksek bir güven seviyesinde karşılamayı nasıl sağlamaktadır?

S.20.8.4: Bağlantılı merkezi karşı taraflar bağlantıdan doğan riskleri yönetmek için hangi düzenlemelere sahip bulunmaktadır (örneğin ayrı bir temerrüt fonu, arttırılmış marjin gereklilikleri ya da birbirlerinin temerrüt fonlarına katkıları)?

S.20.8.5: Merkezi karşı tarafların birbirlerinin temerrüt fonlarına katkı yapmaları halinde, başka bir merkezi karşı tarafın temerrüt fonuna yapılan katkıların merkezi karşı tarafın kendi katılımcılarına olan yükümlülüklerini herhangi bir anda yerine getirme kabiliyetini etkilememesi nasıl sağlanmaktadır?

S.20.8.6: Bağlantılı merkezi karşı taraflar, bağlantı düzenlemesinden doğan karşılanmayan kayıpların ve karşılanmayan likidite açıklarının olası paylaşımına olan maruziyetleri hakkında katılımcıların bilgilendirilmesini nasıl sağlamaktadır?

Önemli Husus 9:Bir Veri Depocusu Kuruluşu, BT ve ilgili kaynakların ölçeklenebilirliğini ve güvenilirliğini sağlamak üzere kendi bağlantıları ile ilgili ilave operasyonel riskleri detaylı bir şekilde değerlendirmelidir.

S.20.9.1: Veri Depocusu Kuruluşu, kendi BT ve ilgili kaynaklarının ölçeklenebilirliğinin ve güvenilirliğinin bir başka finansal piyasa altyapısı ile olan bağlantı ile alakalı ilave operasyonel riskleri dikkate almasını nasıl sağlamaktadır? Veri Depocusu Kuruluşu kendi ölçeklenebilirliğinin ve güvenilirliğinin yeterliliğini hangi sıklıkla doğrulamaktadır?

Prensip 21: Verimlilik ve etkinlik

Önemli Husus 1: Bir finansal piyasa altyapısı, özellikle takas ve mutabakat düzenlemelerinin seçimi; işletim yapısı; takası veya mutabakatı yapılan veya kaydı tutulan ürünlerin kapsamı; ve teknoloji ve prosedürlerin kullanımı açısından hem katılımcılarının hem de hizmet sunduğu piyasaların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yapılandırılmalıdır.

S.21.1.1: Finansal piyasa altyapısı kendi yapısının (takas ve mutabakat düzenlemesi, faaliyet yapısı, teslim sistemleri ve teknolojileri, ve kendi münferit hizmetleri ve ürünleri dahil) katılımcılarının ve hizmet verdiği piyasaların ihtiyaçlarını dikkate alıp almadığına nasıl karar vermektedir?

S.21.1.2: Finansal piyasa altyapısı, katılımcılarının ve diğer kullanıcıların ihtiyaçlarını ve gerekliliklerini karşılayıp karşılamadığına ve bu gereklilikleri karşılamaya gereklilikler değiştikçe devam edip edemeyeceğine nasıl karar vermektedir (örneğin geri bildirim mekanizmalarının kullanımı vasıtasıyla)?

Önemli Husus 2: Bir finansal piyasa altyapısı, asgari hizmet seviyeleri, risk-yönetim beklentileri ve iş öncelikleri gibi alanlarda, ölçülebilir ve gerçekleştirilebilir açık bir şekilde tanımlanmış hedeflere ve amaçlara sahip olmalıdır.

S.21.2.1: Finansal piyasa altyapısının hedefleri ve amaçları, kendi operasyonlarının etkinliği kadarıyla, nelerdir?

S.21.2.2: Finansal piyasa altyapısı ölçülebilir ve gerçekleştirilebilir açık bir şekilde tanımlanmış hedeflere ve amaçlara sahip olmasını nasıl sağlamaktadır?

S.21.2.3: Hedefler ve amaçlar ne ölçüde gerçekleştirilmiştir? Finansal piyasa altyapısı bunu ölçmek ve değerlendirmek için hangi mekanizmalara sahiptir?

Önemli Husus 3: Bir finansal piyasa altyapısının, kendi verimliliği ve etkinliğinin düzenli gözden geçirilmesine yönelik kurulu mekanizmalarının olması gerekir.

S.21.3.1: Finansal piyasa altyapısı kendi verimliliğini ve etkinliğini değerlendirmek için hangi süreçleri ve metrikleri kullanmaktadır?

S.21.3.2: Finansal piyasa altyapısı kendi verimliliğini ve etkinliğini hangi sıklıkla değerlendirmektedir?

Prensip 22: İletişim prosedürleri ve standartları

Önemli Husus 1: Bir finansal piyasa altyapısı, uluslararası kabul görmüş iletişim prosedürleri ve standartları kullanmalı veya en azından bunlara gerekli uyumu sağlamalıdır.

S.22.1.1: Finansal piyasa altyapısı, uluslararası kabul görmüş bir iletişim prosedürükullanmaktamıdır? Kullanmakta ise, hangisi (hangileri)? Kullanmıyor ise, finansal piyasa altyapısıuluslararası kabul görmüş iletişim prosedürlerini nasıl uyum sağlamaktadır?

S.22.1.2: Finansal piyasa altyapısının sınır-ötesi faaliyetlerde bulunması halinde; finansal piyasa altyapısının operasyonel prosedürleri, süreçleri ve sistemleri sınır-ötesi faaliyetlere yönelik uluslararası kabul görmüş iletişim prosedürlerini nasıl kullanmakta ya da bunlara nasıl uyum sağlamaktadır?

S.22.1.3: Finansal piyasa altyapısı, uluslararası kabul görmüş bir iletişim standardı kullanmakta mıdır? Kullanmakta ise, hangisi (hangileri)? Kullanmıyor ise, finansal piyasa altyapısıuluslararası kabul görmüş iletişim standartlarına nasıl uyum sağlamaktadır?

S.22.1.4: Finansal piyasa altyapısının sınır-ötesi faaliyetlerde bulunması halinde; finansal piyasa altyapısının operasyonel prosedürleri, süreçleri ve sistemleri sınır-ötesi faaliyetlere yönelik uluslararası kabul görmüş iletişim standartlarını nasıl kullanmakta ya da bunlara nasıl uyum sağlamaktadır?

S.22.1.5: Herhangi bir uluslararası standartın kullanılmaması halinde, finansal piyasa altyapısı mesaj formatını ve verileri uluslararası standartlardan yurtiçi eşdeğerlerine ve yurtiçi eşdeğerlerinden uluslararası standartlara çevrimini veya dönüştürümünü yapacak sistemlere sahip midir?

Prencip 23: Kuralların, temel prosedürlerin ve piyasa verilerinin açıklanması

Önemli Husus 1:Bir finansal piyasa altyapısı, açık ve kapsamlı ve katılımcılara bütün yönleriyle açıklanan kural ve prosedürlere sahip olmalıdır. İlgili kuralların ve temel prosedürlerin de kamuya açıklanmış olması gerekir.

S.23.1.1: Finansal piyasa altyapısının kurallarını ve prosedürlerini hangi dokümanlar oluşturmaktadır? Bu dokümanlar katılımcılara açıklanmakta mıdır?

S.23.1.2: Finansal piyasa altyapısı kendi kuralları ve prosedürlerinin açık ve kapsamlı olduğuna nasıl karar vermektedir?

Açıklama

S.23.1.3: Finansal piyasa altyapısının kuralları ve prosedürleri olağandışı ancak öngörülebilir olaylar halinde izleyeceği usüllere ilişkin ne tür bilgiler içermektedir?

S.23.1.4: Finansal piyasa altyapısı, kendi kuralları ve prosedürlerinin değiştirilmesine ilişkin süreçleri nasıl ve kime açıklamaktadır?

S.23.1.5: Finansal piyasa altyapısı, ilgili kuralları ve temel prosedürleri kamuya nasıl açıklamaktadır?

Önemli Husus 2:Bir finansal piyasa altyapısı, sistemin yapısı ve işleyişi, kendilerinin ve katılımcıların hakları ve yükümlülükleri hakkında açık bilgi sunmalı ve katılımcıların bir finansal piyasa altyapısına katılım yaparak maruz kalacakları riskleri değerlendirebilmelerine imkân sağlamalıdır.

S.23.2.1: Hangi dokümanlar sistemin tasarımı ve faaliyetleri hakkında bilgi içermektedir? Finansal piyasa altyapısı sistemin tasarımı ve faaliyetlerini nasıl ve kime açıklamaktadır?

S.23.2.2: Finansal piyasa altyapısı sistemin işleyişini doğrudan etkileyecek önemli kararlar üzerinde kullanabileceği takdir yetkisinin seviyesini nasıl ve kime açıklamaktadır?

S.23.2.3: Finansal piyasa altyapısı katılımcılarına finansal piyasa altyapısına katılım yaparak maruz kalacakları riskler ile hakları ve yükümlülükleri hakkında hangi bilgileri sunmaktadır?

Önemli Husus 3:Bir finansal piyasa altyapısı, katılımcıların finansal piyasa altyapısının kural ve prosedürlerini ve finansal piyasa altyapısına katılımları nedeniyle karşılaşacakları riskleri anlamalarını sağlamak için tüm gerekli ve uygun dokümanları ve eğitimi sunmalıdır.

S.23.3.1: Finansal piyasa altyapısı katılımcılarının finansal piyasa altyapısının kurallarını, prosedürlerini ve katılım ile bağlantılı riskleri anlamalarını nasıl sağlamaktadır?

S.23.3.2: Yukarıda belirtilen yöntemlerin katılımcıların finansal piyasa altyapısının kurallarını, prosedürlerini ve katılım ile bağlantılı riskleri anlamasını sağladığına dair bir kanıt var mıdır?

S.23.3.3: Finansal piyasa altyapısı kuruluşunun, davranışları finansal piyasa altyapısının kurallarına, prosedürlerine ve katılımın risklerine ilişkin anlayış eksikliği gösteren bir katılımcı belirlemesi halinde kuruluş tarafından hangi düzeltici aksiyonlar alınmaktadır?

Önemli Husus 4:Bir finansal piyasa altyapısı, hem sunduğu hizmetlere ilişkin hizmet-bazında ücretlerini hem de bunlara ait mevcut iskontolar ile ilgili politikalarını kamuya açıklamalıdır. Finansal piyasa altyapısının ücretli hizmetlerinin açık tanımlarını karşılaştırılabilirlik amacıyla sunması gerekir.

S.23.4.1: Finansal piyasa altyapısı, sunduğu hizmetlere ilişkin hizmet-bazında ücretlerini ve mevcut iskontolar ile ilgili politikalarını kamuya açıklamakta mıdır? Bu bilgiler nasıl açıklanmaktadır?

S.23.4.2: Finansal piyasa altyapısı hizmetler ve ücretlerdeki değişiklikler hakkında katılımcıları ve kamuyu nasıl, zamanında, bilgilendirmektedir?

S.23.4.3: Finansal piyasa altyapısı ücretli hizmetleri hakkında bir açıklama sunmakta mıdır? Bu açıklamalar benzer finansal piyasa altyapıları arasında karşılaştırmaya imkan sağlamakta mıdır?

S.23.4.4: Finansal piyasa altyapısı kendi teknoloji ve iletişim prosedürlerine ya da finansal piyasa altyapısının işletim maliyetlerini etkileyen diğer unsurlara ilişkin bilgileri açıklamakta mıdır?

Önemli Husus 5: Bir finansal piyasa altyapısı, “CPMI-IOSCO, Finansal piyasa altyapılarına ilişkin kamuyu aydınlatma çerçevesini” düzenli olarak yerine getirmeli ve yanıtlarını kamuya açıklamalıdır. Finansal piyasa altyapısının, en azından, işlem hacimleri ve tutarlarına ilişkin temel verileri de açıklaması gerekir.

S.23.5.1: Finansal piyasa altyapısı en son ne zaman “CPMI-IOSCO, Finansal piyasa altyapılarına ilişkin kamuyu aydınlatma çerçevesini” tamamlamıştır? Bu hangi sıklıkla güncellenmektedir? Finansal piyasa altyapısında ve finansal piyasa altyapısının ortamında meydana gelen önemli değişikliklerin ardından ve, asgari, her iki yılda bir mi güncellenmektedir?

S.23.5.2: Finansal piyasa altyapısı hangi sayısal bilgileri kamu ile paylaşmaktadır? Bu bilgiler hangi sıklıkla güncellenmektedir?

S.23.5.3: Finansal piyasa altyapısı hangi diğer bilgileri kamu ile paylaşmaktadır?

S.23.5.4: Finansal piyasa altyapısı bu bilgileri kamu ile nasıl paylaşmaktadır? Bu paylaşım hangi dil(ler)de yapılmaktadır?

Prensip 24. Veri Depocusu Kuruluşları tarafından piyasa verilerinin yayınlanması

Önemli Husus 1: Bir Veri Depocusu Kuruluşu verilerin ilgili otoriteler ve kamu ile paylaşımını mevzuatsal ve endüstriyel beklentiler paralelinde yapmalı ve bu veriler hem piyasa şeffaflığını arttıracak hem de diğer kamu politikası hedeflerini destekleyecek bir kapsamda ve yeterli detayda olmalıdır.

S.24.1.1: Hangi veriler Veri Depocusu Kuruluşu tarafından ilgili otoritelerin ve kamunun bilgisine sunulmaktadır?

S.24.1.2: Veri Depocusu Kuruluşu, yaptığı veri paylaşımının ilgili otoritelerin ve kamunun ihtiyaçlarını etkin bir şekilde karşıladığından nasıl emin olmaktadır?

Önemli Husus 2: Bir Veri Depocusu Kuruluşunun, verileri ilgili otoritelere zamanında ve uygun bir şekilde sunacak, ve böylece otoritelerin kendi mevzuatsal yükümlülüklerini ve yasal sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlayacak etkin süreçlere ve prosedürlere sahip olması gerekir.

S.24.2.1: Veri Depocusu Kuruluşu, verileri ilgili otoritelere zamanında ve uygun bir şekilde sunmak ve otoritelerin kendi mevzuatsal yükümlülüklerini ve yasal sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlamak için hangi süreçleri ve prosedürleri kullanmaktadır?

S.24.2.2: Veri Depocusu Kuruluşu ilgili otoritelere yapılan bu veri sunumunun yasal, prosedürel, operasyonel ve teknolojik açılardan desteklenmesini nasıl sağlamaktadır?

Önemli Husus 3: Bir Veri Depocusu Kuruluşunun doğru güncel ve tarihi veriler sunan sağlıklı bilgi sistemleri olmalıdır. Verilerin, kolaylıkla analiz edilebilen bir formatta ve zamanlı bir şekilde yayınlanması gerekir.

S.24.3.1: Veri Depocusu Kuruluşu verilerin doğru kalmasını nasıl sağlamaktadır?

S.24.3.2: Veri Depocusu Kuruluşu verilerin ve ilgili diğer bilgilerin genel olarak erişilebilir, karşılaştırılabilir ve kolaylıkla analiz edilebilir bir formatta sunulmasını nasıl sağlamaktadır?